

STATISTISKE MEDDELELSER

UTGITT AV
STATISTISK SENTRALBYRÅ

Bulletin Mensuel du Bureau Central de Statistique

Nr. 1199

INNHOOLD

	Side		Pages
Økonomiske månedstall	153	Tableaux mensuels	153
Strukturforhold i industrien etter produksjonstatistikken	167	Structure de l'industrie d'après la statistique de la production industrielle	167
Formue og inntekt i 1941	238	Revenus et fortunes 1941	238
Priser på faste eiendommer 1941	240	Prix des propriétés foncières 1941	240
Tømmerlotingen i de norske vassdrag i året 1941	253	Flottage du bois sur les fleuves et les lacs de la Norvège en 1941	253
Priser på tømmer og ved i 1941	266	Prix de bois de charpente et bois de chauffage en 1941	266
Kjøttkontrollen	268	Viandes contrôlées	268
Indeks over byggeomkostninger	269	Indice de frais de construction	269
Lånekassen for jordbrukere og fiskere	272	La caisse de prêts des agriculteurs et des pêcheurs	272
Driftskredittkassen for jordbruket i året 1941—42	274	La caisse de crédit roulant de l'agriculture 1941—42	274
Fattigvesenet i 1941	275	Assistance publique en 1941	275
Sysselsetningsstatistikk	277	Indice d'emploi	277
Drukkenskapsforsøelser	279	Délits d'ivresse	279
Engrosprisindeks	280	Indice des prix de gros	280
Leveomkostninger og detaljpriser	282	Coût de la vie et prix de détail	282
Detaljomsetningen	288	Mouvement du commerce de détail	288
Trafikk, inntekter og utgifter ved Telegrafverket og Postverket	292	Correspondance, recettes et dépenses des télégraphes, téléphones et postes	292
Tilvirking av øl	292	Fabrication de la bière	292
Tilvirking av brennevin, gjær- og sulfittsprit og etylleter	292	Fabrication de l'eau de vie etc.	292

OSLO
KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1942

Økonomiske månedstall.

Traduction française des rubriques voir page 166.

År og måneder ¹	1. Norges Bank						2. Bank- kla- rering. Oslo. Pr. må- ned	3. Private aksjebankers					4. Spare- banker		
	a)	b)	c)	d)	e)	f)		Innskudd		c)	d)	e)	a)	b)	
	Dis- konto	Sed- del- omløp	Follo- inn- skudd	Utlån	Be- hold- ning av gull og va- luta	Renteb. verdi- papirer, norske ²		a)	b)	Utlån	I regn. med utenl. banker ³	Re- diskon- teringer (innen- lands)	Inn- skudd	Utlån	
	Pst.	Mill. kr.													
1929.....	5.57	306.2	91.6	257.2	213	19.4	250	1 019	129	1 220	+	25.4	89	2 287	1 992
1930.....	4.54	304.6	70.6	219.5	218	16.2	267	1 025	132	1 128	÷	10.0	55	2 234	935
1931.....	4.65	291.4	65.0	192.2	176	31.7	240	948	116	1 077	÷	10.2	58	2 150	892
1932.....	4.63	307.5	83.1	261.2	175	26.5	195	852	101	1 007	÷	3.4	41	2 114	887
1933.....	3.67	300.3	77.8	231.2	148	29.1	213	801	84	966	÷	5.5	36	2 051	810
1934.....	3.50	316.5	70.5	265.6	175	33.0	200	800	100	921	+	12.1	31	1 980	782
1935.....	3.50	322.8	76.6	212.6	231	28.2	239	864	119	964	+	16.6	2	1 990	759
1936.....	3.54	371.9	96.3	206.7	321	43.7	265	840	128	947	+	20.1	2	1 863	712
1937.....	4.00	412.4	100.8	158.8	414	66.8	311	939	137	991	+	1.1	2	1 890	687
1938.....	3.50	440.9	143.7	104.1	421	110.7	328	1 011	143	1011	+	16.4	1	1 971	681
1939.....	3.83	484.4	146.7	179.3	306	127.2	354	984	177	1 148	÷	1.0	20	1 926	698
1940.....	3.50						375	1 401	569	969	+	3.2	1	1 820	608
1941.....	3.00						611	1 844	903	723	+	7.8	0	2 066	507
1940															
Jan.	4 ^{1/2}	555.9	106.8	318.1	288	125.1	430	992	191	1 106	+	15.9	44	1 532	560
Feb.	4 ^{1/2}	565.9	112.3	328.7	284	106.6	402	1 012	191	1 115	+	7.2	43	1 520	557
Mars	4 ^{1/2}	591.9	110.9	338.8	287	106.6	408	1 053	209	1 142	+	3.5	47	1 520	555
April	4 ^{1/2}						228	1 025	203	1 149	+	4.3	55	1 480	555
Mai 3							142	1 020	239	1 115	+	5.5	56	1 441	549
Juni 3							221	1 041	282	1 077	+	1.8	44.9	1 418	544
Juli 3							318	1 077	350	1 064	+	3.0	15.1	1 419	533
Aug. 3							379	1 132	393	1 011	+	2.6	6.2	1 403	516
Sept. 3							417	1 183	441	1 001	+	3.6	3.3	1 384	506
Okt. 3							507	1 255	499	978	+	2.2	2.1	1 383	497
Nov. 3							524	1 313	546	954	+	1.1	1.3	1 390	487
Des. 3							527	1 360	554	945	+	3.7	0.6	1 423	482
1941															
Jan. 3							582	1 412	578	918	+	4.6	0.4	1 439	471
Feb. 3							506	1 456	603	901	+	5.4	0.2	1 455	463
Mars 3							588	1 502	667	878	+	7.0	0.0	1 463	454
April 3							590	1 555	717	858	+	17.4	0.0	1 487	447
Mai 3							676	1 604	747	836	+	7.9	0.0	1 505	442
Juni 3							591	1 625	759	822	+	7.5	0.8	1 511	434
Juli 3							605	1 687	813	815	+	8.5	0.0	1 524	432
Aug. 3							562	1 699	825	791	+	9.3	0.0	1 549	425
Sept. 3							658	1 723	843	753	+	10.8	0.0	1 553	417
Okt. 3							700	1 788	897	725	+	9.6	0.0	1 574	414
Nov. 3							590	1 844	939	705	+	8.9	0.0	1 581	406
Des. 3							687	1 792	880	696	+	7.7	0.0	1 608	402
1942															
Jan. 3							666	1 898	976	662	+	4.9	0.0	1 621	385
Feb. 3							528	1 950	1 013	682	+	3.8	0.0	1 648	379
Mars 3							591	1 956	1 009	650	+	4.3	0.0	1 655	374
April 3							535	1 945	988	650	+	8.3	0.1	1 679	365
Mai 3							540	1 984	1 014	625	+	7.9	1.0	1 699	354
Juni 3							612	2 037	1 048	623	+	7.7	0.0	1 721	344
Juli 3							618	2 042	1 043	616	+	7.2	0.0	1 747	337
Aug. 3							520	2 075	1 070	611	+	7.4	0.0	1 775	337
Sept. 3							588	2 044	1 038	607	+	6.7	0.0	1 802	326
Okt. 3							605	2 092	1 088	630	+	7.2	0.0	1 824	325
Nov. 3							594	2 096	1 090	602	+	7.0	0.0	1 847	320

¹ Årsoppgavene i rubr. 1 a—d er gjennomsnittstall, i rubr. 1 e—f, 3 a—e og 4 a—b ultimotal. Månedsoppgavene i rubr. 1 b—d er gjennomsnittstall, i rubr. 1 a, 1 e—f, 3 a—e og 4 a—b ultimotal. ² 1929—1930 rentebærende verdipapirer i innenlandsk mynt. ³ + = tilgodehavende, ÷ = gjeld. ⁴ Månedstallene omfatter bare større banker og sparebanker. ⁵ Fra og med desember 1935 er statistikken for de likv. og adm. banker sluttet. Tallene gjelder fra da av bare de frie banker. For november var de tilsvarende oppgaver 803 108 940, + 8.4 og 2. For innskudd i alt gjelder oppgavene også før desember 1935 bare frie banker.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	5. Private aksjebanker og sparebanker				6. Omsetn. på Oslo Børs		7. Omsetning av verdi- papirer med utlandet ¹		8. Emi- sjon av aksjer	9. Aksjeindeks ²					
	Beregnete tall for alle banker				a)	b)	Kjøp	Salg		a)	b)	c)	d)	e) For- sik- ring	f) ³
	a)	b)	c)	d)	Aksjer.	Obliga- sjoner									
	Inn- skudd	Utlån ekskl. pante- lån	Egne verdi- papirer	I kas- se og i Norges Bank											
	Mill. kr.				1000 kr.		Mill. kr.								Total
1929...	3 890	2 248	1 067	73.4	20 139	10 509	94	80	46.3	-	-	-	-	-	-
1930...	3 738	2 144	1 084	53.1	13 582	20 070	173	159	111.7	-	-	-	-	-	-
1931...	3 304	2 006	1 096	63.6	7 495	30 005	145	172	17.8	-	-	-	-	-	-
1932...	3 097	1 949	994	80.3	4 660	31 165	61	65	33.4	43.4	44.6	45.4	98.2	122.1	54.8
1933...	3 024	1 839	1 031	68.7	6 717	36 112	106	63	10.9	55.1	49.2	61.9	112.0	135.2	64.1
1934...	2 834	1 771	953	60.7	6 190	35 852	59	83	23.4	58.7	56.0	72.9	112.9	147.0	70.1
1935...	2 829	1 731	917	57.6	24 620	26 959	92	114	11.8	68.5	68.4	104.1	129.9	179.6	83.7
1936...	2 757	1 706	888	53.0	40 851	21 468	305	343	41.1	88.2	93.6	144.0	114.2	171.6	100.1
1937...	2 767	1 709	866	58.4	64 078	16 435	354	334	51.9	101.4	154.5	186.1	120.3	178.8	126.9
1938...	2 955	1 688	953	102	15 350	17 583	336	277	11.6	91.7	135.1	129.9	127.8	186.8	117.8
1939...	2 969	1 755	977	85	15 196	15 429			23.8	94.7	149.4	125.9	124.6	197.5	123.3
1940...	2 954	1 749	942	162	14 541	23 376				102.4	175.2	145.7	106.6	171.7	132.7
1941...	3 608	1 377	1 327	753	40 572	56 693				145.8	251.5	167.2	125.3	192.1	177.7
1942...															
1940															
Jan. ...	2 929	1 841	920	59	824	1 050			0.4	86.9	175.3	150.4	110.1	192.6	123.7
Feb. ...	2 934	1 847	916	54	692	881			0.1	86.2	175.4	150.5	101.4	189.0	121.6
Mars ..	2 977	1 871	915	71	1 444	1 218			0.0	92.0	181.2	162.3	110.3	188.9	127.6
April ..	2 898	1 880	915	51	1 032	519			0.4	-	-	-	-	-	-
Mai ...	2 843	1 837	915	57	37	31			0.0	-	-	-	-	-	-
Juni ...	2 838	1 791	915	74	258	385			0.3	77.8	154.1	125.1	98.0	-	-
Juli ...	2 876	1 764	937	105	976	884			0.1	94.5	159.4	134.5	99.5	153.4	120.1
Aug. ...	2 913	1 689	950	172	2 040	2 075			0.0	112.7	181.5	152.5	106.9	162.0	136.9
Sept. ...	2 944	1 665	951	201	1 948	2 205			0.1	112.4	178.1	142.4	103.0	162.0	135.6
Okt. ...	3 016	1 631	962	301	1 994	6 121			0.0	121.0	182.7	146.5	113.7	164.1	143.3
Nov. ...	3 084	1 594	1 006	358	1 592	4 221			0.1	118.4	180.3	145.1	111.1	165.9	141.0
Des. ...	3 190	1 579	1 001	441	1 704	3 787			0.7	122.1	183.7	147.2	112.3	167.7	144.4
1941															
Jan. ...	3 263	1 538	998	532	3 379	6 428			1.1	127.1	201.2	163.2	113.6	170.1	152.3
Feb. ...	3 328	1 510	999	627	1 765	4 872			1.5	123.7	204.5	159.5	112.6	172.6	151.4
Mars ...	3 386	1 475	1 063	668	5 275	5 848			0.0	133.3	223.0	167.5	113.7	174.6	161.0
April ..	3 471	1 446	1 172	685	3 419	5 524			0.3	141.1	243.3	184.2	118.9	182.0	171.9
Mai ...	3 545	1 417	1 280	678	4 657	6 747			2.5	150.4	239.3	169.2	120.5	187.6	175.6
Juni ...	3 575	1 392	1 459	588	2 974	4 594			0.9	155.7	238.6	164.1	126.2	189.2	179.3
Juli ...	3 654	1 380	1 454	688	3 652	3 700			0.0	156.4	247.4	171.0	126.8	196.0	182.4
Aug. ...	3 698	1 349	1 438	800	6 058	3 177			2.0	160.6	284.3	193.7	135.6	203.0	196.7
Sept. ...	3 730	1 300	1 432	894	2 458	3 914				159.9	293.4	191.3	132.3	204.7	197.3
Okt. ...	3 822	1 267	1 412	1 031	2 900	3 814				148.2	285.0	183.0	133.8	207.2	190.5
Nov. ...	3 921	1 233	1 421	1 114	1 608	4 478				147.4	282.5	181.0	136.4	209.3	190.4
Des. ...	3 902	1 220	1 797	725	2 426	3 597				146.1	275.5	178.9	133.4	209.4	187.1
1942															
Jan. ...	4 028	1 164	1 988	670	2 727	4 268				151.3	284.2	183.2	135.2	211.6	192.1
Feb. ...	4 116	1 177	2 017	718	2 034	3 662				156.6	280.7	177.3	133.8	216.3	193.6
Mars ...	4 130	1 137	2 151	654	1 680	4 211				152.6	275.5	175.6	133.2	220.2	191.0
April ..	4 150	1 126	2 250	575	1 853	970				154.5	277.0	174.2	133.3	222.3	192.3
Mai ...	4 216	1 086	2 221	724	1 535	1 529				156.5	285.8	182.2	134.9	221.0	195.9
Juni ...	4 299	1 071	2 256	797	2 809	4 156				159.8	298.6	189.4	136.4	223.4	201.5
Juli ...	4 337	1 055	2 356	762	1 287	1 926				161.1	298.5	187.3	137.8	230.5	202.4
Aug. ...	4 406	1 049	2 501	698	1 779	981				168.8	302.4	190.8	142.6	234.8	208.4
Sept. ...	4 409	1 033	2 453	762	3 132	1 736				175.2	320.8	198.1	142.5	241.0	216.2
Okt. ...	4 486	1 024	2 507	808	1 976	3 635				175.6	323.2	196.7	142.9	247.7	217.7
Nov. ...	4 521	1 020	2 679	886	3 099	14 256				170.5	331.3	206.9	143.5	250.7	217.8

¹ Årsoppgavene er innhentet i forbindelse med tellingen av landets gjeld og tilgodehavender i utlandet. Månedstallene bygger på oppgaver fra større banker og meglere. Oppgavene omfatter også nye obl.lån og avbetaling på obligasjonsgjeld. ² Veid geometrisk gjennomsnitt av kjøperkursen i pst. av innbetalt. Se Stat. Medd. 1932 nr. 2 og 3 side 76. ³ Innbefatter også handel, transport m. v. ⁴ Årsoppgavene er gjennomsnitt av månedstallene.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	10. Kurs på obligasjonene ¹	11. Øyeblikkelige rente på obligasjoner ²	12. Betalingsforhold				13. Valutakurser på Oslo Børs						14. New York \$ pr. £ (4.8666 = 1 £) Gj.snittstall
			a)	b)	c)	d)	a)	b)	c)	d)	e)	f)	
			Kon-kur-ser	Ak-kord-for-handl.	Ekseku-sjoner. Etter Credit-reform	Veksel-pro-tester ³	London £ = (18.1595 kr.)	Hamb-urg (100 Rmk. = 88.89 kr.)	Paris (100 frcs. = 14.62 kr.) ⁴	New York (1 \$ = 3.7315 kr.)	Stock-holm (100 kr. = 100 kr.)	Køben-havn (100 kr. = 100 kr.)	
	Pst.		Antall			Pst.	Gjennomsnittstall i kr.						
1929.....	95.9	5.21	822	228	12 518	-	18.200	89.33	14.73	3.748	100.46	100.07	4.857
1930.....	99.1	5.05	723	185	10 013	2.5	18.169	89.24	14.72	3.738	100.43	100.10	4.862
1931.....	99.8	5.01	621	210	9 774	2.7	18.096	96.28	15.97	4.050	100.92	100.29	4.535
1932.....	99.6	5.02	755	333	11 275	2.6	19.463	133.10	22.01	5.583	102.99	104.83	3.506
1933.....	101.1	4.95	583	200	9 528	2.0	19.743	142.41	23.53	4.816	103.23	89.42	4.237
1934.....	¹ 96.4	¹ 4.67	482	158	7 138	1.6	19.900	156.57	26.12	3.975	102.85	89.25	5.039
1935.....	101.4	4.44	387	169	6 292	1.4	19.900	164.54	27.02	4.082	102.85	89.25	4.902
1936.....	99.6	4.52	337	115	5 881	1.3	19.900	162.58	24.70	4.025	102.85	89.25	4.971
1937.....	¹ 101.0	¹ 4.46	286	88	5 277	1.2	19.900	162.99	16.55	4.043	102.85	89.25	4.944
1938.....	103.9	4.33	294	128	4 874	1.3	19.900	164.78	11.93	4.090	102.84	89.25	4.889
1939.....	98.6	4.58	316	101	5 365	1.4	19.110	174.09	11.09	4.315	103.65	88.07	4.437
1940.....	87.8	4.50	243	81	4 010	2.1	¹ 17.606	177.72	⁷ 9.86	4.400	105.23	85.41	3.835
1941.....	98.2	3.67	107	20	3 089		17.750	176.75	9.80	4.400	105.10	85.40	
1940													
Jan.....	86.3	5.21	32	13	330	1.3	17.500	179.00	10.19	4.400	105.25	85.50	3.964
Feb.....	83.5	5.39	23	8	500	1.3	17.510	179.00	10.22	4.400	105.21	85.41	3.963
Mars.....	98.8	5.01	28	14	532	1.5	⁵ 17.230	179.00	9.86	4.400	105.25	85.40	3.759
April.....	-	-	9	9	290	7.8	17.750	176.75	9.20	4.400	105.25	85.40	3.526
Mai.....	-	-	17	5	220	5.2	-	177.00	-	4.400	105.25	85.40	3.274
Juni.....	-	-	22	4	275	2.6	-	177.14	-	4.400	105.25	85.40	3.602
Juli.....	⁶ 80.7	⁶ 4.46	18	10	325	1.4	-	177.50	-	4.400	105.25	85.40	3.806
Aug.....	84.9	4.24	19	5	302	1.0	-	177.50	-	4.400	105.25	85.40	3.981
Sept.....	85.3	4.22	16	4	282	0.8	-	177.29	-	4.400	105.25	85.40	4.034
Okt.....	88.2	4.08	25	5	363	0.8	17.750	176.75	9.52	4.400	105.25	85.40	4.033
Nov.....	91.4	3.94	24	2	353	0.6	17.750	176.75	9.95	4.400	105.21	85.40	4.036
Des.....	90.8	3.96	10	2	238	0.6	17.750	176.75	9.50	4.400	105.10	85.40	4.035
1941													
Jan.....	92.5	3.89	8	5	351	0.5	17.750	176.75	9.25	4.400	105.10	85.40	4.034
Feb.....	93.0	3.87	9	0	325	0.5	17.750	176.75	9.00	4.400	105.10	85.40	4.030
Mars.....	94.6	3.80	5	2	329	0.5	17.750	176.75	9.02	4.400	105.10	85.40	4.032
April.....	96.9	3.73	11	4	344	0.5	17.750	176.75	9.63	4.400	105.10	85.40	4.025
Mai.....	99.0	3.64	11	1	227	0.4	17.750	176.75	9.96	4.400	105.10	85.40	4.031
Juni.....	99.9	3.61	17	0	313	0.5	17.750	176.75	10.13	4.400	105.10	85.40	4.032
Juli.....	99.6	3.61	19	1	287	0.5	17.750	176.75	10.20	4.400	105.10	85.40	4.032
Aug.....	99.6	3.62	4	2	173	0.4	17.750	176.75	10.20	4.400	105.10	85.40	4.032
Sept.....	99.8	3.61	8	2	174		17.750	176.75	10.20	4.400	105.10	85.40	4.033
Okt.....	100.8	3.57	8	1	218		17.750	176.75	10.04	4.400	105.10	85.40	4.033
Nov.....	101.4	3.55	5	2	173		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	85.40	4.034
Des.....	101.6	3.54	2	0	175		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	85.40	4.035
1942													
Jan.....	101.1	3.56	4	1	172		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	87.51	4.035
Feb.....	101.6	3.54	4	0	149		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	4.035
Mars.....	101.9	3.53	6	0	116		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	4.035
April.....	101.6	3.54	4	0	149		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	
Mai.....	101.8	3.54	5	0	116		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	
Juni.....	101.8	3.54	3	0	152		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	
Juli.....	102.1	3.53	2	0	145		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	
Aug.....	102.3	3.52	8	1	146		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	
Sept.....	102.1	3.53	5	0	95		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	
Okt.....	102.1	3.52	4	0	123		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	
Nov.....	101.5	3.55	5	0	87		17.750	176.75	10.00	4.400	105.10	92.25	

¹ Til des. 1933 gj.snitt av 5 pst. statsobl. 1915 I og II, 1922 og hypotekb.obl. 1915/16/17; fra jan. 1934 gj.snitt av 4½ pst. statsobl. 1931 I og II, 1933, hypotekb.obl. 1914 og kom.b.obl. 1933; fra jan. 1937 gj.snitt av 4½ pst. statsobl. 1931 I, 1936 I og II, kom.b.obl. 1933 og 1934 og hypotekb.obl. 1936.

² Mulig kursgevinst eller kurstap er ikke tatt i betraktning. ³ Protesterte aksepter i pst. av alle forfalte aksepter i et utvalg av banker. Tallet for 1930 er gjennomsnitt for siste halvår. ⁴ Pari 72.00 kr. pr. 100 frcs. for 25. juni 1928. ⁵ 18 dager. Fra 18. mars spesialpund. Salgskurs 17.75. ⁶ Renten på obligasjonene er redusert fra 4.5 til 3.6 pst. ⁷ 7 mnd.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	15. Utenrikshandel i alt			16. Bo- ligbyg- ging. Netto- tilvekst av rom ¹	17. Produksjonsindeks for industrien								Eksport- industri i alt	Hjemme- industri i alt		
	a)	b)	c)		Beregnet for samme antall arbeidsdager i hver måned 1938 = 100											
					Inn- førsel	Utfør- sel	Inn- førsels- over- skudd	Hele indu- strien	Produksjonsmiddel- industri			Konsumsjons- industri				
									i alt	for eksport- marked	for hjemme- marked	i alt			for eksport- marked	for hjemme- marked
Mill. kr.																
1929.....	1 073	752	321	14 295												
1930.....	1 065	684	381	14 646												
1931.....	861	467	395	14 867												
1932.....	690	569	122	20 168												
1933.....	665	558	107	16 783	73.8	68.6	76.5	63.6	84.7	103.9	80.2	81.5	70.0			
1934.....	737	578	159	19 355	78.6	75.6	85.3	69.4	84.9	92.7	83.1	86.6	74.7			
1935.....	825	605	220	21 533	82.2	77.3	83.5	73.5	92.3	111.2	87.9	88.6	79.1			
1936.....	927	685	242	28 962	91.0	86.8	92.0	83.6	99.6	119.8	95.0	97.1	88.0			
1937.....	1 293	823	469	23 641	100.3	97.3	96.0	98.1	106.7	128.4	101.7	102.0	99.6			
1938.....	1 193	787	406	21 721	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0			
1939.....	1 366	808	559	24 081	106.6	104.7	99.8	108.2	110.4	119.0	108.4	103.3	108.1			
1940.....	948	612	336	9 929	94.6	91.4	73.7	102.6	101.1	79.6	106.0	74.7	103.9			
1941.....	² 1 119	² 575	² 544		94.6	95.9	74.8	109.1	91.9	72.4	96.3	74.3	104.1			
1939																
Nov.	162.4	71.6	90.8	8 445	115.9	111.8	101.4	118.7	124.4	140.7	120.6	108.6	119.4			
Des.	159.2	92.5	66.7		115.4	110.0	103.8	114.0	126.8	144.9	122.7	111.4	117.3			
1940																
Jan.				3 724	110.5	111.2	101.3	117.7	108.9	126.4	104.8	105.9	112.6			
Feb.					111.3	109.5	99.3	116.2	114.9	137.7	109.6	106.4	113.6			
Mars				3 277	106.1	102.2	89.7	110.4	114.1	97.2	117.9	91.1	113.3			
April					68.5	67.4	46.3	80.9	71.2	36.3	79.3	44.6	80.2			
Mai				1 804	60.7	56.1	43.0	64.4	70.3	16.9	82.5	37.9	71.4			
Juni					79.0	69.5	48.6	82.6	98.7	58.0	108.0	50.2	92.3			
Juli				1 148	81.8	76.3	58.8	87.3	93.5	87.4	94.8	64.1	90.2			
Aug.					95.6	91.2	68.0	105.7	105.0	73.7	112.1	69.0	108.1			
Sept.				3 124	105.1	104.2	77.0	121.0	106.9	75.4	114.1	76.6	118.3			
Okt.					105.6	101.9	80.8	115.0	113.4	90.4	118.7	82.5	116.4			
Nov.				469	107.9	106.3	86.6	118.7	111.1	84.4	117.1	86.0	118.0			
Des.					102.9	101.5	84.9	111.8	105.5	71.0	113.4	82.1	112.5			
1941																
Jan.				1 240	96.6	96.4	83.1	104.8	97.0	70.0	103.2	80.4	104.2			
Feb.					96.9	95.4	75.0	108.2	99.9	74.6	105.6	74.8	107.1			
Mars				3 469	94.9	93.0	68.4	108.5	98.6	68.9	105.4	68.4	107.3			
April					94.6	94.3	66.3	111.6	95.2	45.9	106.4	62.4	109.6			
Mai				663	100.6	100.3	78.1	114.0	101.2	61.1	110.4	74.8	112.6			
Juni					106.7	105.3	86.1	117.0	110.1	87.5	115.3	86.3	116.4			
Juli				626	71.7	74.1	68.8	77.4	66.9	78.2	64.2	70.5	72.3			
Aug.					90.6	95.9	67.1	114.0	79.2	76.5	79.9	68.8	100.7			
Sept.				77	97.6	101.6	78.3	116.1	89.4	83.8	90.7	79.2	106.2			
Okt.					96.4	99.9	77.3	114.7	88.7	77.5	91.2	77.3	105.5			
Nov.				77	97.1	101.0	75.3	117.8	88.8	78.3	91.2	75.8	107.4			
Des.					91.1	93.0	73.9	105.4	87.3	65.9	92.1	72.4	100.2			
1942																
Jan.				77	87.9	92.8	69.4	108.1	77.2	62.3	80.7	68.0	97.5			
Feb.					88.0	91.5	64.4	109.1	80.4	76.4	81.2	66.5	98.3			
Mars				77	82.9	84.7	52.3	105.7	79.1	72.2	80.6	55.8	95.9			
April					71.8	72.5	35.1	96.6	70.1	24.7	80.5	33.2	90.4			
Mai				77	88.5	91.1	56.5	113.5	82.8	33.3	94.2	52.2	105.9			
Juni					86.8	88.8	57.7	108.9	82.5	51.6	89.6	56.5	101.3			
Juli				77	68.6	68.1	61.9	72.1	69.6	86.3	65.6	66.3	69.6			
Aug.					83.2	87.8	67.9	100.6	73.7	51.3	78.9	64.8	92.1			
Sept.				77	84.9	89.3	69.2	102.3	75.6	68.1	77.3	69.0	92.6			
Okt.					84.3	90.2	72.0	102.0	71.9	55.3	75.7	68.8	91.8			

¹ Nettotilvekst av rom (inkl. kjøkken) i alle byer med 2 000 innb. og over og i 14 større landkommuner med bymessig bebyggelse. ² Foreløpige tall. ³ 7 krigsherjede byer (Bergen, Molde, Kristiansund, Steinkjer, Namsos, Narvik og Bodø ikke regnet med).

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	Produksjonsindeks (forts.).									18. Produksjon ved elektrisitetstetverk på 1000 kW og over			
	Malm- og metall-utvinning	Jern- og metall-industri	Kjemisk og elektro-kjemisk industri	Tre-masse-, cellulose- og papir-industri	Tekstil-industri	Skotøy-fabriker	Hermetikk-fabriker	Annen nærings- og nytelses-middel-industri	Andre industrier	El.verk knyttet til elektrokj. og -metallurg. ind.	El.verk knyttet til annen ind.	El.verk vesentlig knyttet til den alm. el.forsyning	I alt
Mill. kWh.													
1929.....													
1930.....													
1931.....													
1932.....													
1933.....	60.8	54.3	80.5	96.9	91.9	87.7	103.6	79.7	81.0				
1934.....	72.7	58.2	78.4	107.0	103.2	91.4	66.1	81.5	87.7				
1935.....	73.5	63.5	83.6	104.5	101.7	96.0	103.7	85.5	90.9				
1936.....	81.6	75.2	85.4	113.4	110.6	98.8	122.8	92.0	100.5				
1937.....	87.8	93.7	87.6	125.9	115.3	106.2	118.7	96.3	106.5	4 213	585	4 208	9 006
1938.....	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	4 717	592	4 329	9 638
1939.....	102.6	107.1	106.7	110.5	114.1	111.5	95.9	105.9	104.4	5 022	653	4 535	10 210
1940.....	69.7	107.6	80.1	75.5	94.1	114.4	85.1	110.3	94.6	3 871	540	4 285	8 696
1941.....	57.8	122.6	76.7	78.2	73.8	80.9	77.6	108.5	91.3	3 468	606	4 888	8 962
1939													
Aug.	102.3	106.7	104.8	114.9	119.8	112.1	63.0	114.4	107.1	431	59	338	828
Sept.	104.4	116.3	102.3	110.0	123.0	121.6	67.4	119.7	118.5	420	55	362	837
Okt.	99.9	117.7	101.3	121.9	127.0	134.2	128.7	106.5	114.4	415	50	415	880
Nov.	102.1	116.6	104.9	128.1	139.8	139.0	137.2	108.7	115.4	395	52	394	841
Des.	104.2	114.9	107.7	126.2	129.2	126.5	158.6	117.0	110.5	407	50	426	883
1940													
Jan.	100.7	119.8	95.9	125.2	135.8	124.5	89.8	91.4	107.4	400	49	437	886
Feb.	91.8	115.1	89.3	112.6	149.1	131.0	163.2	94.6	120.2	364	46	381	790
Mars	94.3	113.7	101.1	99.3	131.6	127.5	60.0	110.6	98.0	366	41	355	762
April	59.6	87.0	40.0	50.7	71.9	86.0	6.8	86.1	59.4	214	35	253	502
Mai	34.8	69.9	59.9	33.5	67.5	69.5	5.4	97.4	52.8	262	30	259	550
Juni	41.6	85.2	75.6	20.9	75.5	91.8	157.3	130.3	80.5	305	32	242	580
Juli	58.1	89.5	75.3	38.8	84.8	69.9	199.2	116.7	75.4	319	41	279	639
Aug.	66.8	109.6	79.1	65.2	83.6	131.5	68.5	120.9	100.5	339	51	321	711
Sept.	72.6	128.7	88.9	79.8	84.5	142.3	48.7	114.9	110.8	323	49	366	738
Okt.	72.3	121.3	74.5	90.9	85.7	144.9	110.4	120.9	115.5	326	57	449	832
Nov.	73.7	126.9	88.8	97.9	87.5	140.9	67.2	117.4	114.3	323	56	455	834
Des.	70.5	124.3	93.1	91.4	72.0	113.1	44.9	122.3	100.3	331	54	483	868
1941													
Jan.	63.8	120.8	85.0	89.9	75.4	113.7	72.2	104.2	90.4	331	56	490	877
Feb.	57.5	125.0	79.3	74.4	84.9	100.3	126.1	107.7	90.9	274	47	425	746
Mars	53.6	124.8	69.2	70.2	88.6	90.8	102.1	116.0	86.5	274	50	437	761
April	55.5	123.3	55.9	72.8	87.7	76.0	7.0	124.8	95.4	221	45	387	653
Mai	63.0	127.7	56.9	94.7	89.7	100.8	8.3	123.8	101.4	250	57	403	710
Juni	67.2	131.3	79.6	92.8	77.4	94.1	64.9	144.2	101.6	295	50	384	729
Juli	56.7	86.5	81.9	59.6	8.4	40.0	105.4	94.0	64.5	310	44	326	680
Aug.	53.0	125.5	88.2	65.7	42.4	69.4	113.8	99.3	83.4	307	49	361	717
Sept.	57.0	127.0	85.5	80.5	85.8	70.3	107.8	97.7	98.4	311	52	402	765
Okt.	55.9	127.7	84.4	81.9	87.1	66.8	96.1	95.7	93.9	308	53	445	806
Nov.	57.5	130.9	76.7	82.0	88.4	78.8	78.0	92.4	98.4	288	53	414	755
Des.	53.1	121.1	77.2	73.6	69.6	69.4	50.0	102.6	90.4	300	50	415	765
1942													
Jan.	53.9	125.2	72.2	72.1	79.6	60.7	57.4	82.6	80.3	308	55	465	828
Feb.	51.7	127.3	63.2	59.5	80.0	53.6	138.3	82.1	83.8	259	46	412	717
Mars	43.6	125.0	49.4	41.8	73.1	48.8	162.1	88.4	76.9	250	44	390	684
April	47.3	113.5	11.0	30.4	68.9	51.3	9.6	91.7	69.3	141	46	357	544
Mai	50.4	129.2	72.0	40.3	76.0	67.6	5.9	105.6	85.4	282	46	426	754
Juni	46.2	120.7	76.2	58.8	74.4	71.7	22.0	102.2	80.8	277	52	448	777
Juli	50.8	78.8	71.4	69.3	29.8	34.8	142.6	84.5	60.1	301	48	390	739
Aug.	53.9	111.4	83.5	65.6	54.2	64.3	41.9	90.9	77.7	343	50	387	780
Sept.	56.0	112.5	83.2	68.4	69.6	61.8	89.9	75.0	84.4	343	53	430	826
Okt.	55.6	111.9	85.4	76.7	75.0	63.1	53.7	71.5	81.2	357	59	533	949

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	19. Innveid mjølkemengde ¹	20. Arbeidsledighet blant fagforeningsmedlemmer				21. Arbeidsledighetsoppgaver			22. Sysselsettingen						
		a) 10 fag	b) Jern- og metallarb.	c) Bygningsarb.	d) Skotøyarb.	A. Fra de off. arb.kontorer. Arb.-søkende menn og kvinner ²	B. Fra alle kommuner. Helt arbeidsløse ³		A. Syssel-satte arb.løs-hetstryggede ⁴ i alle kom-muner	B. Sysselsettingsindeks 1938 = 100					
										I alt*	Industri	Bygg	Statens anlegg	Handel	Landtransport
							Pst. av medlemstallet								
1929	408.9	15.4	10.3	23.6	10.8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1930	427.7	16.6	13.6	23.8	9.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1931	460.6	22.3	20.1	30.4	12.6	28 027	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1932	483.2	30.8	30.3	37.4	18.0	34 309	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1933	500.5	33.4	29.7	45.9	11.6	36 703	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1934	522.9	30.7	28.7	41.0	11.2	36 876	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1935	536.1	25.3	21.8	33.9	8.6	36 776	-	-	-	-	91	92	81	102	88
1936	602.9	18.8	12.7	26.7	8.1	33 517	-	-	-	-	94	97	103	97	93
1937	636.3	20.0	12.1	30.4	6.8	29 881	-	-	-	-	100	102	98	103	97
1938	710.2	22.0	14.5	31.9	7.7	30 296	-	-	-	-	100	100	100	100	100
1939	792.6	18.3	13.4	25.2	7.0	28 251	-	-	-	-	106	103	114	99	102
1940	653.1	23.1	13.8	34.3	8.7	29 099	-	-	-	-	103	98	136	124	97
1941	11.4	5.3	17.5	8.0	-	-	19 181	5 168	546 472	-	-	-	-	-	-
1942	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1940															
Jan.	61.10	23.9	11.5	39.9	5.4	29 924	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Feb.	59.02	25.7	11.4	46.2	5.2	29 159	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mars	63.57	27.4	11.3	49.4	5.2	29 100	-	-	-	-	100	102	87	72	104
April	54.53	42.1	22.7	63.2	22.0	34 200	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mai	49.64	40.3	26.6	58.0	23.7	41 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Juni	58.09	29.3	19.7	37.6	17.4	37 200	-	-	-	-	91	85	120	84	93
Juli	56.38	19.8	14.2	27.0	6.9	31 300	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aug.	51.78	15.3	13.0	18.4	4.5	25 900	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sept.	46.38	12.9	9.5	16.6	3.5	22 800	-	-	-	-	112	101	171	211	99
Okt.	42.45	12.4	9.1	16.6	3.3	23 600	32 708	6 420	523 110	-	-	-	-	-	-
Nov.	40.12	12.0	7.8	16.4	3.4	22 950	33 727	6 372	519 252	-	-	-	-	-	-
Des.	42.23	16.1	9.3	22.1	4.3	21 800	33 972	8 000	511 594	107	103	167	128	98	97
1941															
Jan.	44.82	16.7	8.7	24.7	4.6	40 956	9 504	504 917	-	-	-	-	-	-	-
Feb.	41.08	17.8	8.4	27.8	5.6	42 227	11 303	506 746	-	-	-	-	-	-	-
Mars	48.05	18.3	9.3	28.8	7.1	42 514	11 264	511 371	98	95	114	120	93	100	-
April	50.64	16.6	6.7	26.8	7.1	33 556	8 113	519 487	-	-	-	-	-	-	-
Mai	55.02	10.0	5.1	14.8	6.3	16 571	4 155	549 549	-	-	-	-	-	-	-
Juni	50.52	7.5	4.2	11.4	6.0	8 446	2 385	573 809	109	102	162	148	93	102	-
Juli	45.93	8.2	4.2	11.5	10.7	8 882	4 736	568 918	-	-	-	-	-	-	-
Aug.	39.16	7.8	4.1	10.9	6.9	6 201	1 796	573 095	-	-	-	-	-	-	-
Sept.	37.64	7.6	3.7	11.8	10.5	5 650	1 375	576 582	107	101	152	133	94	107	-
Okt.	33.69	8.2	3.5	12.9	10.3	6 664	1 764	569 894	-	-	-	-	-	-	-
Nov.	28.45	7.8	2.7	12.7	8.5	8 132	2 123	556 690	-	-	-	-	-	-	-
Des.	30.53	10.1	2.9	15.6	12.6	10 374	3 500	546 610	102	101	126	107	94	107	-
1942															
Jan.	32.93	-	-	-	-	13 202	5 995	535 808	-	-	-	-	-	-	-
Feb.	30.33	-	-	-	-	13 761	6 848	537 074	-	-	-	-	-	-	-
Mars	33.12	-	-	-	-	13 879	5 438	536 416	95	95	105	104	90	107	-
April	39.47	-	-	-	-	5 962	2 428	540 447	-	-	-	-	-	-	-
Mai	41.40	-	-	-	-	2 636	1 254	549 324	-	-	-	-	-	-	-
Juni	45.90	-	-	-	-	1 424	597	558 930	97	94	121	125	89	114	-
Juli	44.95	-	-	-	-	916	381	562 732	-	-	-	-	-	-	-
Aug.	36.10	-	-	-	-	1 054	350	558 345	-	-	-	-	-	-	-
Sept.	32.44	-	-	-	-	888	214	561 411	94	96	106	113	87	113	-
Okt.	27.16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ved meierier, ysterier og kondenseringsfabrikker. Månedstallene omfatter alle meierier og ysterier som gir rapporter svarende til vel 90 pst. av meierienes samlede mjølkemengde. ² Pr. 15. i hver måned. Fra 1940 ved månedens utgang. Tallene for månedene etter april er beregnet da oppgaver ikke forelå for alle kontorer. For oktober, november, desember 1940 bygges oppgavene på de nye arbeidsløshetsmeldinger for det såvidt muig tilsvarende antall kontorer. ³ Ved månedens utgang. ⁴ Hushjelp, fiske, sel- og hvalfangst, jordbruk og skogbruk faller utenfor trygden. ⁵ Unntatt sjøfart og hvalfangst.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	23. Indeks for detaljomsetningen ³ 1938 = 100			24. Norges Grossist- forbunds indeks for engrosomsetningen 1938 = 100			25. Priser på landbruksprodukter ¹					
	Bygder	Byer	Riket	Nærings- middel- bransjen	Andre bransjer	Total- indeks	a)	b)	c)	d)	e)	f)
							Havre	Høy	Poteter	Smør	Okse- kjøtt 1. kl.	Flesk
							Kr. pr. 100 kg			Kr. pr. kg		
1929.....							18.65	10.01	7.46	2.85	1.70	1.53
1930.....							13.04	7.76	7.24	2.50	1.80	1.21
1931.....							11.82	5.76	8.48	2.18	1.38	0.97
1932.....							14.35	5.97	6.80	2.16	1.01	1.02
1933.....							13.39	8.36	5.43	2.09	1.01	0.96
1934.....							11.94	8.30	5.95	2.25	1.30	0.89
1935.....							14.35	7.99	8.71	2.30	1.34	1.11
1936.....							15.18	8.15	7.51	2.41	1.35	1.24
1937.....	96	93	95	95	107	100	17.41	8.71	8.84	2.58	1.66	1.32
1938.....	100	100	100	100	100	100	18.00	1 6.64	1 10.59	1 2.81	1 1.60	1 1.39
1939.....	105	104	105	108	135	116	17.83	7.42	9.21	2.97	1.44	1.50
1940.....	127	114	120	108	148	123	20.33	13.04	13.89	3.26	1.65	1.78
1941.....	138	111	123	124	187	149	25.92	15.41	14.17	3.65	2.25	2.40
1940												
Jan.....	96	93	95	105	138	118	19.00	9.56	10.48	3.11	1.45	1.74
Feb.....							19.00	10.71	11.30	3.11	1.46	1.66
Mars.....	105	87	95	99	85	93	19.00	11.13	12.53	3.12	1.44	1.57
April.....							19.00	12.17	16.79	3.12	1.49	1.59
Mai.....	120	95	106	104	108	105	19.00	13.58	19.23	3.12	1.60	1.74
Juni.....							19.00	14.33	18.87	3.12	1.63	1.77
Juli.....	157	141	148	128	174	146	19.00	14.50	19.62	3.14	1.70	1.80
Aug.....							19.00	14.42	14.40	3.14	1.77	1.83
Sept.....	135	128	131	107	205	145	19.00	13.92	12.44	3.14	1.79	1.85
Okt.....							23.00	14.00	10.00	3.65	1.79	1.85
Nov.....	147	140	143	104	175	131	23.00	14.04	10.00	3.65	1.83	1.97
Des.....							23.00	14.08	11.00	3.65	1.86	1.98
1941												
Jan.....	117	98	106	117	161	137	23.00	15.17	11.33	3.65	1.86	1.98
Feb.....							23.00	15.17	11.58	3.65	2.13	2.15
Mars.....	130	108	118	116	233	161	23.00	15.33	12.17	3.65	2.29	2.25
April.....							23.00	15.33	12.17	3.65	2.29	2.25
Mai.....	147	122	133	134	207	163	23.00	15.33	13.17	3.65	2.30	2.35
Juni.....							28.00	15.33	13.17	3.65	2.31	2.55
Juli.....	144	104	121	131	181	151	28.00	15.33	24.00	3.65	2.31	2.55
Aug.....							28.00	15.33	15.00	3.65	2.31	2.55
Sept.....	137	113	123	123	186	148	28.00	15.33	15.00	3.65	2.31	2.55
Okt.....							28.00	15.33	13.50	3.65	2.31	2.55
Nov.....	155	123	137	123	156	136	28.00	16.00	14.50	3.65	2.31	2.55
Des.....							28.00	16.00	14.50	3.65	2.31	2.55
1942												
Jan.....	115	98	105	115	140	125	28.00	16.00	14.90	3.65	2.31	2.55
Feb.....	116	97	105				28.00	16.00	15.50	3.65	2.31	2.55
Mars.....	134	106	117	126	127	127	28.00	16.00	15.50	3.65	2.31	2.55
April.....	123	96	107				28.00	16.00	15.80	3.65	2.31	2.55
Mai.....	136	105	118	127	166	142	28.00	16.00	16.50	3.65	2.31	2.55
Juni.....	140	108	121				28.00	16.00	17.50	3.65	2.31	2.55
Juli.....	141	96	115	147	137	143	32.00	16.50	30.00	3.65	2.31	2.55
Aug.....	A ² 85	B ² 58	C ² 58				32.00	16.50	21.75	3.65	2.31	2.55
Sept.....	88	67	58				32.00	16.50	17.00	3.65	2.31	2.55
Okt.....	91	79	62				32.00	16.50	16.50	3.65	2.31	2.55
Nov.....							32.00	16.50	16.50	3.65	2.31	2.55

¹ Oppgaver fra Landbrukets Priscentral. Prisene gjelder partisalg fra produsent for prima vare levert avsetningsstedet og er utregnet i gjennomsnitt for en rekke byer. Til og med 1937 gjelder oppgavene 20 byer, fra og med 1938 6 byer. ² Indeksen for detaljomsetningen er ikke ferdigregnet for de senere måneder. Fra juni 1940 utarbeider Byrået en særskilt ukentlig indeks for en del større byer på grunnlag av oppgaver fra en rekke større forretninger. Tallene under A, B og C angir omsetningen i prosent av gjennomsnittet for juli—desember 1939 for bransjene Matvarer (A), Manufakturvarer (B) og Skotøy (C). ³ Indeksen er omregnet med nye vekter.

Økonomiske månedstall (forts.).

År ¹⁰ og måned	26. Indekstall for leveomkostninger													
	a) Norge ¹		b) Sverige ²		c) Danmark ⁵		d) England ⁶		e) Tyskland ⁷		f) Frankrike, Paris ⁸		g) U. S. A. ⁹	
	Total uten skatt	Mat- varer	Total ³	Mat- varer ⁴	Total ³	Mat- varer	Total	Mat- varer	Total	Mat- varer	Total	Mat- varer	Total	Mat- varer
1929.....	96.8	96.1	108	117	173	148	163	153	154	156	556	590	100	107
1930.....	94.1	92.3	105	108	165	136	157	144	149	146	572	593	97	102
1931.....	89.1	84.9	101	100	154	119	145	128	137	130	589	642	87	84
1932.....	87.2	81.5	100	99	154	115	141	123	122	114	535	567	78	70
1933.....	86.0	79.4	98	95	160	121	139	119	119	111	516	532	75	68
1934.....	86.2	80.2	99	97	166	128	142	123	123	118	522	544	79	75
1935.....	88.1	84.1	100	102	173	141	143	126	124	123	490	491	83	82
1936.....	90.4	87.5	101	104	174	141	146	129	125	124	497	514	85	84
1937.....	96.8	96.1	104	109	180	145	155	140	126	125	606	629	89	88
1938.....	100.0	100.0	106	112	182	148	156	141	127	124	692	732	87	82
1939.....	101.3	101.7	108	115	183	150	155	137	127	125			85	78
1940.....	118.2	122.3	124	135	233	179	182	159	132	131			86	81
1941.....	138.5	146.1	140	151	275	227	199		136	134			89	
1939														
Des.....	106.8	109.2		120			174	157	126	123			85	79
1940														
Jan.....	106.9	109.1		122	203	164	174	156	127	124			85	77
Feb.....	109.0	112.6	114	125			176	156	127	124			86	78
Mars.....	113.6	116.7		128			176	153	129	126			86	77
April.....	114.3	117.7		132	222	-	178	153	129	127			86	77
Mai.....	115.3	119.8	119	134			178	153	130	129			86	78
Juni.....	115.5	119.2		134			184	162	131	129			86	79
Juli.....	116.4	120.6		135	233	179	182	159	132	131			86	78
Aug.....	116.8	121.3	124	134			184	161	133	133			86	77
Sept.....	125.7	130.3		136			186	164	132	130			86	78
Okt.....	126.6	131.7		137	248	202	189	167	130	127			86	77
Nov.....	127.4	133.3	126	140			192	167	130	126			86	77
Des.....	130.5	135.4		141			195	167	131	127			86	78
1941														
Jan.....	131.9	137.1	130	149	259	218	196	165	132	127			86	79
Feb.....	133.7	139.9		153			196		132	127			86	79
Mars.....	135.0	143.7		154			197		132	128			86	79
April.....	135.8	144.9	140	156	263	224	198		132	129			87	81
Mai.....	136.9	146.3		155			200		133	130			87	82
Juni.....	138.9	147.6		150			200		134	131			89	
Juli.....	139.5	148.0	140	151	275	227	199		136	134			89	
Aug.....	140.5	148.9		151			199		136	133			89	
Sept.....	141.4	149.1		151			199		133	128			91	
Okt.....	141.9	148.5	141	151	277	229	199		132	126				
Nov.....	142.9	149.4		151					133	126				
Des.....	143.7	150.3		158					133	126				
1942														
Jan.....	144.3	150.4	145	160	278	230			134	127				
Feb.....	144.7	150.3		163					136	130				
Mars.....	145.1	150.5		162					136	131				
April.....	145.8	151.4	151	162	276	233			137	132				
Mai.....	146.8	152.7		163					138	134				
Juni.....	147.3	153.3		164					139	136				
Juli.....	147.8	153.8	152		283	235			140	139				
Aug.....	147.8	153.7							139	136				
Sept.....	147.5	152.4												
Okt.....	147.8	152.5	153		284	236								
Nov.....	148.2	152.7												

¹ Pr. 15. hver måned. 1938 = 100. ² 1935 = 100. ³ Inkl. skatter. ⁴ Inkl. lys og brensel.
⁵ Indeksen angir nivået i begynnelsen av januar, april, juli og oktober. Juli 1914 = 100. ⁶ Pr. 1. i
månedet etter. Juli 1914 = 100. ⁷ Oktober 1913, januar, april og juli 1914 = 100. Gj.snitt pr. måned.
⁸ 1. halvår 1914 = 100. ⁹ Basis 1923 = 100. Årsindekstallene er gjennomsnittstall. Månedstallene gjel-
der pr. 15de. ¹⁰ Tallene for årene gjelder, med unntak av Norge, bare juli måned.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	27. Indekstall for engrospriser										28. Gullbeholdning i			
	a) Norge		b) Sve- rige.	c) Dan- mark.	d) England		e) Tysk- land.	f) Frank- rike.	g) U. S. A.		a) Eng- lands Bank	b) Den tyske Riks- bank	c) Frank- rikes Bank	d) Re- serve- ban- kene. U. S. A.
	Stat. Sen- tralb. ¹	Øk. Re- vue ²	Kom. Koll. ³	Stat. Dept. ⁴	Board of Trade ⁵	Econo- mist ⁶ (Ny)	Stat. Reichs- amt ⁷	Stat. Gén. ⁸	B. L. S. ⁸	Irving Fisher ⁸	Ved utgangen av år og måned			
											Mill. £	Mill. Rmk.	Milliard Fres.	Mill. \$
1929	97.0	148		108	—	127	137	627	96.5	96.3	146.1	2 283	41.67	2 857
1930	89.5	138		93	100	107	125	554	86.4	86.3	148.3	2 216	53.58	2 941
1931	79.3	123		82	88	90	111	502	71.2	71.4	121.3	984	68.86	2 988
1932	79.7	125		84	86	86	96	427	64.9	61.6	120.6	806	83.02	3 149
1933	79.5	124		90	86	86	93	398	66.0	64.6	191.7	392	76.95	3 569
1934	81.0	126		98	88	90	98	376	75.0	76.6	192.8	79	82.12	5 355
1935	83.1	132	100	100	89	94	102	339	80.0	83.0	200.6	82	66.30	7 791
1936	87.4	138	102	105	95	100	104	411	80.8	83.7	314.2	66	60.36	9 112
1937	101.6	161	114	119	109	114	106	581	86.3	90.7	327.2	70	58.93	9 461
1938	100.0	156	111	112	101	99	106	653	78.6	81.2	327.2	71	87.27	12 123
1939	101.7	159	115	118	103	102	107		77.1	80.9	0.2	78	97.27	15 453
1940	133.2	212	146	172	137	134	110		78.5	83.6	0.2	78	84.62	19 921
1941	162.9	245	172	203			112				0.2	77	84.60	
1939														
Okt.	108.3	174	124	132	110.9	115	107		79	83.5	0.2	77	97.27	15 157
Nov.	114.4	184	128	138	118.6	119	107		79	84.1	0.2	77	97.27	15 297
Des.	116.3	187	132	143	122.3	123	108		79	85.6	0.2	78	97.27	15 453
1940														
Jan.	118.8	190	136	154	126	127	108		79	85.8	0.2	77	97.27	15 975
Feb.	123.8	197	138	162	128	127	108		79	84.6	0.2	77	97.28	16 171
Mars	130.3	208	140	166	129	129	109		78	84.2	0.2	78	84.61	16 428
April	131.3	211	141	168	133	129	110		79	84.4	0.2	78	84.62	16 378
Mai	130.9	211	142	167	134	133	110		78	83.8	0.2	77	84.62	17 304
Juni	130.2	212	143	165	135	138	110		78	82.5	0.2	77	84.62	18 043
Juli	132.1	214	146	165	140	133	111		78	81.9	0.2	78	84.62	18 579
Aug.	136.0	213	146	170	141	136	111		77	81.2	0.2	77	84.62	18 922
Sept.	135.0	215	148	182	142	138	111		78	82.0	0.2	78	84.62	19 203
Okt.	137.5	217	154	185	143	137	111		79	83.0	0.2	78	84.62	19 632
Nov.	145.2	224	157	190	148	138	111		80	84.4	0.2	78	84.62	19 856
Des.	146.8	226	159	191	149	140	111		80	85.0	0.2	78	84.62	19 921
1941														
Jan.	147.5	231	162	192	150	142	111		81	85.8	0.2	77		20 285
Feb.	152.9	235	164	198	150	143	112		81	85.7	0.2	77		20 366
Mars	157.4	238	168	198	151	144	112		82	87.1	0.2	78		20 436
April	157.6	245	170	200	151	144	112		83	89.5	0.2	78		20 533
Mai	163.5	245	171	201	151	146	112		85	91.8	0.2	78		20 615
Juni	165.4	245	173	202	152	144	112		87	93.3	0.2	78		20 583
Juli	166.5	246	173	205	153	146	112		89	95.4	0.2	78	84.60	20 603
Aug.	167.3	249	174	207	153	147	113		90	96.9	0.2	77	84.60	20 571
Sept.	168.7	251	175	208	154		113		92	98.4	0.2	77	84.60	20 712
Okt.	168.5	252	176	207	154		112		92	98.3	0.2	77	84.60	20 841
Nov.	169.4	253	178	208	155		112		92	99.0	0.2	77	84.60	20 822
Des.	170.0	253	179	210	156		113		93	100.0	0.2	77	84.60	20 764
1942														
Jan.	170.2	254	181	211	156		114		95	102.0	0.2	77	84.60	20 902
Feb.	170.6	254	183	212	159	152	113		96		0.2	77	84.60	20 846
Mars	171.0	254	184	212	159	152	113		97		0.2	77	84.60	20 821
April	171.1	255	186	212	160	153	113		98		0.2	77	84.60	20 824
Mai	171.5	255	187	212	161	153	115		98		0.2	77	84.60	20 799
Juni	172.3		188	213	160	153	115		98		0.2	77	84.60	20 853
Juli	172.4		193	213	160	154	115		98		0.2	77	84.60	20 828
Aug.	172.9		192	214	159						0.2	77	84.60	20 809
Sept.	173.0		192	214							0.2	77	84.60	
Okt.	174.0		193	214										
Nov.	174.3		195	214										

¹ Pr. 15. i måneden. 1938 = 100. ² Utgangen av måneden. Des. 1913—juni 1914 = 100.³ Gj.snitt pr. måned. Basis 1935 = 100. ⁴ Basis 1935 = 100. ⁵ Basis 1930 = 100 ⁶ Utgangen av måneden. Basis 1913 = 100. ⁷ Gj.snitt pr. måned. Basis 1913 = 100. ⁸ Gj.snitt pr. måned. Basis 1926 = 100. ⁹ 1 franc = 0.02475 gr fint gull.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	29. Sverige										30. Danmark				
	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i) Utførsel av:		a)	b)	c)	d)	e)
	Seddel-om-løp ¹	Privatban-kenes ut-lån ^{1, 2}	Aksje-in-deks ^{1, 3}	Arb.-ledig-het	Pro-duk-sjons-indeks. S.I.F.	Gods-transp. Statsb. (ekskl. Lappi-malm)	Inn-førsel	Ut-førsel	Papir-masse	Papir og papp	Seddel-om-løp	Privatban-kenes ut-lån ^{1, 2}	Ak-sjein-deks	Arb.-ledig-het	Pro-duk-sjons-indek
	Mill. kr.		1924 = 100	Pst.	1935 = 100	Pr.mnd. 1 000 t.	Mill. kr.		1 000 tonn (tørr vekt)		Mill. kr.	Juli 1914 = 100	Pst.	1935 = 100	
1929.....	569	4 420	165	10.2	-	916	1 783	1 812	1 789	478	367	1 867	101	15.5	80
1930.....	594	4 634	145	11.8	-	831	1 662	1 550	1 641	436	360	1 883	96	16.5	80
1931.....	583	4 695	106	16.7	-	748	1 428	1 122	1 567	484	346	1 868	83	17.9	80
1932.....	598	4 316	62	22.2	-	641	1 155	947	1 292	472	332	1 647	70	31.7	70
1933.....	648	3 906	61	23.4	-	691	1 095	1 079	1 916	516	375	1 670	83	28.8	80
1934.....	708	3 795	76	18.0	91	768	1 305	1 302	1 999	555	386	1 687	98	22.1	90
1935.....	786	3 828	86	15.1	100	814	1 476	1 297	2 103	608	386	1 748	101	19.7	100
1936.....	893	3 992	111	12.6	108	854	1 633	1 514	2 280	606	399	1 927	110	19.3	100
1937.....	980	4 090	130	10.8	120	965	2 124	2 000	2 560	663	417	1 968	114	21.9	100
1938.....	1 061	4 338	124	10.9	117		2 082	1 843	1 982	473	441	1 977	105	21.4	100
1939.....	1 422	4 956	122	9.2	124		2 499	1 889			600	2 117	103	18.5	110
1940.....	1 482	4 465	³ 90	11.8	113		2 005	1 328			741	1 916	97	23.9	90
1941.....	1 700	4 294	90	11.3	104		1 672	1 351			842	1 754	115	14.9	90
1939															
Okt.	1 248	4 873	110	8.0	126	1 434	219	160			488	2 121	103	16.0	110
Nov.....	1 232	4 933	100	10.4	127	1 421	274	180			519	2 120	102	21.3	110
Des.....	1 422	4 956	94	15.2	128	1 140	258	155			600	2 117	98	32.1	110
1940															
Jan.	1 351	4 910	³ 72	14.1	128	1 151	258	169			586	2 140	99	30.1	110
Feb.	1 349	4 984	75	14.5	127	1 262	167	115			593	2 102	101	32.9	110
Mars	1 342	4 966	84	15.8	126	1 179	150	140			609	2 089	101	30.6	100
April	1 537	4 949	72	11.1	118	1 349	238	104			707	2 068	101	26.0	100
Mai	1 467	4 885	74	9.5	107	1 106	197	80			703	2 019	-	20.3	90
Juni	1 478	4 788	78	8.7	107	998	136	86			697	2 060	93	16.9	90
Juli	1 430	4 694	77	9.0	106	⁵ 1 125	140	92			674	2 033	88	16.1	90
Aug.	1 450	4 628	73	9.1	106	1 233	123	97			694	1 980	90	17.8	80
Sept.	1 470	4 535	76	9.8	105	1 260	148	106			696	1 954	94	17.8	80
Okt.	1 437	4 480	75	11.0	106	1 651	139	103			715	1 934	98	19.1	80
Nov.	1 399	4 475	84	12.6	107	1 667	155	124			719	1 907	99	23.2	90
Des.	1 482	4 465	82	16.1	107	1 216	149	121			741	1 916	98	35.6	90
1941															
Jan.	1 417	4 402	85	17.2	106	1 177	126	85			703	1 847	97	34.8	80
Feb.	1 425	4 434	81	16.5	106	1 279	78	47			703	1 827	99	34.3	80
Mars	1 422	4 409	80	15.1	105	1 434	107	87			707	1 776	101	26.8	80
April	1 403	4 405	83	13.1	105	1 383	177	112			719	1 812	112	18.3	90
Mai	1 398	4 410	85	10.6	104	1 366	177	133			745	1 798	115	11.3	90
Juni	1 449	4 368	86	9.4	104	1 171	127	135			748	1 825	115	3.8	97
Juli	1 440	4 308	90	7.8	100	1 513	118	115			736	1 813	118	4.7	96
Aug.	1 495	4 288	92	7.5	100	1 616	136	130			740	1 791	124	5.9	99
Sept.	1 553	4 278	97	7.3	102	1 629	160	138			746	1 818	129	6.6	99
Okt.	1 568	4 216	102	8.3	103	2 156	165	128			792	1 788	127	8.8	96
Nov.	1 551	4 264	98	10.0	104	2 233	140	123			791	1 767	125	9.8	93
Des.	1 700	4 294	97	13.0	106	1 607	155	119			842	1 754	117	13.1	92
1942															
Jan.	1 607	4 254	101	13.7	104	1 445	155	86			798	1 728	118	21.9	90
Feb.	1 598	4 248	100	12.5	106	1 426	73	42			802	1 675	119	21.6	90
Mars	1 649	4 258	106	11.1	106	1 572	50	54			815	1 669	120	17.8	88
April	1 638	4 225	108	8.1	107	1 682	99	99			835	1 660	121	8.6	90
Mai	1 629	4 221	110	6.0	107	1 658	184	125			830	1 639	123	4.1	94
Juni	1 705	4 211	108	4.9	109	1 590	190	142			844	1 703	125	3.2	95
Juli	1 702	4 145	112	4.3	110	1 778	165	137			839	1 768	128	3.8	93
Aug.	1 755	4 148	116	4.0	110	1 854	203	120			834	1 800	126	4.0	95
Sept.	1 832	4 290	113	4.2	110		180	121			847	1 838	124	4.6	97
Okt.	1 863	4 277	111		110		154	152			915		121	5.3	97
Nov.	1 831	4 325	105								917		120	5.9	

¹ Ved utgangen av år og måned. ² Inkl. rediskonteringer. ³ Rederi- og industriaksjer. Fra 1940 basis 1937 = 100. Tidligere 1924 = 100. Omregningsforhold 1940 = 77 = 99. ⁴ Ny serie fra og med januar 1934. I den gamle serie var tallet for 1934 818. ⁵ Enkelte nye baner er kommet med.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	Danmark (forts.)				31. Tyskland ⁵											
	f)	g)	h)	i)	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	k)	l)	
	Inn- førsel	Ut- førsel av in- nenl. varer	Ut- førsel av flesk	Ut- førsel av smør	Penge- meng- de i om- løp ¹	Gire- ring ²	Sed- del- ban- kenes ut- lån ³	Stor- ban- kers ut- lån ⁴	Dags- låns- rente	Aksje- in- deks	Antall arb.- ledige ⁶	Pro- duk- sjons- in- deks ⁷	Laste- de jernb.- vog- ner	Inn- førsel	Ut- førsel	
	Mill. kr.	1 000 tonn			Mill. R.M.				Pst.	1924-26 = 100	1000	1928 = 100	Mill. stkr.	Mill. R.M.		
1929.....	1 696	1 610	228	158	6 657	-	3 274		7.68	134	1 915	101.4	46.4	13 440	13 488	
1930.....	1 634	1 515	306	169	6 379	-	2 989		5.07	109	3 139	87.1	41.1	10 395	12 036	
1931.....	1 392	1 257	376	174	6 638	25.9	4 644		8.37	-	4 520	68.5	34.4	6 727	9 599	
1932.....	1 089	1 079	390	158	5 642	21.9	3 136		6.23	-	5 575	54.0	30.6	4 667	5 739	
1933.....	1 214	1 151	294	150	5 715	21.0	3 557		5.11	67	4 804	61.5	31.8	4 204	4 871	
1934.....	1 294	1 170	223	149	5 972	23.1	4 355		4.68	77	2 719	80.9	35.6	4 452	4 167	
1935.....	1 275	1 206	200	138	6 373	26.7	4 700		⁸ 3.43	90	2 151	95.4	37.7	4 159	4 270	
1936.....	1 433	1 327	177	146	6 964	29.7	5 584		2.94	100	1 550	107.6	41.2	4 221	4 770	
1937.....	1 670	1 569	182	152	7 499	35.6	6 191		2.78	112	892	118.8	37.3	5 468	5 911	
1938.....	1 624	1 528	181	156	10 404	44.1	8 289		2.62	109	407	128.0	29.3	5 449	5 257	
1939.....	1 742	1 575	190	148	⁹ 11 798		11 422		2.48	103						
1940.....	1 374	1 508	143	108	14 033				1.95	125						
1941.....	1 312	1 266			19 325				1.78	149						
1939																
Nov.	177	137	17.5	11.2	10 974		10184		2.19	103						
Des.	168	138	16.9	11.1	11 798		11422		2.39	107						
1940																
Jan.....	148	126	15.4	10.8	11 505		11176		2.03	110						
Feb.....	97	91	6.3	9.0	11 877		11862		2.08	112						
Mars	113	143	21.0	12.2	12 176		12273		2.16	116						
April	200	117	11.9	12.2	12 480				1.90	119						
Mai	97	123	9.1	15.8	12 594				1.98	122						
Juni	79	118	12.4	12.4	12 785				1.98	123						
Juli	87	135	16.1	8.1	12 750				1.73	123						
Aug.	102	155	16.6	5.7	13 026				1.77	126						
Sept.	92	131	7.0	5.4	12 847				2.03	132						
Okt.....	112	122	6.8	4.4	12 937				1.87	136						
Nov.	128	125	8.6	5.2	13 198				1.93	139						
Des.	119	122	11.9	6.5	14 033				1.95	140						
1941																
Jan.....	108	112	10.3	5.6	13 694				1.73	143						
Feb.....	73	81	6.9	4.3	13 976				1.68	145						
Mars	104	98	9.4	4.6	14 188				1.83	143						
April	151	116	8.8	4.6	14 689				1.67	143						
Mai	131	130			15 210				1.78	145						
Juni	99	120			15 565				1.93	151						
Juli	124	105			16 031				1.63	156						
Aug.	113	89			16 502				1.73	157						
Sept.	102	104			16 918				1.94	160						
Okt.....	115	115			17 432				1.76	150						
Nov.	88	98			17 793				1.75	149						
Des.....	104	98			19 325				1.98	149						
1942																
Jan.....	98	69			18 987				1.92	152						
Feb.	54	54			19 443				1.75	154						
Mars	31	81			19 774				1.95	154						
April	85	99			20 047				1.96	155						
Mai	124	114			20 548				1.71	156						
Juni.....	159	120			20 936				1.90	156						
Juli	123	74			21 344				1.75	155						
Aug.	119	87			21 808				1.68	155						
Sept.....	103	72			22 037											
Okt.....	110	75			22 600											

¹ Ved utgangen av år og måned. ² Årsoppgavene er gjennomsnitt av månedstallene. ³ Veksel- og lombardlån. ⁴ Veksler og debitorer i løp. regn. ⁵ Fra og med mars 1935 omfatter oppgaven også Saar. ⁶ Fra ^{31/} 1933 er ikke medregnet antall beskjeftigede i arbeidsleire. ⁷ Ny beregning. Eksklusive nærings- og nytelsesmiddelindustri. ⁸ Ny serie fra og med januar 1935. ⁹ Bare Riksbanksedler. Tallet for august var 10 907; for pengemengden 13 223.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måned	32. Storbritannia									33. Frankrike				
	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	a)	b)	c)	d)	e)
	Seddel-omløp ¹	9 clearing bankers utlån	Dagslånsrente ²	Aksjeindeks ³	Arbeidsledighet ⁴	Produksjonsindeks	Gods-transport på jernbaner ⁵	Inn-førsel	Utførsel av innl. varer.	Seddel-omløp ¹	Aksjeindeks	Arb. ledige som mottar understøttelse 1000	Produksjonsindeks	Lasted jernbanevogner
	Mill. £		Pst.	1924 = 100	Pst.	1924 = 100	10 000 tonn			Milli-ard frcs.	1913 = 100		1928 = 100	Gj.sn. antall i 1000, daglig
1929....	370	1 198	4.58	139	10.5	110.6		1 112	730	68.6	506	1	109.4	65.1
1930....	369	1 230	2.36	112	16.2	98.7		959	568	76.4	437	2	110.2	65.4
1931....	364	1 131	2.92	87	21.3	84.3		799	389	85.7	308	55	97.6	53.9
1932....	371	1 167	1.65	84	22.1	84.8		652	365	85.0	245	274	75.7	47.3
1933....	392	1 033	0.66	103	20.0	90.5		629	367	82.6	232	276	84.3	45.2
1934....	405	995	0.81	125	16.8	101.7		685	396	83.4	194	345	78.0	42.8
1935....	425	1 087	0.73	140	15.6	108.4		702	426	81.2	186	426	74.0	40.1
1936....	467	1 160	0.75	161	13.1	117.9		793	441	89.3	180	432	77.5	40.8
1937....	505	1 228	0.75	151	11.0	124.3		954	522	93.8	227	351	84	41.7
1938....	505	1 163	0.75	123	12.9	109.8		859	471	110.9				
1939....	555	1 272	1.06	114	10.6			846	439	151.3				
1940....	617		1.00	95				1 084	415	218.4				
1939														
Aug....	530	1 208	0.75	118	8.7			76.6	37.1	142.4	219	302		
Sept....	542	1 188	2.79	106	9.1			47.6	23.1	144.6		317		
Okt....	527	1 239	1.87	104	9.6			54.8	23.6	144.4				
Nov....	529	1 285	1.00	106	9.5			81.2	37.4	146.4				
Des....	555	1 272	1.00	105	9.1			84.1	40.2	151.3				
1940														
Jan....	528		1.00	104	10.2			101.3	41.1	151.7				
Febr....	531		1.00	106	10.3			93.2	37.4	156.2				
Mars...	543		1 00	109	7.7			104.9	41.6	156.0				
April...	537		1.00	106	6.7			105.6	48.3	156.3				
Mai....	557		1.00	97	6.1			102.3	45.5	170.9				
Juni....	602		1.00	82	5.2			88.8	36.2	174.5				
Juli....	610		1.00	79	5.6			85.2	31.2	198.6				
Aug....	610		1.00	84	5.4			93.6	32.6	199.6				
Sept....	605		1.00	87	5.8			79.4	31.2	206.1				
Okt....	592		1 00	91				84.1	23.4	213.6				
Nov....	593		1.00	97				72.2	21.7	214.5				
Des....	617		1.00	95				72.9	24.4	218.4				
1941														
Jan....	599		1.00	98						-				
Feb....	603		1.00	96						-				
Mars...	612		1.00	92						-				
April...	623			93						232.0				
Mai....	630			93						-				
Juni....	639			95						240.0				
Juli....	658									242.0				
Aug....	665									244.1				
Sept....	671									249.0				
Okt....	693									255.7				
Nov....	710									260.8				
Des....	752									270.1				
1942														
Jan....	742									273.3				
Feb....	750									278.4				
Mars...	775									282.8				
April...	771									291.7				
Mai....	789									296.9				
Juni....	796									304.4				
Juli....	824									315.6				
Aug....	829									323.5				
Sept....	838									334.4				
Okt....														

¹ Utgangen av år og måned. Sedler i omløp utstedt av Englands Bank og staten. Fra november 1928 ble statssedlene overtatt av banken. ² Månedstallene er gj.snitt for en uke i midten av måneden. Årsoppgavene gj.snitt av månedstallene. ³ Månedstallene gjelder midten av måneden. Årsoppgavene gj.snitt av månedstallene. ⁴ Blant forsikrede arbeidere. ⁵ Ekskl. brensel og mineraler.

Økonomiske månedstall (forts.).

År og måneder	Frankrike (forts.).		34. De Forente Stater											
	f)	g)	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	k)	l)	m)
	Inn-førsel	Ut-førsel	Penge-mengde i omløp ¹	Debi-tering ^{2, 3}	Kreditt til nær-ings-livet ¹	Rente for «Call loans» ^{1, 4}	Ak-sjein-deks ⁵	Pro-duk-sjons-in-deks ⁶	Ind. for beskj. i in-du-stri ⁶	Indeks for lastede jern-bane-vogner ⁶	Stål-prod. i pst. av ka-pasitet	Auto-mobil-produk-sjon ⁸	Inn-førsel	Ut-førsel
	Mill. frcs.		Mill. \$	100 mill. \$	Mill. \$	Pst.	1926 = 100	°	10		Pst.	1000 st.	Mill. \$	
1929....	58 282	50 072	4 865	779	9 344	7.61	190	110	106	107	89	447	4 416	5 208
1930....	52 345	42 831	4 890	552	8 749	2.94	141	91	92	92	63	280	3 061	3 879
1931....	42 200	30 421	5 647	402	7 327	2.73	87	75	78	74	38	199	2 091	2 424
1932....	29 826	19 684	5 676	269	5 982	2.05	46	58	66	55	20	114	1 323	1 611
1933....	28 431	18 474	5 806	266	4 774	1.16	66	69	73	58	34	161	1 449	1 675
1934....	23 061	17 822	5 536	277	4 581	1.00	81	75	86	62	37	228	1 655	2 133
1935....	20 945	15 473	5 882	313	3 404	0.75	91	87	91	64	49	330	2 048	2 282
1936....	25 397	15 453	6 543	350	4 192	0.92	127	103	99	75	69	372	2 416	2 448
1937....	42 316	23 935	6 550	361	4 877	1.00	131	113	109	78	72	401	3 084	3 345
1938....	45 981	30 586	6 851	311	3 863	1.00	99	88	91	62	40	208	1 961	3 094
1939....			7 598	325	4 400	1.00	105	108	100	70	65	297	2 318	3 177
1940....			8 733		4 993	1.00	98	122	108	76	81	372	2 187	3 352
1939														
Aug....	3 846	2 908	7 171	306	3 930	1.00	101	104	99	70	61	100	176	251
Sept....			7 293	337	4 166	1.00	109	113	101	77	71	189	181	289
Okt....			7 342	327	4 279	1.00	113	121	105	80	91	313	215	332
Nov....			7 483	317	4 354	1.00	111	124	107	82	92	352	235	293
Des....			7 598	400	4 400	1.00	108	126	108	78	90	452	228	290
1940														
Jan....			7 376	347	4 331	1.00	109	122	108	78	81	432	242	369
Febr....			7 455	295	4 317	1.00	107	116	106	73	68	404	200	347
Mars...			7 511	347	4 371	1.00	108	112	104	69	64	424	217	352
April...			7 559	348	4 414	1.00	109	111	103	70	60	433	212	324
Mai....			7 710	342	4 397	1.00	97	114	103	72	70	391	211	325
Juni....			7 847	320	4 383	1.00	85	121	104	75	84	345	211	350
Juli....			7 883	318	4 451	1.00	87	121	105	75	83	232	232	317
Aug....			8 058	299	4 456	1.00	89	123	107	76	89	76	220	350
Sept....			8 151	309	4 551	1.00	94	125	109	77	91	269	195	295
Okt....			8 300	363	4 709	1.00	95	128	111	77	96	493	207	343
Nov....			8 521	358	4 885	1.00	96	132	114	83	97	487	223	328
Des....			8 733	430	4 993	1.00	94	136	117	84	94	484	253	322
1941														
Jan....			8 593	376		1.00	94	139	118	85	97	501	229	325
Feb....			8 781	327		1.00	88	141	119	85	97	486	234	303
Mars...			8 924	410		1.00	88	143	119	86	100	508	268	358
April...			9 071	387		1.00	86	140	122	87	98	462	288	385
Mai....			9 354	399		1.00	86	151	125	90	99	519	297	385
Juni....			9 612	421		1.00	88	157	128	93	98	521	280	338
Juli....			9 732	409			93	162		95		444	278	359
Aug....			9 994	391				161				148	283	455
Sept....			10 163					160				234	263	417
Okt....			10 364					164					292	336
Nov....			10 496					160					276	482
Des....								164					338	635
1942														
Jan....													256	474
Feb....													239	475
Mars...								174					252	603
April...													234	682
Mai....														
Juni....														
Juli....														
Aug....														
Sept....								185						

¹ Ved utg. av år og måned. ² Debitering på individuelle konti i banker i 141 byer (inkl. New York). Årsoppg. er gj.snitt av månedstallene. ⁴ Ved fornyelse. ⁵ Gj.snitt for år og måned. ⁶ Månedstallene korrigert for sesongsvingninger. ⁷ Fra 1934 ikke gullmynt. ⁸ Ny serie. ⁹ Gj.snitt 1935-39=100. ¹⁰ Gj.snitt 1923-25=100.

Tableaux mensuels.

(Traduction française des rubriques.)

Années et mois.

1. Banque de Norvège.
 - a. Taux d'escompte. b. Circulation des billets. c. Dépôts à vue. d. Avances. e. Réserves d'or et de devises étrangères. f. Obligations.
2. Compensations. Oslo.
3. Banques privées par actions.
 - a. Dépôts, total. b. Dépôts à vue. c. Avances. d. Balances étrangères. d. Réescomptes.
4. Caisses d'épargne.
 - a. Dépôts. b. Avances.
5. Banques privées par actions et caisses d'épargne. Nombres calculés.
 - a. Dépôts. b. Avances. c. Obligations et actions. d. Encaisse et dépôts en Banque de Norvège.
6. Opérations de valeurs à la Bourse d'Oslo.
 - a. Actions. b. Obligations.
7. Import. et export. des valeurs.
8. Émissions d'actions.
9. Nombres-indices des actions.
 - a. Actions industrielles. b. Navigation. c. Pêche à la baleine. d. Banques. e. Assurances. f. Toutes les actions cotées à la Bourse d'Oslo.
10. Cours des obligations.
11. Intérêts effectifs des obligations.
12. Conditions de paiement.
 - a. Nombre des faillites. b. Nombre des conc. préventifs. c. Nombre des exécutions. d. Nombre des protêts de lettres de change.
13. Cours des changes cotés à la Bourse d'Oslo.
14. Cours de £ à New York.
15. Totaux du commerce extérieur.
 - a. Importation. b. Exportation. c. Excédent de l'importation.
16. Ind. du bâtiment d'habitation. Logements; accroissement net.
17. Indices de la prod. industrielle.
18. Production d'électricité.
19. Quantité de lait reçue aux laiteries et fromageries.
20. Chômage des ouvriers syndiqués en pourcent du nombre d'ouvriers rapportés.
 - a. 10 industries. b. Ouvriers en fer et métaux. c. Ouvriers de construction. d. Ouvr. à la fabr. de chaussures.
21. Chômage. A. Offices publics de placement. Nombre d'hommes et de femmes qui demandent du travail. B. De toutes les communes. Pers. sans aucun trav. a) Total. b) L'industrie.
22. Indices d'emploi.
23. Indices du commerce de détail.
24. Indices du commerce de gros.
25. Prix de produits agricoles.
 - a. Avoine. b. Foin. c. Pommes de terre. d. Beurre. e. Boeuf. f. Porc.
26. Nombres-indices du coût de la vie.
27. Nombres-indices des prix de gros.
28. Encaisse or des banques.
29. *Suède.*
 - a. Circ. des billets de la Banque de Suède. b. Avances et portef. des banques privées. c. Nombres-indices des actions. d. Pourcentage des chômeurs. e. Nombres-indices de la production. f. Marchandises transportées aux chemins de fer de l'État. g. Importation. h. Exportation. i. Exportations de pâte de bois et papier.
30. *Danemark.*
 - a. Circulation des billets de la Banque Nationale. b. Avances et portef. des banques privées. c. Nombres-indices des actions. d. Pourcentage des chômeurs. e. Nombres-indices de la production. f. Importation. g. Exportation. h. Exportation de porc. i. Exportation de beurre.
31. *Allemagne.*
 - a. Monnaies en circulation. b. Compensations. c. Avances des banques d'émis. d. Nombres-indices des banques privées. e. Taux d'emprunt du jour. f. Nombres indices des actions. g. Pourcentage des chômeurs. h. Nombres-indices de la production. i. Wagons chargés de chemin de fer. k. Importation. l. Exportation.
32. *Royaume-Uni.*
 - a. Circulation des billets. b. Avances et portefeuille de 9 banques de compensation. c. Taux d'emprunt du jour. d. Nombres-indices des actions industrielles. e. Pourcentage des chômeurs. f. Nombres-indices de la production. g. Marchandises transportées aux chemins de fer. h. Importation. i. Exportation.
33. *France.*
 - a. Circulation des billets de la Banque de France. b. Nombres-indices des actions. c. Nombre de chômeurs secourus. d. Nombres-indices de la production. e. Wagons chargés de chemin de fer (par jour). f. Importation. g. Exportation.
34. *États-Unis.*
 - a. Monnaies en circulation. b. Débité aux comptes indiv. c. Crédits industriels et commerciaux. d. Taux d'emprunt du jour. e. Nombres-indices des actions. f. Nombres-indices d'occupation dans l'industrie. g. Nombres-indices de la production. h. Chemin de fer, wagons chargés; nombres-indices. i. Activité de l'indust. d'acier. k. Production d'automobiles. l. Importation. m. Exportation.

Strukturforhold i industrien etter produksjonsstatistikken.

Av byråsjef Eilif Gjermoe.

I. Oversikt over hele industrien.

Når det gjelder å finne uttrykk for sammenhengen mellom to forhold i statistikken, skjer dette vanligvis ved hjelp av rekker av korrelerte tall, sumtall eller middeltall. Hvis begge forhold er målelige (heterograde¹), vil sammenhengen som regel være slik at den ene størrelse, den bestemte eller betingede (avhengig variable) endrer seg gradvis (uten sprang) når den annen størrelse, den bestemmende eller betingende (uavhengig variable) endrer seg. Statistikeren skaffer seg et bilde av dette ved å fastslå at til den og den bestemte størrelse av det uavhengige forhold svarer den og den størrelse av det avhengige. Det skjer ved gruppering av telleenhetene etter den uavhengig variable og beregning av middelveier for begge forhold innenfor hver av gruppene. Det er en slags stikkprøvemethode.

Men denne framgangsmåte, som krever forholdsvis lite arbeid, er ikke så hensiktsmessig når det gjelder å skaffe seg full oversikt over sammenhengen mellom et fast forhold og et forhold som endrer seg med tiden. Og den er svært usikker når det gjelder å slå fast hvor høyt de enkelte enheter ligger i forhold til det gjennomsnittlige. Blir ikke arbeidet for stort, vil det da være bedre å slå fast sammenhengen i form av matematiske likninger mellom de to størrelser. Regner en ut disse likninger for en rekke av år, vil en fra likningene kunne lese seg til både hvorledes sammenhengen har vært i hvert enkelt år (det statiske forhold) og om sammenhengen har forandret seg på bestemt måte ved at endringene i den avhengige størrelse har vært påvirket av den uavhengige størrelse eller av faktorer som har variert med denne (det dynamiske forhold). Framfor alt vil det være lettere å skaffe seg overblikk over hvorledes sammenhengen mellom størrelsene forandrer seg med konjunktorene når en har slike likninger for funksjonsforholdet mellom størrelsene.² For at arbeidet skal lønne seg bør det naturligvis være en forholdsvis fast sammenheng mellom de to størrelser, den uavhengige størrelse bør være hovedfaktoren eller iallfall en av de viktigste av de faktorer som bestemmer eller betinger endringene i den avhengige størrelse. I motsatt fall kan en risikere at tilfeldige årsaker, feil i oppgavene med videre bevirker at beregningene kommer til å gi et falsk bilde av den virkelige sammenheng.

De verdier som en slik likning gir for den avhengige størrelse faller sjelden eller aldri sammen med de tilsvarende faktiske tall. Avvikelsene

¹ Inndelingen i homograde og heterograde fakta skriver seg fra Charlier (Vorlesung n über die Grundzüge der mathematischen Statistik).

² Et eksempel på denne framgangsmåte vil en finne i artikkelen *Arbeiderlønn og bearbeidelsesverdi i fabrikkindustrien* av byråsjef Eilif Gjermoe i *Statsøkonomisk tidsskrift*, hefte 3—4, 1941.

skyldes for en større eller mindre del tilfældighetene, men kan også bero på mer alminnelige faktorer som en ikke har noe direkte mål for og derfor ikke kan få eliminert. Ofte er det nettopp virkningene av slike faktorer en har mest interesse av å kjenne. En vet f. eks. at bearbeidelsesverdien pr. bedrift i en industrigruppe stiger og synker med prisene og produksjonsmengden og derfor også som regel med konjunktorene. Men en vet også at bearbeidelsesverdien pleier stige med bedriftsstørrelsen (produksjonskapasiteten). For å finne hvordan konjunktorene har virket må en altså ta hensyn til bedriftsstørrelsen. En skaffer seg da et mål for produksjonsapparatet idet en tar hensyn til mengden av de forskjellige produksjonsfaktorer (kapital, arbeidsstokk osv.). Hvis det no var slik at bearbeidelsesverdien forandret seg akkurat proporsjonalt med omfanget av produksjonsapparatet, vilde en ha eliminert virkningene av forandringer i bedriftsstørrelsen, når en regnet med forholdstallet mellom bearbeidelsesverdien og målet for produksjonsapparatet (istedenfor med bearbeidelsesverdien pr. bedrift). Men når det no viser seg at bearbeidelsesverdien blir forholdsvis større og større etter som bedriftene vokser, strekker ikke disse enkle relativtall til For å kunne holde utenfor virkningene av forandringer i bedriftsstørrelsen må en da kjenne likningen for funksjonsforholdet mellom produksjonsapparat og bearbeidelsesverdi. Etter denne likningen må en regne ut hvilken bearbeidelsesverdi det er som svarer til det gitte mål for produksjonsapparatet. Den faktiske bearbeidelsesverdi må en så sette i forhold til denne beregnede verdi. For å ha et kort navn kan en kalle dette for den komparative bearbeidelsesverdi, og den vil altså gi et nøyaktigere grunnlag å bygge på når en skal bestemme virkningene av konjunktorene.¹ Det som en kommer fram til er konjunkturvirkningene uansett denne bestemte slags strukturforandringer (endringer i bedriftsstørrelsen). Ved siden av disse komparativtall får vi alltid tilsvarende relativtall. I det tilfelle, det dreier seg om her, vil den relative bearbeidelsesverdi være forholdstallet mellom den faktiske bearbeidelsesverdi og målet for produksjonsapparatet (bedriftsstørrelsen), den komparative bearbeidelsesverdi forholdstallet mellom den faktiske bearbeidelsesverdi og den som er beregnet etter funksjonslikningen.²

Til fortløpende grundig undersøkelse av bevegelsen i viktigere industriforhold som bearbeidelsesverdien pr. bedrift, arbeiderlønnen pr. timeverk osv. trenger vi da en del slike likninger for funksjonsforholdet mellom de størrelser som skal undersøkes og de strukturstørrelser som spiller inn. Nær-

¹ Jfr. den artikkel som er nevnt i note 2 på side 167 (*Statsøkonomisk tidsskrift* 1941, side 100).

² Hvis funksjonsforholdet mellom de to størrelser er rettlinjett, er det egentlig differensen mellom det faktiske og det beregnede tall som er det rette «komparativmål». Hvis den avhengige er logaritmen til den uavhengige, vil den absolutte avvikelse mellom den faktiske og den beregnede logaritme svare til den relative avvikelse mellom de absolutte tallene. Men også ellers vil det være greit (og ufarlig) å karakterisere det faktiske nivå ved forholdstallene.

værende strukturundersøkelse bygger på produksjonsstatistikken for 1938. Det dreier seg, som en vil forstå, bare om heterogene strukturforhold. De homogene strukturer volder ingen vanskeligheter. Industrien blir delt opp i noen få grupper etter produksjonens art, markedets eller bedriftenes beliggenhet osv. og disse delmasser blir undersøkt som selvstendige helheter. Overgangen fra den ene til den annen av disse gruppene er snarere av kvalitativ enn av kvantitativ art.

Tellingsenheten burde snarere vært den enkelte bedrift. Men da vilde arbeidet bli uoverkommelig. I stedet kan en begrense seg til de (fiktive) «gjennomsnittsbedrifter» som en får når en dividerer tallene i de 73 grunngrupper i statistikken med antallet av bedrifter i gruppene. Tidligere undersøkelser har vist at to av disse gruppene (trandamperier og brennevinsbrennerier) har svært ekstraordinære tall, og disse to gruppene vil derfor bli holdt utenfor.

Mange av gruppene er lite ensartede. Det gjelder først og fremst de forskjellige restgrupper, som f. eks. gruppen «annen nærings- og nytelsesmiddelindustri» som omfatter så ulike bedrifter som melkekondenseringsfabrikker, gjær- og spritfabrikker, fabrikker for tilvirkning av saft og syltetøy, sukattfabrikker og makaronifabrikker. I disse tilfelle vil det oftest bare eksistere en enkelt eller ganske få bedrifter av hvert slag. Og det vil da være mest praktisk å holde dem helt utenfor beregningene. Men også de fleste av de større gruppene faller fra hverandre, når en tar hensyn til økonomiske forhold som komparativ bearbeidelsesverdi eller arbeiderlønn pr. timeverk. Det blir derfor nødvendig å gå gjennom hele det statistiske materiale for å få delt opp industrien i virkelig teknisk-økonomisk ensartede grupper. Først når det er gjort, kan vi få den endelige beregning av strukturlikningene. Men det er ikke sannsynlig at resultatene vil avvike vesentlig fra de foreløpige, vi legger fram her. En fortløpende observasjon av industrien på grunnlag av dette likningssystem må imidlertid utstå til en har fått delt den opp i homogene grupper.

Når en på denne måte bygger beregningene på gjennomsnittstallene for de enkelte grupper, blir beregningene ikke helt nøyaktige siden en ikke tar hensyn til gruppenes størrelse. Vilde en det, kunde det bli spørsmål om å veie tallene med antallet av bedrifter eller med den gjennomsnittlige bearbeidelsesverdi. Teoretisk sett er det ikke helt likegyldig om en velger det ene eller det annet.

Når en vil undersøke hvor utbredt de forskjellige driftsmåter er (kapitalintensiv osv. drift), er det naturlig å ta den enkelte bedrift som tellingsenhet. Men hvis en vil undersøke forholdet mellom bearbeidelsesverdien og produksjonsfaktorene eller hvorledes bearbeidelsesverdien fordeler seg på lønninger og annet, er det vel så naturlig å regne etter størrelsen av bearbeidelsesverdien, altså ta hensyn til bedriftenes betydning.

Rent praktisk sett har spørsmålet ikke så meget å si fordi de resul-

tater som en får med de uveide gruppegjennomsnitt som oftest vil ligge mellom de resultater en ville ha fått med de andre «tellingsenhetene». Dette kommer av at det er noen negativ korrelasjon ($\div 0.185$) mellom bedriftsantallet i en gruppe og bearbeidelsesverdien pr. bedrift. Er det forholdsvis få bedrifter i en gruppe, vil bedriftene gjerne være forholdsvis store, er det mange bedrifter, vil de gjerne være små. Motsetningene er til dels ganske store. En har f. eks. sagbruk og høvlerier med 383 bedrifter og bare vel 50 000 kr. i bearbeidelsesverdi pr. bedrift. På den annen side er det bare 3 sementfabrikker med $2\frac{3}{4}$ mill. kr. og 6 elektrokjemiske fabrikker med $8\frac{1}{2}$ mill. kr. pr. bedrift.

En kan vise dette ved noen eksempler. Det er et gjennomgående funksjonsforhold mellom størrelsen av anleggskapitalen (regnet i 1 000 kr.) og størrelsen av hele produksjonsapparatet (målt ved kubikkroten av produktet av anleggskapitalen, antallet av arbeidere og antallet av funksjonærer), et forhold som kommer til uttrykk i likningen $K = 4.225 (\sqrt[3]{P'})^{1.2318}$ hvor K er anleggskapitalen og $\sqrt[3]{P'}$ målet for hele produksjonsapparatet (se side 184). Denne likning er beregnet på grunnlag av tilsvarende likninger for gruppegjennomsnittstallene (med konstantene som ubekjente). Disse grunnlikninger kan en no ve ie dels med bedriftsantallet og dels med bearbeidelsesverdien pr. bedrift i gruppene. En fører hver likning opp så mange ganger som det er bedrifter (eller et slikt multiplum at minsteantallet blir 1) eller bearbeidelsesverdi pr. bedrift (eller tilsvarende multiplum) i gruppen. En får da følgende likninger:

Med bedriftsantallet	som «tellingsenhet»: $K = 4.6666 (\sqrt[3]{P'})^{1.1996}$
» gruppegjennomsnittet uveid	—»— $K = 4.225 (\sqrt[3]{P'})^{1.2318}$
» bearbeidelsesverdien pr. bedrift	—»— $K = 2.1447 (\sqrt[3]{P'})^{1.3893}$

Gruppegjennomsnittet som «tellingsenhet» gir altså et mellomliggende resultat. Riktignok ligger det en god del nærmere det resultat en får med bedriftsantallet enn det resultat en får med bearbeidelsesverdien pr. bedrift. Kapitalen stiger noe sterkere i forhold til produksjonsapparatet når en regner med gruppegjennomsnittet enn når en regner med bedriftsantallet, og sterkere når en regner med bearbeidelsesverdien pr. bedrift.

Denne «veing» av grunnlikningene volder en god del arbeid. En orientering om hvilken vei resultatene vil komme til å gå kan en få ved simpelthen å ta ut de gruppene hvor det er flest bedrifter og de gruppene hvor bearbeidelsesverdien pr. bedrift er størst og gjøre særskilte beregninger for disse gruppeutvalgene. Tar en f. eks. ut de 29 gruppene hvor bedriftsantallet er størst, vil disse gruppene tilsammen ha om lag 80 pst. av hele bedrifts-

antallet i produksjonsstatistikken. Og tar en ut de 20 gruppene hvor bearbeidelsesverdien pr. bedrift er størst, får en også om lag 80 pst. av vekt-mengden etter dette moment.

De 29 gruppene med størst bedriftsantall gir likningen $K = 5.2553 (\sqrt[3]{P'})^{1.1539}$. Konstantene fjerner seg fra konstantene i den likning som alle gruppegjennomsnittene ga, i samme retning som konstantene i den likning som en fikk når en veide disse gjennomsnittene med bedriftsantallet. Men resultatet ligger denne gang naturlig nok litt fjernere. På tilsvarende måte gir de 20 grupper med størst bearbeidelsesverdi pr. bedrift likningen

$K = 1.6642 (\sqrt[3]{P'})^{1.4205}$. Også her fjerner konstantene seg i samme retning, men en del lenger enn etter den likning som en fikk når en veide alle grunnlikningene med bearbeidelsesverdien pr. bedrift.

Undersøker en hvorledes gruppene i de to utvalg fordeler seg etter størrelse og «komparativ» kapital (kapital i forhold til størrelsen, bestemt etter den «uveide» likning), finner en forklaringen på avvikelsene. Blant de 29 gruppene med stort bedriftsantall er det særlig en enkelt hvor bedriftene er små samtidig med at kapitalen er stor i forhold til hva den skulde være etter den «uveide» likning. Dette er møllene. Men denne og noen andre grupper med kapitalintensive små bedrifter veier ikke ganske opp de store arbeidsintensive grupper av småbedrifter som steinbrott og steinhoggerier og tilvirking av gangklær. Derimot finner en absolutt overvekt av mindre kapitalintensive grupper med store bedrifter, nemlig de forskjellige grupper i jernindustrien (mekaniske verksteder, framstilling av elektriske maskiner og apparater, skipsbyggerier og -verft). Av store grupper med kapitalintensive bedrifter er det bare en, papirindustrien.

Tar en for seg de 20 gruppene med stor bearbeidelsesverdi pr. bedrift, er det her tydeligere skille mellom de mer og de mindre kapitalintensive grupper, slik at de mer kapitalintensive fortrinsvis finnes blant gruppene med over middels bearbeidelsesverdi pr. bedrift og de mindre kapitalintensive blant gruppene med under middels bearbeidelsesverdi pr. bedrift. Blant de mer arbeidsintensive grupper med forholdsvis små bedrifter har vi f. eks. tobakksfabrikker, sjokolade- og dropsfabrikker, framstilling av elektriske maskiner og apparater, trådstift- og spikerfabrikker, gummivareindustri og skipsbyggerier og skipsverft. Blant de mer kapitalintensive grupper med forholdsvis store bedrifter har vi bryggerier, sprengstoff- og fyrstikkfabrikker, bergverk, olje- og fettraffinerier, elektrometallurgisk industri, sementfabrikker og elektrokjemisk industri. Et unntak her er porselensfabrikkene, en mer arbeidsintensiv gruppe av bedrifter med forholdsvis stor bearbeidelsesverdi pr. bedrift. Blant gruppene med stor bearbeidelsesverdi pr. bedrift er derfor tendensen til gjennomgående

stigning i den komparative kapital langt tydeligere enn den motsatte tendens blant gruppene med stort bedriftsantall.

Vi skal ta et eksempel til på forholdet mellom den bedrifts-veide, den bearbeidelsesverdi-veide og den uveide gruppelikning. Denne gang gjelder det sammenhengen mellom bearbeidelsesverdien pr. bedrift og produksjonsfaktorene («produktivitetslikningen» se side 199). For å spare arbeid vil vi ikke føre veiingen helt gjennom, men nøye oss med likningene for de 29 grupper med størst bedriftsantall og de 20 grupper med størst bearbeidelsesverdi pr. bedrift. Resultatet blir:

For 29 grupper med størst bedriftsantall:

$$B = 14.995 K^{0.2028} A'^{0.1297} F^{0.6674}$$

For alle (71) grupper:

$$B = 11.198 K^{0.1944} A'^{0.2804} F^{0.5967}$$

For 20 grupper med størst bearb.verdi pr. bedrift:

$$B = 8.8115 K^{0.3862} A'^{0.1282} F^{0.4277}$$

B er bearbeidelsesverdien pr. bedrift, K kapitalen, A' arbeidertallet og F funksjonærtallet. Det er her 3 uavhengig variable og forholdene blir derfor nokså sammensatte. Under slike omstendigheter er det ikke nødvendig at alle konstantene kommer til å avvike i samme retning fra konstantene i den uveide likning.

Tar en hensyn til bearbeidelsesverdien pr. bedrift, får variasjonene i kapitalen langt større betydning for variasjonene i bearbeidelsesverdien. Dette henger i tråd med det som blir nevnt side 202 om forholdet mellom den uveide likning for 1938 og en tidligere beregnet likning for et utvalg av Oslobedrifter. Oslobedriftene har nemlig større spredning i bearbeidelsesverdien enn bedriftene utover landet.

Undersøkelsen faller i to hoveddeler. Første del omfatter analysen av de heterograde strukturforhold etter den trykte statistikk for 1938. Den følger her i sin helhet. Annen del, som vil bli trykt etter hvert som arbeidet skrider fram, omfatter analysen av de enkelte bedrifter gruppevis med sikte på spaltningen i homogene delgrupper (primærgrupper). I denne del av undersøkelsen vil vi ikke være bundet til noe bestemt år.

Første del faller igjen i tre avsnitt. Første avsnitt gjelder produksjonsgrunnlaget, særlig sammensetningen av produksjonsapparatet eller mengdeforholdet (egentlig energiforholdet) mellom de tre faktorer kapitalen, funksjonærene og arbeiderne. Annet avsnitt gjelder forholdet mellom innsatsen i og utfallet av produksjonen, det vil si forholdet mellom bearbeidelsesverdien i sin helhet¹ og hele produksjonsapparatet (eller de enkelte faktorene). I tredje avsnitt vil vi belyse fordelingen av bearbeidelsesverdien. Vi går her ut fra

¹ = produksjonsverdien ($\div$ produksjonsavgifter) fratrukket verdien av råstoff, emballasje, brensel og hjelpestoffer, kraft og bortsatt arbeid.

de enkelte delene av bearbeidelsesverdien, arbeiderlønnen, funksjonærlønnen og resten (kapitalinntekt m. v.) og undersøker dels forholdet mellom hver del og mengden av den tilsvarende faktor (enhetsinntekten) og dels forholdet mellom de tre delene innbyrdes.

Sammensetningen av produksjonsapparatet.

Det er her spørsmål om mengdeforholdet eller egentlig energiforholdet mellom de tre produksjonsfaktorer, kapitalen, arbeiderne og funksjonærene. For kapitalen er en imidlertid nødt til å bruke verditall.

Av kapitalen har en bare tatt med den faste kapital eller anleggs-kapitalen i statistikken, altså brannforsikringsverdien av bygninger og maskiner og den antatte verdi av ikke brannforsikret fast eiendom. Av mangler ved statistikken som kan få betydning for beregningene er særlig å nevne at leide lokaler ikke er tatt med og at mange bedrifter som leier bort deler av sin eiendom, tar med hele verdien i oppgavene. Disse mangler virker antagelig til at stigningen i kapitalverdien med bedriftsstørrelsen blir litt for sterk.

Som målestokk for arbeidsfaktoren kan en ta enten antallet av arbeidere (i gjennomsnitt for året) eller antallet av timeverk. Større praktisk betydning har det vel ikke enten en tar det ene eller det andre målet fordi det er så stor korrelasjon mellom dem innbyrdes. Antallet av timeverk er det nøyaktigste målet. Antallet av arbeidere brukes best hvor driften er jevn så at variasjoner i arbeidertallet betyr noenlunde tilsvarende variasjoner i antallet av timeverk. Men det er jo lettere å regne med arbeidertallet.

Siden 1937 er antallet av timeverk i produksjonsstatistikken fordelt på menn og kvinner. Det er en kjent sak at det er en god del forskjell mellom avlønningen pr. timeverk for menn og kvinner. Etter sumtallene for lønn og timeverk i statistikken for 1938 utgjør gjennomsnittslønnen pr. timeverk for kvinner med et rundt tall bare 60 pst. av gjennomsnittslønnen for menn. Det kan være grunn til å tro at denne forskjell i vurderingen i noen grad kan bero på en forskjell i effektiviteten, selv om effektivitetsskilnaden ikke er så stor som lønsskilnaden.

Hvis en no vil redusere antallet av kvinner ut fra denne forutsetning, har en ikke noe annet å bygge på enn lønnsforholdet. En må da sette 100 timeverk av kvinner = 60 timeverk av menn. Antallet av timeverk utført av kvinner skal da multipliseres med 0.6 for å gi det tilsvarende antall timeverk utført av menn. Kaller en antallet av timeverk av menn T_M og antallet av timeverk av kvinner T_K , kommer reduksjonsforholdet til uttrykk i brøken $\frac{T_M + 0.6 T_K}{T_M + T_K}$. Fordeler en no selve arbeidertallet etter dette

forhold, gjør en egentlig en liten feil. Det faller nemlig gjennomsnittlig litt færre timeverk pr. kvinnelig arbeider enn pr. mannlig arbeider. Indirekte

framgår dette av at antallet av timeverk pr. arbeider stiger med prosenten av beregnede timeverk $\left[\frac{(T_M + 0.6 T_K) 100}{T_M + T_K} \right]$. Av de 71 mer regelmessige gruppene som er med i denne undersøkelse, var det 3 hvor denne prosenten lå mellom 59.5 og 69.5, 12 på mellom 69.5 og 79.5, 12 på mellom 79.5 og 89.5, 24 på mellom 89.5 og 99.5 og 20 på minst 99.5. Med dette er gruppene ordnet etter synkende prosent kvinnearbeid. Det gjennomsnittlige antall timeverk pr. arbeider for menn og kvinner under ett var no i disse gruppene henholdsvis 2 073, 2 101, 2 198, 2 233 og 2 202. I den annen av disse fem gruppene er hermetikkfabrikkene med. I denne sesonggruppe var antallet av timeverk pr. arbeider så lavt som 1 550. Holder en denne gruppen utenfor, stiger gjennomsnittstallet fra 2 101 til 2 151.

Nå er det jo også andre forhold som spiller inn her. Først og fremst kan en tenke seg at bedriftsstørrelsen og kapitalintensiteten har betydning for hvor mange timeverk i året det skal bli pr. arbeider. Det er mulig at når antallet av timeverk pr. arbeider ligger lavere der hvor det er forholdsvis mange kvinner, kan dette komme av at bedriftene der er mindre eller mer arbeidsintensive. For å undersøke dette får en dele opp gruppemassen både etter prosenten av beregnede timeverk, bedriftsstørrelsen og kapitalintensiteten. Vi vil ikke her gå nærmere inn på målestokken for de to siste størrelsene, vi viser til det følgende om dette. Vi nevner bare at kapitalintensiteten stiger med bedriftsstørrelsen og at vi her holder oss til den «komparative intensitet», den forskjell som blir igjen, når vi eliminerer virkningene av bedriftsstørrelsen. For hvert av målene får vi tre samlegrupper¹ med (gjennomgående og gjennomsnittlig) høyt, middels og lavt tall for vedkommende mål, men med omtrent like høye tall for hvert av de to andre målene. Virkningene av de to andre forhold skulde med dette være eliminert. Det beregnede gjennomsnittlige antall timeverk pr. arbeider var²:

Bedriftsstørrelse	Timeverk pr. arbeider	Komparativ kapital- intensitet	Timeverk pr. arbeider	Prosent beregnete timeverk	Timeverk pr. arbeider
Stor.	2 206	Stor.	2 246	Stor.	2 188
Middels	2 201	Middels	2 220	Middels	2 138
Liten	2 148	Liten.	2 241	Liten.	2 130

Etter dette er det bare bedriftsstørrelsen (og dermed følgende ulikhet i kapitalintensitet) og prosenten av kvinnearbeid som har betydning for lengden av den årlige arbeidstid.

¹ Skillelinjen mellom gruppene er satt i forhold til dispersjonen (δ), nemlig $+\frac{1}{3}\delta$ som grense mellom «stor» og «middels» og $-\frac{1}{3}\delta$ mellom «middels» og «liten». Ellers er beregningen ført etter samme linjer som beregningen i den artikkelen som er nevnt i note 2 på side 167 (*Statsøkon. tidsskrifts* årg. 1941, side 99).

² Se også side 215, noten.

Men selv om vi nå gjør en feil når vi går ut fra at det er samme forhold mellom antallet av menn og antallet av kvinner som det er mellom timeverkene, så vil allikevel resultatet bli praktisk talt det samme som hvis en hadde kunnet foreta reduksjonen etter det virkelige antall kvinnelige arbeidere. Etter sumtallene var det gjennomsnittlig 32 arbeidere pr. bedrift når en tar menn og kvinner under ett. Reduserer en antallet av arbeidere ved å multiplisere med $\frac{T_M + 0.6 T_K}{T_M + T_K}$, får en bare 29 «arbeidere» pr. bedrift.

Går en no ut fra at det gjennomsnittlig falt 2 250 timeverk pr. mannlig arbeider og bare 1 950 timeverk pr. kvinnelig arbeider, vil en fremdeles få ca. 29 «arbeidere» pr. bedrift.

En av de erfaringer som driver en til å foreta denne reduksjonen, er den ting at det er forholdsvis mange arbeidere pr. 1 000 kr. kapitalverdi i de grupper hvor en stor prosent av timeverkene faller på kvinner. Det er nok så at bedriftene i mange av disse gruppene etter sin natur er arbeidsintensive (eller kapitalekstensive), men det ser allikevel ut som de likefram beregnede tallene overdriver forholdet noe. I det følgende vil det som sagt bli beregnet mål for den komparative «kapitalintensitet», altså for den del av kapitalintensiteten som ikke henger sammen med bedriftsstørrelsen. Den faktiske kapital blir satt som prosent av den kapital som en beregner etter bedriftsstørrelsen (kubikkroten av produktet av de tre produksjonsfaktorer). For de nevnte 5 grupper som gir uttrykk for fordelingen etter den relative mengde kvinnearbeid, får en (etter geometrisk gjennomsnitt) følgende komparative kapitalintensitet:

	Prosent beregnede timeverk:				
	0.595—0.694	0.695—0.794	0.795—0.894	0.895—0.994	0.995—1.000
1 timeverk av kvinner regnet =	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.
1 timeverk av menn	48.2	76.2	97.3	107.9	120.8
0.6 —»—	54.6	82.4	98.8	106.4	111.5

På samme måte blir det bedre balanse mellom gruppene med omsyn til den «komparative bearbeidelsesverdi» (forholdet mellom den faktiske verdi og den som en beregner etter bedriftsstørrelsen) når en regner med det reduserte antall kvinnetimeverk eller antallet av «beregnete menn», som en kan kalle det reduserte arbeidertallet. Gjennomsnittlig (geometrisk) var nemlig den komparative bearbeidelsesverdi:

	Prosent beregnede timeverk:				
	0.595—0.694	0.695—0.794	0.795—0.894	0.895—0.994	0.995—1.000
1 timeverk av kvinner regnet =	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.
1 timeverk av menn	91.6	91.5	94.8	108.7	99.2
0.6 —»—	97.0	95.5	96.2	106.4	97.8

En kan også nevne at samsvaret mellom de størrelser som det er positiv korrelasjon mellom (produksjonsfaktorene innbyrdes, produktet av faktorene og bearbeidelsesverdien) som regel blir bedre når en regner med antallet av beregnede menn.

Den tredje faktor er egentlig det administrative arbeid. Som mål har en her antallet av funksjonærer ved utgangen av året. Særlig hos mange av de mindre bedrifter vil dette målet vise for lave tall fordi en forholdsvis stor del av det administrative arbeid faller på eierne. Mange av disse bedrifter deler funksjonærer med andre ikke-industrielle bedrifter og teller ikke disse funksjonærene med i oppgavene. På den annen side er det mange storbedrifter som sparer inn på funksjonærer gjennom samadministrasjon (f. eks. treforedlingsindustrien).

Ved denne faktor blir det i særlig grad spørsmål om kvaliteten. Det er rimelig å anta at kvaliteten gjennomgående stiger med antallet, siden de større bedrifter gjennomgående betaler bedre.

Som regel vil det naturligvis være slik at jo større bedriftene er, desto færre bedrifter av det slags vil det være plass for. Ordner en gruppene i statistikken etter den gjennomsnittlige bedriftsstørrelse, vil en derfor som nevnt finne at antallet av bedrifter i gruppen gjennomgående avtar etter som størrelsen vokser. Herav kommer det at en får høyere tall for bedriftsstørrelsen når en stiller alle gruppene like uten omsyn til bedriftsantallet og regner ut det aritmetiske gruppegjennomsnitt enn når en stiller alle bedriftene like og regner ut gjennomsnittsstørrelsen etter sumtallene for hele industrien.

Pr. bedrift:	Aritm. gjennomsnitt for de enkelte (73) grupper	Gjennomsnitt direkte etter sumtallene
Bearbeidelsesverdi ¹ (1 000 kr.)	457	214
Anleggskapital (1 000 kr.)	1 112	435
Arbeidere (beregnete menn).....	² 45	³ 29
Funksjonærer	7.3	4.1

¹ Uten produksjonsavgifter. ² 49 når en regner med det virkelige antall arbeidere.
³ Likeså 32.

På grunn av den store spredning i gjennomsnittstallene for de enkelte grupper er disse gjennomsnitt for hele industrien lite opplysende. Særlig er det å merke at tallene for de største bedriftene når høyt opp over gjennomsnittene, og i ulike grad for de forskjellige størrelser. Bearbeidelsesverdien (uten produksjonsavgifter) svinger mellom (i 1 000 kr.): 4 pr. bedrift i gruppen med det laveste tall og 8 417 pr. bedrift i gruppen med det høyeste tall, anleggskapitalen (1 000 kr.) mellom 29 og 31 124 pr. bedrift,

arbeidertallet (både det faktiske og det reduserte tall) mellom 2 og 380 pr. bedrift og funksjonærtallet mellom 0.2 og 62.3 pr. bedrift. Tok en ut de enkelte bedriftene, ble naturligvis svingerommet enda større.

En vil forstå at fordelingen av gruppene omkring det aritmetiske gjennomsnitt (innenfor absolutt sett like store avstander) blir ganske skjev. Antallet av grupper var f. eks. plassert slik:

	Bearbeidelsesverdi	Anleggs-kapital	Arbeidere		Funksjo-nærer
			virkelige tall	beregnete menn	
Under gruppegjennomsnittet	57	61	55	61	53
Over —————>—	16	12	18	12	20
— minst 3 ganger gj.sn.	4	5	6	5	5
— » 10 —————>—	1	1	—	—	—

Et bedre midtpunkt for fordelingen gir det geometriske gruppegjennomsnitt.¹ En tar også her alle 73 grupper med i beregningen.

	Geometrisk gjennomsnitt	Antall grupper	
		under gj.snittet	over gj.snittet
Bearbeidelsesverdi (1 000 kr.) pr. bedrift	199.5	37	36
Anleggskapital (1 000 kr.) —>—	309.1	41	32
Arbeidere { virkelige tall	27.5	39	34
{ beregnede menn	24.9	41	32
Funksjonærer	4.1	35	38

Dette vil da si at hvis en ordner gruppene etter bedriftenes gjennomsnittsstørrelse, så vokser tallene gjennomgående fra gruppe til gruppe etter en logaritmisk kurve, altså med relativt samme beløp, det er gjennomgående konstant relativ tetthet i skalaen.

Når bedriftsstørrelsen øker, viser det seg at også mengden av hver enkelt av produksjonsfaktorene øker. Tar en bearbeidelsesverdien som mål for størrelsen, får en f. eks. følgende gjennomsnittstall:

Bearbeidelsesverdi (1 000 kr.) pr. bedrift	Antall grupper	Gjennomsnittlig pr. bedrift: ¹				
		Bearbei- delses- verdi (1 000 kr.)	Anleggs- kapital (1 000 kr.)	Arbeidere		Funksjo- nærer
				Faktiske tall	Beregnete menn	
Under 75	13	52.2	110.2	10.0	9.9	1.26
75—149	17	111.1	153.2	19.4	16.2	2.65
150—249	15	200.1	310.3	32.9	27.7	4.95
250—499	12	338.0	502.1	41.7	37.5	8.07
500—999	8	728.8	1 650.1	94.9	83.0	12.15
Minst 1 000	6	2 864.5	8 771.8	229.7	220.0	33.18

¹ Aritmetisk gjennomsnitt av gruppetallene.

¹ Enkelte statistikere (*Paul Flåkämper: Theorie der Indexzahlen*) har forkastet det geometriske gjennomsnitt som brukbart nivåsmål.

Alt i alt er det kapitalen som øker mest. I den høyeste gruppen er den gjennomsnittlige bearbeidelsesverdi om lag 55 ganger større enn i den laveste gruppen, kapitalen er 80 ganger større, funksjonærtallet nesten 30 ganger større og arbeidertallet vel 20 ganger større. Men ellers gir ikke disse tallene noen tydelig forestilling om hvorledes den ene av disse størrelser varierer med den annen.

Det har betydning for det følgende å legge merke til at antallet av beregnede menn stort sett stiger sterkere enn antallet av summerte menn og kvinner. Antallet av beregnede menn var nemlig i pst. av det faktiske tall arbeidere, når en tar gruppene i samme orden som i tabellen: 99.0, 83.5, 84.2, 89.9, 87.5, 95.8. Når en ser bort fra de allerminste bedriftene, gjelder det altså gjennomgående at det blir forholdsvis færre og færre kvinner jo større bedriftene i gruppen er.

Som regel gjelder det at hvis en lar en enkelt av størrelsene stige med (absolutt) konstant beløp, stiger de andre med tiltagende beløp. Ordner en f. eks. gruppene etter bearbeidelsesverdien pr. bedrift og etter kapitalen pr. bedrift og tar gjennomsnittet av løpende 11 grupper (i tilfelle med interpolerte tall for å få runde beløp for de uavhengig variable), får en f. eks. følgende tilsvarende verdier:

Bearbeidelsesverdi pr. bedrift (1 000 kr.)	Kapital pr. bedrift (1 000 kr.)	Arbeidertall (beregnete menn) pr. bedrift	Funksjo- nærtall pr. bedrift	Kapital pr. bedrift (1 000 kr.)	Arbeidertall (beregnete menn) pr. bedrift	Funksjo- nærtall pr. bedrift
100	152	15.3	2.4	100	16.0	2.2
300	467	33.0	7.0	300	22.2	4.8
500	899	56.8	11.2	500	42.7	8.3
700	1 449	89.6	12.7	700	81.4	10.6

Avvikelsen fra regelen finner en hos funksjonærtallet. Her stiger tallet tiltagende bare opp til en bearbeidelsesverdi pr. bedrift på omkring 400 000 kr. eller en anleggskapital pr. bedrift på omkring 600 000 kr. Dette område omfatter riktignok ca. 80 pst. av gruppene. Avvikelsen henger sammen med det som er nevnt foran.

I og for seg er det rimelig å tro at det er de relative endringer i disse størrelsene som en skal jamføre. Etter den utjevningslikningen, som en vil finne seinere, svarte det i 1938 10 arbeidere (bare menn) til en kapital på 52 730 kr. og 11 arbeidere til en kapital på 61 660 kr. En utvidelse av kapitalen på 8 930 kr. (ca. 17 pst.) svarte til en økning på 1 arbeider (10 pst.). No svarer det til 100 arbeidere en kapital på 2 389 000 kr. Men det er da lite trolig at det ringe tillegg på 8 930 kr. skulle være nok til å øke styrken til 101 mann. Selv gjennomsnittlig regnet faller det jo 23 890 kr. på hver av de 100 som er der før. I virkeligheten må kapitalen økes til 2 429 000 kr. eller med 40 000 kr. (1.7 pst.). Og når den allsidige utvidelse av produksjonsapparatet skjer med relativt konstante tillegg til

hver av produksjonsfaktorene, må en vente at også resultatet av prosessen, nemlig bearbeidelsesverdien øker med relativt konstante beløp.

Allerede tidligere er det beregnet likninger mellom bearbeidelsesverdien og produksjonsfaktorene («produktivitetslikninger») ut fra denne forutsetning. Således etter oppgavene fra 1930 for et utvalg av bedriftene (*Ælif Gjermoe: Fabrikkindustrien i etterkrigstiden*, bind II, side 50 flg.). Likningene der gjelder mellom bearbeidelsesverdien eller bruttoproduksjonsverdien på den ene side og to av faktorene, anleggskapitalen og arbeidertallet (egentlig topparbeidertallet) på den annen side. Formen er ganske enkel: $B = m \sqrt{A \cdot K} = m \cdot A^{0.5} \cdot K^{0.5}$, når B er bearbeidelsesverdien, A arbeidertallet, K kapitalen og m en konstant. De to faktorene er helt likestilt, en bestemt relativ øking av arbeidertallet har like stor virkning på bearbeidelsesverdien som samme øking av kapitalen har. I forfatterens undersøkelse over den økonomiske utvikling i fabrikkindustrien 1932—37 er produktivitetslikningen beregnet mellom bearbeidelsesverdien på den ene side og alle tre faktorene på den annen side idet det også er tatt hensyn til funksjonærantallet. Men istedenfor antallet av arbeidere er tatt antallet av timeverk (i 1 000). Likningsformen er mer komplisert. I stedet for den enkle type $m \sqrt[1]{A \cdot K}$ (r konstant) $= m \cdot A^{\frac{1}{r}} \cdot K^{\frac{1}{r}}$ er uttrykket $m \cdot A^a \cdot K^k \cdot F^f$ (F = antall funksjonærer a, k og f konstanter). Men det er ikke undersøkt hvor meget nøyaktigere denne mer kompliserte likningen er.

Etter produktivitetslikningen kan en bestemme mengdeforholdet mellom produksjonsfaktorene på ethvert størrelsestrinn. Men en tar da i betraktning den betydning, de — eller variasjonene i dem — har for resultatet av produksjonsprosessen. Tar en produktivitetslikningen for 1938 (side 199), kan en skrive den (B = bearbeidelsesverdien i 1 000 kr., K = anleggskapitalen i 1 000 kr., A' = antall beregnede menn, F = antall funksjonærer):

$$\log B = 1.049 + 0.19 \log K + 0.28 \log A' + 0.60 \log F.$$

Legger en derimot like stor vekt på alle faktorene, kommer en til likningen:

$$\log B = 0.75 + \frac{1}{3} \log K + \frac{1}{3} \log A' + \frac{1}{3} \log F.$$

Etter den første likningen får særlig kapitalen atskillig mindre betydning og funksjonærtallet atskillig større betydning enn etter den siste likningen. No stiger kapitalverdien langt sterkere enn funksjonær- (og arbeider-)tallet med stigende bearbeidelsesverdi, som allerede nevnt. Som følge derav stiger tallene etter den siste likningen sterkere enn etter den første likningen.

Men når en no vil karakterisere sammensetningen av produksjonsapparatet, altså bestemme om driften er kapitalintensiv eller kapitalekstensiv, arbeidsintensiv osv. må det være riktigst å se bort fra faktorenes betydning for resultatet. En skal jo nettopp videre undersøke hvilken betydning

det har for resultatet om driften blir mer intensiv i den ene eller annen retning. En må da gå en annen vei.

Som nevnt skjer utvidelsen av produksjonsapparatet i hovedsaken gjennom samtidig øking av alle tre faktorene. Under dette holder de ulikhetene seg som teknikken betinger, slik at noen grupper er mer kapitalintensive, andre grupper mer arbeidsintensive. Men tendensen til allsidig vekst er så overveiende at korrelasjonen mellom faktorene blir svært høy. Koeffisientene er:

	Total	Partiell ¹
Mellom log K og log A	0.839	0.443
— log K » log F	0.855	0.520
— log A » log F	0.832	0.406

Best er samsvaret altså mellom funksjonærtallet og kapitalen.

Forholdet mellom kapitalen og arbeidertallet betinges naturligvis for en del av teknikken. Enhver kan se at den menneskelige hånd trenges forholdsvis mer i bekledningsindustrien enn i møllene og bryggeriene. Mindre påtagelige er de krav som teknikken stiller til funksjonærhjelpe. Men en kan forstå at det trenges forholdsvis mange funksjonærer, f. eks. hvor kostbare stoffer går gjennom innviklede og kanskje risikable prosesser som mange steder i den kjemiske industri. Også i industrier med produksjonsavgifter pleier det være mange funksjonærer. Ellers må funksjonærtallet komme til å stige både med kapitalutstyret og arbeidsstyrken.

Forholdet mellom kapitalverdien (i 1 000 kr.) og arbeidertallet viser følgende likninger (K = kapitalen i tusen kr., A = faktisk antall arbeidere, A' = beregnede menn):

$$A = 0.9126 K^{0.6038}$$

$$A' = 0.7860 K^{0.6114}$$

Determinasjonen¹ er 68.9 pst. for den første og 72.7 pst. for den siste av likningene.

I likningene kommer det til uttrykk at kapitalen er den mest elastiske av de to faktorene. Multipliserer en kapitalverdien med p , svarer dertil den mindre faktor $p^{0.6038}$ for det faktiske antall arbeidere og $p^{0.6114}$ for antallet av beregnede menn. Stiger f. eks. kapitalen med 10 pst., øker det faktiske antall arbeidere med 5.9 pst., antallet av beregnede menn med 6.0 pst., stiger kapitalen med 100 pst., øker det faktiske antall arbeidere med 52.0 pst., antallet av beregnede menn med 52.8 pst. Økingen i arbeidertallet blir relativt mindre og mindre, jo større økingen i kapitalen er. Antallet av beregnede menn øker litt sterkere enn det faktiske antall arbeidere. Dette

¹ Etter formelen $r_{12.3} = \frac{r_{12} \div r_{13} r_{23}}{\sqrt{1-r_{13}^2} \sqrt{1-r_{23}^2}}$. Se *Mordecai Ezekiel: Methods of Correlation Analysis* (New York 1930), side 378.

² Jfr. *Ezekiel*, l. c., side 120 og 376 flg. Her som i det følgende, er determinasjonsprosenten regnet ut etter logaritmeavvikelsene.

henger sammen med at antallet av kvinner er forholdsvis størst i mer arbeidsintensive grupper som bekledningsindustrien.

Etter den første av likningene svarer det 5 arbeidere til en kapital på 16 700 kr., 10 arbeidere til en kapital på 52 700 kr. og 100 arbeidere til en kapital på 2 388 300 kr. En ser hvorledes kapitalen pr. arbeider stiger med bedriftsstørrelsen. Er det 5 arbeidere i bedriften, kommer det bare vel 3 000 kr. på hver, er det 10 arbeidere, kommer det vel 5 000 kr. på hver, men er det 100 arbeidere, blir det over 20 000 kr. på hver. Til en kapital på 16 700 kr. svarer det etter den annen likningen 4.4 beregnede menn, til 52 700 kr. svarer det 8.9 og til 2 388 300 kr. 91.4.

Forholdstallet mellom kapitalverdien og arbeidertallet $\left(\frac{K}{A} \text{ eller } \frac{K}{A'}\right)$ er det enkleste målet for kapitalintensiteten (under forutsetning av at kapasitetsutnyttningen er den samme overalt). Forfatteren har nylig brukt dette målet i førnevnte artikkel i *Statsøkonomisk Tidsskrift* om arbeiderlønnen og bearbeidelsesverdien. Av likningene foran kan en avlede:

$$\frac{K}{A} = \frac{K^{0.3962}}{0.9126} \text{ og } \frac{K}{A'} = \frac{K^{0.3886}}{0.786}$$

Forholdstallet stiger med kapitalen, men i langt svakere grad. En kapital på 100 000 kr. gir f. eks. etter den første likningen 6 800 kr. pr. arbeider, en kapital på 1 mill. kr. gir 16 900 kr. og en kapital på 10 mill. kr. gir 42 100 kr. pr. arbeider.

Noe helt nøyaktig mål for kapitalintensiteten gir vel ikke forholdstallene av typen $\frac{K}{A}$ (selv om en ser bort fra variasjonene i kapasitetsutnyttingsgraden). Krever driften forholdsvis mange funksjonærer av de førnevnte grunner, må en anta at det også trenges særskilte kapitalutlegg. Skal en måle kapitalintensiteten helt nøyaktig, må en ta hensyn både til arbeidertallet og funksjonærtallet.

I hvert fall gjelder det at det er to årsaker til kapitalintensiteten som en må holde ut fra hverandre. Den ene er bedriftsstørrelsen, den annen er bedriftsteknikken. Ta f. eks. to grupper, den ene en arbeidsintensiv gruppe som tilvirking av gangklær og den annen en kapitalintensiv gruppe som møller. I den første gruppen er kapitalen pr. bedrift 55 000 kr., antall beregnede menn pr. bedrift 23, kapitalen pr. «mann» 2 400 kr. I den andre gruppen er de tilsvarende tallene 290 000 kr., 8 og 36 250 kr. Etter de faktiske forholdstall $\frac{K}{A'}$ er altså kapitalintensiteten hos møllene vel 15 ganger så stor som hos de bedriftene som tilvirker gangklær. Etter formelen $\frac{K}{A'} = \frac{K^{0.3886}}{0.786}$ får en de teoretiske tall 16 500 for møllene og 7 250 for tilvirking av gangklær. Dette er da de forholdstall som nor-

målt svarer til kapitalen i gruppene. Regnet etter kapitalen (et grovt mål for bedriftsstørrelsen) får da møllene vel $2\frac{1}{4}$ ganger så stor kapitalintensitet som bedriftene i den andre gruppen. Så kan en regne ut hvor stor kapitalen pr. arbeider er i forhold til den som en skulle vente etter størrelsen. For møllene må en da dividere 36 250 med 16 500 og får 2.20, for gruppen tilvirking av gangklær 2 400 med 7 250 og får 0.33. Hos møllene er kapitalintensiteten over dobbelt så stor som den, en skulle vente etter størrelsen, hos gruppen med tilvirking av gangklær er den derimot bare tredjeparten av det, en skulde vente. Som følge av den ulike bedriftsteknikk kan en da si at møllene har $6\frac{2}{3}$ ganger så stor kapitalintensitet som de bedriftene som tilvirker gangklær. Den ulikhet i kapitalintensitet, som teknikken betinger, er altså nesten 3 ganger så stor i dette tilfelle som den ulikhet, størrelsen betinger. Det forholdstall som karakteriserer ulikheten i kapitalintensitet i det hele tatt (nøyaktig 15.2) er naturligvis lik produktet av de to spesielle forholdstallene (2.28×6.67).

Etter den tankegang at funksjonærantallet for en vesentlig del må bli bestemt av både kapitalen og arbeidertallet kan en videre stille opp likninger av formen $F = mK^kA^a$ (F = antall funksjonærer, K = kapitalverdi i 1000 kr., A = antall arbeidere, m , k og a konstanter). Her er det forutsatt at en bestemt relativ endring i kapitalverdien, som en f. eks. får ved multiplikasjon med faktoren p , gir en bestemt relativ endring i funksjonærantallet, som en da får ved multiplikasjon med faktoren p^k , likesom en bestemt relativ endring i arbeidertallet, f. eks. ved multiplikasjon med p , gir en bestemt relativ endring i funksjonærantallet, som en får tilsvarende lik p^a . Bare hvis $k = a$, vilde funksjonærantallet stige like meget likegyldig enten en multipliserte kapitalen eller arbeidertallet med p . Disse likninger viser seg nå å være:

$$F = 0.1097 K^{0.3826} A^{0.4378} \text{ og}$$

$$F = 0.1155 K^{0.4150} (A')^{0.3793}.$$

Determinasjonen er 78.9 og 76.8 pst., altså atskillig større enn etter likningen mellom arbeidertallet og kapitalen. Dette må jo være så siden en her har med alle de tre innbyrdes positivt korrelerte variable i likningen.

Etter den første av likningene øker funksjonærantallet litt mer når arbeidertallet stiger med en viss prosent enn når kapitalverdien stiger med samme prosent. Funksjonærantallet skulde altså være litt ømfintligere for forandringene i arbeidertallet (uten forskjell mellom menn og kvinner) enn for forandringene i kapitalen. Derimot blir det omvendt etter den annen likning hvor det er K som har den største eksponent. Som før nevnt stiger antallet av beregnede menn litt sterkere enn det faktiske antall arbeidere med bedriftsstørrelsen og kapitalen. En måtte derfor vente at eksponenten til K ble forholdsvis større i den siste av likningene. At de to eksponentene bytter plass med omsyn til størrelse beror vel på tilfeldigheter som ikke behøver å gjenta seg fra år til år. Viktigere er det at en

bestemt relativ endring i arbeidertallet i det hele tatt har omtrent samme betydning for funksjonærtallet som en like stor endring i kapitalen.

Til en kapital på 100 000 kr. og 10 arbeidere svarer det nøyaktig utregnet 1.751 funksjonærer. Stiger arbeidertallet til 20, øker funksjonærtallet til 2.371. Med 100 000 kr. i kapital og 10 beregnede menn får en 1.87 funksjonærer, med 20 beregnede menn 2.433 funksjonærer. En fordobling av det faktiske antall arbeidere svarer til en multiplikasjon av funksjonærtallet med 1.354 ($= 2^{0.4378}$), altså en øking med 35.4 pst. En fordobling av det beregnede antall menn svarer derimot til en multiplikasjon av funksjonærtallet med 1.301 ($= 2^{0.3793}$) eller en øking med 30.1 pst. Fordobler en kapitalen, vil en i første tilfelle få 200 000 kr. kapital, 10 arbeidere og 2.282 funksjonærer, i annet tilfelle 200 000 kr. kapital, 10 beregnede menn og 2.494 funksjonærer. Fordoblingen av kapitalen bevirker i første fall en øking i funksjonærtallet på 30.3 pst., i siste fall en øking på 33.4 pst.

En vil legge merke til at antallet av funksjonærer som svarer til en bestemt kapital, alltid blir litt lavere i eksemplene når en regner med et visst antall arbeidere enn når en regner med samme antall beregnede menn. Men dette beror bare på det tilfeldige forhold mellom kapitalen og arbeidertallet. Blir arbeidertallet stort nok, kan en komme til det omvendte resultat. Er kapitalen 100 000 kr. og antallet av arbeidere i den ene gruppen (eller antallet av beregnede menn i den annen) 31 (nøyaktig 30.946), får en samme funksjonærtall etter begge likningene (2.873). Med et større tall enn 31, vil funksjonærtallet bli størst etter likningen med det faktiske antall arbeidere.

Etter de representative forhold i industrien, slik som de kommer til uttrykk i likningene mellom arbeidertall og kapital på side 180, vil det no alltid svare et mindre antall beregnede menn enn det faktiske arbeidertall til en kapital av bestemt størrelse. Til en kapital på 100 000 kr. svarer det f. eks. 14.7 arbeidere, men 13.1 beregnede menn, til 1 mill. kr. 59.1 arbeidere og 53.7 beregnede menn og til 10 mill. kr. 237.4 arbeidere og 219.3 beregnede menn. Da det no svarer et bestemt antall funksjonærer til en bestemt kapital, må de to funksjonærlikningene gi samme resultat hvis en setter inn det antall beregnede menn som svarer til et bestemt antall arbeidere etter arbeiderlikningene. Tar en prøver på dette, vil en også finne at det stemmer. I sin alminnelighet gjelder det etter likningene foran med verdiene etter likningene side 180 satt inn:

$$\begin{aligned} F &= 0.1097 K^{0.3826} (0.9126 K^{0.6038})^{0.4378} = \\ &= 0.1155 K^{0.415} (0.786 K^{0.6114})^{0.3793} = 0.1054 K^{0.6469}. \end{aligned}$$

Jamført med likningene side 180 ser en her straks at funksjonærtallet stiger noe sterkere enn arbeidertallet når kapitalen øker.

Det allsidigste mål for størrelsen av produksjonsapparatet må no bli produktet av alle tre produksjonsfaktorene. Da tallene blir uhåndterlig store, opererer vi heller med det geometriske

gjennomsnitt, kubikkroten av faktorproduktet: $\sqrt[3]{P} = \sqrt[3]{K \cdot A \cdot F}$ eller $\sqrt[3]{P'} = \sqrt[3]{K \cdot A' \cdot F}$. Med denne størrelse som uavhengig variabel beregner vi så følgende likninger:

	Determinasjonsprosent
$K = 4.130 (\sqrt[3]{P})^{1.2258} = 4.130 P^{0.4086}$	91.7
$K = 4.225 (\sqrt[3]{P'})^{1.2318} = 4.225 P^{0.4106}$	92.8
$A = 1.4093 (\sqrt[3]{P})^{0.8595} = 1.4093 P^{0.2865}$	87.3
$A^1 = 1.3122 (\sqrt[3]{P'})^{0.8587} = 1.3122 P^{0.2862}$	87.7
$F = 0.1749 (\sqrt[3]{P})^{0.9094} = 0.1749 P^{0.3031}$	89.5
$F = 0.1806 (\sqrt[3]{P'})^{0.9097} = 0.2046 P^{0.3032}$	88.4

Determinasjonsprosenten er høy, det vil si at avvikelserne mellom de faktiske og de beregnede tall er forholdsvis små. En ser dette av figurene på side 185—187, hvor en har brukt likningene etter antallet av beregnede menn og logaritmiske mål for de variable.

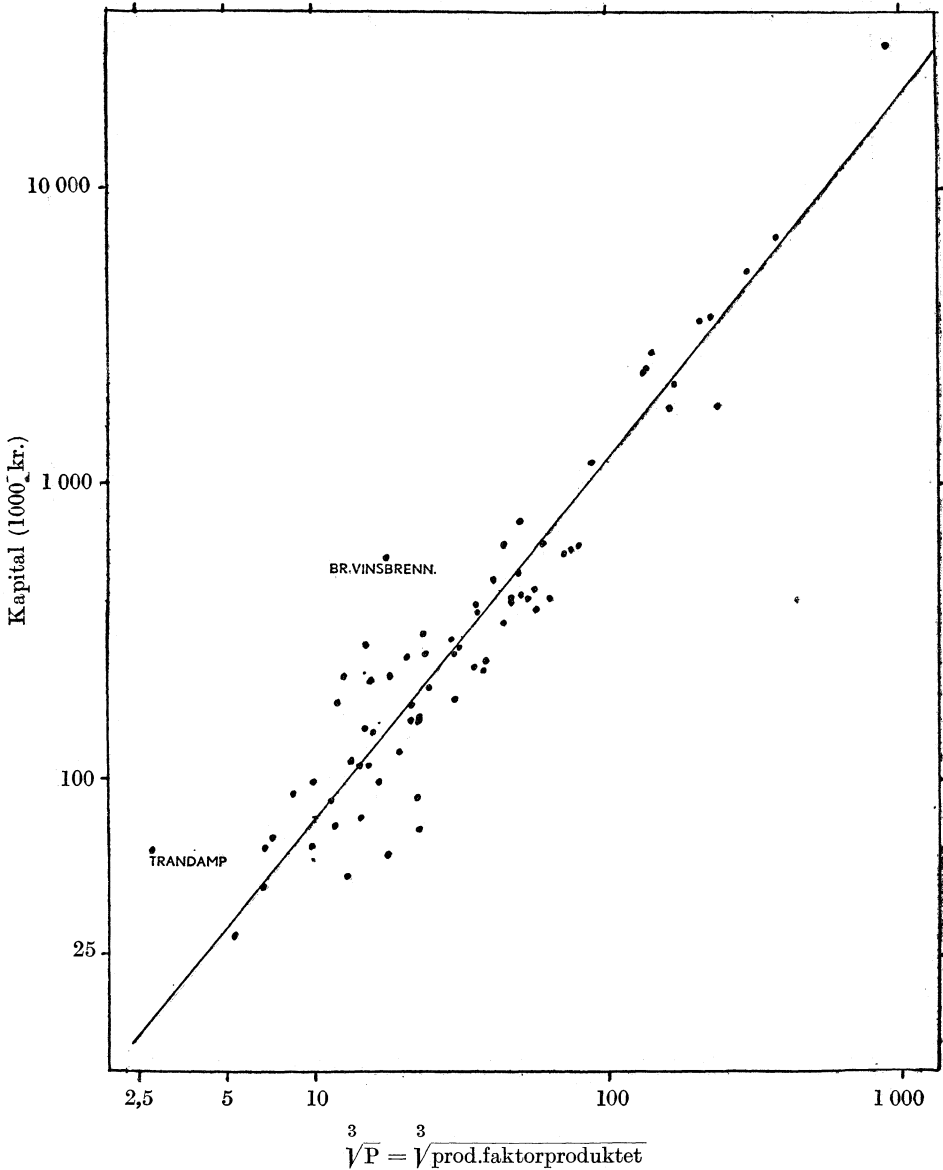
Setter en inn enkle tall f. eks. for kapitalverdien, kan en regne ut tilsvarende tall for de andre størrelsene og får da en forestilling om industriens struktur med omsyn til sammensetningen av produksjonsapparatet.

Etter likningene svarer f. eks. følgende tall til hverandre:

Etter likningene for det faktiske antall arbeidere				Etter likningene for antall beregnede menn ¹			
Kapital (1000 kr.) K.	Arbeidere A.	Funksjonærer F.	Kubikkroten av faktor- produktet $\sqrt[3]{P}$	Kapital (1000 kr.) K	Beregnete menn A'	Funksjonærer F	Kubikkroten av faktor- produktet $\sqrt[3]{P'}$
20	4.3	0.6	3.6	20	3.9	0.6	3.5
100	13.2	1.9	13.5	100	11.9	1.9	13.1
500	40.7	6.1	50.0	500	36.6	6.1	48.2
1 000	66.1	10.3	88.1	1 000	59.3	10.2	84.6
5 000	204.5	33.9	327.4	5 000	182.1	33.6	312.5
10 000	332.5	56.7	576.3	10 000	295.2	56.0	548.6

¹ Når en ser bort fra trandamperier (og brennevinbrennerier) er det gruppen steinbrott og steinhoggerier som har den minste gjennomsnittsbedrift: 29 000 kr. kapital, 9 arbeidere (og beregnede menn) og 0.6 funksjonærer ($\sqrt[3]{P} = \sqrt[3]{P'} = 5.4$). I den elektrokjemiske industri er gjennomsnittsbedriftene størst: ca. 31 mill. kr. kapital, 380 arbeidere (og beregnede menn) og 62 funksjonærer ($\sqrt[3]{P} = \sqrt[3]{P'} = 897.4$). Gjennomsnittsbedriften i alle gruppene (det geometriske gjennomsnitt av alle gruppertallene) har $\sqrt[3]{P'} = 32.96$. Der-til svarer etter likningene i teksten en kapital på 313 000 kr., 26 arbeidere og 4 funksjonærer.

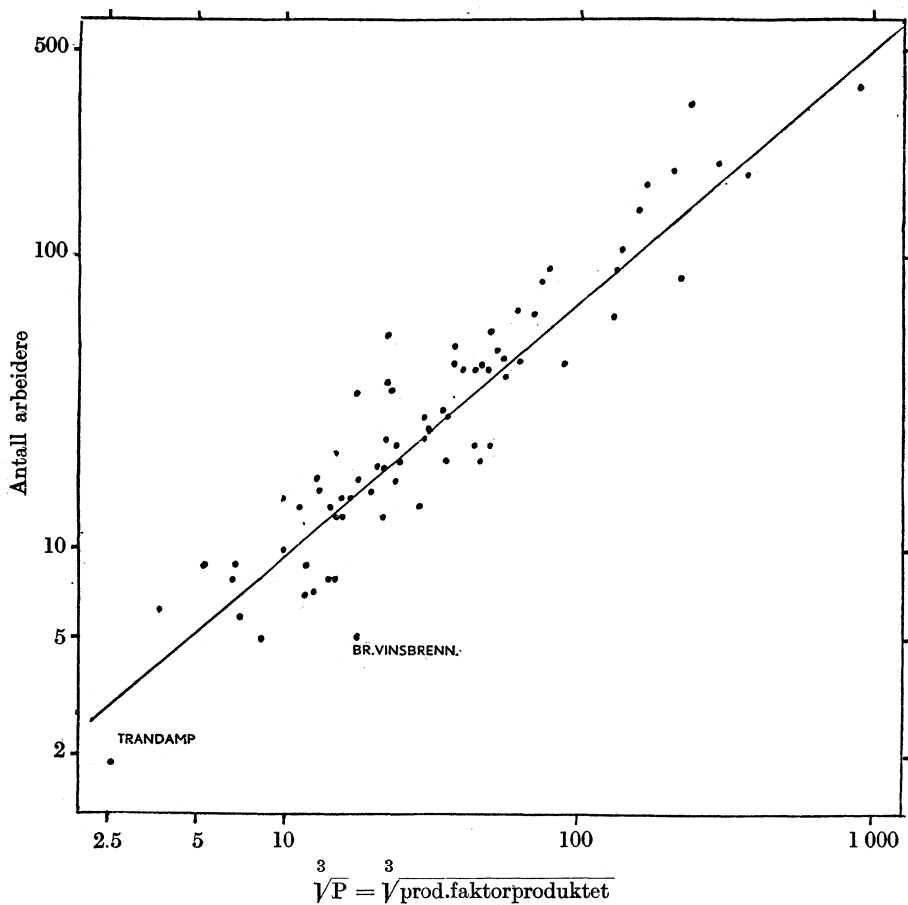
Kapitalen og
kubikkroten av [produksjonsfaktorproduktet.
1938

Under beregningen av likningene er det kortet av på desimalene. Resultatene stemmer derfor ikke på desimalen for funksjonærene som de egentlig burde gjøre.

En kan se at hver gang kapitalen vokser relativt like meget, f. eks. ved multiplikasjon med 2, 5 eller 10, øker også de andre faktorene, og

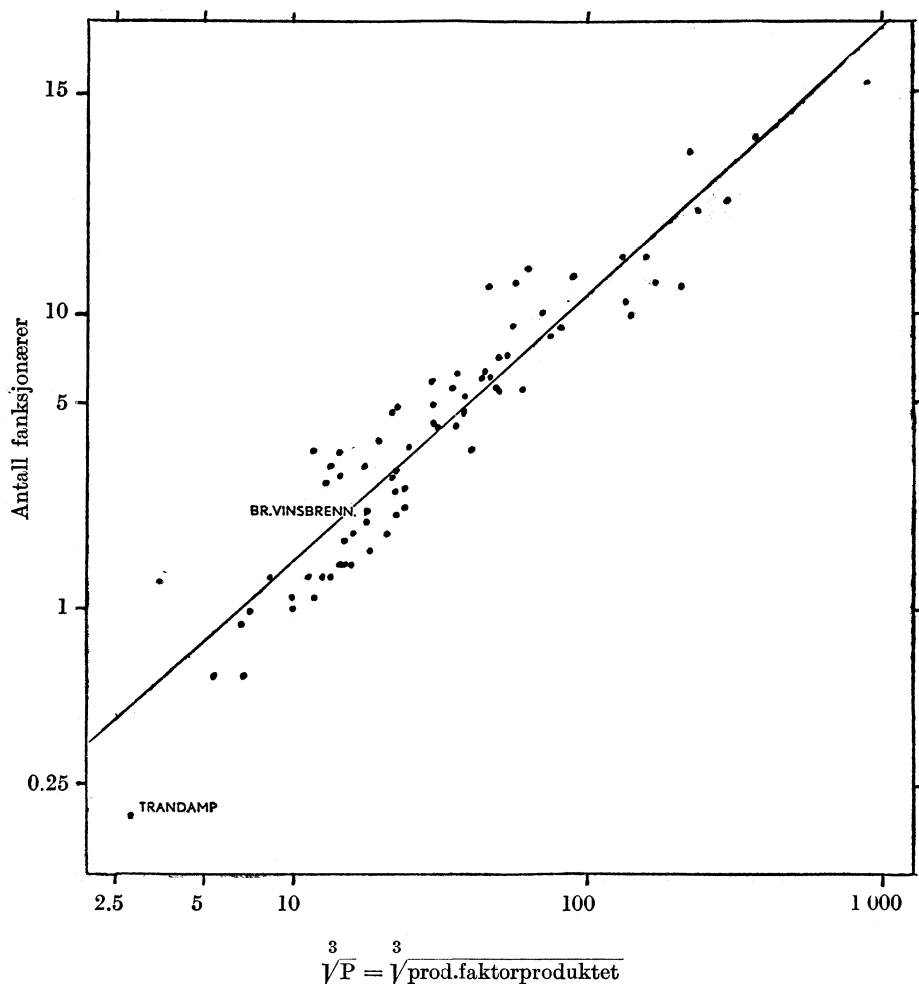
Arbeiderantallet og
kubikkroten av produksjonsfaktorproduktet.
1938

naturligvis også deres geometriske gjennomsnitt ($\sqrt[3]{P}$), hver for seg relativt like meget. Men da kapitalen vokser sterkest, er de tilsvarende multiplikatorer mindre. Etter likningene blir disse multiplikatorer:

Kapitalen K	Etter likningene for det faktiske antall arbeidere			Etter likningene for antall beregnete menn		
	Arbeidere A	Funksjonærer F	Kubikkroten av faktorproduktet $\sqrt[3]{P}$	Arbeidere A'	Funksjonærer F'	Kubikkroten av faktorproduktet $\sqrt[3]{P'}$
2	1.626	1.672	1.760	1.621	1.668	1.755
5	3.091	3.300	3.717	3.071	3.283	3.694
10	5.025	5.519	6.543	4.979	5.477	6.484

Funksjonærantallet og
kubikkroten av produksjonsfaktorproduktet.
1938

Når f. eks. kapitalen pr. bedrift er 10 ganger så stor i gruppen A som i gruppen B, kan en vente at arbeidertallet er omtrent 5 ganger så stort, funksjonærtallet $5\frac{1}{2}$ gang og det geometriske gjennomsnitt av alle tre faktorene $6\frac{1}{2}$ gang så stort.

Går en no over til de enkelte gruppene og ser på de faktiske tallene der, altså hvor stor kapital, og hvor mange arbeidere og funksjonærer det er pr. bedrift, finner en ofte at tallene avviker ganske betraktelig fra de tall som en beregner etter likningene foran på grunnlag av kubikk-

roten av faktorproduktet. Beregningene skjer jo gjennom logaritmer med det en har (med arbeidsfaktoren tatt som beregnede menn):¹

$$\log K = 1.232 \log \sqrt[3]{P'} + 0.626$$

$$\log A' = 0.859 \log \sqrt[3]{P'} + 0.118$$

$$\log F = 0.910 \log \sqrt[3]{P'} + 0.743$$

Ta no en gruppe som bergverksdriften. Ifølge produksjonsstatistikken for 1938 er gjennomsnittstallene pr. bedrift: anleggskapital 3513 (uttrykt i 1000 kr.), arbeidere (= beregnede menn) 194, funksjonærer 12.7. Vi får $\log K = 3.546$, $\log A' = 2.288$ og $\log F = 1.104$. Etter formlene skal den representative gruppe ha $\log K = 3.472$, $\log A' = 2.102$ og $\log F = 1.359$. Dette blir i absolutte tall en kapital på 2.965 mill. kr., et arbeidertall på 126 og et funksjonærtall på 23. Jamført med det som en «vanlig» kan vente i grupper med så store bedrifter har bergverksbedriftene gjennomgående først og fremst forholdsvis mange arbeidere, men også forholdsvis stor kapital, og til gjengjeld forholdsvis få funksjonærer. Tar en differensen mellom logaritmene som komparativtall, blir disse tall for kapitalen $3.546 - 3.472 = + 0.07$, for arbeidskraften $2.288 - 2.102 = + 0.19$ og for funksjonærarbeidet $1.104 - 1.359 = - 0.26$. Summen av disse komparativtall er 1 (sett bort fra unøyaktigheter som skyldes desimalforkortingene).

Vi vil gå gjennom tallene for de enkelte grupper. Vi tar hver hovedgruppe for seg. De forskjellige grupper i samme hovedgruppe har ofte en beslektet teknikk, og en får derfor en viss kontroll ved å se disse gruppene samlet. Tallene for den enkelte gruppe vil nok undertiden være en del misvisende. Oppgavene er jo mangelfulle, særlig oppgavene over kapitalverdien og funksjonærantallet. Analysen bør derfor gjentas med bare fullstendige oppgaver når gruppene er spaltet i de mer ensartede primærgrupper som er nevnt foran. Jamføringen mellom gruppene blir dessuten noe skjev fordi nedgangskonjunktoren i 1938 ikke rammet de ulike gruppene like sterkt. Særlig arbeidertallet vil da være blitt redusert i forskjellig grad i de forskjellige gruppene, kapitalverdien vil derimot være forholdsvis upåvirket. Helt tilfredsstillende vilde jamføringen for såvidt bare bli om en hadde hatt tallene for et år med full drift (topptall) i alle gruppene. Meget kan en rette på i dette hvis en tar opp undersøkelsen for flere år og nytter månedstallene for arbeidere til å finne fram til brukbare topptall for denne produksjonsfaktor.

¹ K = verdien i 1000 kr. av den faste kapital: bygninger og maskiner, tomter m. v., A' = antallet av mannlige arbeidere + 0.6 antallet av kvinnelige arbeidere, F = antallet

av funksjonærer, $\sqrt[3]{P'} = \sqrt[3]{K \cdot A' \cdot F}$.

Sett alene kan komparativtallene være vanskelige å forstå. Det som kan forvirre når en jamfører gruppene med hverandre etter disse tallene, er den ting at bedriftsstørrelsen kan variere ganske sterkt innenfor hovedgruppene. Som nevnt har store bedrifter allerede på grunn av størrelsen forholdsvis mer særlig av kapital og forholdsvis mindre av arbeidere enn små bedrifter. Glemmer en dette, kan det være vanskelig å forstå at de små bedriftene i en av gruppene skal være mer kapitalintensive f. eks. enn de store bedriftene i en annen gruppe trass i at disse bedriftene faktisk har langt mer kapital pr. arbeider.

Derfor er det best å få med målet for bedriftsstørrelsen, det vil si kubikkroten av faktorproduktet og målet for hver enkelt av faktorene i deres faktiske forhold til kubikkroten av faktorproduktet, med andre ord målene for den relative kapital, den relative arbeidsstyrke og den relative funksjonærstyrke. Også her kan vi holde oss til logaritmene.

Vi nøyer oss altså med å regne ut $\log \sqrt[3]{P'}$, $\log \frac{K}{\sqrt[3]{P'}}$, $\log \frac{A'}{\sqrt[3]{P'}}$ og $\log \frac{F}{\sqrt[3]{P'}}$ for alle gruppene.

I og for seg gir disse tallene oss ingen klare forestillinger. Vi må gå gjennom alle gruppene først for å få vite når et slikt tall ligger høyt og når det ligger lavt. Dette lar seg rette på ved å beregne avvikelsene mellom tallene og gjennomsnittet for denne slags tall og dividere disse differenser med det vanlige standardmål for spredningen, kvadratavvikelsen. Enhver vet da f. eks. at $+3$ betyr et tall som ligger så høyt over gjennomsnittet, at det bare forekommer no og da, $\div 3$ et tilsvarende lavt tall. Tallene omkring 0 tyder altså på middels forhold. Vi kaller disse tallene for korthets skyld for «standardmålte» tall. Komparativtallene kan en derimot ta som de er. Disse tall skal en jo jamføre innbyrdes særskilt for hver gruppe. Og spredningen er så noenlunde like stor i de tre tilfelle, nemlig omkring 0.15 (0.156, 0.146 og 0.150).

Med disse forskjellige målene kan vi da beskrive produksjonsapparatet i de enkelte gruppene avdeling for avdeling.

I. *Malm- og metallutvinning.* Det er tydelig slektskap mellom de to gruppene. Bedriftene er gjennomgående store, blant de største i industrien.

	Bedrifts- størrelse (stand.- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- sjonærer menn)	Funk- sjonærer
Bergverksdrift	1.89	0.07	0.19	$\div 0.26$	1.38	0.58	$\div 2.16$
Elektrometallurgisk indu- stri og annen metallfram- stilling.....	2.24	0.05	0.07	$\div 0.11$	1.41	$\div 0.27$	$\div 1.30$

Kapitalen er derfor forholdsvis stor. På den annen side er det forholdsvis få funksjonærer. Også når en tar størrelsen i betraktning er det få funksjonærer. Men sett i forhold til størrelsen er disse bedrifter mer arbeidsenn kapitalintensive. Iallfall er dette tilfelle med bergverkene, selv om en ikke kan si at den komparative overvekt hos arbeidsfaktoren er påfallende. Men en må regne med at kapitaloppgavene er mangelfulle.

II. *Jord- og steinindustri.* Sementfabrikkene, porselensfabrikkene og glassverkene er gjennomgående store bedrifter. Ellers er gjennomsnittet overalt under middelstørrelse. Særlig sementvarefabrikkene og bedriftene i den egentlige steinindustri er ganske små. Etter komparativtallene samler gruppene

	Bedrifts- størrelse (stand.- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Mineralgruver og mineral- møller	÷ 1.23	0.13	0.02	÷ 0.17	0.07	0.77	÷ 0.75
Steinbrott og steinhoggerier	÷ 1.86	÷ 0.07	0.20	÷ 0.14	÷ 1.32	2.12	÷ 0.45
Tilvirkning av mølle- og slipekiver, fileskiver etc.	÷ 0.09	÷ 0.03	÷ 0.01	0.03	÷ 0.19	0.14	0.21
Kalkbrott og kalkverk ..	÷ 0.61	0.17	0.03	÷ 0.20	0.58	0.56	÷ 1.15
Sementfabrikker	2.48	0.04	÷ 0.05	0.01	1.49	÷ 1.11	÷ 0.56
Sementvarefabrikker	÷ 1.56	0.10	÷ 0.08	÷ 0.04	÷ 0.25	0.27	0.15
Teglverk, sjamottef. og pottemakerier	÷ 0.35	0.11	0.07	÷ 0.16	0.35	0.67	÷ 0.98
Porselensfabrikker	1.96	÷ 0.25	0.28	÷ 0.04	÷ 0.32	1.19	÷ 0.71
Glassverk	1.67	÷ 0.03	0.20	÷ 0.18	0.70	0.77	÷ 1.52

seg om tre typer. Forholdsvis meget kapital og forholdsvis lite funksjonærer har mineralgruver og -møller, kalkbrott og kalkverk og teglverk m. v. Forholdsvis likesidig utbygd produksjonsapparat har de bedriftene som tilvirker mølle- og slipesteiner m. v., sementfabrikkene og sementvarefabrikkene, de to siste gruppene med litt overvekt på kapitalen. Som mer utpreget arbeidsintensive bedrifter står steinbrott og steinhoggerier, porselensfabrikker og glassverk. For den egentlige steinindustri gjelder imidlertid det samme som for bergverkene, at kapitaloppgavene kan være mangelfulle. Med omsyn til den første typen, viser relativtallene at det i og for seg ikke er forholdsvis mer kapital enn arbeidere. Det er bare når en jamfører dem med liknende små bedrifter at kapitalintensiteten kommer fram. Sementfabrikkene måtte en omvendt betegne som kapitalintensive hvis en ikke tok hensyn til størrelsen.

III. *Jern- og metallindustri.* Dette er en avdeling med gjennomgående middelstore bedrifter. Relativtallene for bedriftsstørrelsen fjerner seg i hvert fall ikke så sterkt fra null som i de fleste andre avdelingene. Ytterpunktene

er skipsbyggeriene og bedriftene som tilvirker musikkinstrumenter. Som regel gjelder det at komparativtallet for arbeiderstyrken er noe større enn tallet for kapitalen. Bedriftene i denne industri er altså forholdsvis arbeidskrevende. Det eneste unntaket er den lille gruppe bedrifter som tilvirker musikkinstrumenter. Selv etter relativtallene er dette tydelig. Her er det antagelig kommet med byeiendommer som ikke blir brukt i selve produksjonen (eller til

	Bedrifts- størrelse (stand- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Mek. verksteder (ikke skips- byggerier) støperier o. a.	0.35	÷ 0.08	0.07	0.01	÷ 0.26	÷ 0.44	0.00
jern- og stålwarefabrikker	0.75	÷ 0.13	0.06	0.08	÷ 0.33	÷ 0.23	0.30
Trådstift- og spikerfabr. . .	÷ 0.40	÷ 0.09	0.10	÷ 0.01	÷ 0.70	0.92	0.04
Motorfabrikker	0.90	÷ 0.18	0.21	÷ 0.03	÷ 0.49	1.11	÷ 0.40
Skipsbyggerier og skipsverft							
Framstilling av elektriske maskiner og apparater. .	0.64	÷ 0.22	÷ 0.05	0.27	÷ 0.86	÷ 0.39	1.58
Automobilreparasjonsverk- steder og flyfabrikker. .	÷ 0.85	÷ 0.18	0.04	0.15	÷ 1.42	0.69	1.15
Sykkelfabrikker	÷ 0.83	÷ 0.02	0.20	÷ 0.17	÷ 0.54	1.67	÷ 0.92
Blikkvarefabrikker og andre metallwarefabrikker . . .	0.26	÷ 0.11	0.05	0.07	÷ 0.49	0.36	0.37
Armaturfabrikker og me- tallstøperier	÷ 0.07	÷ 0.02	0.01	0.01	÷ 0.16	0.25	0.06
Tilvirking av musikkinstru- menter.	÷ 1.04	0.30	÷ 0.10	÷ 0.20	1.04	÷ 0.08	÷ 1.04
Gull- og sølvwarefabrikker	0.02	÷ 0.13	0.02	0.11	÷ 0.68	0.25	0.71

lagring). Tallene kan da gi et misvisende bilde. De lave tall for funksjonærer i denne gruppen og hos sykkelfabrikkene kan komme av at handel og industriproduksjon går uløselig sammen og for mange funksjonærer er holdt utenfor oppgavene. Foreningen av handel og industriproduksjon kan også føre til det motsatte, altfor høye tall. En tenker her på grupper som framstilling av elektriske maskiner og apparater, automobilreparasjonsverksteder og gull- og sølvwarefabrikker. I den elektriske bransje og hos gull- og sølvwarefabrikantene dreier det seg imidlertid om til dels kostbare stoffer og vanskeligere teknikk som i og for seg krever forholdsvis mye kontrollarbeid.

IV. *Kjemisk og elektrokjemisk industri.* I sprengstoff- og fyrstikkfabrikasjonen og særlig naturligvis i den elektrokjemiske industri er det store bedrifter. Ellers dreier det seg mest om noenlunde middelstore bedrifter. Mange av de kjemisk-tekniske fabrikkene er imidlertid ganske små. I denne avdelingen viser relativtallene for de tre produksjonsfaktorer stort sett i samme retning som komparativtallene. Kapitalovervekten i den elektrokjemiske industri blir naturligvis noe større etter relativtallene (det standardmålte komparativtall for kapitalen blir jo $0.23 : 0.156 = 1.47$). Og de små kjemisk-

tekniske fabrikkene blir ensidig arbeidsektensive når en tar hensyn til størrelsen. Dermed slutter de seg til det som er regelen i denne avdeling, at det er forholdsvis mer kapital enn arbeidere og forsåvidt en kapitalintensiv drift. En enkelt gruppe skiller seg ut, det er tjærefabrikker, impregnerings- og destillasjonsverker. Denne avvikelsen er nok grunnet i reelle forhold, det er

	Bedrifts- størrelse (stand- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Sprengstoff- og fyrstikk- fabrikker.....	1.39	0.17	÷ 0.04	÷ 0.13	1.58	÷ 0.63	÷ 1.15
Farge- og fernissfabrikker.	0.07	0.03	÷ 0.17	0.13	0.21	÷ 0.94	0.83
Tjærefabrikker, impregne- rings og destillasj.verker	÷ 0.31	÷ 0.03	÷ 0.01	0.04	÷ 0.32	0.19	0.32
Framstilling av farmasøyti- ske preparater etc.	0.26	÷ 0.02	÷ 0.34	0.36	0.00	÷ 2.06	2.24
Kjemisk-tekniske fabrikker	÷ 1.11	÷ 0.08	÷ 0.24	0.33	÷ 1.02	÷ 0.96	2.35
Andre kjemiske fabrikker.	0.40	0.17	÷ 0.23	0.07	1.09	÷ 1.46	0.30
Elektrokjemisk industri ..	3.37	0.23	÷ 0.07	÷ 0.15	2.93	÷ 1.58	÷ 1.81

jamvekt mellom faktorene iallfall hos hovedmassen av disse bedrifter, nemlig impregneringsverkene. Forholdsvis mange funksjonærer har bedriftene som framstiller farmasøytiske preparater og de kjemisk-tekniske fabrikker. Dette er grupper hvor handel ofte vil være forbundet med industriproduksjon, så det er vel tenkelig at tallene for funksjonærer kan være for høye. Forholdsvis få funksjonærer har sprengstoff- og fyrstikkfabrikkene og den elektrokjemiske industri. Dette er mest bedrifter som produserer enklere masseartikler. I den siste gruppen er det forresten tildels felles administrasjon av flere bedrifter.

V. *Olje- og fettindustri.* Her er det store motsetninger i bedriftsstørrelsen. Det er på den ene side de store olje- og fettraffinerier og på den annen side gruppen med de minste bedrifter, trandamperiene. Også i denne avdeling er det stort sett samsvar mellom de relative og komparative målene. Det gjelder unntaksfritt at tallene ligger lavere for arbeiderstyrken enn for

	Bedrifts- størrelse (stand- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Trandamperier	÷ 2.52	0.58	÷ 0.20	÷ 0.37	1.72	÷ 0.27	1.75
Guano-, sildolje- og silde- melfabrikker	÷ 0.75	0.23	÷ 0.04	÷ 0.20	0.81	0.21	÷ 1.07
Olje- og fettraffinerier....	1.96	0.05	÷ 0.22	0.16	1.26	÷ 1.94	0.58
Såpefabrikker	÷ 0.50	÷ 0.04	÷ 0.20	0.23	÷ 0.46	÷ 0.92	1.62

kapitalen. Olje- og fettindustrien er altså likesom den kjemiske og elektrokjemiske industri nærmest en kapitalintensiv og arbeidsekstensiv industri. Dette stemmer jo med det som en måtte anta på forhånd og vitner derfor om statistikkens og målenes pålitelighet. Med omsyn til funksjonærtallet deler gruppene seg her på samme måte som i den kjemiske og elektrokjemiske industri. En har gruppene med de enklere prosesser og grovere varer, trandamperier, guano-, sildolje- og sildemelfabrikker, med forholdsvis få funksjonærer, og gruppene med mer sammensatte prosesser og finere varer, olje- og fettraffineriene og såpefabrikkene, med forholdsvis mange funksjonærer.

VI. *Gassverk*. Bedriftene er forholdsvis store og slutter seg med omsyn til sammensetningen av produksjonsapparatet nærmest til «finproduksjonen» i den kjemiske industri og olje- og fettindustrien med forholdsvis få arbeidere og forholdsvis stor kapital og mange funksjonærer.

	Bedrifts- størrelse (stand.- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Gassverk.....	1.01	0.05	÷ 0.16	0.10	0.81	÷ 1.23	0.40

VII. *Treindustri*. Her er bedriftene gjennomgående små, minst er kasse- og tønnefabrikkene.

	Bedrifts- størrelse (stand.- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Sagbruk og høvlerier ...	÷ 0.94	0.05	0.12	÷ 0.17	÷ 0.23	1.23	÷ 0.85
Kassefabrikker	÷ 1.65	÷ 0.02	0.08	÷ 0.05	÷ 0.96	1.23	0.04
Tønnefabrikker	÷ 1.63	0.11	0.12	÷ 0.23	÷ 0.26	1.50	÷ 1.09
Møbelfabrikker	÷ 1.23	÷ 0.09	0.20	÷ 0.13	÷ 1.09	1.89	÷ 0.49
Andre snekkerier og tre- varefabrikker.....	÷ 1.08	÷ 0.01	0.12	÷ 0.11	÷ 0.63	1.31	÷ 0.45
Korkfabrikker	÷ 0.85	0.13	÷ 0.03	÷ 0.08	0.19	0.23	÷ 0.34
Kurvmøbelfabrikker.....	÷ 0.40	÷ 0.35	0.44	÷ 0.09	÷ 2.07	3.04	÷ 0.47
Børste- og penselfabrikker	0.02	0.08	÷ 0.05	÷ 0.03	0.42	÷ 0.19	÷ 0.19

Allerede relativtallene tyder på en gjennomgående arbeidsintensiv drift. Mest utpreget kommer dette trekket fram i møbelindustrien, først og fremst hos kurvmøbelfabrikkene som står håndverket nærmest. Børste- og penselfabrikkene, som er de største, er imidlertid kapitalintensive. Etter komparativtallene må en si at dette også er tilfelle med korkfabrikkene. Forholdsvis likevekt mellom arbeid og kapital er det da hos

tønnefabrikkene. Nær dem står sagbruk og høvlerier. Også kassefabrikkene skulde en på forhånd være tilbøyelig til å regne sammen med disse mer likevektige gruppene. Sikkert er det stor skilnad mellom store og små bedrifter innenfor disse bransjene. Funksjonærtallet er forholdsvis lite overalt.

VIII. *Tremasse-, cellulose- og papirindustri.* I grunnindustrien, den egentlige tremasse-, cellulose- og papirindustri, er bedriftene store. I papirvareindustrien er de derimot gjennomgående noe under middelstørrelse. Driften

	Bedrifts- størrelse (stand- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Tresliperier, cellulosefabr., papir- og pappfabrikker	1.49	0.18	0.05	÷ 0.21	1.67	÷ 0.14	÷ 1.75
Papirvarefabrikker	÷ 0.54	0.04	÷ 0.08	0.03	÷ 0.09	÷ 0.17	0.34

er kapitalintensiv. I tremasse-, cellulose- og papirgruppen er det meget fellesadministrasjon så at det kan spares inn på funksjonærtallet. I og for seg kan en forresten lett forstå at det må bli forholdsvis flere funksjonærer i papirvarebransjen.

IX. *Lær- og gummiwareindustri.* Det er med denne industri som med jern- og metallindustrien, at bedriftene ikke avviker så meget fra middelstørrelse. Garveriene er utpreget kapitalintensive. Ellers er det forholdsvis

	Bedrifts- størrelse (stand- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Garverier	÷ 0.33	0.16	÷ 0.07	÷ 0.10	0.70	÷ 0.17	÷ 0.56
Remfabr. og lærvarefabr..	÷ 0.14	÷ 0.15	0.03	0.11	÷ 0.91	0.39	0.79
Gummiwareindustri	0.75	÷ 0.11	0.11	0.00	÷ 0.21	0.56	÷ 0.19

mer arbeidere enn kapital. Men i dette stykke tør det være stor skilnad mellom remfabrikker og lærvarefabrikker. Det forholdsvis store funksjonærtall i denne sammensatte gruppen skyldes nok også den finere lærvareproduksjon.

X. *Tekstilindustri.* Bomullsvarefabrikkene er store bedrifter. Ellers fjerner bedriftene seg ikke noe videre fra middelstørrelsen, mest sjoddi-, vatt- og drevfabrikkene som er forholdsvis små. Tekstilindustrien er den industri hvor likevekten mellom produksjonsfaktorene gjennomgående er størst. Her må en da huske at det er forholdsvis mange kvinner i denne industri, og at antallet

av arbeidere er blitt forholdsvis sterkt redusert i beregningene her, som er satt opp etter direkte jamføring mellom alle de 73 gruppene i industrien, er det 2 av de 6 grupper i tekstilindustrien hvor mengden av hver enkelt av produksjonsfaktorene bare avviker en ubetydelighet fra det gjennomsnittlige i industrien for bedrifter av liknende størrelse. I 3 av

	Bedrifts- størrelse (stand.- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Tilv. av sjoddi, vatt m. v. og drevfabrikker	÷ 0.78	0.07	0.01	÷ 0.08	÷ 0.05	0.50	÷ 0.32
Ullvarefabrikker	0.54	0.02	0.07	÷ 0.10	0.38	0.39	÷ 0.75
Bomullsvarefabrikker	1.51	÷ 0.03	0.06	÷ 0.02	0.62	÷ 0.08	÷ 0.53
Trikotasjefabrikker	0.28	÷ 0.03	0.04	÷ 0.01	÷ 0.02	0.29	÷ 0.15
Hamp-, jute- og linvaref., reipslagerier og tilv. av snører, garn o. l.	0.33	0.03	÷ 0.02	÷ 0.01	0.32	÷ 0.12	÷ 0.13
Båndveverier, lissefabr. og annen tekstilindustri...	0.35	÷ 0.07	÷ 0.02	0.09	÷ 0.21	÷ 0.12	0.51

de andre gruppene er avvikelssene større uten at det allikevel er noen typiske kontrastforhold til stede. Bare en av gruppene skiller seg ut ved at en enkelt av faktorene er overvektig, nemlig arbeidsstyrken. Dette er bomullsvarefabrikkene. Resultatet er imidlertid usikkert, overvekten er ikke større enn at en må si at dette er en grensegruppe. I virkeligheten er forskjellen mellom komparativtallene for ullvarefabrikker, bomullsvarefabrikker og trikotasje-fabrikker ikke større enn at den godt kan bero på tilfældigheter.

XI. *Bekledningsindustri.* Bedriftene er middelstore eller små, minst i hatte-, hanske- og paraplygruppen. Både relativtallene og komparativtallene viser at industrien er arbeidsintensiv forsåvidt som forholdet mellom de

	Bedrifts- størrelse (stand.- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Skotøyfabrikker	0.07	÷ 0.17	0.15	0.00	÷ 0.83	1.08	0.02
Tilvirkning av gangklær ..	÷ 0.75	÷ 0.36	0.21	0.14	÷ 2.30	1.77	1.11
Tilvirkning av undertøy, slips, snipper etc.	÷ 0.54	÷ 0.39	0.13	0.26	÷ 2.37	1.19	1.79
Buntmakerier og pelsvaref., oljeklede- og presenningf. m. v.	0.02	÷ 0.11	0.05	0.07	÷ 0.59	0.42	0.43
Hatte-, hanske- og para- plyfabrikker	÷ 1.08	÷ 0.26	0.05	0.21	÷ 1.95	0.87	1.60

to faktorene arbeid og kapital angår. Riktigere vil det være å si at den er kapitalintensiv fordi det er lite kapital i forhold til både arbeidere og funksjonærer. Forholdet er mest utpreget innenfor gruppene tilvirking av gangklær og tilvirking av undertøy m. v. Her vil det være mange bedrifter med leide lokaler og kapitaloppgavene kan derfor bli ufullstendige. Skotøygruppen burde vel også vært noe mindre kapitalintensiv. Det er her enkelte bedrifter som driver med leid maskineri og kapitaloppgavene blir da for lave av den grunn. Med omsyn til funksjonærtallene må en regne med litt vide grenser. Det kan være gitt opp både for høye og for lave tall her hvor industriproduksjonen så ofte er forenet med handel.

XII. *Nærings- og nytelsesmiddelindustri.* Bryggeriene er gjennomgående store bedrifter i motsetning til mineralvannfabrikkene som er små. Også møllene, potetmelfabrikkene og saft- og syltetøyfabrikkene er nokså små. Blandt møllene er det forresten noen store bedrifter som det naturligvis vilde hatt interesse å skille ut. Nærings- og nytelsesmiddelindustrien er den mest uensartede av alle med omsyn til forholdet mellom produksjonsfaktorene.

	Bedrifts- størrelse (stand- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Møller	÷ 0.83	0.39	÷ 0.22	÷ 0.17	1.63	÷ 0.94	÷ 0.90
Potetmelfabrikker	÷ 0.99	0.36	÷ 0.21	÷ 0.15	1.37	÷ 0.82	÷ 0.71
Kjeksfabrikker	÷ 0.64	÷ 0.08	÷ 0.11	0.19	÷ 0.74	÷ 0.31	1.35
Margarinfabrikker	÷ 0.17	0.06	÷ 0.25	0.20	0.19	÷ 1.39	1.33
Hermetikkfabrikker	÷ 0.49	÷ 0.03	0.16	÷ 0.13	÷ 0.95	1.31	÷ 0.71
Brennevinsbrennerier	÷ 0.64	0.58	÷ 0.49	÷ 0.09	2.74	÷ 2.75	÷ 0.45
Bryggerier	1.39	0.16	÷ 0.17	0.02	1.51	÷ 1.46	÷ 0.21
Mineralvannfabrikker	÷ 1.41	0.19	÷ 0.21	0.02	0.26	÷ 0.62	0.45
Tilvirking av saft og sylte- tøy m. v.	÷ 0.90	0.02	÷ 0.25	0.24	÷ 0.38	÷ 1.08	1.71
Sjokolade- og dropsfabr...	0.45	÷ 0.09	÷ 0.08	0.16	÷ 0.25	÷ 0.48	0.92
Tobakksfabrikker	0.47	÷ 0.16	÷ 0.12	0.29	÷ 0.65	÷ 0.77	1.71
Annen nærings- og nytelses- middelindustri	0.26	0.16	÷ 0.20	0.05	0.93	÷ 1.21	0.24

En kjent sak er det at møllene er kapitalintensive. Det er forholdsvis lite her både av arbeidere og funksjonærer. I liknende stilling står potetmelfabrikkene. Til denne type kan en også regne brennevinsbrennerier, bryggerier, mineralvannfabrikker og den blandede gruppe annen nærings- og nytelsesmiddelindustri (mjølkekondenserings-, gjær- og sprit-, sukat-, makaroni- m. fl., fabrikker). Men i disse gruppene er det forholdsvis flere funksjonærer. De står derfor på overgangen til en annen type, hvor det også er forholdsvis mer kapital enn arbeidere, men hvor det er forholdsvis flest funksjonærer. Dette er margarinfabrikker og saft- og syltetøyfabrikker, bedrifter hvor stoffene krever en særlig delikat behandling. Enda mer funksjonærintensiv er

kjeksfabrikkene, sjokolade- og dropsfabrikkene og tobakksfabrikkene. Også dette er bedrifter hvor handelsfunksjonærer lett vil bli regnet med. Det er også delvis grupper med produksjonsavgifter. En mer arbeidsintensiv type er hermetikkfabrikkene. Særlig er det forholdsvis få funksjonærer i hermetikk-industrien.

XIII. *Polygrafisk industri og bokbinderier.* Selv om det er enkelte store trykkerier, er bedriftene i disse gruppene gjennomgående små eller middelsstore. Etter komparativtallene skulde trykkeriene og klisjeanstaltene ha stikk motsatte forhold, trykkeriene med meget kapital og lite funksjonærer, klisje-

	Bedrifts- størrelse (stand.- målt)	Komparativtall			Standardmålte relativtall		
		Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer	Kapital	Arbei- dere (bereg- menn)	Funk- sjonærer
Trykkerier og bokbinderier	÷ 0.52	0.18	0.00	÷ 0.18	0.68	0.31	÷ 1.03
Klisjeanstalter.....	÷ 0.71	÷ 0.14	0.01	0.12	÷ 1.11	0.50	÷ 0.96
Andre grafiske anstalter..	0.17	0.10	0.06	÷ 0.16	0.59	0.46	÷ 1.07

anstaltene med lite kapital og mange funksjonærer. Andre grafiske anstalter ligger derimot nærmere trykkeriene. Men tallene tør være lite opplysende i denne industriavdelingen. Bedriftene er ofte kombinert innbyrdes og med annen virksomhet. Dette gjør det svært vanskelig å få riktige oppgaver over kapital og funksjonærtall. Trykkeriene skulde vel være de mest kapitalintensive av disse bedriftene, men tallene for gruppen trykkerier og bokbinderier kan ikke vise dette fordi bokbinderiene ligger nærmere det mer arbeidsintensive håndverk.

Framgangsmåten i det foregående blir litt vidtløftig når det gjelder å skaffe seg et hurtig overblikk over det viktigste trekk i forholdet mellom produksjonsfaktorene, nemlig graden av kapitalintensitet. Som før nevnt har forholdet mellom kapital og arbeidsstyrke stor betydning for antallet av funksjonærer allerede etter tallene som de er, og vilde vel ha det enda mer om en hadde hatt riktigere tall (rent bortsett fra at antallet av funksjonærer ikke er noe fullkomment mål for mengden av det administrative arbeid).

Da særlig kapitaloppgavene ofte er misvisende, kan heller ikke det enkleste mål for kapitalintensiteten, kapitalverdien pr. arbeider, bli nøyaktig. Men da funksjonæroppgavene vel stort sett er de minst sikre, vil dette målet bli det nøyaktigste i seg selv. Og da hovedtendensen utvilsomt går i retning av å avpasse funksjonærtallet etter bedriftens utstyr med kapital og arbeidskraft og ikke omvendt, har det direkte forhold mellom kapitalverdi og arbeidertall en selvstendig interesse.

Denne enkleste målestokk for kapitalintensiteten, kapitalen pr. arbeider, er nevnt foran side 180. En utregning viser at det stort sett er samsvar mellom disse tallene og det fullstendige målet som er behandlet foran. Korrelasjonen er så pass høy som 0.93. Selve tallverdiene ligger nær opp til hverandre, iallfall hvis en regner med det faktiske antall arbeidere. Det faktiske antall arbeidere ligger nemlig som regel ikke så svært langt fra det geometriske gjennomsnitt av kapitalen og funksjonærtallet. Det er en ubetydelig forskyvning mellom de to mål ettersom bedriftene vokser fordi forholdet mellom kapitalen og arbeidertallet tiltar i sterkere grad enn forholdet mellom kapitalen og kubikkroten av faktorproduktet, noe som vi skal komme tilbake til senere.

Forholdet mellom de to mål for den faktiske kapitalintensitet er (når en regner med det faktiske antall arbeidere) $\frac{K : A}{K : \sqrt[3]{K \cdot A \cdot F}}$ eller $\sqrt[3]{\frac{K \cdot F}{A^2}}$.

Går en ut fra antallet av beregnede menn, må A ombyttes med A'. Forholdet er oftest litt større enn 1 fordi produktet av kapitalen og funksjonærtallet overveier kvadratet på arbeidertallet. En vil se at målet $\frac{K}{A}$ er minst

brukbart som mål for kapitalintensiteten i egentligste forstand hvor det er et ekstremt høyt eller lavt arbeidertall. Forholdet er f. eks. høyt hos sementfabrikkene $\left(\frac{K}{A} = 36.5, \frac{K}{\sqrt[3]{P}} = 18.3\right)$, i den kjemi-

ske industri, først og fremst i gruppen elektrokjemisk industri (82.0, 34.4), i olje- og fettindustrien, først og fremst hos olje- og fettraffineriene (44.6, 16.6), hos gassverkene (28.4, 13.6) og i enkelte grupper av nærings- og nytelsesmiddelindustrien, f. eks. møllene (38.3, 19.5) og bryggeriene (39.1, 18.1). På den annen side er forholdet lavt hos steinbrott og steinhoggerier (3.1, 5.4), møbelfabrikker (3.9, 5.9), kurv møbelfabrikker (1.7, 3.9), gruppene tilvirking av gangklær (1.6, 3.1) og tilvirking av undertøy m. v. (1.8, 2.9) likesom hos hermetikkfabrikkene (4.7, 7.1).

Alt i alt gjelder det at målet $\frac{K}{A}$ i 33 av de 73 grupper avviker med mindre enn 20 pst. fra $\frac{K}{\sqrt[3]{P}}$ og i 53 tilfelle med mindre enn 50 pst. Men

som en ser, kan avvikelserne være nokså store. En jamføring mellom to eller noen få grupper kan derfor føre til vidt forskjellig resultat ettersom en bygger på det ene eller det andre målet. Men på grunn av den høye korrelasjon mellom målene kan en bruke $\frac{K}{A}$ når en skal undersøke rent generelt om det er noen sammenheng mellom et eller annet forhold og kapitalintensiteten.

Bearbeidelsesverdien sett i forhold til produksjonsapparatet.

Tidligere undersøkelser¹ har vist at det er funksjonell sammenheng mellom innsatsen i produksjonen, målt etter størrelsen av de tre produksjonsfaktorer, og utfallet av produksjonen, målt etter bearbeidelsesverdien. Stort sett kan en derfor måle bedriftsstørrelsen likesåvel på bearbeidelsesverdien som på produktet av produksjonsfaktorene.

Bruker en mengde oppgavene for arbeider- og funksjonærstyrken, er sammenhengen bare indirekte. Det er naturligvis et vekselvirkningsforhold mellom bearbeidelsesverdien på den ene side, lønninger og kapitalavkastning på den annen side, slik at det blir sammenheng mellom de økonomiske verdier som er satt inn og bearbeidelsesverdien. Men det forstyrrer ikke sammenhengen noe vesentlig om en her regner med mengdeoppgaver istedenfor verdioppgaver.

For de førnevnte 71 grupper i 1938 er følgende likninger bestemt:

	Determinasjons-
	prosent
$B = 9.0178 K^{0.2525} \cdot A^{0.2621} \cdot F^{0.5387}$	95.5
$B = 11.1980 K^{0.1944} \cdot A'^{0.2804} \cdot F^{0.5967}$	95.7

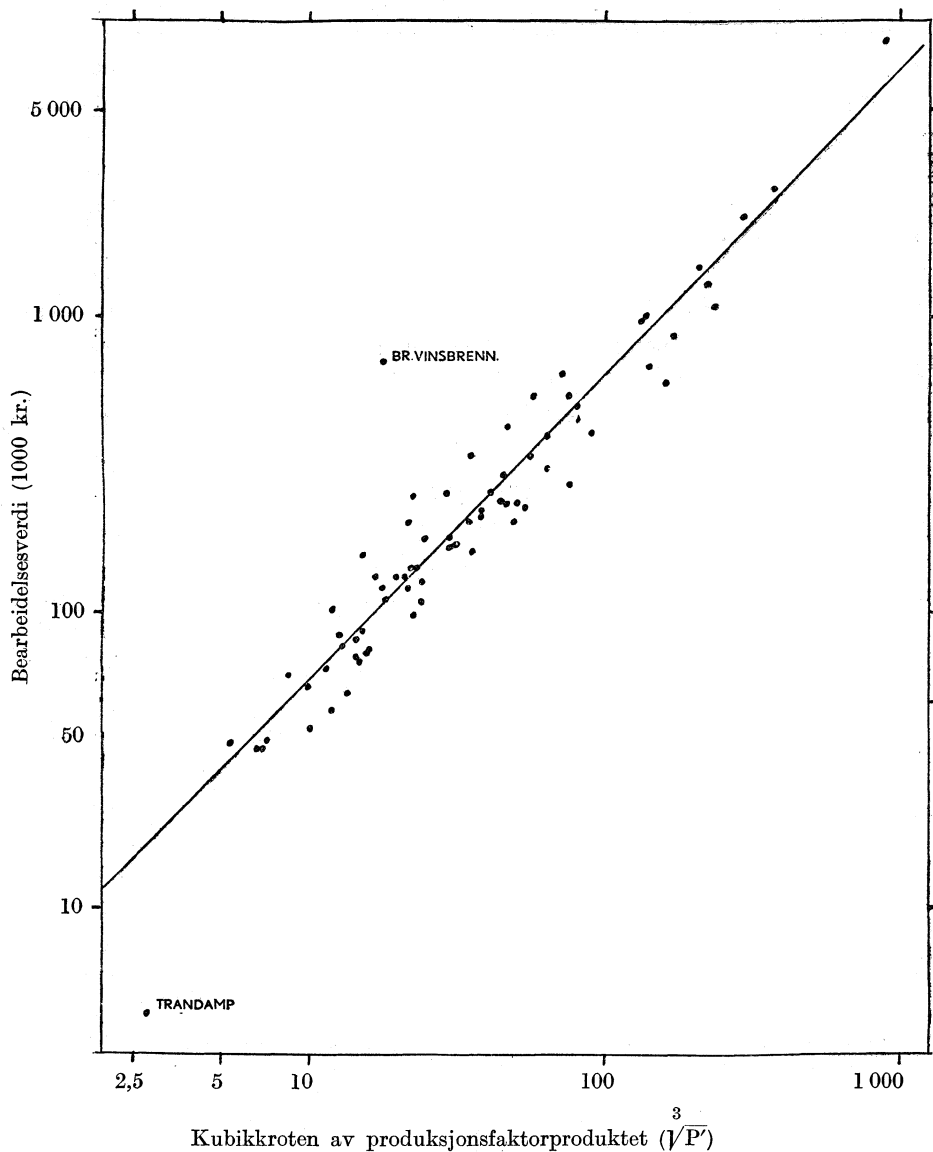
hvor B er bearbeidelsesverdien i 1000 kr.², K anleggskapitalen i 1000 kr., A antall arbeidere, A' antall beregnede menn (antall menn + 0.6 antall kvinner), F antall funksjonærer. Determinasjonen er meget god. En får et inntrykk av det når en ser på figuren på neste side hvor vi har brukt likningen for de beregnede menn og logaritmiske skalaer.³

Etter disse likningene har en relativt bestemt forskjell i funksjonærtallet atskillig større betydning enn samme forskjell i arbeidertallet, og en relativt bestemt forskjell i arbeidertallet større betydning enn samme forskjell i kapitalverdien. Er funksjonærtallet n ganger større, så er nemlig bearbeidelsesverdien $n^{0.5967}$ ganger større etter likningen på grunnlag av beregnede menn, er arbeidertallet n ganger større, så er bearbeidelsesverdien $n^{0.2804}$ ganger større, er kapitalen n ganger større, er bearbeidelsesverdien $n^{0.1944}$ ganger større. Er f. eks. funksjonærtallet i en gruppe 10 ganger så stort som tallet i en annen gruppe, så er bearbeidelsesverdien nesten 4 ganger så stor, er arbeidertallet 10 ganger så stort, er bearbeidelsesverdien nesten 2 ganger så stor, er kapitalen 10 ganger så stor, er bearbeidelsesverdien bare vel 1.5 gang så stor.

Til dette er å merke at variasjonene i kapitalverdien faktisk har forholdsvis større betydning enn det ser ut til etter denne beregning fordi de gjennomgående er større. Spredningen i logaritmene er nemlig 0.58 for

¹ Se *Eilif Gjermoe: Den økonomiske utvikling i fabrikkindustrien 1932—1937*. (Oslo 1940), side 78 flg. ² Produksjonsavgiftene er trukket fra. ³ Produksjonslikninger av samme sort som her er først brukt i statistiske undersøkelser (for å verifisere grenseproduktivitetsteorien) av *Paul H. Douglas* og *Charles W. Cobb* (se *American Economic Review, Supp. Mars, 1928*, pp. 139—65 og *Paul H. Douglas, The Theory of Wages*, New York, 1934). I «Cobb-formelen» er summen av faktorenes eksponenter satt = 1.

Bearbeidelsesverdien og
kubikkroten av produksjonsfaktorproduktet.
1938

kapitalen, 0.46 for funksjonærene og 0.42 for de beregnede menn. Da den gjennomsnittlige kapital (i 1000 kr.) er 312.6 (71 grupper), kan en etter dette mål for spredningen regne med en variasjon i kapitalen fra 82.2 til 1188.5. For funksjonærene er gjennomsnittet 4.1 med variasjon fra 1.4 til 11.7. For de beregnede menn er gjennomsnittet 27.2 med variasjon fra 10.4 til 71.1. En kan derfor bedre jamføre en 3.8 ganger så stor kapital med et

2.9 ganger så stort funksjonærtall og et 2.6 ganger så stort antall beregnede menn. Til en 3.8 ganger så stor kapital svarer det en bearbeidelsesverdi som er ca. 1.3 ganger så stor som utgangsverdien. Likeså svarer det en ca. 1.3 ganger så stor bearbeidelsesverdi til et antall beregnede menn som er 2.6 ganger så stort som utgangstallet. Og til et 2.9 ganger så stort funksjonærtall svarer det en bearbeidelsesverdi som er 1.9 ganger så stor som utgangsverdien.¹

På grunn av samvariasjonen av produksjonsfaktorene får en vel det beste bilde av de representative forhold i industrien etter produktivitetslikningen hvis en regner ut bearbeidelsesverdien for de tallene for produksjonsfaktorene som hører sammen etter tabellen på side 184.

Kapital (1000 kr.) K	Beregnete menn A'	Funk- sjonærer F	Kubikkroten av faktor- produktet $\sqrt[3]{P'} = \sqrt[3]{KAF}$	Beregnet bearbeid- sesverdi (1000 kr.) B
20	3.9	0.6	3.5	21.6
100	11.9	1.9	13.1	80.9
500	36.6	6.1	48.2	301.8
1 000	59.3	10.2	84.6	537.9
5 000	182.1	33.6	312.5	2 065.7
10 000	295.2	56.0	548.6	3 660.7

En skal her huske på at de største bedriftene er forholdsvis sjeldne. Det er f. eks. overhodet bare 2 grupper hvor kapitalen pr. bedrift stiger opp over 5 mill. kr. Men en tar disse sjeldne størrelsesklasser med for at gangen i tallene skal komme fram tydelig.

I forhold til anleggskapitalen er det klart at bearbeidelsesverdien synker sterkt. Bearbeidelsesverdien utgjør 81 pst. av kapitalen når denne er 100 000 kr., 54 pst. når den er 1 mill. kr. og 37 pst. når den er 10 mill. kr. På den annen side øker bearbeidelsesverdien pr. arbeider og pr. funksjonær. Gjennom likningene på side 184 kan en regne ut at bearbeidelsesverdien stiger til et 15.55 ganger så stort beløp som utgangsverdien når arbeidertallet 10-dobles. Til 10 beregnede menn svarer det f. eks. en kapital på 77 800 kr., 1.55 funksjonærer og en bearbeidelsesverdi på 64 700 kr. Til 100 beregnede menn svarer tallene 2 118 800 kr., 17.82 og 1 006 800 kr.

Resultatet blir at det ikke er så stor forskjell mellom den relative stigning i bearbeidelsesverdien og den relative stigning i målestokken for produksjonsapparatet eller kubikkroten av faktorproduktet. Men bearbeidelsesverdien stiger litt sterkere.² Dette vil også være tilfelle ved en likesidet ut-

¹ Etter den framgangsmåte som en vil finne f. eks. hos *Ezekiel Mordecai* i *Methods of Correlation Analysis* side 380 flg., kan en beregne at kapitalen bestemmer 20.9 pst., arbeidertallet (beregnete menn) 22.5 pst. og funksjonærtallet (som igjen er bestemt av kapitalen og arbeidertallet) 52.3 pst. av variasjonene i bearbeidelsesverdien.

² Mer om dette i det følgende, side 206.

videlse av produksjonsapparatet, hvor altså mengden av hver av de tre faktorer økes forholdsvis like sterkt. Summen av eksponentene i formelene på foregående side er nemlig større enn 1. Det samme var også tilfelle etter den produktivetslikning som ble beregnet for årene 1932—37 i den førnevnte undersøkelse.¹

Derimot er det forskjell fra forrige gang med omsyn til forholdet mellom eksponentene innbyrdes. Særlig er eksponenten for funksjonærtallet høyere etter likningen for 1938. Dette vil si at ulikhetene med omsyn til antall funksjonærer pr. bedrift har større betydning etter likningen for 1938. En kunde tenke seg at dette kunde komme av at målene for produksjonsfaktorene ikke er de samme i de to beregninger. Den største forskjell er at arbeidskraften er målt ved antallet av timeverk i den forrige undersøkelse, men ved antallet av arbeidere i nærværende. Regner en med timeverk (i tusen: A_T) istedenfor med arbeidere (uten skilnad mellom menn og kvinner) for 1938, får en likningen $B = 8.3784 \cdot K^{0.2437} \cdot A_T^{0.2260} \cdot F^{0.5813}$. Dette gir altså ikke noen stor forandring i forholdet mellom eksponentene. Det må derfor være ulike forhold innenfor de masser som ligger til grunn for de to beregningene. Her kan en nevne at det er forholdsvis mange funksjonærer hos de bedriftene som har hovedkontor i Oslo og Aker. Det er f. eks. 8 funksjonærer pr. 100 000 timeverk mens det bare er 6 i gjennomsnitt for bedriftene i hele riket (etter sumtallene i produksjonsstatistikken). Nettopp de industrigrupper hvor det er særlig få funksjonærer, som treindustrien og steinindustrien, er dårlig representert i Oslo-massen. Variasjonene i funksjonærtallet blir da forholdsvis små, tilfældighetene får forholdsvis større betydning og funksjonærfaktoren blir lettere undervurdert.

I og for seg kan det ligge nær å tro at funksjonærfaktoren må komme til å veie sterkt etter slike beregninger. Som nevnt før er nemlig antallet av funksjonærer bestemt av kapitalens størrelse og arbeidertallet. I ekstreme tilfelle med uforholdsmessig stor eller liten kapital, kommer funksjonærtallet til å ligge nærmere det geometriske gjennomsnitt av tallene for alle tre faktorer enn kapitalen og arbeidertallet. Og, som vi straks skal se, har naturlig nok bedriftsstørrelsen i og for seg (uansett forholdet mellom faktorene) stor betydning for bearbeidelsesverdien.

Men en særskilt beregning ser ut til å vise at funksjonærfaktorens betydning for størrelsen av bearbeidelsesverdien er mer reell. Beregningen går ut på å jamføre de før nevnte komparativtall for hver av de tre faktorer med liknende komparativtall for bearbeidelsesverdien. Det viser seg at det er positiv korrelasjon (0.425) mellem komparativtallene for funksjonærfaktoren og komparativtallene for bearbeidelsesverdien, men ellers negativ korrelasjon. Det gjelder altså i noen utstrekning, om enn ikke nettopp i utpreget grad, at hvor det er mange funksjonærer, tatt i betraktning

¹ Side 199, note 1.

bedriftenes størrelse, der er det også høy bearbeidelsesverdi i forhold til det vanlige for bedrifter av denne størrelse, og hvor det er få funksjonærer er det også lav bearbeidelsesverdi. Men det samme gjelder ikke for kapitalen og arbeidertallet.

Allikevel kan en ikke være sikker på at denne forskjell mellom de tre produksjonsfaktorer etter den fullstendige produktivitetslikning ikke skyldes tilfeldighetene. Saken er at en kommer omtrent like så nær opp til de faktiske tall med beregningsresultatene om en går ut fra at det ikke er noen forskjell mellom faktorene i deres betydning for bearbeidelsesverdien. En opererer da med kubikkroten av faktorproduktet som eneste uavhengig variabel. I så fall får en likningen $B = 5.5900 (\sqrt[3]{P})^{1.0211}$ med en determinasjon på 94.6 pst., og $B = 5.6234 (\sqrt[3]{P})^{1.0297}$ med en determinasjon på 94.7 pst. Bestemmelsesgraden er altså praktisk talt den samme som for de fullstendige likninger (side 199).

En kan også gå en annen vei for å vise dette. En kan ta som uavhengig variable kubikkroten av faktorproduktet (i tilfelle $\sqrt[3]{P}$) og komparativtallene (i tilfelle avvikelsene mellom de faktiske og de beregnede logaritmetall) for hver av faktorene ($\Delta \log K$, $\Delta \log A'$ og $\Delta \log F$). En får da likningen $B = 5.7324 (\sqrt[3]{P})^{1.02501} (\Delta \log K)^{1.55905} (\Delta \log A')^{1.66128} (\Delta \log F)^{1.90932}$ med en determinasjon på 95.7 pst. Her kan en beregne størrelsen av netto-regresjons-(β)-koeffisientene og får¹ 0.925 for $\sqrt[3]{P}$, 0.073 for $\Delta \log K$, 0.068 for $\Delta \log A'$ og 0.084 for $\Delta \log F$. De komparative avvikelser hos faktorene har etter dette liten betydning i forhold til størrelsen av hele produksjonsapparatet, uansett hvorledes det er sammensatt.

Jamføringen mellom bearbeidelsesverdien (pr. bedrift) i den enkelte gruppe og det tall for gruppen som en beregner av produksjonslikningen, fører til et mål for den komparative bearbeidelsesverdi eller produktivitet. Det gir, som allerede nevnt før, et uttrykk for hvor stor bearbeidelsesverdien pr. bedrift i gruppen er jamført med det gjennomsnittlige for bedrifter av den størrelse det dreier seg om. Da tallverdien av de positive og negative avvikelser mellom den faktiske og beregnede bearbeidelsesverdi øker relativt med bedriftsstørrelsen, vil det riktige matematiske uttrykk for komparativmålet være kvotienten mellom den faktiske og den beregnede verdi. Praktisk vil det være simpelthen å ta differensen mellom logarit-

¹ Mordecai Ezekiel: *Methods of Correlation Analysis* (New York 1930), side 382. Denne metode brukes siden to av produktsummene er negative.

	Standardmål komparativ bearb.sverdi		Standardmål komparativ bearb.sverdi
I. a. Bergverksdrift	1.31	c. Tønnefabrikker	0.10
b. Elektrometallurgisk industri og annen metallframstilling	0.91	d. Møbelfabrikker	0.00
II. a. Mineralgruver og mineral- møller	÷ 1.11	e. Andre snekkerier og trevare- fabrikker	0.00
b. Steinbrott og steinhoggerier	0.91	f. Korkfabrikker	0.30
c. Tilvirking av mølle- og slipe- steiner, fileskiver etc.	÷ 0.60	g. Kurvmøbelfabrikker	2.52
d. Kalkbrott og kalkverk	0.80	h. Børste- og penselfabrikker .	÷ 1.01
e. Sementfabrikker	0.40	VIII. a.—c. Tresliperier, cellulosefabr., papir- og pappfabrikker ...	÷ 0.60
f. Sementvarefabrikker	÷ 0.50	d. Papirvarefabrikker	0.10
g. Teglværk, sjamottefabrikk og pottemakerier	÷ 0.60	IX. a. Garverier	÷ 0.10
h. Porselensfabrikker	÷ 1.41	b. Remfabr. og lærvarefabr. ...	÷ 0.40
i. Glassverk	÷ 0.60	c. Gummivareindustri.	0.91
III. a. Mek. verksteder, støperier o. a. jern- og stålwarefabr. .	÷ 1.01	X. a. Tilvirking av sjoddi, vatt m. v. og drevfabrikker	÷ 0.70
b. Trådstift- og spikerfabr.	1.31	b. Ullvarefabrikker	÷ 0.91
c. Motorfabrikker	0.10	c. Bomullsvarefabrikker	÷ 1.91
d. Skipsbyggerier og -verft.	÷ 0.10	d. Trikotasjefabrikker	÷ 0.70
e. Framstilling av elektriske maskiner og apparater	÷ 1.01	e. Hamp-, jute- og linvarefabr., reipslagerier og tilv. av snø- rer, garn o. l.	÷ 1.41
f. Automobilrep.verksteder og flyfabrikker	÷ 1.01	f. Båndveverier, lissefabrikker og annen tekstilindustri ...	÷ 1.41
g. Sykkelfabrikker	2.92	XI. a. Skotøyfabrikker	÷ 0.40
h. Blikkvarefabrikker og andre metallvarefabrikker	0.10	b. Tilvirking av gangklær	0.30
i. Armaturfabrikker og metall- støperier	÷ 0.60	c. Tilvirking av undertøy, slips, snipper etc.	÷ 0.40
j. Tilvirking av musikkinstru- menter	÷ 1.01	d. Buntmakerier og pelsvare- fabr., oljeklede- og presen- ningfabr. m. v.	÷ 0.20
k. Gull- og sølvvarefabrikker .	÷ 0.60	e. Hatte-, hanske- og paraply- fabrikker	÷ 0.40
IV. a. Sprengstoff- og fyrstikkfabr.	1.41	XII. a. Møller	÷ 0.40
b. Farge- og fernissfabrikker .	1.41	b. Potetmelfabrikker	1.11
c. Tjærefabr., impregnerings- og destillasjonsverker	0.60	c. Kjeksfabrikker	0.20
d. Framstilling av farmasøytiske preparater etc.	0.91	d. Margarinfabrikker	1.01
e. Kjemisk-tekniske fabrikker .	0.60	e. Hermetikkfabrikker	÷ 0.70
f. Andre kjemiske fabrikker .	÷ 0.10	f. Brennevinbrennerier	9.05
g. Elektrokjemisk industri.	2.21	g. Bryggerier	0.70
V. a. Trandamperier	÷ 4.23	h. Mineralvannfabrikker	1.01
b. Guano-, sildolje- og sildemel- fabrikker	÷ 0.30	i. Tilv. av saft og syltetøy m. v.	÷ 1.51
c. Olje- og fettraffinerier	÷ 1.01	j. Sjokolade og dropsfabrikker	÷ 0.30
d. Såpefabrikker	1.31	k. Tobakksfabrikker	1.01
VI. Gassverk	÷ 1.71	l. Annen nærings- og nytelses- middelindustri	÷ 0.50
VII. a. Sagbruk og høvlerier	÷ 1.31	XIII. a. Trykkerier og bokbinderier	1.01
b. Kassefabrikker	÷ 0.50	b. Klisjéanstalter	0.60
		c. Andre grafiske anstalter ...	0.91

men til den faktiske og logaritmen til den beregnede verdi. Dividerer en med kvadratavvikelsen, får en da den standardmålte komparative bearbeidelsesverdi. Alt dette er jo bare i analogi med det som er framstilt foran på side 187 flg. om de komparative mål for produksjonsfaktorene.

Her som der gjelder det at målet kan være misvisende for den enkelte gruppe fordi det er så mange feilkilder. Da det går flere faktorer inn i beregningen av den komparative bearbeidelsesverdi, er vel tallene snarest mindre pålitelige når det gjelder bearbeidelsesverdien enn når det gjelder produksjonsfaktorene. Vi vil allikevel føre tallene for de enkelte grupper opp i en tabell (s. 204). Det kan senere bli anledning til å føre disse beregningene bakover i tiden. En vil da få en bedre forestilling om hvor stor verdi de kan ha.

Komparativtallene i tabellen er regnet ut etter de tall for bearbeidelsesverdien som den fullstendige produktivitetsslikning gir (side 199). Likningen med produktet av produksjonsfaktorene som eneste uavhengig variabel (side 203) gir naturligvis avvikende tall i det enkelte. Særlig gjelder det at en får høyere tall hvor det er forholdsvis mange funksjonærer og omvendt. Her som når det gjelder målene for kapitalintensiteten (side 198), er det bare ved generelle undersøkelser at en kan bruke det ene målet som surrogat for det annet. Korrelasjonen mellom dem er ganske høy (0.874).

Jamfører en med komparativtallene for produksjonsfaktorene, finner en blant annet at de grupper som avviker mest fra det vanlige med omsyn til sammensetningen av produksjonsapparatet, også har sterkt avvikende tall for den komparative bearbeidelsesverdi. Slike grupper er brennevinsbrenneriene, trandamperiene og kurv møbelfabrikkene. Ved generelle betraktninger vil det være sikrest å se bort fra disse ekstreme tallene.

Tallene gir jo egentlig et slags mål for den «kollektive lønnsomhet», hvor meget det faller på hver økonomisk effektivitetssenhed av produksjonsfaktorene sett under ett. Hadde en hatt inntektsoppgaver fra bedriftene for 1938, vilde en hatt en kontroll på tallene. Det er stort sett godt samsvar mellom inntektsprosenten (bedriftsinntekten i prosent av egenkapitalen) og den komparative bearbeidelsesverdi.¹ Heller ikke de dividendeoppgaver, som det er, kommer en langt med. En alminnelig karakteristikk av forholdene i de forskjellige grupper har vi i *Statistisk Sentralbyrås årsoversikt* (side 54 flg.). Men den bygger for en stor del på bevegelsen i produksjon og beskjeftigelse. På dette grunnlag kan en ikke alltid si noe sikkert om lønnsomhetsnivået.

Tar en no et enkelt gjennomsnitt av tallene i tabellen på forrige side for hver av de 13 hovedgrupper, får en følgende:

¹ Se E. Gjermoe: *Den økonomiske utvikling i fabrikkindustrien 1932—37*, side 87.

I. Malm- og metallutvinning	1.11
IV. Kjemisk og elektrokjemisk industri	1.01
XIII. Polygrafisk industri og bokbinderier	0.84
XII. Nærings- og nytelsesmiddelindustri	0.15 (0.89) ¹
IX. Lær- og gummivareindustri	0.14
V. Olje- og fettindustri	0.00 (÷ 1.06) ²
III. Jern- og metallindustri	÷ 0.08
XI. Bekledningsindustri	÷ 0.22
VIII. Tremasse-, cellulose- og papirindustri	÷ 0.25
II. Jord- og steinindustri	÷ 0.30
VII. Treindustri	÷ 0.35 (0.01) ³
X. Tekstilindustri	÷ 1.17
VI. Gassverk	÷ 1.71

Her er det nok endel tall som stemmer med det bilde som Statistisk Sentralbyrås oversikt gir. Særlig gjelder dette gruppene I, IV, XII, XI, VIII, II, VII og X. Gruppene XIII og VI er ikke nevnt i oversikten. Derimot skulle en ha ventet bedre tall for olje- og fettindustrien og jern- og metallindustrien og dårligere tall for lær- og gummivareindustrien.

Går en fra disse gjennomsnittstallene til tallene for de enkelte grupper, blir det naturligvis flere unntak. Det er enkelte hovedgrupper, som f. eks. jern- og metallindustrien, hvor tallene svinger ganske sterkt fra gruppe til gruppe uten at dette ser ut til å stemme med de reelle forhold slik som vi kjenner dem.

Det ble nevnt foran på side 201 at bearbeidelsesverdien pr. bedrift stiger noe sterkere enn produksjonsapparatet, målt ved kubikkroten av faktorproduktet. Derav kan en naturligvis ikke uten videre slutte at de store bedrifter gjennomgående kaster mer av seg enn de små. Hva en vet, er jo bare at bearbeidelsesverdien ofte er forholdsvis stor i grupper med store bedrifter og forholdsvis liten i grupper med små bedrifter.

En kan kaste mer lys over dette ved å undersøke forholdet mellom bearbeidelsesverdien og bruttoproduksjonsverdien. På samme måte som det er gjort for bearbeidelsesverdien (B) kan vi regne ut likningen mellom bruttoverdien (H)⁴ og kubikkroten av faktorproduktet ($\sqrt[3]{P}$). Vi jamfører denne likning med likningen for bearbeidelsesverdien:

$$H = 12.2125 \sqrt[3]{P}^{1.0021}$$

$$B = 5.6234 \sqrt[3]{P}^{1.0297}$$

¹ Med brennevinbrennerier. ² Med trandamperier. ³ Med kurvmøbelfabrikker. ⁴ I grupper med større leiearbeidsverdi har vi til bruttoverdien i produksjonsstatistikken lagt til en forholdsmessig verdi for råstoffer m. v. til leiearbeidet.

Setter en inn den laveste og den høyeste verdi av $\sqrt[3]{P'}$, som forekommer i gruppene, og dessuten det geometriske gjennomsnitt, kan en regne ut følgende tall for H og B:

Kubikkroten av faktor- produktet $\sqrt[3]{P'}$	Brutto- produksjons- verdi (H)	Bearbeidel- sesverdi (B)	Bearb.verdi i pst. av bruttoverdi ($B \times 100 : H$)
1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	
5.37	65.82	31 53	47.9
32.96	405.49	205.63	50.7
897.42	11 117.28	6 175.96	55.6

Etter sumtallene (med fradrag av produksjonsavgifter og med tillegg til bruttoverdien av verdien av råstoffer m. v. til leiarbeidet) utgjør bearbeidelsesverdien bare ca. 47 pst. av bruttoverdien. Det kommer av at forholdsvis mange grupper med stor samlet produksjonsverdi (sagbruk og høvlerier, papirindustri) har forholdsvis lav bearbeidelsesverdi.

Det interessante er at bruttoproduksjonsverdien praktisk talt stiger i samme forhold som produksjonsapparatet øker. Regner en ut forholdet mellom bruttoverdien og kubikkroten av faktorproduktet, får en 12.3 for den laveste verdi og 12.4 for den høyeste verdi. Den lille merstigning av bruttoverdien kan være av tilfeldig art.

Da bearbeidelsesverdien stiger sterkere enn bruttoverdien, vokser forholdet mellom bearbeidelsesverdien og bruttoverdien ettersom kubikkroten av faktorproduktet øker.

Forskjellen mellom bruttoverdien og bearbeidelsesverdien betinges for en vesentlig del av råstoffverdien. Etter produksjonsstatistikken utgjorde nemlig råstoffverdien om lag 87 pst. av marginen mellom de to verdier. Når bearbeidelsesverdien er forholdsvis stor i gruppene med store bedrifter, må dette altså bero på at dette gjennomgående er grupper med forholdsvis lav råstoffverdi.¹

Råstoffprosenten (råstoffverdien i pst. av bruttoverdien) pleier stige med produksjonstrinnet. Den er lavest i grupper som driver urproduksjon eller som står urproduksjonen nær (bergverk, jord- og steinindustri, elektrokjemisk industri). I produksjonsstatistikken er gruppene for en stor del ordnet etter produksjonstrinnet. Bergverkene og jord- og steinindustrien kommer f. eks.

¹ Råstoffverdien er forholdsvis lavere enn en skulde vente særlig i grupper med forholdsvis høy bearbeidelsesverdi, som hos bergverkene, i jord- og steinindustrien, i den elektrokjemiske industri, hos bryggeriene og mineralvannfabrikkene. Men dessuten også særlig hos hermetikkfabrikkene (stor emballasjeverdi!) Råstoffverdien er høyere enn ventet særlig hos møllene som har forholdsvis lav bearbeidelsesverdi.

først, bekledningsindustrien følger etter lærindustrien og tekstilindustrien. Mest utpreget gjelder det innenfor hovedgruppene.

Da bearbeidelsesverdien stiger forholdsvis sterkere enn bruttoverdien ettersom bedriftsstørrelsen i gruppene øker, skulde en vente at det var forholdsvis mange av gruppene på de første produksjonstrinn som besto av store bedrifter. Men dette kan en ikke si. Det gjelder for bergverksdriften og den elektrokjemiske industri. Men så har vi jord- og steinindustrien hvor bare tre av de ni gruppene (sementfabrikker, porselensfabrikker og glassverk) består av store bedrifter (bedrifter hvor $\sqrt[3]{P'}$ ligger over gjennomsnittet for alle gruppene).

Fordeler vi gruppene etter bedriftsstørrelsen ($\sqrt[3]{P'}$ og forholdet mellom bruttoverdi og bearbeidelsesverdi ($H : B$), får vi følgende:

$\sqrt[3]{P'}$	Antall grupper hvor $\frac{H}{B}$ er	
	over det gjennomsnittlige (1.97)	under det gjennomsnittlige (1.97)
Under 12.50.....	4	7
» 32.96.....	21	17
Over 32.96.....	12	21
» 100.00.....	4	7

Herav ser en at det er forholdsvis mange av gruppene med store bedrifter som har et lavt forholdstall $\frac{H}{B}$, det vil si forholdsvis høy bearbeidelsesverdi eller lav råstoffprosent. Derimot er gruppene med små bedrifter mer jevnt fordelt over hele skalaen av forholdstallet $\frac{H}{B}$. Det er også å merke at det høyeste forholdstall av alle gruppene (ca. 5) har olje- og fettraffineriene en gruppe med større bedrifter, og det laveste (ca. 1.1) har steinbrott og steinhoggerier, gruppen med de minste bedrifter. En kan derfor ikke godt si at det er noen gjennomgående tendens til at bearbeidelsesverdien stiger i forhold til bruttoverdien ettersom bedriftsstørrelsen vokser.

Ser en nærmere på gruppene med over middelstore bedrifter og under middelstort forhold $\frac{H}{B}$, finner en også at dette er en blanding av grupper med høyst forskjellig teknisk og økonomisk karakter. Foruten de før nevnte tre grupper av jord- og steinindustrien, seimentfabrikker, porselensfabrikker og glassverk, og de likeledes nevnte «førstetrinnsgrupper», bergverkene og den elektrokjemiske industri har en videre så ulike grupper som bryggerier (mot-

satt mineralvannfabrikkene!), sprengstoff- og fyrstikkfabrikker, gassverk, skipsbyggerier, trådstift- og spikerfabrikker og gummivareindustri.

Alt dette tyder på at det må bero på tilfældigheter når bearbeidelsesverdien stiger så meget sterkere enn bruttoverdien ettersom bedriftsstørrelsen i gruppene vokser. En analyse av forholdet innenfor større ensartede grupper vilde vel avgjøre saken. Men det har det foreløpig ikke vært anledning til.

I det foregående har vi sett hvorledes størrelsen av bearbeidelsesverdien bestemmes av størrelsen av hele produksjonsapparatet. Vi har tatt målestokken for produksjonsapparatet, kubikkroten av faktorproduktet, eller de enkelte faktorer, som uavhengig variable og bearbeidelsesverdien som avhengig variabel. Men det har også betydning å undersøke variasjonene i forholdstallet mellom bearbeidelsesverdien og hver enkelt av faktorene. Dette er (etter Flaskämpers terminologi) intensive statistiske størrelser i motsetning til bearbeidelsesverdien som er en ekstensiv størrelse. Det er størrelser som får betydning når vi skal undersøke hvorledes bearbeidelsesverdien fordeler seg på faktorene.

Størst interesse har forholdet mellom bearbeidelsesverdien og arbeidskraften. Med det mål vi har brukt før, kan vi regne ut bearbeidelsesverdien pr. beregnet arbeider $\left(\frac{B}{A'}\right)$. Men viktigere er forholdstallet mellom bearbeidelsesverdien (B) og antallet av beregnede timeverk (A_T'), kort og godt bearbeidelsesverdien pr. timeverk $\left(\frac{B}{A_T'}\right)$. Det er denne størrelse som kan stilles sammen med oppgavene over lønnen pr. timeverk.

Vi har sett at mengdeforholdet mellom faktorene forandrer seg etter som produksjonsapparatet vokser. Særlig er det så at anleggskapitalen øker langt sterkere enn funksjonær- og arbeidertallet. Anleggskapitalen (K) stiger i sterkere forhold enn kubikkroten av faktorproduktet ($\sqrt[3]{P'}$), mens funksjonærtallet (F) og arbeidertallet (A') stiger i svakere forhold (se side 186). Bearbeidelsesverdien har vi sett (side 201) øker litt, ikke på langt nær så meget som kapitalen, i forhold til kubikkroten av faktorproduktet etter som bedriften vokser. Som følge av dette vil en også finne at forholdet mellom bearbeidelsesverdien og kapitalen $\left(\frac{B}{K}\right)$ avtar, mens forholdet mellom bearbeidelsesverdien og funksjonærtallet $\left(\frac{B}{F}\right)$, likesom forholdet mellom bearbeidelsesverdien og arbeidertallet $\left(\frac{B}{A'}\right)$, tiltar med voksende bedriftsstørrelse. Antallet av timeverk pr. arbeider øker, som vi har sett, med bedriftsstørrelsen. Men også forholdet mellom bearbeidelsesverdien og timeverkstallet $\left(\frac{B}{A_T'}\right)$

stiger med kubikkroten av faktorproduktet. Da funksjonærtallet til en viss grad er avhengig av både kapitalen og arbeidertallet, kan en også forstå at det er økingen i størrelsen $\frac{B}{F}$, forholdet mellom bearbeidelsesverdien og funksjonærtallet, som ligger nærmest opp til økingen i kubikkroten av faktorproduktet.

No vet vi at sammensetningen av produksjonsapparatet varierer også hos bedrifter på samme størrelsestrinn. Dette er de komparative variasjoner. Og forholdet mellom bearbeidelsesverdien og mengden av den enkelte produksjonsfaktor varierer med faktorens komparative intensitet likeså vel som det varierer med bedriftsstørrelsen. Det som egentlig bestemmer forholdet, er jo overhodet variasjonene i de faktiske intensitetstall, kapitalintensiteten $\left(\frac{K}{\sqrt[3]{P'}}\right)$, funksjonærintensiteten $\left(\frac{F}{\sqrt[3]{P'}}\right)$ og arbeidskraftintensiteten $\left(\frac{A'}{\sqrt[3]{P_T'}}\right)$ eller $\left(\frac{A_T'}{\sqrt[3]{P_T'}}\right)$.

Hvis no bearbeidelsesverdien (B) steg i samme forhold som kubikkroten av faktorproduktet ($\sqrt[3]{P'}$), vilde den avhengig variable $\left(\frac{B}{K}, \frac{B}{F}, \frac{B}{A'}, \frac{B}{A_T'}\right)$ variere i nøyaktig omvendt forhold til den uavhengig variable $\left(\frac{K}{\sqrt[3]{P'}} \text{ osv.}\right)$.

Funksjonsforholdet vilde da bli hyperbolsk. Faktisk blir det litt annerledes. For kapitalen som stiger sterkere enn kubikkroten av faktorproduktet, blir kurvekrumningen noe svakere, funksjonsforholdet er logaritmisk. For de andre faktorene som stiger svakere enn kubikkroten av faktorproduktet, blir forholdet logaritmisk hyperbolsk. Hovedsaken er at bearbeidelsesverdien pr. faktorenhet stadig avtar når faktorens intensitet øker, og desto sterkere jo mindre intensiteten er.

Det første ledd i rekken av de forholdstall som bearbeidelsesverdien danner med produksjonsfaktorene, er på sett og vis forholdet mellom bearbeidelsesverdien og kubikkroten av faktorproduktet. Istedenfor å bestemme den ekstensive størrelse B etter $\sqrt[3]{P'}$, kan vi jo bestemme den intensive størrelse $\frac{B}{\sqrt[3]{P'}}$ etter $\sqrt[3]{P'}$. Vi får da vite hvorledes forholdet mellom bearbeidelsesverdien og kubikkroten av faktorproduktet forandrer seg med bedriftsstørrelsen. Da bearbeidelsesverdien øker litt sterkere enn bedriftsstørrelsen, vil forholdstallet $\frac{B}{\sqrt[3]{P'}}$ vokse med $\sqrt[3]{P'}$. Etter likningen på side 203

er $B = 5.6234 (\sqrt[3]{P'})^{1.0297}$. Herav kan en utlede likningen

$$\frac{B}{\sqrt[3]{P'}} = 5.6234 (\sqrt[3]{P'})^{0.0297}.$$

En direkte beregning som ble utført med selve de faktiske tallene, ga også tilnærmelsesvis dette resultat: $\frac{B}{\sqrt[3]{P'}} = 5.5937 (\sqrt[3]{P'})^{0.0308}$. Deter-

minasjonen er helt ubetydelig, bare 1.7 pst. $\left(\text{for } \log \frac{B}{\sqrt[3]{P'}} \right)$. Mens selve be-

arbeidelsesverdien vokser sterkt med kubikkroten av faktorproduktet, er forholdstallet mellom verdien og denne størrelse så lite bevegelig at variasjonene med den uavhengig variable i likningen helt overskygges av variasjonene med alle de andre faktorer. Forholdstallet stiger i det empiriske område fra 5.9 til 6.9 og er 6.2 for det geometriske gjennomsnitt av $\sqrt[3]{P'}$ som er 32.96. Da variasjonene kan være tilfeldige, kan en likeså godt si at bearbeidelsesverdien i 1938 var 6.2 ganger kubikkroten av faktorproduktet, uansett hvor stort dette produktet var.

Langt sterkere enn bearbeidelsesverdien stiger anleggskapitalen med kubikkroten av faktorproduktet siden $K = 4.225 (\sqrt[3]{P'})^{1.2318}$ etter likningen på side 184. Forholdet mellom bearbeidelsesverdien og kapitalen synker derfor med stigende bedriftsstørrelse. En har (etter likningene på side 184 og 203):

$$\frac{B}{K} = \frac{5.6234 (\sqrt[3]{P'})^{1.0297}}{4.225 (\sqrt[3]{P'})^{1.2318}} = 1.331 (\sqrt[3]{P'})^{-0.2021}$$

Forholdstallet synker fra om lag 1 til $\frac{2}{3}$ for gjennomsnittsbedriften og videre $\frac{1}{3}$ for de aller største bedriftene (se side 184, noten). Nedgangen i

$\frac{B}{K}$ er relativt konstant, når $\sqrt[3]{P'}$ stiger med relativt like store beløp.

Lar en $\sqrt[3]{P'}$ stige jevnt, synker altså $\frac{B}{K}$ avtagende, men mindre og mindre avtagende jo høyere en kommer.

Det komparative forholdstall $\frac{B}{K}$ er forholdstallet mellom det faktiske $\frac{B}{K}$ og $\frac{B}{K}$ beregnet etter likningen. Komparativtallene varierer naturligvis både med B og K. Kvotienten stiger med den komparative bearbeidelsesverdi, men synker når den komparative kapital stiger. Høyeste komparativ $\frac{B}{K}$ (størst bearbeidelsesverdi pr. 1 000 kr. kapital jamført med

forholdet hos bedrifter ev samme størrelse) finner en derfor i grupper hvor den komparative bearbeidelsesverdi er stor samtidig med at den komparative kapital er liten. Dette er grupper som kurvmøbelfabrikker, tilvirking av undertøy, slips, snipper m. v., tilvirking av gangklær, tobakksfabrikker, og hatte-, hanske- og paraplyfabrikker. Omvendt finner en laveste $\frac{B}{K}$ hvor den komparative bearbeidelsesverdi er liten samtidig med at den komparative kapital er stor. Det er grupper som møller, tilvirking av musikkinstrumenter, guano-, sildolje- og sildemelfabrikker, potetmelfabrikker, tresliperier, cellulosefabrikker, papir- og pappfabrikker og tønnefabrikker.

Det er ulikhetene i den komparative kapital som har størst betydning for ulikhetene i det komparative forholdstall $\frac{B}{K}$. Variasjonene i den komparative kapital er nemlig forholdsvis langt større enn variasjonene i den komparative bearbeidelsesverdi (variasjonskoeffisienten er 43.5 pst. for den første mot bare 12.9 pst. for den siste).

Forholdet $\left(\frac{B}{K}\right)$ mellom bearbeidelsesverdien og kapitalen er først og fremst bestemt av den faktiske kapitalintensitet, uttrykt ved $\frac{K}{\sqrt[3]{P'}}$, altså forholdet mellom kapitalen og kubikkroten av faktorproduktet. Funksjonsforholdet kommer til uttrykk i likningen:

$$\frac{B}{K} = 8.013 \left(\frac{K}{\sqrt[3]{P'}} \right)^{+1.1139}$$

Determinasjonen er ganske stor, 77.8 pst. selv for de absolutte tallene. Den logaritmiske hyperbel $\frac{B}{K} = 0.2246 \times 10^{4.0166 / \frac{K}{\sqrt[3]{P'}}}$ ga ikke større determinasjon enn 66.1 pst.

Kapitalintensitetens faktiske grenser er $\left(\frac{K}{\sqrt[3]{P'}} = \right)$ 3.39 og 34.68. Gjennomsnittsbedriften (geometrisk gjennomsnitt av gruppertallene) har 9.55. Etter likningen er da bearbeidelsesverdien om lag det dobbelte av kapitalen hos de mest kapitalekstensive bedriftene, mens den bare er $\frac{2}{3}$ av kapitalen hos gjennomsnittsbedriftene og $\frac{1}{6} - \frac{1}{7}$ av kapitalen hos de mest kapitalintensive bedriftene. Spennvidden for variasjonene er akkurat dobbelt så stor her som for variasjonene med bedriftsstørrelsen.

Avvikelsene mellom det faktiske $\frac{B}{K}$ og $\frac{B}{K}$ beregnet etter kapitalintensiteten står i et visst forhold til den komparative bearbeidelsesverdi. Forholds-

vis høyest $\frac{B}{K}$ finner en f. eks. i gruppene elektrokjemisk industri, sykkel-fabrikker, framstilling av farmasøytiske preparater, kurvmøbelfabrikker og tobakksfabrikker, forholdsvis lavest $\frac{B}{K}$ hos tønnefabrikker, sagbruk og høvle-rier, mineralgruver og mineralmøller, tilvirking av musikkinstrumenter, bom-ullsvarefabrikker og hamp-, jute- og linvarefabrikker m. v. (jfr. tab. side 204).

Da funksjonærtallet ikke øker fullt så sterkt som målet for produksjons-apparatet med voksende bedrifter, vil forholdet mellom bearbeidelsesverdien (B) og funksjonærtallet (F) stige med stigende $\sqrt[3]{P'}$. Etter liknin-gene på side 184 og 203 er

$$\frac{B}{F} = \frac{5.6234 (\sqrt[3]{P'})^{1.0297}}{0.1806 (\sqrt[3]{P'})^{0.9097}} = 31.1373 (\sqrt[3]{P'})^{0.12}$$

Som en vil forstå er det ikke så meget $\frac{B}{F}$ varierer med $\sqrt[3]{P'}$. For de min-ste bedriftene (se side 184, noten) får en et forholdstall på 38.1, for gjen-nomsnittsbedriftene 47.4 og for de største bedriftene 70.4. Stigningen beror mest på tallene for to-tre av gruppene og kan forsåvidt være tilfeldig.

Komparativ $\frac{B}{F}$ er høyest hvor den komparative bearbeidelsesverdi er stor samtidig med at det komparative funksjonærtall er lite, som hos sykkelfabrikker, kurvmøbelfabrikker og elektrokjemisk industri. Bergverkene har forresten et høyt komparativt $\frac{B}{F}$ bare fordi funksjonærtallet her er uvan-lig lavt. Omvendt er komparativ $\frac{B}{F}$ lavest hvor den komparative bear-beidelsesverdi er liten samtidig med at det komparative funksjonærtall er stort, som i gruppene tilvirking av saft og syltetøy og gassverk. Også her kan det ene ledd i forholdet være avgjørende, et uvanlig høyt funksjonær-tall, nemlig i gruppen framstilling av elektriske maskiner og apparater.

En vil forstå at det er variasjonene i det komparative funksjonærtall som har størst betydning for variasjonene i det komparative $\frac{B}{F}$. Variasjons-koeffisienten er også 37.2 pst. for det komparative funksjonærtall mot bare, som nevnt, 12.9 pst. for den komparative bearbeidelsesverdi.

Etter likningen side 184 er $\frac{F}{\sqrt[3]{P'}} = 0.1806 (\sqrt[3]{P'})^{-0.0903}$. Forholdet mel-lom funksjonærantallet og kubikkvoten av faktorproduktet, altså målet for den faktiske funksjonærintensitet, synker med voksende bedriftstørrelse,

mens bearbeidelsesverdien pr. funksjonær $\left(\frac{B}{F}\right)$ som nevnt stiger. I dette tilfelle passer den logaritmiske hyperbel¹ bedre enn den logaritmiske kurve som uttrykk for funksjonsforholdet. Likningene er:

$$\frac{B}{F} = 11.1327 \left(\frac{F}{\sqrt[3]{P'}} \right)^{\div 0.7149} \quad \text{og}$$

$$\frac{B}{F} = 21.677 \times 10^{0.0421 \sqrt[3]{\frac{F}{P'}}$$

Determinasjonen er nemlig 56.1 pst. for den logaritmiske hyperbel og bare 49.3 pst. for den logaritmiske kurve. Den skarpere krumning hos den logaritmiske hyperbel kommer fram når en beregner tallene for laveste, gjennomsnittlige og høyeste funksjonærintensitet. Dette er verdiene $\left(\frac{F}{\sqrt[3]{P'}} = \right)$

0.06, 0.13 og 0.31. De tilsvarende tall for $\frac{B}{F}$ blir etter den logaritmiske likning 82.9, 47.4 og 25.8, etter den logaritmiske hyperbel 109.2, 45.7 og 29.7

Forholdet mellom de faktiske og de beregnede tall, altså det komparative $\frac{B}{F}$, går i det store og hele parallelt med den komparative bearbeidelsesverdi. Således er det komparative $\frac{B}{F}$ høyt hos kurvmøbelfabriker, sykkelfabriker, elektrokjemisk industri, sprengstoff- og fyrstikkfabriker, trådstift- og spikerfabriker og elektrometallurgisk industri, mens det er lavt i gruppene sagbruk og høvlerier, tilvirking av musikkinstrumenter, tresliperier, cellulosefabriker og papir- og pappfabriker og gruppen tilvirking av saft og syltetøy.

Forholdet mellom bearbeidelsesverdien (B) og arbeidertallet (beregnete menn, A') varierer i hovedsaken på samme måte som forholdet mellom bearbeidelsesverdien og funksjonærtallet. Således stiger forholdstallet $\frac{B}{A'}$ med stigende $\sqrt[3]{P'}$. Etter likningene på side 184 og 203 er nemlig:²

¹ Karakteristikken hos *Theodore R. Running* (*Empirical Formulas*, p. 56) er slik: «If two variables, x and y, are so related that the points represented by $\left(\frac{1}{x - x_k} \log \frac{y}{y_k}\right)$ lie on a straight line, the relation between the variables is expressed by the equation $y = a \frac{b}{10^{x+c}}$.

² Direkte etter de faktiske tallene har en beregnet likningen:

$$\frac{B}{A'} = 4.2964 \sqrt[3]{P'}^{0.1705}$$

$$\frac{B}{A'} = \frac{5.6234 (\sqrt[3]{P'})^{1.0297}}{1.3122 (\sqrt[3]{P'})^{0.8587}} = 4.2855 (\sqrt[3]{P'})^{0.171}$$

Stigningen er mer utpreget her. Bearbeidelsesverdien er 5.7 ganger så stor som antallet av beregnede menn hos de minste bedriftene, 7.8 ganger så stor hos gjennomsnittsbedriftene og 13.7 ganger så stor hos de største bedriftene.

De k o m p a r a t i v e tall (faktisk $\frac{B}{A'}$ dividert med $\frac{B}{A'}$, etter likningen) er h ø y e s t hvor høy komparativ bearbeidelsesverdi støter sammen med lavt komparativt arbeidertall, f. eks. hos gruppene framstilling av farmasøytiske preparater, kjemisk-tekniske fabrikker, såpefabrikker, margarinfabrikker, farge- og fernissfabrikker, tobakksfabrikker og mineralvannfabrikker. De l a v e s t e komparativtall finner en da i grupper hvor det er lav komparativ bearbeidelsesverdi sammen med høyt komparativt arbeidertall, f. eks. hos porselensfabrikker, glassverk, sagbruk og høvlerier og hermetikkfabrikker.

Også her er det variasjonene i mengden av produksjonsfaktoren (A') som har mest betydning for komparativtallet. Variasjonskoeffisienten er nemlig 34.9 pst. for det komparative antall beregnede menn.

Den annen målestokk for arbeidskraften, antallet av t i m e v e r k, stiger s t e r k e r e med bedriftstørrelsen, når en måler denne med kubikkroten av faktorproduktet (med antallet av b e r e g n e d e m e n n som faktor). Antallet av timeverk pr. arbeider stiger nemlig med bedriftstørrelsen, som nevnt side 174.¹ Forholdet mellom bearbeidelsesverdien og antallet av b e r e g n e d e t i m e v e r k stiger derfor ikke fullt så sterkt med bedriftstørrelsen (målt som før) som tilfellet var med forholdet mellom bearbeidelsesverdien og antallet av b e r e g n e d e m e n n. Likningen er

$$\frac{B}{A_T'} = 2.1355 (\sqrt[3]{P'})^{0.1499}$$

og gir 2.75 for de minste bedriftene, 3.61 for gjennomsnittsbedriftene og 5.92 for de største bedriftene. Likningen har i og for seg mindre interesse fordi størrelsene A_T' og P' strengt tatt ikke svarer til hverandre.

Når vi så søker funksjonsforholdet mellom $\frac{B}{A'}$ og den virkelige bestemte variable, arbeidskraftintensiteten $\left(\frac{A'}{\sqrt[3]{P'}}\right)$, finner vi også her noe lik-

¹ Når en uttrykker antallet av beregnede menn (som før) ved A' og det antall beregnede tusen timeverk, som svarer dertil, med A_T' , har en likningen $\frac{A_T'}{A'} = 2.012 (\sqrt[3]{P'})^{0.0206}$. Denne likning gir 2 083, 2 162 og 2 314 beregnede timeverk for henholdsvis minste, gjennomsnitts- og største bedrifter.

nende som for funksjonærkvotienten $\left(\frac{B}{F}\right)$, nemlig at den vanlige logaritmiske kurve har for svak krumning. Likningen

$$\frac{B}{A'} = 6.0925 \left(\frac{A'}{\sqrt[3]{P'}} \right)^{+1.0995}$$

gir en determinasjon på 71.2 pst. (for de absolutte tall), mens likningen

$$\frac{B}{A'} = 2.5357 \cdot 10^{0.3633 \left/ \frac{A'}{\sqrt[3]{P'}} \right.}$$

gir en determinasjon på 74.9 pst.

Arbeidskraftintensitetens grenser er $\left(\frac{A'}{\sqrt[3]{P'}} = \right)$ 0.35 og 2.31. Det geometriske gjennomsnitt er 0.90. Når intensiteten stiger fra 0.35 til 0.90, synker forholdet $\frac{B}{A'}$ fra 27.7 til 6.4. Når intensiteten når sin høyeste grense, blir forholdet 3.6.

Komparativt ligger forholdstallet høyt hos tobakksfabrikker, såpefabrikker, farge- og fernissfabrikker, kjemisk-tekniske fabrikker, margarinfabrikker, trådstift- og spikerfabrikker og elektrokjemisk industri, lavt hos olje- og fettraffinerier, gassverk, møller, bedrifter som tilvirker saft og syltetøy, bedrifter som tilvirker musikkinstrumenter, «annen nærings- og nytelsesmiddelindustri» (tilvirking av gjær, kondensert melk, makaroni m. v.) «andre kjemiske fabrikker» (tilv. av komprimerte gasser, superfosfat m. v.) og bomullsvarefabrikker.

Når en skal finne den tilsvarende likning (logaritmiske hyperbel) for timeverkene, må antallet av beregnede timeverk settes inn i faktorproduktet istedetfor antallet av beregnede menn. En betegner kubikkroten av faktorproduktet, beregnet på denne måte, med $\sqrt[3]{P_T'}$. Likningen

$$\frac{B}{A_T'} = 1.257.10^{0.5769 \left/ \frac{A_T'}{\sqrt[3]{P_T'}} \right.}$$

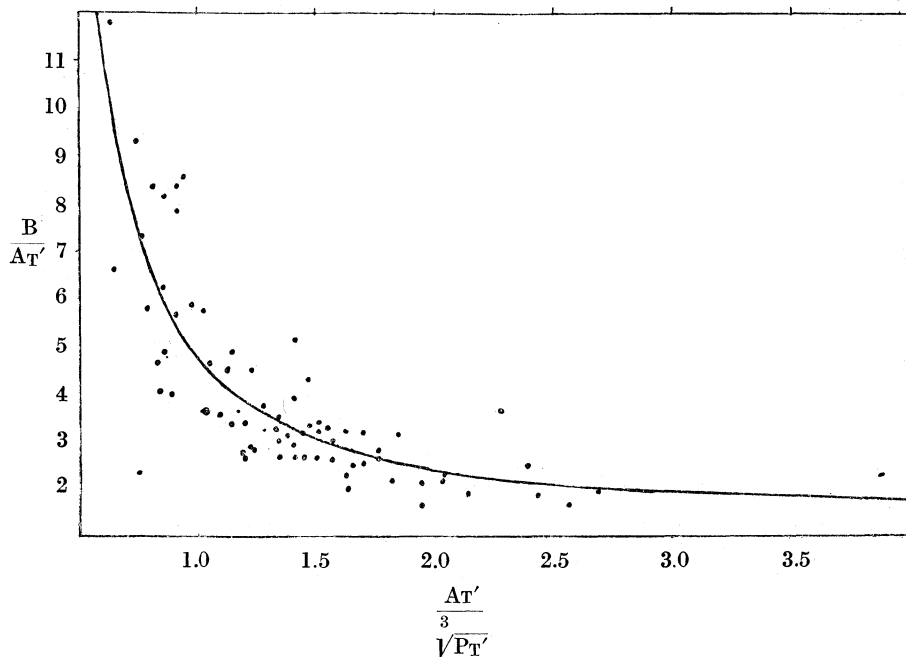
gir en determinasjon på 72.6 pst., bare litt mindre enn likningen for de beregnede menn. Figuren på neste side viser utjevningen.

Grensene for arbeidskraftintensiteten etter denne målestokk $\left(\frac{A_T'}{\sqrt[3]{P_T'}} \right)$ er 0.63 og 3.89, og det geometriske gjennomsnitt er 1.34. Til undergrensen (0.63) svarer forholdstallet $\left(\frac{B}{A_T'} = \right)$ 10.4, til gjennomsnittet (1.34) svarer 3.4 og til overgrensen (3.89) tallet (1.8). Komparativtallene følger stort sett komparativtallene for $\left(\frac{B}{A'} \right)$. De gruppene, som ble nevnt, utmerker seg også

Bearbeidelsesverdien pr. timeverk $\left(\frac{B}{A_T'}\right)$

og «timeverkintensiteten» $\left(\frac{A_T'}{\sqrt[3]{P_T'}}\right)$

1938

her ved særlig høye eller lave tall. Men som grupper med lave komparativtall kan her også nevnes mineralgruver og mineralmøller, sagbruk og høvlerier og hamp-, jute- og linvarefabrikker m. v.

I den førnevnte artikkel om arbeiderlønnen i *Statsøkonomisk tidsskrift* (1941, side 90) gikk forfatteren ut fra at bearbeidelsesverdien pr. timeverk sto i bestemt forhold til kapitalintensiteten, målt ved anleggskapitalen

pr. arbeider $\left(\frac{K}{A}\right)$. Den riktige oppfatning må være at bearbeidelsesverdien

pr. timeverk varierer i motsatt retning av arbeidskraftintensiteten, målt ved kvotienten mellom antallet av timeverk og kubikkroten av faktorproduktet (med antallet av timeverk som mål for arbeidskraften). Bearbeidelsesverdien pr. timeverk vil da variere i samme retning som den

omvendte størrelse $\left(\frac{\sqrt[3]{P_T'}}{A_T'}\right)$ og i samme retning som størrelsen $\frac{K}{A}$.

I nevnte avhandling (side 107) er forholdet mellom bearbeidelsesverdien pr. timeverk og kapitalen pr. arbeider bestemt som rettlinjet funksjon etter likningen

$$\frac{B}{A_T} = 1.3263 + 0.1094 \frac{K}{A}.$$

En beregning med det materiale som er brukt her (71 grupper) gir likningen

$$\frac{B}{A_{T'}} = 2.5047 + 0.0975 \frac{K}{A'}$$

med en determinasjon på 35.7 pst. Den konkurrerende likning

$$\frac{B}{A_{T'}} = 1.3799 \left(\frac{K}{A'} \right)^{0.3874}$$

har i virkeligheten en litt lavere determinasjon, 34.5 pst. for logaritmene og 32.8 for de absolutte tall. Forsåvidt kan en fremdeles hevde at «funksjonsforholdet» her er rett linjet. Determinasjonen er, som en ser, ikke en-

gang halvparten så stor som mellom $\frac{B}{A_{T'}}$ og $\frac{A_{T'}}{\sqrt[3]{P_{T'}}}$.

Etter det som er framstilt før har vi nå et bedre mål for kapitalintensiteten, nemlig forholdet mellom anleggskapitalen og kubikkroten av faktorproduktet $\left(\frac{K}{\sqrt[3]{P'}} \right)$. De to målene følges naturligvis i det store og hele.

Forbindelsen mellom dem gir likningen $\frac{K}{A'} = 0.401 \left(\frac{K}{\sqrt[3]{P'}} \right)^{1.506}$ som har en såpass høy determinasjon som 85.8 pst., selv når en regner i absolutte tall.

For å finne hvorledes bearbeidelsesverdien pr. timeverk i virkeligheten forandrer seg med kapitalintensiteten, har vi derfor undersøkt forholdet mellom

$\frac{B}{A_{T'}}$ og $\frac{K}{\sqrt[3]{P'}}$. Her viser det seg at likningen $\frac{B}{A_{T'}} = 2.4851 + 0.1456 \left(\frac{K}{\sqrt[3]{P'}} \right)$

gir en determinasjon på 12.5 pst., mens likningen $\frac{B}{A_{T'}} = 1.47773 \left(\frac{K}{\sqrt[3]{P'}} \right)^{0.39615}$

bare gir 7.8 pst., selv for de logaritmiske tall. Dette bekrefter at bearbeidelsesverdien pr. timeverk stiger jevnt med kapitalintensiteten, selv om forholdet mellom dem, som i hovedsaken må være av indirekte natur,

er temmelig løst. Riktigst vil det selvsagt være å sette $\frac{B}{A_{T'}}$ i forhold til

$\frac{K}{\sqrt[3]{P'}}$. Men resultatet vil formodentlig bli vesentlig det samme.

Bearbeidelsesverdien og komponentene: arbeiderlønn, funksjonærlønn og rest (kapitalinntekt).

Det som kalles arbeiderlønnen i produksjonsstatistikken, er nettoinntekt, funksjonærlønnen likeså. Den økonomisk tilsvarende størrelse, kapitalrenten, kjennes ikke. Summerer vi arbeiderlønnen og funksjonærlønnen i produksjonsstatistikken og trekker summen fra bearbeidelsesverdien, får vi en restverdi som inneholder en god del mer enn renten av bedriftens egen og den lånte kapital. Men av alt det annet som går inn i denne rest, vil no en god del variere mer eller mindre med kapitalstørrelsen. Det gjelder først og fremst utgiftene til vedlikehold og amortering, deler av kapitalinntekten brutto, dessuten for en del utgiftene til assurance og skatter. En kan derfor trygt gå ut fra at det vil være et ganske godt samsvar mellom størrelsen av resten og størrelsen av kapitalen. Allerede de tidligere undersøkelser peker i denne retning.¹

Når vi kommer til arbeiderlønnen, blir det flere ting å velge mellom fordi produksjonsstatistikken har en kvalitetspalting for denne faktor (og lønnen), nemlig spaltingen mellom manns- og kvinnearbeid. Det enkleste er jo å holde seg til lønnen for menn og kvinner under ett. Men undersøkelsen krever til dels finere mål. Vil en no bruke oppgavene både for menn og kvinner, kan det bli spørsmål om å finne en beregnet gjennomsnittslønn idet f. eks. gjennomsnittslønnen for kvinner multipliseres opp med forholdstallet mellom mannslønn og kvinnelønn (pr. timeverk) i hele industrien. Enklere vil det være om en kan nøye seg med å bruke mannslønnen. Betingelsen er at den er representativ nok. Så synes det etter beregningen i den nevnte artikkel om arbeiderlønn og bearbeidelsesverdi i *Statsøkonomisk tidskrift*, side 99. Det bekreftes av beregninger som følger.

I 1938 var gjennomsnittslønnen pr. timeverk:

	Menn	Kvinner	Alle	Kvinne- lønn i pst. av manns- lønn
	Kr.	Kr.	Kr.	
Etter sumtallene	1.485	0.888	1.351	59.8
» tallene for alle 71 grupper.....	1.483	0.923	1.335	—
» tallene for 68 grupper med kvinnelige arbeidere.....	1.487	0.923	1.334	62.1

Det er forholdsvis mange kvinner i industrigrupper hvor lønnsnivået ligger lavt over hele linjen. Kvinnelønnen kommer derfor til å ligge for-

¹ Se *Eilif Gjermoe: Den økonomiske utvikling i fabrikkindustrien 1932—1937*, side 84 flg.

holdsvis lavere når en regner den ut etter sumtallene for hele industrien enn når en tar gjennomsnittet av gruppetallene.

Kaller en lønnen pr. timeverk for menn $\frac{I_M}{T_M}$ og for kvinner $\frac{I_K}{T_K}$ og setter $\frac{I_K}{T_K} = 0.62 \frac{I_M}{T_M}$, bestemmer «fellesnivået», slik som det kommer til uttrykk i mannslønnen, 33.9 pst. av variasjonene i kvinnelønnen. Kvinnelønnen varierer altså for største delen etter sine egne spesielle årsaker. Men her må en huske at de største avvikelser i kvinnelønnen har så liten betydning. De forekommer nemlig som regel der hvor antallet av kvinner er lite. Dette betyr gjerne også at antallet av kvinner er lite i forhold til antallet av menn. Reduksjonsfaktoren $\frac{0.6 T_K + T_M}{T_K + T_M}$ (se side 174) vil da være høy (den når sitt maksimum 1 når antallet av kvinner = 0). Spredningen i kvinnelønnen tiltar derfor sterkt med reduksjonsfaktoren. Det viser følgende tall (kvadratavikelsen mellom den faktiske kvinnelønn og den som er beregnet etter likningen $\frac{I_K}{T_K} = 0.62 \frac{I_M}{T_M}$):

	Alle grupper	Grupper med reduksjonsfaktor		
		Høyst 0.8	Over 0.8, høyst 0.95	Over 0.95
	Øre	Øre	Øre	Øre
Dispersjon ..	17	6	12	26

Den største avvikelse finner en hos automobilverksteder og flyfabrikker. Her er kvinnelønnen, kr. 1.43, nesten like så høy som mannslønnen, kr. 1.47, eller 52 øre høyere enn beregnet. Men så er det bare et fåtall kvinner her (7 307 timeverk). Disse kvinner er spesialarbeidere ved en av fabrikkene som har et høyt lønnsnivå. Liknende kan forholdet være i slike grupper som tilvirking av mølle- og slipesteiner, fileskiver etc. (kr. 1.22 mot kr. 1.34, 39 øre over beregnet), sagbruk og høvlerier (kr. 1.06 mot kr. 1.16, 34 øre over beregnet), tønnefabrikker (kr. 1.00 mot kr. 1.11, 31 øre over beregnet), armaturfabrikker og metallstøperier (kr. 1.26 mot kr. 1.53, 31 øre over beregnet) og motorfabrikker (kr. 1.00 mot kr. 1.25, 22 øre over beregnet). På den annen side ligger kvinnelønnen relativt lavt i følgende grupper hvor det bare er et fåtall kvinner: steinbrott og steinhoggerier (kr. 0.42 mot kr. 1.25 eller 36 øre under beregnet), klisjéanstalter (kr. 0.75 mot kr. 1.68 eller 29 øre under beregnet), mineralgruver og mineralmøller (kr. 0.38 mot kr. 1.05, 27 øre under beregnet), teglverk, sjamottefabrikk og pottemakerier (kr. 0.72 mot kr. 1.49, 20 øre under beregnet) og sementfabrikker (kr. 0.98 mot kr. 1.90, 20 øre under beregnet). Gruppen «andre kjemiske fabrikker» er sterkt blan-

det, og det er derfor ikke så rart at avvikelsen er stor her også trass i at det er forholdsvis flere kvinner (de har $\frac{1}{6}$ til $\frac{1}{7}$ av timeverkene). Kvinnelønnen er her kr. 0.72 (36 øre lavere enn beregnet) mot en mannlønn på kr. 1.74.

En kan no holde utenfor alle de grupper hvor antallet av timeverk som faller på kvinner utgjør mindre enn $\frac{1}{8}$ av det hele. Dette vil da si at reduksjonsfaktoren er over 0.95. Holder en utenfor disse gruppene og den nevnte sammensatte gruppen, blir det 37 grupper igjen, hvor en kan gå ut fra at det ikke er så stor forskjell mellom menn og kvinner med hensyn til deres stilling i arbeidet og arbeidets art. I disse gruppene var gjennomsnittslønnen pr. timeverk kr. 1.53 for menn og kr. 0.94 for kvinner. Kvinnelønnen utgjør 61.7 eller avrundet også her 62 pst. av mannlønnen. Men determinasjonen (etter likningen $\frac{I_K}{T_K} = 0.62 \frac{I_M}{T_M}$, er no ikke mindre enn 56.4 pst.

Videre er det å merke at samsvaret mellom mannlønnen og kvinnelønnen vilde bli enda bedre om en tok hensyn til at den prosent som kvinnelønnen utgjør av mannlønnen som regel synker med stigende reduksjonsfaktor, som en ser av følgende:

Reduksjonsfaktor	Gjennomsnittlig pr. timeverk		Kvinnelønn i pst. av mannlønn
	Menn	Kvinner	
	Kr.	Kr.	
Høyst 0.750 (o: minst 62.5 pst. T_K)	1.40	0.89	63.6
0.751—0.850 (62.4—37.5 pst. T_K)	1.50	0.92	61.1
0.851—0.950 (37.4—12.5 pst. T_K)	1.65	0.98	59.7
0.950—0.997 (12.4—0.7 pst. T_K)	1.40	0.83	59.3
0.997—1.000 (0.6— 0.1 pst. T_K)	1.47	1.01	68.6

Som en ser ligger kvinnelønnen gjennomsnittlig tatt forholdsvis høyest i den siste av disse samlegruppene hvor bare høyest 0.6 pst. av timeverkene faller på kvinner. Men her varierer også prosenten sterkt og gjennomsnittet bestemmes helt av tilfeldighetene. Ser en bort fra denne samlegruppen, gjelder det at kvinnen får forholdsvis høyere og høyere lønn, jo flere kvinner det er jamført med menn. Dette beror igjen mest på at mannlønnen synker så sterkt etter som det blir forholdsvis fler kvinner og forholdsvis færre menn. En kommer her til å tenke på at mannlønnen trykkes med stigende kvinnekonkurranse og følgelig større arbeidstilbud. Men selvsagt kan det være mange andre faktorer med i spillet, skikketheten, stillingen i yrket, fordelingen på yrker og bedrifter og organisasjonsforhold m. v.

Dette at forholdet mellom mannlønn og kvinnelønn varierer litt med fordelingen av timeverkene på menn og kvinner, er noe som en må huske

når en tar mannlønnen som representativ for lønnsnivået. Særlig blir det no spørsmål om de faktorer som en i det følgende går ut fra bestemmer lønnen, også varierer med fordelingen av timeverkene på menn og kvinner. Disse faktorer er den komparative bearbeidelsesverdi og arbeidskraftintensiteten. Gjennomsnittstallene for disse størrelser blir i de 4 første samlegruppene i tabellen foran:

	Reduksjonsfaktoren			
	Høyst 0.750	0.751—0.850	0.851—0.950	0.951—0.997
Komparativ bearbeidelsesverdi ..	0.89	1.01	1.10	1.06
Arbeidskraftintensitet	1.52	1.21	1.16	1.64

Lønnen pr. timeverk stiger, som vi skal se, med stigende komparativ bearbeidelsesverdi og med synkende arbeidskraftintensitet. Alt i alt kan en vel si at disse faktorer virker til stigning i lønnen etter som det blir forholdsvis mer og mer mannsarbeid i gruppene. Men som en ser, er det forholdsvis høy arbeidskraftintensitet nettopp der hvor det er mest mannsarbeid. Det blir vel derfor ikke nevneverdig overdrevet, det bilde som en får av variasjonene i lønnen med de nevnte faktorer når en holder seg bare til mannlønnen og ikke tar hensyn til kvinnelønnen.

Hvor meget bearbeidelsesverdi det blir pr. enhet av faktorene, de forskjellige faktorenheter stilt like, må bero på forholdet mellom bearbeidelsesverdien og produksjonsapparatet, etter tidligere uttrykksmåte på brøken $\frac{B}{\sqrt{P}}$ (eller $\frac{B}{\sqrt{P'}}$ eller $\frac{B}{\sqrt{P_T'}}$). Som vi så side 211 varierer ikke bearbei-

delsesverdien noe videre med produksjonsapparatet. Forholdet mellom de to kan en her godt ta for uavhengig av bedriftstørrelsen. Det er vesentlig ytre forhold, prisforholdene særlig, som bringer variasjonene. Dette kommer jo til uttrykk i den komparative bearbeidelsesverdi. Da vi allerede har regnet ut dette mål for alle gruppene, vil vi nøye oss med å bruke det også her.

For det annet beror fordelingen av bearbeidelsesverdien på det kvantitative forhold mellom faktorene. Det vet en både fra teorien og fra tidligere undersøkelser. Jo sterkere representert den enkelte faktor er i forhold til de andre, desto mindre inntekt vil det falle på hver enhet av faktoren når den relative (eller her: den komparative) bearbeidelsesverdi er gitt. Det som kommer i betraktning her, blir altså den spesielle faktorintensitet, kapitalintensiteten for kapitalinntekten, funksjonærintensiteten for funksjonærlønnen og arbeidskraftintensiteten for arbeiderlønnen.

Enhetsinntekten beregnes for kapitalen som kr. restverdi pr. 1000 kr.

kapital, det vil si en tar 1 000 kr. verdi som kapitalenhet. For funksjonærene settes inntekten i 1 000 kr. pr. årsverk (funksjonær) og for arbeiderne i kr. pr. timeverk.

Funksjonsforholdet mellom enhetsinntekten og de to bestemmende faktorer er undersøkt i før nevnte bok om den økonomiske utvikling i fabrikkindustrien 1932—1937 (side 81 flg.). Men målene for faktorene ble dengang hentet fra produktivitetslikningen. Meningen var å ta hensyn til at faktorenes produktivitet ikke stiger i samme forhold som deres fysiske mengde.

Men etter undersøkelsene i det foregående kan en ikke legge så stor vekt på slike beregnede eksponenttall for de enkelte faktorer som skulde gradere deres virkninger. Materialet i produksjonstatistikken er for grovt til at en kan få bestemt disse eksponentene nøyaktig nok. Det er derfor i hvert fall tryggere å bruke de intensitetsmålene som vi kom fram til foran, altså forholdet mellom det likeframme mål for faktoren (kapitalverdien, arbeiderantallet, timeverksantallet, funksjonærantallet) og kubikkroten av det tilsvarende faktorprodukt.

På den annen side var undersøkelsen for årene 1932—1937 enklere forstått som den uten videre bygde på den enkleste form for funksjonsforholdet, nemlig likningen for den rette linje (side 88 i nevnte bok). No vil vi ikke nøye os med det. Vi vil foreta en liten forundersøkelse som kan gi et fingerpek om hva slags funksjoner det dreier seg om. Vi lager en dobbeltsidig tabell for hver av de tre faktorene. Vi spalter horisontalt etter størrelsen av den komparative bearbeidelsesverdi slik at det blir noenlunde like mange grupper i hver spalte. Vertikalt spalter vi så etter målet på den spesielle faktorintensitet, altså etter den relative kapital, arbeidstyrke og funksjonærstyrke. Også her sørger vi for at skillegrensene faller slik at det blir omtrent like mange grupper overalt. På denne måten får vi $5 \times 5 = 25$ samlegupper med gjennomsnittlig ca. 3 elementærgrupper i hver (antallet varierer faktisk fra 0 til 7). For hver av samlegruppene er så regnet ut den (aritmetisk) gjennomsnittlige komparative bearbeidelsesverdi, faktorintensitet og enhetsinntekt. Som sluttresultat er regnet ut hvorledes den komparative bearbeidelsesverdi, faktorintensiteten og enhetsinntekten stiller seg i gjennomsnitt for hver vertikal- og hver horisontalspalte. Disse tall er gjennomsnitt av tallene for de 5 samlegupper i spaltene, uten hensyn til hvor mange elementærgrupper det er i hver av samlegruppene. Dette er nødvendig for å eliminere virkningene av en ujevn fordeling med hensyn på den annen varierende størrelse innenfor hver spalte. Men det har den mangel at ekstreme tall lett får for stor vekt. Mangler det tall for noen annen av samlegruppene enn den midterste i spalten, må antallet av samlegupper i gjennomsnittsberegningen reduseres med det dobbelte. For balansens skyld må en nemlig holde utenfor en gruppe til som ligger like langt fra midtgruppen til den annen side.

Komparativ bearbeidelses- verdi	Gjennomsnittlig			Faktor- intensitet	Gjennomsnittlig		
	Komp. bearb. verdi	Faktor- intensitet	Enhets- inntekt		Komp. bearb. verdi	Faktor- intensitet	Enhets- inntekt
<i>Resten pr. 1 000 kr. kapital.</i>							
0.65—0.80	0.76	8.0	215	2.7— 5.4	1.10	4.2	666
0.81—0.90	0.87	8.2	207	5.5— 6.6	1.05	6.3	408
0.91—1.04	0.97	8.1	299	6.7— 7.9	1.04	7.2	384
1.05—1.24	1.17	8.1	436	8.0—10.9	0.99	9.4	194
Minst 1.25	1.45	8.5	686	11.0—25.7	1.04	13.8	191
<i>Arbeiderlønn (menn) i kr. pr. timeverk.</i>							
0.65—0.80	0.75	1.37	1.45	0.63—0.94	1.02	0.83	1.64
0.81—0.90	0.87	1.41	1.41	0.95—1.29	1.01	1.16	1.55
0.91—1.04	0.96	1.41	1.44	1.30—1.49	0.98	1.41	1.43
1.05—1.24	1.16	1.50	1.55	1.50—1.74	1.02	1.59	1.51
Minst 1.25	1.44	1.59	1.57	1.75—3.89	1.12	2.30	1.22
<i>Funksjonærlønn i 1 000 kr. pr. årsverk.</i>							
0.65—0.80	0.75	0.109	4.45	0.046—0.074	1.07	0.066	4.99
0.81—0.90	0.86	0.101	4.96	0.075—0.089	1.05	0.083	4.49
0.91—1.04	0.96	0.115	4.36	0.090—0.109	1.00	0.100	5.10
1.05—1.24	1.16	0.108	5.57	0.110—0.139	1.01	0.119	5.35
Minst 1.25	1.42	0.111	4.96	0.140—0.245	0.99	0.182	4.22

Ser en no på gjennomsnittstallene for samlegruppene, vil en finne at samsvaret mellom inntekten og de bestemmende størrelser, den komparative bearbeidelsesverdi og faktorintensiteten, er ganske tydelig for kapitalen, noe mindre bestemt for arbeiderlønnen og helt skjult for funksjonærlønnen.

Om resten (kapitalinntekten) kan en allerede etter disse gjennomsnittstallene si at den stiger jevnt med den komparative bearbeidelsesverdi fra annen gruppe av (komp. bearb.verdi 0.81—0.90). En ser det lettest hvis en tegner opp et diagram. Men tallet i første gruppe (215) ligger forholdsvis høyt. Undersøker en elementærtallene, finner en at det vesentlig kommer av tallene for to av gruppene, nemlig tilvirking av elektriske maskiner og apparater og tilvirking av saft og syltetøy m. v. Uten disse to gruppene blir den gjennomsnittlige kapitalinntekt 186 for en komparativ bearbeidelsesverdi på gjennomsnittlig 0.76 pst.

Ganske annerledes er forholdet mellom resten og den faktiske kapitalintensitet. Her går det den motsatte veg. Etter som intensiteten stiger, faller inntekten. Men fallet er langt sterkere mens intensiteten enno befinner seg på et lavere nivå enn når en kommer opp i de høyere intensitetsgrader, og fallet blir helt ubetydelig når intensiteten nærmer seg sitt faktiske maksimum. Dette er nettopp det som en kunde vente seg på forhånd. Det som bringer en større rest pr. 1000 kr. kapital er en stigning i kapital-ekstensiteten. Foregår en slik forskyvning innenfor den enkelte bedrift, må en nok etter teorien vente at stigningen i restpromillen er avtagende, at vinningen ved jevn utvidelse av hele produksjonsapparatet på stillestående kapital, altså en jevn ensidig øking i antallet av funksjonærer

og arbeidere, blir mindre og mindre iallfall etter at optimalforholdet er overskredet. Men her er det jo ikke spørsmål om en enkelt bedrift (eller en samling av homogene bedrifter). Her er det spørsmål om ulikhetene mellom bedrifter med forskjellig teknikk. Hver bedriftsgruppe streber mot optimalforholdet mellom kapitalen og de andre produksjonsfaktorer. Og med hensyn til disse ulikhetene er det all grunn til å tro at resten pr. 1 000 kr. kapital vil stige jevnt når antallet av funksjonærer og arbeidere pr. 1 000 kr. kapital øker jevnt. Men i så fall vil funksjonsforholdet mellom kapitalintensiteten og restpromillen komme til uttrykk i en hyperbolsk kurve. Derimot er det i og for seg ingen grunn til å tro at restpromillen ikke skulde stige jevnt med den komparative bearbeidelsesverdi helt fra begynnelsen av.

Går en så over til arbeiderlønnen, finner en også her tydelig at gjennomsnittstallene stiger med den komparative bearbeidelsesverdi og synker med den spesielle faktorintensitet, her arbeidskraftintensiteten. En grafisk undersøkelse av tallene for de enkelte grupper viser nærmest at nedgangen i lønnen avtar når arbeidskraftintensiteten vokser jevnt. Ialffall gjelder dette hvis en holder utenfor 4 grupper. Dette er for det første potetmelfabrikker og fabrikker for tilvirking av saft og syltetøy m. v. hvor lønnen pr. timeverk ligger svært lavt skjønt disse bedrifter har forholdsvis få arbeidere. På den annen side er lønnen pr. timeverk høy hos trykkerier og bokbinde-rier og «andre grafiske anstalter» når en tar i betraktning at disse bedrifter har over middels arbeidskraftintensitet. I hvert fall er det ikke noen grunn til å tro at det virkelige forhold mellom faktorintensitet og inntekt skulde være annerledes her enn for kapitalen.

Om funksjonærlønnen kan en ikke engang si med bestemthet at den overhodet varierer med de uavhengige størrelser, hverken med den komparative bearbeidelsesverdi eller med funksjonærintensiteten. Vi vil derfor heller ikke innlate oss på noen beregning for funksjonærlønnen.¹

Den likning som er beregnet for resten (kapitalinntekten m. v.) pr. 1 000 kr. kapital er:

$$I_K = 557.06 B' + 2471.45 \frac{1}{K'} \div 586.11$$

hvor I_K er restpromillen, B' den komparative bearbeidelsesverdi og K' den faktiske kapitalintensitet.

Etter denne likning er ikke mindre enn 72.6 pst. av variasjonene i restpromillen bestemt av variasjonene i de to uavhengig variable (eller forhold som henger sammen med dem). Dette er noe mindre enn etter den førnevnte likning for 1932—37 (l. c. side 84—86), som ga en determinasjon på

¹ For Stor-Oslo-utvalget 1932—37 ble det beregnet en likning i analogi med likningen for arbeiderlønnen og med omtrent samme nøyaktighetsgrad. Se *Eilif Gjermoe: Den økonomiske utvikling i fabrikkindustrien 1932—1937*, side 83.

80.7 pst. Men en må gå ut fra at det gode samsvar for en del kommer av feil i oppgavene (l. c. side 85). Resten er en forholdsvis stor del av bearbeidelsesverdien og dessuten sterkt sammensatt slik at de forskjellige særfaktorer kan nøytralisere hverandre. Kunde en ta ut og undersøke den rene kapitalavkastning, ville disse særfaktorer få større betydning, og determinasjonen vilde sikkert bli mindre for den likning som en da kom til.

Det aritmetiske gjennomsnitt for den komparative bearbeidelsesverdi er 1.026, gjennomsnittet for den inverse kapitalintensitet er 0.149, svarende til en intensitet på 6.7. Setter en disse gjennomsnittstallene inn i likningen, får en praktisk talt gjennomsnittstallet for resten som er 354 kr. pr. 1 000 kr. kapital. De faktiske yttergrenser for den komparative bearbeidelsesverdi er 0.65 og 1.95. Setter en disse tallene inn i likningen (med bibehold av gjennomsnittsverdien 0.149 for $\frac{1}{K'}$), får en de tilsvarende tallene 144 og 868

for restpromillen. Yttergrensene for den inverse kapitalintensitet er 0.039 og 0.37. Med disse tall (og den gjennomsnittlige B') får en tallene 84 og 902 for restpromillen. Etter dette har variasjonene i kapitalintensiteten eller dens inverse verdi noe større betydning enn variasjonene i den komparative bearbeidelsesverdi for variasjonene i restpromillen. Helt nøyaktig er ikke denne sammenlikning fordi de nevnte yttertall kan være mer eller mindre tilfeldige. Men en kan regne med spredningen (kvadratavvikelsen). Spredningen i den komparative bearbeidelsesverdi er ± 0.253 , spredningen i den inverse kapitalintensitet ± 0.066 . Til spredningen i den komparative bearbeidelsesverdi svarer det etter likningen en avvikelse på 141 kr. i restpromillen, til spredningen i den inverse kapitalintensitet en avvikelse på 163 kr. i restpromillen. Det bekrefter seg da at variasjonene i kapitalintensiteten har litt større betydning enn variasjonene i den komparative bearbeidelsesverdi.¹

Resultatet her stemmer ikke med det som ble funnet for årene 1932—37 etter den før nevnte framgangsmåte. Variasjonene i restprosenten på grunn av variasjonene i kapitalens «ytelsesprosent» var ikke på langt nær så store som variasjonene med den komparative bearbeidelsesverdi (l. c. side 85). Her må en huske at variasjonene i den komparative bearbeidelsesverdi blir langt større når en regner med de enkelte bedrifter og tallene for en hel årrekke. Noe gjør det selvsagt også at målestokken for kapitalintensiteten og funksjonsforholdet er bestemt nøyaktigere denne gangen.

Den tilsvarende likning for arbeiderlønnen er:

$$I_{A_t}^m = 0.9958 + 0.1194 B' + 0.4587 \frac{1}{A''_T}$$

¹ Etter den framgangsmåte som er nevnt i note 1 på side 201, kan en beregne at kapitalintensiteten bestemmer 41.4 pst. og den komparative bearbeidelsesverdi 31.2 pst. av variasjonene i restpromillen. Jfr. note 1 på neste side.

hvor $I_{A_t}^m$ er lønnen for menn pr. timeverk, B' den komparative bearbeidelsesverdi og A_T'' den faktiske arbeidskraftintensitet etter forholdet for beregnede timeverk. Determinasjonen er atskillig mindre for lønnen enn for resten, nemlig bare 31.1 pst. Som nevnt er funksjonsforholdet faktisk ubestemt. I virkeligheten viser det seg at determinasjonen blir noe større etter den logaritmiske likning (med hensyn på arbeidskraftintensiteten)

$$I_{A_t}^m = 1.4227 + 0.1687 B' \div 0.8956 \log A_T''$$

nemlig 34.9 pst. og enda større etter den rette likning

$$I_{A_t}^m = 1.6164 + 0.2353 B' \div 0.2636 A_T''$$

nemlig 36.6 pst. Det skyldes da formodentlig de «tilfeldige» tall i de førnevnte gruppene.

Da den siste av de tre likninger passer best på tallene, får en holde seg til den, selv om den ikke er «riktig» i den forstand at den vil passe på tallene i ethvert år.

Setter en inn i denne likning den gjennomsnittlige komparative bearbeidelsesverdi (1.026) og den gjennomsnittlige arbeidskraftintensitet (1.425), får en den gjennomsnittlige lønn pr. timeverk for menn, kr. 1.48. De faktiske yttergrenser for den komparative bearbeidelsesverdi er, som nevnt, 0.65 og 1.95. Setter en inn i likningen disse tallene sammen med gjennomsnittstallet for arbeidskraftintensiteten, får en som tilsvarende tall for lønnen kr. 1.39 og kr. 1.70. Yttergrensene for den faktiske arbeidskraftintensitet er 0.63 og 3.89. Sammen med den gjennomsnittlige komparative bearbeidelsesverdi gir disse tallene lønnen kr. 1.69 og kr. 0.83. Spredningen i den komparative bearbeidelsesverdi var ± 0.253 , spredningen i arbeidskraftintensiteten er ± 0.537 . Til spredningen i den komparative bearbeidelsesverdi svarer det etter likningen en variasjon på kr. ± 0.06 i lønnen, og til spredningen i arbeidskraftintensiteten en variasjon på kr. ± 0.14 i lønnen.¹ Forskjellen vilde blitt meget større om en hadde lagt til grunn den første av likningene foran med hyperbolsk funksjon for arbeidskraftintensiteten. Tallene vilde da blitt ± 0.03 etter spredningen i den komparative bearbeidelsesverdi og ± 0.127 etter spredningen i arbeidskraftintensiteten.

Det gjelder altså for arbeiderlønnen som det gjaldt for resten at faktorintensiteten har større betydning for ulikhetene enn den komparative bearbeidelsesverdi.

Dette er det grunn til å ta i betraktning for den som leser utgreiingen på side 97 flg. i *Statsøkonomisk tidsskrift* (artikkelen om arbeiderlønnen og

¹ Etter den framgangsmåte som er nevnt i note 1 på forrige side bestemmer arbeidskraftintensiteten 31.7 pst. og den komparative bearbeidelsesverdi 4.9 pst. av variasjonene i lønnen pr. timeverk. Faktorintensiteten bestemmer altså like meget her som for restpromillen. Når den komparative bearbeidelsesverdi spiller så meget større rolle der, henger dette formodentlig for en del sammen med at feiloppgaver for bearbeidelsesverdien går igjen i restverdien (jfr. teksten på forrige side).

bearbeidelsesverdien). Der er det i et konkret eksempel vist hvorledes lønnen pr. timeverk forandrer seg med den komparative («relative») bearbeidelsesverdi og arbeidets ytelsesprosent (arbeidskraftintensiteten). Det er tatt tre tilfelle. Først en bedrift (grupperepresentant) med 300 900 kr. i bearbeidelsesverdi (eller kr. 3.90 pr. timeverk¹). Denne bedriften er stilt sammen med to andre bedrifter som begge har 361 080 kr. i bearbeidelsesverdi (kr. 3.61 pr. timeverk). Den ene av disse bedriftene har 20 pst. større bearbeidelsesverdi og likeså 20 pst. større komparativ bearbeidelsesverdi idet produksjonsapparatet er like stort og ensartet sammensatt i disse to bedriftene. Forskjellen tenker en seg skyldes f. eks. gunstigere prisforhold i den siste av bedriftene. Den tredje bedriften har derimot større kapital (785 000 kr. istedenfor 500 000 kr.) og derfor så meget større bearbeidelsesverdi. Etter lønnslikningen 1932—37 blir lønnen pr. timeverk henholdsvis kr. 1.13, kr. 1.21 og kr. 1.16. Derav følger altså at en stigning i bearbeidelsesverdien som skyldes andre årsaker enn endringer i sammensetningen av produksjonsapparatet har større virkning på lønnen enn en stigning som skyldes slike endringer (med derav følgende forskyvning i arbeidskraftintensiteten).

På det nevnte sted ble det forutsatt at den første bedriften hadde en kapital på 500 000 kr., 100 000 timeverk og 10 funksjonærer. Skjønt kapital og timeverk ikke betyr ganske det samme i denne undersøkelse, kan vi bruke de samme tallene og regne ut etter produktivitetslikningen for 1938 hvor stor bearbeidelsesverdi svarer til et slikt produksjonsapparat. En får

$$B = 11.198 \times 500^{0.1944} \times 100^{0.2804} \times 10^{0.5967} = 538\,750 \text{ kr.}$$

eller ca. kr. 5.39 pr. timeverk.

Den annen bedrift har 20 pst. mer, det vil si 646 500 kr. eller kr. 6.47 pr. timeverk. Den tredje bedrift har det samme beløp. Hertil svarer etter likningen en kapital på 1 281 000 kr. Den faktiske arbeidskraftintensitet er

$$\text{i første tilfelle } \frac{100}{\sqrt[3]{500 \cdot 100 \cdot 10}} = 1.259, \text{ i de to siste tilfelle } \frac{100}{\sqrt[3]{1281 \cdot 100 \cdot 10}} = 0.921, \text{ de inverse tall } 0.794 \text{ og } 1.086.$$

Etter den rette lønnslikning foran får en da

$$\begin{aligned} \text{I } & 1.6164 + 0.2353 \times 100 \div 0.2636 \times 1.259 = 1.52 \text{ kr.} \\ \text{II } & 1.6164 + 0.2353 \times 120 \div 0.2636 \times 1.259 = 1.57 \text{ kr.} \\ \text{III } & 1.6164 + 0.2353 \times 100 \div 0.2636 \times 0.921 = 1.60 \text{ kr.} \end{aligned}$$

Den hyperbolske likning gir tilsvarende kr. 1.48, kr. 1.50 og kr. 1.61. I begge tilfelle får en det motsatte resultat: endringen i arbeidskraftintensiteten har større virkning på lønnen enn den tilsvarende endring i bearbeidelsesverdien.

¹ På nevnte sted (side 98) står feilaktig kr. 300.90. For de andre bedriftene er feilaktig oppgitt kr. 361.08 istedenfor kr. 3.61.

Som nevnt foran behøver det ikke være noen strid mellom resultatene. Det er mulig at arbeidskraftsintensiteten er den viktigste faktor rent statistisk sett, altså når det gjelder å forklare ulikhetene gruppene imellom på et gitt tidspunkt, mens den komparative bearbeidelsesverdi blir viktigst når en ser på forholdene gjennom et ikke altfor langt tidsrom, særlig en konjunkturfase eller en hel konjunktur da forandringene i det tekniske produksjonsgrunnlag ikke er for store.¹

I og for seg har det no ingen betydning for argumenteringen på nevnte sted enten den ene eller den andre av faktorene har størst virkning. Hovedsaken var jo at en bestemt bearbeidelsesverdi pr. timeverk kunde være forbundet med ulike lønn pr. timeverk alt etter som sammensetningen av produksjonsapparatet varierte sammen med den komparative bearbeidelsesverdi, idet disse motsvarende endringer i de to lønnsfaktorer hadde ulike virkninger på lønnshøyden. Om den ene eller den annen faktor hadde størst virkning, måtte bli av underordnet betydning i denne forbindelse.

Avvikelsene mellom den faktiske og den beregnede lønn pr. timeverk retter seg stort sett etter selve lønnshøyden. Hovedregelen er at jo høyere lønnen pr. timeverk er, desto høyere vil den også være sett i forhold til de to bestemmende faktorer, den komparative bearbeidelsesverdi (den kollektive lønnsomhet) og arbeidskraftintensiteten. Eller kort sagt: den komparative lønn pr. timeverk varierer i samme retning som den faktiske. Det kommer selvsagt av at alle de andre faktorer som virker på lønnshøyden, er dominerende når en slår dem sammen. Når lønnen ligger omkring sin middelverdi, kr. 1.48, vil det være liten skilnad mellom den faktiske og den beregnede lønn. Når den faktiske lønn ligger mellom kr. 1.30 og kr. 1.55, vil den som regel ikke avvike mer enn 7—8 øre fra den beregnede, i yttertilfellene opp til ca. 15 øre. Men ligger lønnen i lavsonen, omkring kr. 1.10, vil den som regel ligge 18—28 øre under den beregnede. En så høy lønn som kr. 1.90—2.00 vil på den annen side ligge om lag 40 øre over den beregnede. Men i en del av gruppene ligger den faktiske lønn i et avgjort lavere nivå i forhold til den beregnede. Dette er arbeidseksten-

sive (det vil som regel si kapitalintensive) grupper $\left(\frac{A_T'}{\sqrt[3]{P_T'}} \text{ som regel under } 1 \right)$

med forholdsvis høy komparativ bearbeidelsesverdi, særlig grupper i den kjemiske industri og nærings- og nytelsesmiddelindustrien (sprengstoff- og fyrstikkfabrikker, farge- og fernissfabrikker, framstilling av farmasøytiske

¹ Da bearbeidelsesverdien var den viktigste faktor etter beregningene for 1932—37, er det ikke riktig når det på side 108 i nevnte artikkel i dette tidsskrift står at kapitalintensiteten er den viktigste faktor. Det som er bevist på det sted er bare at kapitalintensiteten sammen med andre medvirkende faktorer (derunder den komparative bearbeidelsesverdi) har de største virkninger for variasjonene i lønnen pr. timeverk fra gruppe til gruppe.

preparater etc., kjemisk-tekniske fabrikker, elektrokjemisk industri, såpefabrikker, potetmelfabrikker, margarinfabrikker, bryggerier, mineralvannfabrikker, tilvirkning av saft og syltetøy m. v. og tobakksfabrikker).

I de fleste av disse gruppene ligger den faktiske lønn nokså nær den beregnede. Men en lønn på denne høyde pleier bety en større avvikelse oppover fra det beregnede. I den elektrokjemiske industri var f. eks. lønnen pr. timeverk kr. 1.87, hos bryggeriene kr. 1.85. En såpass høy lønn pleier ligge om lag 40 øre høyere enn den beregnede. Særfaktorene spiller liten rolle i disse gruppene. Annerledes f. eks. hos trykkerier og bokbinderier. Her er det en gjennomsnittslønn på kr. 1.91 pr. timeverk. Arbeidskraftintensiteten er her såpass stor (nesten dobbelt så stor som i de to nevnte gruppene) at den beregnede lønn bare blir kr. 1.51 pr. timeverk. Her er det andre ting som må forklare den høye lønn. I trykkeriene er lønnen høy trass i at det er forholdsvis mange arbeidere der, i den elektrokjemiske industri og i bryggeriene er lønnen høy fordi det er forholdsvis få arbeidere der.

Det motsatte forhold, en høy komparativ lønn jamført med den faktiske lønnen forekommer ikke i så mange utpregede tilfelle. Usedvanlig høy arbeidskraftintensitet er nemlig sjelden forbundet med usedvanlig lav komparativ bearbeidelsesverdi. De mest framskutte tilfelle av høy komparativ lønn jamført med den faktiske er kurvmøbelfabrikkene, og i mindre grad steinbrott og steinhoggerier. I begge disse tilfelle er det imidlertid høy komparativ bearbeidelsesverdi. Men begge disse grupper, og især kurvmøbelfabrikkene, avviker langt mer fra det middels med hensyn på arbeidskraftintensiteten.

Det forhold som interesserer mest, er no ikke dette om den komparative lønn er stor eller liten jamført med den faktiske, men det er størrelsen av den komparative lønn selv. Det er altså spørsmålet om lønnen pr. timeverk er særlig høy eller særlig lav i forhold til den lønn som en måtte vente seg etter den komparative bearbeidelsesverdi og arbeidskraftintensiteten. De ytterste gruppene (hvor avvikelsen mellom faktisk og beregnet lønn er større enn dispersjonen, (kr. 0.188) er følgende (se tab. s. 231).

Som nevnt i artikkelen om arbeiderlønnen og bearbeidelsesverdien (*Statsøkonomisk tidsskrift* 1941 side 99) er årsakene til disse avvikelser i den faktiske lønn mange. Det vilde kreve en hel undersøkelse for seg om en vilde ta opp dette spørsmålet i hele sin bredde.

Vi har sett at arbeidslønnen pr. timeverk varierer med arbeidskraftintensiteten og den komparative bearbeidelsesverdi. No kan en forenkle funksjonsforholdet ved å føre inn en ny uavhengig variabel som erstatter disse to størrelser.

Hø y komparativ lønn			L a v komparativ lønn		
	Faktisk lønn. Kr. pr. timeverk	Faktisk lønn kr. over beregnet lønn		Faktisk lønn. Kr. pr. timeverk	Faktisk lønn kr. under beregnet lønn
Børste- og penselfabrikker	1.96	0.45	Potetmelfabrikker	1.07	0.61
Gassverk.....	1.97	0.42	Tilvirking av saft og syltetøy m. v.....	1.15	0.41
Trykkerier og bokbinderier	1.91	0.40	Mineralgruver og mineralmøller	1.05	0.32
«Andre grafiske anstalter»	1.79	0.29	Tilvirking av musikk-instrumenter	1.21	0.28
Sementfabrikker	1.90	0.25	Kjemisk-tekniske fabr. ...	1.38	0.28
Olje- og fettraffinerier ...	1.88	0.25	Hermetikkfabrikker	1.11	0.27
Klisjeanstalter.....	1.68	0.22	Guano-, sildolje- og sildemelfabrikker	1.21	0.27
Glassverk	1.61	0.20	Kassefabrikker	1.09	0.22
			Såpefabrikker	1.47	0.22
			Ullvarefabrikker.....	1.23	0.21
			Båndveverier, lissefabr. m. v.....	1.28	0.20

Tenker vi oss målestokken for produksjonsapparatet, altså kubikk-roten av faktorproduktet, bestemt etter det beregnede antall timeverk pr. bedrift (i tusen), og bruker vi betegnelsene foran, får vi den komparative bearbeidelsesverdi tilnærmelesvis² uttrykt ved $\frac{B}{k \sqrt[3]{KA_T'F}}$ (k en kon-

stant). Den spesielle arbeidskraftintensitet er $\frac{A_T'}{k \sqrt[3]{KA_T'F}}$ med beregnede time-

verk som uttrykk for arbeidskraften. Multipliserer en den første størrelse

med det omvendte av den annen $\left(\frac{B}{k \sqrt[3]{KA_T'F}} \cdot \frac{k \sqrt[3]{KA_T'F}}{A_T'} \right)$, får en $\frac{B}{A_T'}$ eller

bearbeidelsesverdien (i kr.) pr. beregnet timeverk.

No har vi i denne undersøkelse beregnet den komparative bearbeidelsesverdi for gruppene etter likningen på side 199 med antall beregnede arbeidere som uttrykk for arbeidskraften og med produktet $K^{0.1944} A'^{0.2804} F^{0.5967}$

¹⁾ B = bearbeidelsesverdien i tusen kr., K = anleggskapitalen i tusen kr., A_T' = beregnede timeverk i tusen, F = antall funksjonærer.

² Nøyaktigere uttrykk, men med andre mål for arbeidsfaktoren er:

$$\frac{B}{11.198 K^{0.1944} \cdot A'^{0.2804} \cdot F^{0.5967}} \quad (\text{se side 199})$$

$$\text{og } \frac{B}{8.3784 K^{0.2437} A_T'^{0.2260} F^{0.5813}} \quad (\text{se side 202}).$$

istedenfor det enklere produkt $K^{\frac{1}{3}} A^{\frac{1}{3}} F^{\frac{1}{3}} = \sqrt[3]{KA'F}$. Vi kan derfor ikke vente at bearbeidelsesverdien pr. beregnet timeverk skal falle sammen med produktet av den komparative bearbeidelsesverdi og den inverse arbeidskraftintensitet etter de målene som er brukt her. I virkeligheten viser det seg at bearbeidelsesverdien pr. beregnet timeverk gjennomsnittlig er nesten 5 ganger så stor som dette produkt. Men det viser seg også, som en måtte vente, at forholdstallet mellom de to ikke varierer synderlig med størrelsen av produktet. En kan f. eks. ta ut følgende samlegrupper: 1) produktet under 0.50 (13 grupper), 2) 0.50—0.74 (26 grupper), 3) 0.75—0.99 (15 grupper), 4) minst 1.00 (17 grupper). En får følgende gjennomsnittstall (aritm. gj.snitt) for produktet og bearbeidelsesverdien pr. beregnet timeverk: 1) 0.45—2.18, 2) 0.61—2.97, 3) 0.83—3.92 og 4) 1.39—7.02. Forholdstallet blir da: 1) 4.84, 2) 4.87, 3) 4.72 og 4) 5.05. Her kommer også fram det som en ser bedre når en tegner opp tallene grafisk, at det er en tendens til sterkere stigning i bearbeidelsesverdien pr. beregnet timeverk når en kommer opp i høye verdier av produktet. Dette vil svare til at lønnen pr. timeverk vil stige avtagende med bearbeidelsesverdien pr. beregnet timeverk. Noe liknende gjelder også for bearbeidelsesverdien pr. faktisk timeverk.

I den førnevnte artikkel om arbeiderlønnen og bearbeidelsesverdien side 90 i *Statsøkonomisk tidsskrift* er det påvist at funksjonsforholdet mellom arbeiderlønnen pr. timeverk og bearbeidelsesverdien pr. timeverk, som altså er et indirekte forhold, er hyperbolsk. Det ble blant annet beregnet en likning for menn: $I_{A_t}^m = 2.016 \div \frac{1.526}{B'}$ når en bruker de samme betegnelser som foran på side 227. Likningen gjaldt bare de 62 største gruppene. Vi foretar nå beregningen for de 71 grupper (alle unntatt brennevinbrennerier og trandamperier). Dessuten vil vi nå ta bearbeidelsesverdien pr. beregnet timeverk som uavhengig variabel. Praktisk har det ikke så meget å si enten en holder seg til det ene eller det annet, men det er teoretisk sett riktigere å holde seg til de beregnede timeverk etter det som er utviklet foran om disse ting. En får:

$$I_{A_t}^m = 1.86136 \div 1.257 \frac{1}{B'}.$$

Denne likning gir en forholdsvis liten determinasjon, 39.2 pst. Determinasjonen er allikevel litt større enn etter likningen foran med de to uavhengig variable, arbeidskraftintensiteten og den komparative bearbeidelsesverdi (36.6 pst.), vel særlig fordi den første av disse to faktorer ofte er unøyaktig. Determinasjonen blir imidlertid betydelig større hvis en holder utenfor noen grupper med ekstreme tall. Særlig lave lønninger i forhold til bearbeidelsesverdien pr. beregnet timeverk har to av gruppene, nemlig potetmelfabrikker og tilvirking av saft og syltetøy m. v. Disse to grupper er så små at de ikke var tatt med i forrige undersøkelse. Videre er det også for-

holdsviis lave tall i tre grupper med forholdsvis meget kvinnearbeid, kjemisk-tekniske fabrikker, såpefabrikker og kjeksfabrikker. Høye tall har børste- og penselfabrikker (som ikke var med i forrige undersøkelse), gassverk, trykkerier og bokbinderier og «andre grafiske anstalter». Holder en no utenfor disse 9 grupper, får en likningen:

$$I_{A_t}^m = 1.9356 \div 1.485 \frac{1}{B'}.$$

Som en ser ligger konstanten her betraktelig nærmere konstantene i den likning som er beregnet før for de 62 største gruppene. For de 62 gruppene, som er igjen, blir determinasjonen no ikke mindre enn 68.3 pst. Denne likning er da omtrent like så nøyaktig som likningen i forrige undersøkelse.

Ser en så på avvikelserne mellom faktiske og beregnede tall eller den komparative lønn, finner en at likningen fører til resultater som stemmer ganske godt med resultatene etter likningen mellom lønnen pr. timeverk og de to grunnfaktorer, den komparative bearbeidelsesverdi og arbeidskraftintensiteten.

Hvor stor forskjell det skal bli mellom de to tall, beror på forholdet mellom de tre uavhengig variable: arbeidskraftintensiteten, den komparative bearbeidelsesverdi og bearbeidelsesverdien pr. beregnet timeverk. Forskjellen er størst hos sagbrukene og høvleriene hvor den komparative lønn ligger høyest når en bestemmer den etter arbeidskraftintensiteten og den komparative bearbeidelsesverdi og hos kurvmøbelfabrikkene hvor den komparative lønn blir høyest når en bestemmer den etter bearbeidelsesverdien pr. timeverk. Sagbruk og høvlerier har nok en lav komparativ bearbeidelsesverdi, men de har til gjengjeld ikke noen videre høy arbeidskraftintensitet og en forholds- enda lavere bearbeidelsesverdi pr. beregnet timeverk. Kurvmøbelfabrikker har nok en høy komparativ bearbeidelsesverdi, men forholdsvis enda høyere arbeidskraftintensitet og bearbeidelsesverdi pr. beregnet timeverk.

Bearbeidelsesverdien spalter seg som før sagt etter produksjonsstatistikken i de tre deler: arbeiderlønn, funksjonærlønn og rest. Når vi setter en av disse delene i forhold til mengden av faktoren, som den tilfaller, får vi de nettopp undersøkte intensitets tall, lønnen for arbeidere pr. timeverk, lønnen pr. funksjonær og restverdien (kapitalinntekten) pr. 1000 kr. kapital. Men setter vi no delene i forhold til selve bearbeidelsesverdien, har vi fordelings tallene, f. eks. arbeiderlønn i pst. av bearbeidelsesverdien

$$\left(\frac{I_A \cdot 100}{B} \right), \text{ funksjonærlønn i pst. av bearbeidelsesverdien } \left(\frac{I_F \cdot 100}{B} \right) \text{ og rest i pst. av bearbeidelsesverdien } \left(\frac{I_K \cdot 100}{B} \right).$$

Det som har interesse, er å se hvordan disse prosenttallene endrer seg når bearbeidelsesverdien pr. bedrift (eller bedriftsstørrelsen) stiger. Da summen av fordelingstallene er konstant (100 for prosenttall), må bevegelsene bli komplementære: stiger et av tallene, må minst et av de to andre synke, og synker begge to, må stigningen i det første være så sterk at den oppveier det samlede fall.

Variasjonene i fordelingstallene (med bedriftsstørrelsen) kommer til å bero på to faktorer. Arbeiderlønn, funksjonærlønn og rest er jo produkter av faktormengde og intensitetstall. Arbeiderlønnen f. eks. er et produkt av antallet av timeverk og lønnen pr. timeverk. Variasjonene i fordelings-tallene kommer derfor først og fremst til å bero på det kvantitative forhold mellom faktorene. Dette forhold er nemlig mer tøyelig enn forholdet mellom intensitetstallene.

Av tabellen på side 178 så vi at mengden av produksjonsfaktorene stiger i ulike grad ettersom bearbeidelsesverdien pr. bedrift øker. Kapitalen stiger sterkest, arbeidertallet svakest, iallfall i den del av størrelsesskalaen hvor det er flest grupper. Dette beror, som vi så, mest på det tekniske forhold mellom de tre faktorer idet bearbeidelsesverdien nærmest følger størrelsen av hele produksjonsapparatet uansett sammensetningen.

Etter tabellen kan vi regne ut hvorledes bearbeidelsesverdien vilde fordele seg hvis det bare kom an på mengden av faktorene (kapitalverdien tatt som mål for kapitalmengden). En måtte da gå ut fra at intensitetstallene, arbeiderlønn pr. timeverk osv., var konstante. Det ligger da nærmest å regne med de gjennomsnittlige gruppetall. For resten (målet for kapitalinntekten) er dette 354 kr. pr. 1000 kr. kapital, for funksjonærlønnen 4 963 kr. pr. funksjonær. Arbeiderlønnen er gjennomsnittlig kr. 1.335 pr. timeverk. Det gjennomsnittlige antall timeverk pr. arbeider er 2 109. Den gjennomsnittlige årslønn pr. arbeider blir etter dette 2 922 kr. Nedenfor regner vi avrundet med 350 kr. rest pr. kapitalenhet, 5 000 kr. lønn pr. funksjonær og 3 000 kr. lønn pr. arbeider.

	Bearbeidelsesverdi pr. bedrift			
	100 000 kr.	300 000 kr.	500 000 kr.	700 000 kr.
Arbeiderlønn, kr.	45 900	99 000	170 400	268 800
Funksjonærlønn, kr.	12 000	35 000	56 000	63 500
Rest (kapitalinntekt), kr.	53 200	163 450	314 650	507 150

Når en legger sammen tallene, får en naturligvis ikke utgangstallet. Det kan en jo ikke vente siden det ikke er tatt hensyn til endringene i intensitetstallene.

Etter disse tallene får en videre følgende prosentfordeling:

	Bearbeidelsesverdi pr. bedrift			
	100 000 kr.	300 000 kr.	500 000 kr.	700 000 kr.
	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.
Arbeiderlønn	41	33	32	32
Funksjonærlønn	11	12	10	8
Rest (kapitalinntekt)	48	55	58	60
Sum	100	100	100	100

Hvis intensitetstallene var konstante, slik at det bare var mengdeinnsatsen av faktorene som bestemte fordelingen, kunde en altså vente seg følgende bevegelse i fordelingstallene: med stigende bearbeidelsesverdi pr. bedrift skulde arbeiderlønnens prosent synke, men i avtagende grad, restens prosent stige i avtagende grad, funksjonærlønnens prosent endre seg lite i det hele tatt, først stige litt og senere falle litt.

Med dette kan en stille sammen fordelingstallene slik som de faktisk viser seg å være. En har tatt mediantallene fordi de allerede var regnet ut i annet øyemed. Det kommer jo ikke an på høyden av hvert tall, men på bevegelsen fra tall til tall, som blir vesentlig den samme enten en bruker mediantall eller gjennomsnittstall. De 71 grupper er fordelt på 5 samlegrupper etter størrelsen av bearbeidelsesverdien. Fordelingen er skjønnsmessig slik at spennvidden stiger og gruppetallet synker oppover.

Bearbeidelsesverdi pr. bedrift	Median- bearb.- verdi	Antall grupper	Pst. av bearbeidelsesverdien som falt på		
			Arbeider- lønn	Funk- sjonær- lønn	Rest
Kr.	Kr.				
Under 100 000	64	19	50.2	10.0	38.2
100 000—199 999	133	17	44.3	11.1	43.0
200 000—349 999	242	17	43.5	11.0	46.7
350 000—699 999	534	9	36.9	13.5	48.0
Minst 700 000	1 279	9	30.3	8.8	54.8

Hovedgangen i bevegelsen er den som vi måtte vente allerede etter mengdeforskyvningen mellom faktorene. Når bedriftene øker, er det først og fremst en sterk forskyvning mellom kroppsarbeidets og kapitalens andeler, idet kapitalens andel vokser på bekostning av kroppsarbeidets andel fordi en større og større del av arbeidet i bedriften faller på kapitalen. Men det vesentlige av denne forskyvning skjer før bedriftene er kommet opp over middelstørrelse. Det er større likhet mellom den middelstore og den største bedrift enn mellom den middelstore og den minste bedrift. Også bevegelsen i funksjonærlønningen er nærmest som ventet, den er i det hele tatt liten, begynner som stigning og ender som fall.

Tegner en opp disse fordelingstallene grafisk sammen med de første tallene som ble beregnet etter faktormengdene, vil en se at bevegelsen i de faktiske tall er avdempet i forhold til bevegelsen i de beregnede, det er ikke så sterke svingninger i kurvene for de faktiske tallene. Dette skyldes virkningene av den annen faktor, variasjonene i intensitetstallene. Forholdet er jo nemlig det at inntekten pr. enhet av faktoren endrer seg i motsatt retning av den relative mengde av faktoren, som vi har sett før. Avtar f. eks. mengden av arbeidere pr. 1 000 kr. kapital (og pr. funksjonær), stiger lønnen pr. timeverk. Bevegelsen i fordelingstallene blir derfor et kompromissresultat av bevegelsen i den relative mengde og den motsatte bevegelse i inntekten pr. enhet. Men mengdeforskyvningene har størst betydning fordi de er forholdsvis størst.

Endringene i sammensetningen av produksjonsapparatet foregår, som vi har sett, jevnt med like store relative endringer i bedriftstørrelsen, riktignok etter den fysiske målestokk (kubikkroten av faktorproduktet). En kan da vente at den logaritmiske kurve vil passe også når en skal uttrykke sammenhengen mellom fordelingstallene og bearbeidelsesverdien der hvor det er noen utpreget gjennomgående bevegelse, altså for arbeiderlønnen og resten. En grafisk undersøkelse av gruppertallene tyder også på dette.

De to likninger

$$\frac{I_A \cdot 100}{B} = 66.1032 \div 9.8435 \log B$$

$$\text{og } \frac{I_K \cdot 100}{B} = 23.2088 + 9.7287 \log B$$

har en determinasjon på henholdsvis 12.1 og 12.6 pst. Som en måtte vente, er sammenhengen mellom fordelingstallene og bearbeidelsesverdien langt løsere enn sammenhengen mellom inntektstallene og de faktorer som bestemmer dem.

Summen $\frac{I_A \cdot 100}{B} + \frac{I_K \cdot 100}{B}$ etter likningene er noe nær konstant, 89 pst.

Dette svarer da til den noe nær konstante prosent, 11, for funksjonærlønnen. Ser en nøyere til, faller summen etter likningene fra 89.1 til 88.9 etter som bedriftene vokser i størrelse. Stigningen i prosenten for funksjonærlønnen fra de minste bedrifter og opp til vel middelstørrelse overveier nemlig fallet videre oppover.

Avvikelsene mellom de faktiske fordelingstall og de tall som likningene gir, kan være ganske uforholdsmessige. Den høyeste restprosent har f. eks. potetmelfabrikkene (76.5). Dette er ganske små bedrifter med en gjennomsnittlig bearbeidelsesverdi på bare 84 000 kr. Etter likningen skulde prosenten ha vært ikke fullt 42. Potetmelfabrikkene har naturligvis også en svært lav prosent arbeiderlønn. Men til den kant blir de overgått av noen nesten likeså små bedrifter, de kjemisk-tekniske fabrikker. Her er den prosent av bear-

beidelsesverdien som faller på arbeiderlønnen, 16.9 mot 18.8 hos potetmelfabrikkene, og de kjemisk-tekniske fabrikkene har dog ikke større gjennomsnittlig bearbeidelsesverdi enn 102 000 kr. Den laveste prosent for arbeiderlønnen, 14.7, har de bedriftene som framstiller farmasøytiske preparater. Her er restprosenten mindre ekstrem fordi det er forholdsvis mange funksjonærer i disse fabrikkene så at det faller en forholdsvis høy prosent på funksjonærlønnen. Den gjennomsnittlige bearbeidelsesverdi er imidlertid en god del høyere her, 431 000 kr., og den komparative arbeiderlønnspersent er derfor ikke fullt så lav her som i de to andre gruppene.

Ser en nærmere på den prosent som arbeiderlønnen utgjør av bearbeidelsesverdien, viser det seg at avvikelserne fra den beregnede prosent i 14 grupper når opp til $1\frac{1}{2}$ gang spredningen (som er 12.7 pst.). Særlig stor prosent har etter dette 5 av gruppene, nemlig porselensfabrikker, glassverk, sagbruk og høvlerier, skipsbyggerier og skipsverft og teglverk, sjamottefabrikk og pottemakerier. Særlig liten prosent har 9 grupper, nemlig kjemisk-tekniske fabrikk, potetmelfabrikk, framstilling av farmasøytiske preparater etc., såpefabrikker, margarinfabrikk, mineralvannfabrikker, tilvirking av saft og syltetøy m. v., tobakksfabrikker og farge- og fernissfabrikker. Av de første fem med høy komparativ prosent har alle unntatt teglverkene særlig lav restprosent (større negativ avvikelse enn $1\frac{1}{2}$ gang spredningen, som er 12.2 pst.), men teglverkene ligger ikke langt etter. Særlig lav restprosent har dessuten de mekaniske verksteder, støperier og andre jern- og stålwarefabrikker, hvor arbeiderlønnspersenten ikke er fullt så ekstrem. Av de ni grupper med lav komparativ prosent er det tre som ikke har særlig høy restprosent, nemlig tilvirking av saft og syltetøy m. v., tobakksfabrikker og framstilling av farmasøytiske preparater etc.

Om avvikelserne skal bli store eller små, positive eller negative, beror dels på størrelsen av den komparative faktorintensitet og dels på størrelsen av den komparative inntekt pr. faktorenhet. Mens de faktiske størrelser jo varierer mot hverandre i grunntendensen, er det ingen bestemt korrelasjon mellom de komparative tall. Det er derfor ikke så sjelden at høy komparativ faktorintensitet finnes sammen med høy komparativ faktorinntekt og omvendt. Således gjelder det for arbeiderlønnspersenten at de 5 grupper med høy komparativ prosent utmerker seg ved å ha samtidig høy komparativ arbeidskraftintensitet og høy komparativ arbeiderlønn pr. timeverk (etter bearbeidelsesverdien pr. timeverk), mens de 9 grupper med lav komparativ prosent ligger lavt både med hensyn til den komparative arbeidskraftintensitet og den komparative arbeiderlønn pr. timeverk.

Formuen og inntekten i 1941.

Foreløpige oppgaver.

For tidligst mulig å kunne gi en oversikt over likningsansettelsene for siste år har Byrådet bedt likningsnemndene om oppgave over antatt formue og antatt inntekt så snart likningsansettelsene var summert. Pr. 9. sept. d. å. var oppgave kommet inn fra 736 av landets 759 skattedistrikter med ca. 98 pst. av den samlede formue og inntekt. På grunnlag av disse oppgaver og de tilsvarende tall for foregående år har Byrådet beregnet den samlede formue og inntekt i 1941, som danner grunnlaget for utskrivningen av de direkte skatter i budsjettåret 1942/43.

De innsendte oppgaver er betegnet som foreløpige. En antar allikevel at oppgavene er så nøyaktige og beregningsgrunnlaget så stort at gjennomsnittstallene ikke ligger langt fra det riktige resultat. Tilsvarende beregninger for tidligere år har stemt meget godt med de endelige oppgjør på grunnlag av de offisielle innberetninger om skattelikningen. Noen forandringer pleier det alltid å bli, særlig i fiskeridistriktene, hvor likningsarbeidet ofte begynner atskillig senere enn i andre deler av landet.

Etter lov av ²⁴/₁ 1936 skal bankinnskudd og renter av disse ikke tas med i den kommunale skattelikning, men i denne oversikt er beløpene lagt sammen henholdsvis med den formue og inntekt som er skattlagt i kommunen. Rederiselskapenes formue og inntekt er også tatt med — til dels

	Formue				Antatt inntekt			
	1940	1941	Stigning + Fall ÷		1940	1941	Stigning + Fall ÷	
	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	Pst.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	Pst.
Østfold	410 767	437 631	+ 26 864	+ 6.5	115 459	143 149	+ 27 690	+ 24.0
Akershus	1 266 225	1 294 465	+ 28 240	+ 2.2	427 968	483 672	+ 55 704	+ 13.0
Hedmark	371 463	407 558	+ 36 095	+ 9.7	102 847	125 562	+ 22 715	+ 22.1
Opland	329 999	355 917	+ 25 918	+ 7.9	83 838	108 152	+ 24 314	+ 29.0
Buskerud	340 876	358 962	+ 18 086	+ 5.3	91 037	113 117	+ 22 080	+ 24.3
Vestfold	368 923	393 508	+ 24 585	+ 6.7	97 496	111 599	+ 14 103	+ 14.5
Telemark	322 681	317 513	÷ 5 168	÷ 1.6	79 189	98 241	+ 19 052	+ 24.1
Aust-Agder	176 730	183 331	+ 6 601	+ 3.7	43 130	49 997	+ 6 867	+ 15.9
Vest-Agder	167 278	170 020	+ 2 742	+ 1.6	46 066	61 790	+ 15 724	+ 34.1
Rogaland	279 738	297 293	+ 17 555	+ 6.3	87 860	115 465	+ 27 605	+ 31.4
Hordaland	431 868	443 918	+ 12 050	+ 2.8	138 683	174 329	+ 35 646	+ 25.7
Sogn og Fjordane	162 474	182 385	+ 19 911	+ 12.3	46 586	63 475	+ 16 889	+ 36.3
Møre og Romsdal	196 652	211 559	+ 14 907	+ 7.6	64 706	90 838	+ 26 132	+ 40.4
Sør-Trøndelag ..	250 294	268 396	+ 18 102	+ 7.2	92 501	123 492	+ 30 991	+ 33.5
Nord-Trøndelag.	191 051	205 600	+ 14 549	+ 7.6	58 115	80 303	+ 22 188	+ 38.2
Nordland	166 953	195 925	+ 28 972	+ 17.4	86 831	141 893	+ 55 062	+ 63.4
Troms	78 302	93 935	+ 15 633	+ 20.0	44 560	72 094	+ 27 534	+ 61.8
Finnmark	40 976	45 733	+ 4 757	+ 11.6	31 133	46 211	+ 15 078	+ 48.4
Bygder	5 553 250	5 863 649	+ 310 399	+ 5.6	1 738 005	2 203 379	+ 465 374	+ 26.8
Byer	4 496 015	4 580 423	+ 84 408	+ 1.9	1 577 100	1 869 361	+ 292 261	+ 18.5
Riket	10049265	10444072	+ 394 807	+ 3.9	3 315 105	4 072 740	+ 757 635	+ 22.9

med beregnede tall, da mange av kommunene ikke hadde oversikt over denne del av årets likningsresultat da oppgaven ble gitt.

Tabellen på foregående side viser formue og antatt inntekt i 1940 og 1941 og forandringene fra det første år til det siste. For bygdene er tallene gitt fylkesvis, for byene under ett for samtlige.

Den antatte inntekt for hele riket er steget med 758 mill. kr., fra 3 315 mill. kr. i 1940 til 4 073 mill. kr. i 1941 eller med 22.9 pst. mot 7.4 pst. året før. I bygdene steg inntekten fra 1 738 til 2 203 mill. kr. eller 26.8 pst., i byene fra 1 577 til 1 869 mill. kr. eller 18.5 pst.

Den antatte formue for hele riket er 10 444 mill. kr. mot 10 049 mill. kr. året før. Dette er en stigning på 395 mill. kr. eller 3.9 pst. I bygdene er formuen steget med 310 mill. kr. eller 5.6 pst., i byene med 84 mill. kr. eller 1.9 pst.

Følgende tabell viser bevegelsen i likningsansettelsene i årene 1914 til 1941. Stigning (+) eller fall (÷) er beregnet i pst. av det nærmest foregående års skattelikning.

	Bygdene		Byene		Riket	
	Formue pst.	Antatt inntekt pst.	Formue pst.	Antatt inntekt pst.	Formue pst.	Antatt inntekt pst.
1914 (1915/16)	+ 7.3	+ 5.2	+ 9.0	+ 8.8	+ 6.2	+ 8.1
1915 (1916/17)	+ 13.6	+ 20.1	+ 29.6	+ 46.5	+ 20.0	+ 33.1
1916 (1917/18)	+ 29.5	+ 48.0	+ 47.8	+ 88.1	+ 37.9	+ 70.7
1917 (1918/19)	+ 29.7	+ 28.2	+ 48.9	+ 22.0	+ 38.4	+ 24.3
1918 (1919/20)	+ 20.0	+ 22.5	+ 12.6	+ 5.6	+ 16.4	+ 12.2
1919 (1920/21)	+ 7.4	+ 16.2	+ 7.2	+ 17.1	+ 7.3	+ 16.7
1920 (1921/22)	+ 2.4	+ 11.1	÷ 11.1	+ 0.4	÷ 3.9	+ 5.0
1921 (1922/23)	÷ 8.7	÷ 11.3	÷ 17.0	÷ 18.4	÷ 12.3	÷ 15.2
1922 (1923/24)	÷ 7.5	÷ 11.0	÷ 9.0	÷ 16.1	÷ 8.1	÷ 13.7
1923 (1924/25)	÷ 1.0	÷ 3.3	÷ 3.4	÷ 7.1	÷ 1.5	÷ 5.3
1924 (1925/26)	+ 2.1	+ 5.1	+ 3.4	÷ 0.5	+ 2.6	+ 2.3
1925 (1926/27)	÷ 3.4	+ 0.7	÷ 5.7	÷ 0.1	÷ 4.3	+ 0.3
1926 (1927/28)	÷ 10.4	÷ 11.9	÷ 5.6	÷ 9.7	÷ 8.5	÷ 10.9
1927 (1928/29)	÷ 6.9	÷ 9.8	÷ 6.3	÷ 7.8	÷ 6.8	÷ 8.8
1928 (1929/30)	÷ 2.0	÷ 4.5	+ 2.0	÷ 4.2	÷ 0.3	÷ 4.4
1929 (1930/31)	÷ 1.5	+ 2.2	÷ 0.3	+ 2.1	÷ 1.0	+ 2.1
1930 (1931/32)	÷ 3.4	+ 0.6	÷ 1.9	+ 0.2	÷ 2.8	÷ 0.1
1931 (1932/33)	÷ 6.0	÷ 9.9	÷ 7.6	÷ 8.5	÷ 6.7	÷ 9.2
1932 (1933/34)	÷ 4.2	÷ 4.1	÷ 0.6	÷ 2.0	÷ 2.7	÷ 3.0
1933 (1934/35)	÷ 1.6	÷ 0.6	÷ 1.7	÷ 2.6	÷ 1.7	÷ 1.7
1934 (1935/36)	+ 1.0	+ 3.3	+ 3.6	+ 2.2	+ 2.1	+ 2.7
1935 (1936/37)	+ 3.7	+ 6.4	+ 7.0	+ 6.1	+ 5.1	+ 6.2
1936 (1937/38)	+ 6.8	+ 11.9	+ 6.1	+ 10.2	+ 6.5	+ 11.1
1937 (1938/39)	+ 11.6	+ 15.7	+ 12.5	+ 14.6	+ 12.0	+ 15.2
1938 (1939/40)	+ 0.8	+ 9.2	÷ 1.7	+ 9.1	÷ 0.3	+ 9.1
1939 (1940/41)	+ 7.6	+ 6.8	+ 11.8	+ 6.3	+ 9.5	+ 6.6
1940 (1941/42)	+ 4.4	+ 11.9	+ 3.2	+ 2.9	+ 3.8	+ 7.4
1941 (1942/43)	+ 5.6	+ 26.8	+ 1.9	+ 18.5	+ 3.9	+ 22.9

En gjør oppmerksom på at skattelikningen ikke gir noe helt riktig uttrykk for det enkelte års inntekt på grunn av gjennomsnittlikningen.

Priser på faste eiendommer 1941.

Beregningene over den gjennomsnittlige skyldmarksverdi bygger på oppgavene over tinglyste eiendomsoverdragelser og viser skyldmarksverdien for vanlige jordbrukseiendommer i fri omsetning. Oppgavene over de tinglyste eiendomsoverdragelser som omfatter alle omsatte eiendommer må derfor først gjennomgås for utsortering av de salg som ikke skal være med før beregningene over skyldmarksverdiene kan bli utført.

Av eiendommer som utelates kommer først og fremst alle som er uten noe jordbruk. Enn videre alle eiendommer med under 24 øre i skyld da disse eiendommer er så små at jordbruket ikke kan være hovedsaken ved driften av dem. Likedan blir alle salg hvor særskilte forhold gjør at prisen blir vesentlig høyere eller vesentlig lavere enn vanlig utelatt ved beregningene. Av slike forhold skal en nevne særlig stor husverdi, industribyggelse, tomteverdier, med fosse-, jakt- og fiskeretter o. l. Foruten eiendommer som består bare av skog blir også eiendommer med mye skog, dvs. mer skog enn vanlig i distriktet holdt utenfor beregningene. Likeså vel som at særlig stor husverdi er grunn til å utelate en eiendom fra beregningene, vil også særlig liten husverdi være grunn nok. Videre kan en eiendom bli utelatt på grunn av avsides beliggenhet, fordi den er uten veiforbindelse, fordi den er særlig tungbrukt eller også fordi den har vært vanskjøttet så verdien er forringet.

Andre årsaker som gjør at en eiendom blir utelatt av beregningene over skyldmarksverdien er de personlige og økonomiske forhold. Således blir alle salg mellom slektninger eller hvor andre personlige forhold spiller inn utelatt. Likedan utelater en eiendommer som er utlagt på skifte, solgt ved tvangsauksjon eller eksproprietert m. v.

Bevegelsene i eiendomsprisene viser gjennom lengere tidsrom en stadig stigning. Denne prisstigning har flere årsaker. Ved beregningene over skyldmarksverdiene som omfatter den samlede verdistigning, kan en ikke skille ut de enkelte årsaker og deres virkning på endringene i skyldmarksverdiene.

Men en vil understreke at det er en del årsaker som virker til prisstigning i det lange løp, mer eller mindre uavhengig av svingningene i pengeverdien. Således fører oppstykkingen av jordbrukseiendommene i flere mindre jordbruk automatisk til stigning i skyldmarksverdien derved at den gjennomsnittlige skyldmarksverdi ligger betydelig høyere for små enn for større eiendommer. Se nærmere tabell side 244. Nedgangen i eiendomsstørrelsen har ikke foregått jevnt og det enkelte år kan vise ikke så liten avvikelse fra gjennomsnittene i de nærmeste år. For de eiendommer som danner grunnlaget for beregningene over skyldmarksverdiene har det vært en sterk nedgang fra omkring 1900 til ca. 1910. Eiendomsstørrelsen gikk da ned fra om

lag 2.50 skyldmark til 2.00 skyldmark. Gjennomsnittsstørrelsen holdt seg deretter omtrent uforandret til 1930. Så kom det en ny sterk nedgang som har brakt eiendomsstørrelsen ned til om lag 1.50 skyldmark i det siste år. Med oppstykkningen av eiendommer tenker en ikke på utparselleringen til villaeiendommer og andre tomtebruk. Disse eiendommer er for små til å bli med i beregningene over skyldmarksverdien, og de har heller ikke noe med jordbrukseiendommer å gjøre.

En annen viktig årsak til verdistigning er den sterkere drift av jorden og oppføringen av bedre og hensiktsmessigere bygninger. Derved øker avkastningen av eiendommene og betinger en høyere omsetningsverdi.

Bygging av nye veier og jernbaner eller igangsetting av nye transportruter kan få meget stor betydning for jordbruket i et distrikt ved at fraktene blir lavere, omsetningen lettere og etterspørselen øker. Oppkomsten av nye tettbygde steder virker i samme retning.

Av alle disse årsaker vil en særlig nevne den sterke utvikling av rutebiltrafikken etter 1920. Den omfatter no omtrent hver grend i landet og virkningen av den på omsetningsforholdene i landbruket har hittil vært uhyre stor.

Ved siden av disse årsaker fører naturligvis svingninger i pengeverdien slik som f. eks under og etter verdenskrigen med seg sterke prissvingninger i eiendomsverdiene.

Ved Prisdirektoratets kunngjøring nr. 22 av 8. oktober 1940 ble det fastsatt prisbestemmelser for faste eiendommer. Ved salg av fast eiendom ble det da forbudt å ta eller kreve høyere pris enn rimelig bedømt etter prisforholdene for faste eiendommer i vedkommende distrikt i tidsrommet 1. januar—8. april 1940. Har en eiendom vært omsatt i tiden 1. januar 1939—8. april 1940 er det forbudt å ta høyere pris enn den som da ble betalt. Det er dog adgang til å regne tillegg for verdiøkning ved forbedringer eller endringer og for tilvekst av skog og avling. Det må videre trekkes fra for nedgang i verdi på grunn av skader, dårlig vedlikehold, hogst, innhøstet avling m. v. Disse regler gjelder også ved tvangssalg og ekspropriasjon.

Eiendomsprisene steg uavbrutt fra 1913 til 1920, da maksimum ble nådd med kr. 7 763 pr. skyldmark mot kr. 2 664 i 1913. Stigningen var særlig sterk i årene 1916, 1917 og 1918. Etter 1920 har eiendomsprisene gått ned, når 1924 unntas, helt til 1932, da skyldmarksverdien var beregnet til kr. 3 936. Nedgangen var særlig sterk i 1926 og den har vekslet til dels betydelig i styrke fra år til annet. Fra 1932 har det vært stigning i eiendomsprisene. For 1941 var gjennomsnittsprisen pr. skyldmark kr. 6 865 svarende til 258 når 1913 = 100.

Stigningen i eiendomsprisene siden 1932 har stort sett vært svært jevn fra år til annet når en ser bort fra 1933 da den var ganske ubetydelig.

Følgende oppgave viser bevegelsen i eiendomsprisene i rikets bygder siden 1913:

Endring fra foreg. år:			Endring fra foreg. år:			Endring fra foreg. år:		
1913.....	100		1923.....	238 ÷	3.2 pst.	1933.....	149 +	0.89 pst.
1914.....	104 +	4.4 pst.	1924.....	245 +	3.1 »	1934.....	159 +	6.95 »
1915.....	112 +	7.2 »	1925.....	243 ÷	1.0 »	1935.....	176 +	10.27 »
1916.....	127 +	13.6 »	1926.....	211 ÷	13.1 »	1936.....	191 +	8.88 »
1917.....	190 +	49.6 »	1927.....	193 ÷	8.5 »	1937.....	200 +	4.29 »
1918.....	270 +	41.7 »	1928.....	191 ÷	0.8 »	1938.....	211 +	5.62 »
1919.....	289 +	7.3 »	1929.....	185 ÷	3.3 »	1939.....	221 +	4.66 »
1920.....	291 +	0.8 »	1930.....	171 ÷	7.8 »	1940.....	237 +	7.23 »
1921.....	267 ÷	8.2 »	1931.....	159 ÷	6.7 »	1941.....	258 +	8.90 »
1922.....	246 ÷	8.0 »	1932.....	148 ÷	7.15 »			

Gjennomsnittspriser pr. skyldmark for årene 1933—1941 og femåret 1937—1941.

Bygdene fylkesvis	Gjennomsnittspriser pr. skyldmark									
	1937— 1941	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner
Østfold	6 113	4 145	4 895	5 013	5 238	5 887	5 889	5 951	6 194	6 814
Akershus	6 680	4 606	4 849	5 284	5 930	6 036	6 199	6 661	6 985	7 666
Hedmark	5 190	3 969	4 167	4 398	4 604	4 670	4 914	5 225	5 761	6 314
Opland.	5 554	3 663	3 763	4 176	4 580	4 734	5 380	5 615	6 164	6 531
Buskerud	6 272	4 432	5 087	5 256	5 620	5 653	6 138	6 251	6 811	7 501
Vestfold	6 297	4 427	4 567	4 783	5 543	5 634	6 114	6 271	6 634	6 965
Telemark	5 689	4 171	4 302	4 328	4 572	5 177	5 615	5 748	5 753	6 575
Aust-Agder	6 010	4 642	4 613	4 892	5 154	5 528	5 890	5 934	6 240	6 846
Vest-Agder	6 475	4 500	4 810	5 578	6 020	6 284	6 288	6 276	6 386	7 451
Rogaland	7 086	4 196	4 321	5 694	6 324	6 351	6 631	7 265	7 553	8 061
Hordaland	5 413	3 309	3 789	4 414	4 694	5 011	5 237	5 215	5 715	6 170
Sogn og Fjordane	4 856	3 372	3 469	4 025	4 208	4 479	4 621	4 907	5 200	5 796
Møre og Romsdal	4 978	3 107	3 455	3 909	4 312	4 500	4 748	5 105	5 287	5 540
Sør-Trøndelag ...	5 472	3 374	3 634	4 391	4 590	5 036	5 197	5 493	5 831	6 275
Nord-Trøndelag..	5 082	3 229	3 504	3 815	4 039	4 586	4 938	5 021	5 343	6 107
Nordland	4 799	3 162	3 248	3 594	3 903	4 561	4 603	4 759	5 212	5 727
Troms	5 382	3 553	3 865	4 522	4 792	4 951	5 240	5 197	5 718	6 551
Riket (Finnmark unntatt)	5 902	3 971	4 247	4 683	5 099	5 318	5 617	5 879	6 304	6 865

De oppførte gjennomsnittspriser er både for de enkelte fylker og for riket beregnet ved å dividere salgssummen med den samlede matrikkelskyld for de eiendommer som er tatt med.

Fra 1940 til 1941 har stigningen i eiendomsprisene vært sterkest i Vest-Agder med over 16 pst. I Telemark, Nord-Trøndelag og Troms er stigningen vel 14 pst. og i Sogn og Fjordane vel 11 pst. Opland, Vestfold og Møre og Romsdal har minst stigning med ca. 5 pst. I de andre fylker har stigningen fra 1940 til 1941 vært mellom ca. 7 og ca. 10 pst. For hele landet er stigningen 8.90 pst.

For å kunne dømme sikrere om prisutviklingen i de enkelte distrikter bør en imidlertid se flere år i sammenheng. I det følgende skal en derfor se

på prisbevegelsen i de enkelte fylker etter at eiendomsprisene igjen begynte å stige.

Eiendomsprisene var på det laveste i 1932 og 1933. Skyldmarksverdien var lavest i 1932 i 10 fylker og i 1933 i de andre 7 fylker. Følgende oversikt viser den samlede beregnede prosentvise stigning i eiendomsprisene i de enkelte fylker fra den laveste skyldmarksverdi i 1932 eller 1933 og til i 1940.

Østfold	64.4 pst.	Telemark	57.6 pst.	Møre og Romsdal	84.9 pst.
Akershus	66.4 »	Aust-Agder	56.2 »	Sør-Trøndelag	86.0 »
Hedmark	78.5 »	Vest-Agder.....	65.6 »	Nord-Trøndelag	96.9 »
Opland	93.3 »	Rogaland	96.7 »	Nordland	84.4 »
Buskerud	81.4 »	Hordaland	86.5 »	Troms	98.8 »
Vestfold	57.3 »	Sogn og Fjordane	87.8 »	Riket (unnt. Finnmark)	74.4 »

For hele riket under ett er det 74.4 pst. stigning i eiendomsprisene siden vendepunktet i 1932—1933. De fylkesvise oppgaver viser at en kan skille mellom flere større områder med noe forskjell i stigningen. De fire fylker Opland, Rogaland, Nord-Trøndelag og Troms er nærmest unntak med sterkere stigning enn vanlig i det de alle har over 90 pst. stigning fra 1932—1933 til 1941. Sammen med disse fylker danner Hedmark og Buskerud og fylkene fra Hordaland og nordover to større områder hvor stigningen i det førstnevnte område er ca. 80 pst. og i det sistnevnte ca. 85 pst. Østfold og Akershus danner et tredje område med ca. 65 pst. stigning. Et fjerde område danner Vestfold, Telemark og Aust-Agder med en stigning på 56—57 pst. Vest-Agder med ca. 68 pst. stigning danner en overgangsstilling mellom dette område og det neste som begynner med Rogaland.

I tabellen neste side er skyldmarksverdien beregnet for eiendommer av forskjellig størrelse. Oppdelingen viser at skyldmarksverdien er størst for de minste eiendommene og at den stort sett faller jevnt ettersom eiendommen blir større og større. For fylkestallene er denne regelmessighet ikke så utpreget som for rikstallene, fordi beregningene her bygger på for få oppgaver til å gi helt sikre gjennomsnittstall. Særlig gjelder dette for de større eiendommer.

Sammenlikning av de klassevise rikstall for 1940 og 1941 viser stigning for alle eiendomsstørrelser, men stigningen er uregelmessig og uten bestemt tendens. En klassevis sammenlikning mellom 1933 da de klassevise tall var lavest og 1941 viser at de minste og største eiendommene (kl. 1, 2, 6 og 7) har noe større prisstigning enn de midlere eiendomsstørrelser.

Samtidig med stigningen i eiendomsverdiene har det også vært sterk stigning i omsetningen av landeiendommer. Mens det således i 1932 ble omsatt ca. 18 200 eiendommer i landdistriktene til en verdi av ca. 122 mill. kr., ble det i 1935 omsatt ca. 21 000 eiendommer til ca. 145 mill. kr. og i 1939 i alt omsatt 29 100 eiendommer i landdistriktene til en verdi av noe over 200 mill. kr.

Gjennomsnittspriser pr. skyldmark for jordbrukseiendommer av ulike størrelse.

Ar Fylker	Klasse 1 0.24-0.50 skyld- mark	Klasse 2 0.51-1.00 skyld- mark	Klasse 3 1.01-3.00 skyld- mark	Klasse 4 3.01-5.00 skyld- mark	Klasse 5 5.01-10.00 skyld- mark	Klasse 6 10.01-20.00 skyld- mark	Klasse 7 20.01 skyld- mark og mere	Alle klasser av jord- bruk
1940.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Østfold	13 520	9 632	7 028	7 125	6 128	5 143	5 078	6 194
Akershus	11 597	11 418	7 804	8 915	5 862	5 943	5 797	6 985
Hedmark	8 043	7 483	6 025	5 122	6 058	3 983	—	5 754
Opland	8 344	6 361	5 843	6 753	4 733	6 435	6 981	6 164
Buskerud	10 579	7 834	6 566	6 945	5 747	5 696	—	6 811
Vestfold	10 322	9 341	7 261	5 954	6 533	4 932	—	6 634
Telemark	9 533	7 048	5 883	4 176	5 295	—	4 734	5 753
Aust-Agder	10 051	8 270	5 739	5 567	—	—	—	6 240
Vest-Agder	10 487	7 156	5 974	5 089	—	—	—	6 386
Rogaland	11 090	8 682	7 499	5 765	—	—	—	7 553
Hordaland	9 819	6 640	5 468	3 404	—	—	—	5 715
Sogn og Fjordane .	6 905	6 314	5 092	4 113	—	—	—	5 200
Møre og Romsdal .	7 132	6 886	4 445	4 389	5 833	3 822	—	5 287
Sør-Trøndelag	9 065	7 450	6 027	6 982	3 984	3 524	5 461	5 831
Nord-Trøndelag....	8 803	7 694	5 081	5 543	3 862	3 875	—	5 343
Nordland	5 855	4 948	3 673	—	—	—	—	5 212
Troms	5 595	6 124	5 222	—	—	—	—	5 718
1941.								
Østfold	12 643	10 425	8 173	7 396	5 276	5 266	—	6 814
Akershus	12 402	10 227	8 730	7 880	6 242	6 513	—	7 666
Hedmark	10 986	7 613	6 135	5 743	5 230	5 564	—	6 314
Opland	9 389	7 955	5 708	5 837	5 242	—	—	6 531
Buskerud	12 015	9 100	7 755	7 270	5 880	6 567	—	7 501
Vestfold	11 710	9 829	7 604	6 573	6 252	5 832	—	6 965
Telemark	9 829	7 459	6 515	4 975	—	—	—	6 575
Aust-Agder	10 108	7 947	6 823	—	6 806	—	—	6 846
Vest-Agder	10 398	7 722	6 680	—	—	—	—	7 451
Rogaland	12 313	11 196	8 682	5 142	—	—	—	8 061
Hordaland	10 441	7 623	4 819	—	—	—	—	6 170
Sogn og Fjordane .	9 270	5 520	4 712	—	—	—	—	5 796
Møre og Romsdal .	8 095	6 368	3 972	—	—	—	—	5 540
Sør-Trøndelag	8 636	8 163	6 079	4 619	5 678	—	—	6 275
Nord-Trøndelag....	9 748	7 862	5 176	5 379	—	—	—	6 107
Nordland	6 265	6 081	4 188	—	—	—	—	5 727
Troms	6 923	6 440	5 000	—	—	—	—	6 551
R i k e t								
Finnm. unntatt 1936	6 702	5 988	5 454	4 882	4 553	4 298	4 311	5 099
—»— 1937	7 207	6 395	5 629	5 127	4 787	4 331	4 262	5 318
—»— 1938	7 913	6 612	5 898	5 023	4 896	4 728	3 610	5 617
—»— 1939	8 561	7 017	5 985	5 689	5 034	4 534	4 131	5 879
—»— 1940	8 930	7 658	6 295	6 313	5 752	5 228	5 464	6 304
—»— 1941	9 977	8 145	6 770	6 380	5 864	5 837	5 866	6 865

I 1940 var det på grunn av krigsbegivenhetene svært liten omsetning av eiendommer en tid av året. Dette året ble det derfor bare omsatt 19 502 landeiendommer for 171 mill. kroner og 3 455 byeiendommer for 114 mill. kroner. Omsetningen steg igjen i 1941, men kom ikke på langt nær opp på høyde med antallet i 1939, idet antall omsatte landeiendommer i 1941 var 24 545. Verdien av de omsatte landeiendommer viser seg dog å ligge betydelig høyere enn i 1939, nemlig på 222 mill. kr. i 1941 mot 202 mill. kr. i 1939. Av byeiendommer var det i 1941 omsatt 4 010 til en sum av 141 mill. kroner.

Alle salg av faste eiendommer i landdistriktene i årene 1937—1941.

Bygdene fylkesvis	Antall					Beløp				
	1937	1938	1939	1940	1941	1937	1938	1939	1940	1941
						1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
Østfold.....	1 203	1 295	1 318	994	1 210	11 756	11 833	13 115	11 403	16 179
Akershus.....	3 081	3 633	4 122	3 104	3 700	48 682	56 388	71 219	57 087	69 288
Hedmark.....	2 628	2 576	2 445	1 344	2 140	18 616	15 487	14 461	11 842	19 091
Opland.....	1 668	1 556	1 657	1 122	1 472	10 984	9 307	10 226	9 078	12 045
Buskerud.....	1 504	1 591	1 711	1 488	1 776	13 522	11 810	11 564	11 917	23 671
Vestfold.....	1 470	1 656	1 718	1 081	1 303	12 592	13 097	14 360	12 029	13 605
Telemark.....	1 013	952	1 024	777	846	6 864	6 890	5 289	6 116	7 343
Aust-Agder.....	715	753	700	585	598	4 785	3 890	4 399	4 716	4 928
Vest-Agder.....	673	767	815	617	704	3 710	4 400	5 090	4 161	5 538
Rogaland.....	1 616	1 700	1 855	1 378	1 480	8 132	9 577	10 512	9 181	9 703
Hordaland.....	2 137	2 343	2 346	1 705	2 094	10 284	8 780	10 630	9 345	10 542
Sogn og Fjordane	812	811	803	524	706	3 791	4 073	3 901	2 816	3 646
Møre og Romsdal	1 597	1 508	1 688	1 098	1 444	4 518	4 299	4 840	3 673	5 319
Sør-Trøndelag....	1 381	1 458	1 534	985	1 248	8 663	8 574	7 998	9 304	8 930
Nord-Trøndelag..	1 014	1 006	1 051	565	804	4 891	4 960	5 200	3 069	4 102
Nordland.....	2 237	2 228	2 207	999	1 469	4 257	4 340	4 361	2 444	4 066
Troms.....	1 368	1 391	1 388	758	912	2 367	3 065	3 322	2 114	2 611
Finnmark.....	730	971	795	428	639	1 242	1 655	1 196	864	1 539
Bygder i alt	26 847	28 195	29 147	19 502	24 545	179 656	182 425	201 683	171 159	222 146

Alle salg av faste eiendommer i byene i årene 1937—1941.

Byene fylkesvis	Antall					Beløp				
	1937	1938	1939	1940	1941	1937	1938	1939	1940	1941
						1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
Østfold.....	225	325	373	188	242	3 952	5 302	5 734	4 273	6 676
Akershus.....	35	43	20	24	26	465	534	276	318	474
Oslo.....	484	649	669	400	348	52 241	64 525	67 472	47 294	55 624
Hedmark.....	23	37	40	29	23	696	1 492	1 317	669	563
Opland.....	78	78	88	38	81	1 295	1 514	1 533	914	1 853
Buskerud.....	265	327	313	233	270	3 884	4 598	4 227	3 336	4 172
Vestfold.....	276	349	429	212	333	5 709	5 474	7 119	4 377	8 009
Telemark.....	365	390	406	261	377	3 400	3 738	3 172	2 776	4 420
Aust-Agder.....	242	268	211	180	191	2 479	2 517	2 579	2 842	2 340
Vest-Agder.....	294	388	448	253	254	5 047	7 194	7 804	8 095	8 431
Rogaland.....	726	757	737	588	514	10 172	10 165	12 258	10 001	8 926
Hordaland.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bergen.....	552	585	632	389	460	14 759	17 923	19 112	13 437	20 548
Sogn og Fjordane.	10	10	10	12	4	211	70	22	134	24
Møre og Romsdal.	227	260	252	167	219	3 683	4 414	4 205	3 609	4 104
Sør-Trøndelag....	276	275	322	236	278	8 108	9 376	10 673	8 081	10 640
Nord-Trøndelag..	42	65	43	54	84	496	989	487	1 077	820
Nordland.....	172	161	211	86	166	1 305	1 505	1 848	941	1 872
Troms.....	92	111	99	60	74	1 718	2 016	1 525	1 419	1 376
Finnmark.....	69	87	80	45	66	768	913	565	309	615
Byer i alt	4 453	5 165	5 383	3 455	4 010	120 388	144 259	151 928	113 902	141 487

I følgende tabell er satt opp særskilt skyldsatte landeiendommer (bruksnummere) etter skattefogdenes oppgaver og deres matrikkelskyld. Videre har en med oppgaver over den gjennomsnittlige skyldmarksverdi for femåret 1936—1940 og for året 1940. Til slutt har en satt opp verdien av landeieendommene fylkesvis beregnet på dette grunnlag. For hele landet er verdien etter dette grunnlag beregnet til 2 871 mill. kr. som gjennomsnitt for 1937—1941 og 3 333 mill. kr. etter gjennomsnittsverdien for 1941. For femåret 1936—1940 var verdien beregnet til 2 719 mill. kr. I tillegg til denne verdioppgave kommer så den merverdi som ligger i skog til mer enn husbehov, industrianlegg, stor hus- og tomteverdi, fosse-, jakt- og fiskeretter o. l. da eiendommer med slike herligheter holdes utenfor beregningene.

Landeieendommene, matrikkelskyld, skyldmarksverdi og beregnet verdi fylkesvis.

Fylker	Særskilt skyldsatte landeieendommer (bruksnummer) ved utgangen av 1938		Skyldmarksverdi		Landeieendommenes samlede verdi ¹ etter skyldmarkens gjennomsnittlige salgsverdi	
	Antall	Matrikkelskyld	1937—1941	1941	1937—1941	1941
		Mark	Kroner	Kroner	1000 kr.	1000 kr.
Østfold	27 896	37 621	6 113	6 814	229 977	256 349
Akershus	66 796	44 678	6 680	7 666	298 449	342 502
Hedmark	52 736	52 420	5 190	6 314	272 060	330 980
Opland	38 079	49 865	5 554	6 531	276 950	325 668
Buskerud	36 219	35 971	6 272	7 501	225 610	269 818
Vestfold	32 053	26 908	6 297	6 965	169 440	187 414
Telemark	24 588	28 884	5 689	6 575	164 321	189 912
Aust-Agder	19 137	17 557	6 010	6 846	105 518	120 195
Vest-Agder	22 803	15 252	6 475	7 451	98 757	113 643
Rogaland	32 309	23 035	7 086	8 061	163 226	185 685
Hordaland	43 643	27 902	5 413	6 170	151 034	172 155
Sogn og Fjordane	20 506	25 535	4 856	5 796	123 998	148 001
Møre og Romsdal	30 586	27 518	4 978	5 540	136 985	152 450
Sør-Trøndelag	29 780	29 677	5 472	6 275	162 393	186 223
Nord-Trøndelag	20 532	29 589	5 082	6 107	150 371	180 700
Nordland	32 207	17 399	4 799	5 727	83 498	99 644
Troms	18 493	6 842	} 5 382	6 551	{ 36 824	44 822
Finnmark	14 055	4 053				
Riket	562 418	500 706	5 902	6 865	2 871 224	3 332 712

¹ Bortsett fra skog til mer enn husbehov og andre herligheter.

*Gjennomsnittspriser for faste eiendommer i landdistriktene herredsvis,
beregnet etter salg i årene 1937—1941.¹*

Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitt- pris pr. skyldmark	Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitt- pris pr. skyldmark
Østfold.		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner	Akershus. (Forts.).		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner
røgstad	50	180.48	1 164	6 451	Sørumsund	38	145.38	886	6 096
skim	26	138.85	871	6 274	Skedsmo	24	75.26	575	7 640
pydeberg	30	64.80	436	6 731	Lillestrøm	—	—	—	—
kjipetvet	47	95.84	669	6 981	Lørenskog	13	14.66	135	9 185
lakkestad	37	199.05	1 064	5 348	Nittedal	33	118.34	843	7 121
begernes	14	55.06	380	6 902	Gjerdrum	21	73.26	345	4 714
lidsberg	63	265.91	1 484	5 581	Ullensaker	51	118.46	727	6 134
lysen	—	—	—	—	Nes	137	218.93	1 356	6 193
lødernes	5	5.77	38	6 577	Eidsvoll	40	109.32	813	7 434
lømskog	—	—	—	—	Nannestad	36	93.58	512	5 475
remark	19	54.94	341	6 206	Hurdal	8	4.86	57	11 646
lymark	14	44.26	314	7 092	Feiring	5	5.19	43	8 224
dd	23	35.44	269	7 585	<i>Fylket</i>	860	2 236.37	14 940	6 680
berg	36	137.54	782	5 683	Hedmark.				
kjeberg	28	103.78	635	6 114	Ringsaker	147	366.46	1 920	5 403
lvaler	20	14.42	140	9 723	Nes	32	223.24	763	3 420
lorge	7	32.23	176	5 455	Vang	80	131.10	802	6 118
lorsnes	—	—	—	—	Furnes	51	134.38	644	4 790
larteig	4	21.55	131	6 079	Løten	44	84.74	436	5 139
lune	33	66.10	485	7 342	Romedal	39	126.15	577	4 577
lolvøy	9	24.53	136	5 544	Stange	53	256.09	978	3 820
llemmen	9	26.70	184	6 888	Sør-Odal	68	84.72	461	5 445
lkråkerøy	—	—	—	—	Nord-Odal	64	75.87	426	5 612
lmsøy	29	60.13	350	5 818	Vinger	55	69.34	386	5 560
låde	37	70.15	442	6 297	Eidskog	83	79.94	496	6 210
lygge	18	44.27	269	6 082	Brandval	51	73.01	434	5 944
løy	8	28.36	218	7 701	Grue	56	103.83	632	6 087
laler	39	159.86	914	5 719	Hof	26	44.04	271	6 147
lobøl	45	127.63	678	5 316	Åsnes	55	56.63	304	5 370
<i>Fylket</i>	658	2 075.34	12 636	6 113	Våler	67	53.50	334	6 250
Akershus.					Elverum	80	81.50	532	6 526
vestby	55	201.50	1 131	5 611	Trysil	36	29.80	188	6 315
kråkstad	16	61.82	426	6 888	Åmot	24	34.61	201	5 808
ki	15	34.44	242	7 012	Stor-Elvdal	23	8.43	69	8 160
is	23	159.06	885	5 566	Sollia	—	—	—	—
lrogn	20	81.29	526	6 468	Ytre Rendal	16	12.67	83	6 512
lresodden	6	16.27	123	7 548	Øvre Rendal	41	40.73	237	5 823
lpppegård	—	—	—	—	Alvdal	18	12.84	76	5 904
lker	55	106.70	1 111	10 409	Folldal	18	15.21	89	5 823
lærum	39	142.66	1 029	7 214	Tynset	33	49.41	235	4 749
laker	38	119.71	1 037	8 665	Tolga	15	10.52	63	6 008
lurskog	22	42.19	296	7 024	Os	13	9.04	57	6 352
laker	11	23.28	140	6 021	Kvikne	19	21.98	137	6 230
løndre Høland	36	54.03	326	6 041	Engerdal	—	—	—	—
lordre Høland	42	61.42	456	7 422	<i>Fylket</i>	1 311	2 298.02	11 927	5 190
letskog	—	—	—	—					
lnebakk	29	64.51	341	5 281					
let	29	61.06	382	6 252					
lælingen	15	25.36	165	6 509					

¹ Beregningene over gjennomsnittsprisen pr. skyldmark bygger på salg av vanlige jordbrukseiendommer i fri omsetning. Salg av eiendommer med mye skog, industrianlegg, stor husverdi eller omteverdi, med fosse-, jakt- og fiskeretter e. l. holder en utenfor beregningene. En holder også utenfor alle salg mellom slektninger eller hvor andre personlige forhold kan ha spilt inn. Eiendommer utlagt på skifte eller solgt ved tvangsauksjon m. v. er heller ikke tatt med. For enkelte herreder med få salg har en ikke beregnet noen gjennomsnittspris.

(Forts.)

Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark	Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark
Opland.		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner	Buskerud. (Forts.)		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner
Dovre	11	7.29	42	5 757	Flesberg	25	32.59	225	6 891
Lesja	9	12.51	55	4 387	Rollag	11	21.49	137	6 381
Skjåk	8	7.96	43	5 358	Uvdal	32	25.72	168	6 521
Lom	20	25.92	105	4 057	Nore	22	25.51	160	6 271
Vågå	17	24.75	124	5 008	<i>Fylket</i>	978	1 974.78	12 386	6 271
Heidal	14	15.32	79	5 158	Vestfold.				
Sel	14	12.96	84	6 501	Strømm	8	35.91	258	7 191
Nord-Fron	66	77.80	350	4 499	Skoger	22	78.54	540	6 871
Sør-Fron	38	53.09	283	5 333	Sande	46	121.72	735	6 031
Ringebu	46	53.94	281	5 204	Hof	21	29.88	191	6 371
Øyer	18	20.74	132	6 352	Botne	26	120.04	725	6 031
Østre Gausdal	33	59.26	259	4 373	Våle	45	195.93	979	4 991
Vestre Gausdal	37	36.28	208	5 739	Borre	24	48.81	365	7 481
Fåberg	64	88.52	513	5 797	Ramnes	47	120.29	648	5 381
Biri	29	50.12	234	4 670	Andebu	54	115.77	772	6 661
Snertingdal	20	21.49	127	5 891	Stokke	93	191.05	1 207	6 311
Vardal	43	89.43	643	7 192	Sem	75	166.38	1 057	6 351
Østre Toten	44	108.09	588	5 437	Nøtterøy	59	108.07	926	8 571
Vestre Toten	40	64.37	441	6 857	Tjøme	17	25.30	228	8 991
Eina	-	-	-	-	Sandar	99	222.48	1 557	6 991
Kolbu	22	40.46	204	5 052	Tjølling	34	118.55	658	5 551
Lunner	25	43.11	277	6 415	Stavern	-	-	-	-
Jevnaker	14	64.59	320	4 954	Brunlanes	45	73.56	454	6 171
Gran	27	54.62	298	5 450	Hedrum	58	131.91	827	6 261
Brandbu	34	68.49	329	4 807	Lardal	34	114.93	587	5 101
Søndre Land	38	25.83	165	6 384	<i>Fylket</i>	807	2 019.12	12 714	6 291
Fluberg	29	21.94	150	6 837	Telemark.				
Nordre Land	36	52.95	274	5 169	Drangedal	60	90.23	520	5 761
Torpa	45	51.17	335	6 538	Sannidal	14	17.10	97	5 681
Sør-Aurdal	48	31.73	198	6 244	Skåtøy	29	27.90	195	6 981
Etnedal	44	30.16	163	5 388	Bamble	36	118.37	503	4 241
Nord-Aurdal	74	66.71	386	5 793	Eidanger	22	50.37	303	6 001
Vestre Slidre	33	35.55	191	5 384	Siljan	-	-	-	-
Øystre Slidre	28	33.51	188	5 609	Gjerpen	55	84.70	536	6 331
Vang	13	19.31	98	5 066	Solum	45	80.53	506	6 281
<i>Fylket</i>	1 085	1 472.57	8 179	5 554	Holla	25	40.60	298	7 341
Buskerud.					Lunde	38	45.63	316	6 921
Hole	30	51.22	248	4 843	Bø	64	64.99	377	5 801
Tyristrand	5	3.22	25	7 764	Sauherad	47	59.60	353	5 921
Norderhov	74	383.06	2 344	6 119	Heddal	20	23.13	130	5 641
Ådal	22	32.63	250	7 649	Tinn	17	17.26	94	5 421
Flå	5	11.31	81	7 160	Hovin	-	-	-	-
Nes	48	48.20	347	7 201	Gransherad	-	-	-	-
Gol	19	11.62	81	7 026	Hjartdal	7	8.64	46	5 341
Hemsedal	12	13.20	93	7 045	Seljord	52	74.34	371	4 981
Ål	55	82.86	428	5 170	Kviteseid	12	10.69	57	5 341
Hol	16	18.08	124	6 831	Nissedal	-	-	-	-
Sigdal	75	116.38	727	6 244	Fyresdal	11	17.08	81	4 731
Krødsherad	24	20.00	151	7 560	Mo	8	7.30	41	5 631
Modum	128	208.70	1 363	6 530	Lårdal	16	22.56	112	4 971
Øvre Eiker	135	311.23	1 892	6 078	Vinje	11	48.09	239	4 971
Nedre Eiker	38	75.00	480	6 402	Rauland	9	9.57	42	4 411
Lier	96	216.69	1 335	6 162	<i>Fylket</i>	612	935.24	5 320	5 681
Røyken	33	109.01	717	6 576	Aust-Agder.				
Hurum	27	57.61	381	6 615	Gjerstad	33	35.11	204	5 811
Ytre Sandsvær	22	56.72	344	6 073	Vegårshei	11	11.36	79	6 981
Øvre Sandsvær	24	42.79	285	6 661	Søndeled	36	33.74	218	6 451

(Forts.)

Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark	Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark
Aust-Agder. (Forts.)		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner	Vest-Agder. (Forts.)		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner
Dypvåg.....	13	13.10	79	6 063	Feda.....	8	8.92	54	6 043
Flosta.....	6	3.79	23	6 181	Kvinesdal.....	23	16.59	134	8 092
Holt.....	39	53.20	308	5 796	Hidra.....	7	7.46	34	4 584
Tovdal.....	—	—	—	—	Nes.....	10	8.41	62	7 408
Gjøvdal.....	—	—	—	—	Bakke.....	12	10.08	47	4 668
Åmli.....	7	24.13	161	6 680	Gyland.....	15	14.94	86	5 776
Mykland.....	—	—	—	—	Øvre Sirdal.....	14	10.62	86	8 099
Herefoss.....	—	—	—	—	Tonstad.....	5	4.41	30	6 803
Froland.....	14	23.86	131	5 496	<i>Fylket</i>	601	732.67	4 744	6 475
Østre Moland.....	19	40.29	208	5 160	Rogaland.				
Stokken.....	4	2.53	15	5 929	Sokndal.....	16	15.53	77	4 950
Tromøy.....	17	29.54	171	5 789	Lund.....	11	14.34	88	6 154
Hisøy.....	4	5.55	44	7 838	Heskestad.....	6	9.72	64	6 533
Øyestad.....	20	33.18	248	7 484	Bjerkreim.....	20	24.47	148	6 067
Fjære.....	31	41.70	267	6 409	Helleland.....	14	21.25	107	5 035
Landvik.....	5	9.67	56	5 765	Eigersund.....	39	38.01	261	6 868
Eide.....	4	10.24	54	5 273	Ogna.....	8	17.31	128	7 409
Vestre Moland.....	17	39.57	204	5 146	Nærbø.....	8	7.70	58	7 481
Høvåg.....	10	12.16	66	5 421	Varhaug.....	18	27.77	207	7 436
Birkenes.....	11	38.42	219	5 711	Klepp.....	19	28.44	252	8 857
Vegusdal.....	8	22.15	129	5 835	Time.....	30	50.65	394	7 783
Iveland.....	12	27.47	153	5 553	Gjestal.....	—	—	—	—
Hornnes.....	13	19.07	135	7 087	Høyland.....	44	54.21	491	9 062
Evje.....	9	12.37	74	6 000	Madla.....	9	4.65	78	16 667
Bygland.....	7	5.91	34	5 795	Sola.....	19	22.31	240	10 758
Bykle.....	—	—	—	—	Hetland.....	39	47.05	489	10 393
Valle.....	7	8.66	44	5 110	Randaberg.....	9	11.08	125	11 315
Hylestad.....	13	7.42	58	7 872					
<i>Fylket</i>	379	580.42	3 489	6 010	Høle.....	9	9.73	74	7 605
Vest-Agder.					Forsand.....	10	9.48	83	8 755
Tveit.....	16	35.00	273	7 798	Strand.....	35	27.41	204	7 451
Oddernes.....	11	8.66	63	7 296	Finnøy.....	16	14.23	112	7 888
Randesund.....	20	30.26	215	7 099	Rennesøy.....	—	—	—	—
Vennesla.....	4	4.97	54	10 926	Mosterøy.....	—	—	—	—
Øvrebø.....	10	14.57	137	9 430	Kvitsøy.....	—	—	—	—
Hægeland.....	14	13.56	115	8 473	Vikedal.....	15	12.89	76	5 923
Søgne.....	29	40.02	276	6 899	Sandeid.....	20	29.13	166	5 704
Greipstad.....	11	11.86	90	7 605	Imsland.....	6	9.79	51	5 158
Halse og Harkmark	48	55.54	378	6 804	Nedstrand.....	19	36.30	183	5 054
Holum.....	25	53.42	273	5 119	Sjernerøy.....	13	38.39	210	5 475
Laudal.....	20	17.91	119	6 661	Fister.....	6	8.81	60	6 856
Øyslebø.....	12	17.19	110	6 385	Årdal.....	8	5.85	31	5 231
Finsland.....	20	30.88	213	6 893	Hjelmeland.....	20	25.06	165	6 576
Grindheim.....	6	7.62	61	7 966	Jelsa.....	17	17.54	93	5 285
Bjelland.....	10	19.10	133	6 974	Erfjord.....	5	2.48	21	8 589
Åseral.....	9	15.02	102	6 763	Sand.....	9	20.25	152	7 488
Konsmo.....	15	19.83	122	6 137	Sauda.....	9	12.55	87	6 916
Vigmostad.....	14	19.27	104	5 420	Suldal.....	15	17.95	110	6 119
Sør-Audnedal.....	41	39.81	232	5 818	Åkra.....	12	7.38	44	5 925
Spangereid.....	26	24.61	154	6 258	Skudenes.....	23	25.27	118	4 675
Lista.....	35	39.01	219	5 608	Stangaland.....	9	9.61	61	6 296
Herad.....	8	7.31	35	4 805	Avaldsnes.....	15	17.58	139	7 714
Spind.....	11	15.89	84	5 261	Torvastad.....	7	12.83	92	7 132
Austad.....	14	21.39	91	4 264	Utsira.....	—	—	—	—
Lyngdal.....	37	45.66	280	6 139	Skåre.....	10	12.76	81	6 317
Kvås.....	13	16.40	94	5 726	Tysvær.....	25	27.18	179	6 586
Hægebostad.....	9	8.22	54	6 521	Bokn.....	—	—	—	—
Eiken.....	5	6.30	34	5 444	Skjold.....	36	63.50	407	6 413
Fjotland.....	14	11.96	95	7 948	Vats.....	17	30.07	203	6 746
					<i>Fylket</i>	705	914.64	6 481	7 086

(Forts.)

Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark	Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark
Hordaland.		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner	Sogn og Fjordane.		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner
Varaldsøy	—	—	—	—	(Forts.)	—	—	—	—
Strandebarm	9	13.46	72	5 334	Lærdal	6	9.50	49	5 158
Kvinnherad	19	26.58	117	4 385	Borgund	—	—	—	—
Skånøvik	16	24.49	111	4 519	Sogndal	9	7.97	55	6 863
Etne	28	37.69	230	6 115	Aurland	4	4.93	29	5 781
Fjelberg	4	7.64	32	4 195	Leikanger	6	5.87	39	6 644
Ølen	29	50.37	269	5 337	Balestrand	—	—	—	—
Vikebygd	13	9.94	60	6 074	Vik	12	16.52	64	3 869
Sveio	24	22.47	137	6 119	Kyrkjebø	—	—	—	—
Valestrand	12	15.55	72	4 598	Lavik	7	3.31	22	6 662
Bremnes	9	9.05	36	4 006	Brekke	4	4.91	24	4 969
Moster	—	—	—	—	Gulen	10	13.43	50	3 703
Bømlo	—	—	—	—	Solund	4	2.04	11	5 147
Stord	12	16.19	85	5 236	Hyllestad	9	13.68	42	3 092
Fitjar	8	3.69	22	5 854	Askvoll	6	3.82	23	5 890
Tysnes	17	19.61	96	4 913	Fjaler	14	24.51	94	3 841
Fusa	4	1.94	10	5 052	Gaular	11	18.80	79	4 206
Hålandsdal	—	—	—	—	Jølster	5	6.20	27	4 355
Strandvik	5	6.00	28	4 733	Førde	9	5.77	39	6 774
Os	15	12.32	70	5 643	Naustdal	10	11.16	58	5 211
Samnanger	5	3.10	20	6 419	Vevring	—	—	—	—
Fana	27	32.35	227	7 028	Kinn	10	6.61	42	6 393
Austevoll	6	3.67	19	5 169	Bru	10	13.03	62	4 731
Sund	—	—	—	—	Eikefjord	—	—	—	—
Fjell	—	—	—	—	Bremanger	6	5.18	38	7 245
Askøy	9	4.69	62	13 259	Selje	9	6.97	38	5 380
Laksevåg	5	1.77	24	13 559	Sør-Vågsøy	—	—	—	—
Haus	18	21.41	128	5 980	Nord-Vågsøy	—	—	—	—
Bruvik	—	—	—	—	Davik	11	16.03	71	4 407
Hosanger	9	10.77	42	3 911	Eid	8	11.25	53	4 671
Modalen	—	—	—	—	Hornindal	—	—	—	—
Hamre	6	6.84	39	5 770	Gloppen	—	—	—	—
Åsane	12	13.85	90	6 498	Breim	—	—	—	—
Alversund	12	10.94	61	5 534	Innvik	6	7.89	34	4 297
Meland	8	6.41	41	6 416	Stryn	8	13.15	66	5 004
Herdla	12	6.00	43	7 100	<i>Fylket</i>	263	305.86	1 485	4 856
Hjelme	—	—	—	—	Møre og Romsdal.	—	—	—	—
Manger	4	6.82	33	4 824	Vanylven	18	17.70	86	4 867
Hordabø	11	10.82	44	4 053	Syvde	14	12.19	52	4 303
Sæbø	—	—	—	—	Sande	10	6.62	34	5 136
Lindås	23	20.16	85	4 221	Rovde	5	4.38	20	4 452
Austrheim	8	8.53	40	4 736	Herøy	16	12.43	60	4 789
Masfjorden	15	17.71	75	4 230	Ulstein	—	—	—	—
Røldal	—	—	—	—	Hareid	—	—	—	—
Ullensvang	—	—	—	—	Vartdal	—	—	—	—
Kinsarvik	—	—	—	—	Volda	8	8.92	41	4 619
Odda	—	—	—	—	Dalsfjord	—	—	—	—
Eidfjord	—	—	—	—	Ørsta	11	5.66	32	5 610
Ulvik	6	6.89	31	4 565	Hjørundfjord	8	8.82	42	4 799
Granvin	7	7.39	42	5 683	Sunnylven	7	4.66	16	3 487
Kvam	13	13.22	73	5 518	Norddal	13	15.45	55	3 534
Jondal	9	14.50	63	4 362	Stranda	14	13.47	67	4 960
Evanger	6	8.74	32	3 701	Stordal	—	—	—	—
Voss	25	19.75	133	6 724	Sykkylven	24	26.32	106	4 012
Vossestrand	12	17.63	75	4 258	Ørskog	12	10.50	61	5 800
<i>Fylket</i>	531	584.53	3 164	5 413	Skodje	25	24.36	108	4 429
Sogn og Fjordane.	—	—	—	—	Vatne	12	12.46	56	4 528
Jostedal	4	6.11	34	5 565	Borgund	71	54.49	354	6 495
Luster	11	16.98	88	5 171	Giske	12	13.84	65	4 675
Hafslo	31	25.40	133	5 232	Vigra	8	7.96	37	4 617
Årdal	—	—	—	—	Haram	27	26.72	125	4 687

(Forts.)

Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark	Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark
Møre og R.dal. (Forts.)		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner	Sør-Tr.lag. (Forts.)		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner
Tresfjord	8	6.83	32	4 671	Vinje	—	—	—	—
Vestnes	19	13.33	71	5 289	Rissa	20	27.61	156	5 656
Voll	—	—	—	—	Lensvik	—	—	—	—
Eid	4	14.28	59	4 101	Stadsbygd	8	12.45	58	4 635
Grytten	9	9.25	42	4 573	Orkdal	58	103.07	570	5 534
Hen	9	10.60	49	4 599	Orkland	18	25.36	146	5 752
Veøy	14	14.33	56	3 907	Orkanger	—	—	—	—
Eresfjord og Vistdal	4	3.61	22	6 122	Meldal	15	22.79	129	5 663
Nasset	13	17.19	100	5 806	Rennebu	52	29.83	162	5 441
Bolsøy	40	52.70	312	5 923	Opdal	41	48.30	259	5 361
Fræna	24	23.18	104	4 478	Røros	—	—	—	—
Nord-Aukra	4	2.23	10	4 260	Brekken	9	6.34	43	6 743
Sør-Aukra	11	7.06	38	5 323	Glåmos	10	6.42	50	7 719
Sandøy	—	—	—	—	Røros landsogn....	6	4.17	20	4 880
Bud	5	3.83	24	6 258	Ålen	7	4.53	22	4 823
Hustad	16	8.27	50	6 012	Haltdalen	9	4.66	32	6 792
Kvernes	5	5.77	23	3 974	Singsås	12	7.45	43	5 809
Grip	—	—	—	—	Budal	—	—	—	—
Bremsnes	17	8.81	60	6 791	Støren	11	21.00	79	3 752
Kornstad	8	7.55	37	4 914	Soknedal	13	8.84	38	4 250
Eide	12	6.34	34	5 401	Horg	15	20.00	102	5 096
Frei	12	7.53	39	5 223	Hølanda	12	11.62	59	5 074
Gjemnes	14	12.13	54	4 460	Flå	6	11.08	51	4 641
Øre	19	21.83	104	4 768	Melhus	19	52.03	212	4 066
Straumsnes	7	6.57	36	5 495	Skaun	11	14.90	103	6 905
Tingvoll	34	19.93	114	5 719	Børse	14	38.52	233	6 057
Øksendal	—	—	—	—	Geitastrand	—	—	—	—
Ålvundeid	4	2.52	13	5 278	Buvik	—	—	—	—
Sunndal	9	18.83	74	3 941	Byneset	10	30.63	163	5 312
Stangvik	11	8.68	41	4 706	Leinstrand	10	29.51	176	5 954
Åsskard	11	9.56	49	5 146	Strinda	56	113.51	751	6 615
Surnadal	20	14.71	65	4 395	Malvik	15	18.02	134	7 425
Rindal	38	25.68	125	4 868	Klæbu	9	9.45	71	7 508
Aure	19	24.00	121	5 052	Tiller	10	16.06	105	6 527
Stemshaug	—	—	—	—	Selbu	49	35.43	194	5 479
Valsøyfjord	8	11.99	48	4 032	Tydal	8	3.94	24	6 129
Halsa	10	8.67	39	4 516					
Tustna	12	10.08	45	4 419	<i>Fylket</i>	690	912.85	4 995	5 472
Edøy	—	—	—	—	Nord-Trøndelag.				
Hopen	—	—	—	—	Meråker	17	16.59	87	5 237
Brattvær	14	7.58	40	5 336	Hegra	19	33.42	139	4 162
<i>Fylket</i>	806	735.93	3 664	4 978	Skatval	13	22.82	101	4 447
Sør-Trøndelag.					Stjørdal	18	13.69	90	6 553
Osen	5	5.99	17	2 788	Lånke	10	15.23	79	5 199
Roan	10	9.08	41	4 488	Leksvik	29	14.88	88	5 941
Stoksund	5	4.22	26	6 165	Frosta	44	31.67	170	5 359
Åfjord	12	19.66	78	3 942	Åsen	10	15.71	80	5 073
Jøssund	7	22.15	83	3 756	Skogn	29	52.22	315	6 040
Nes	6	8.45	32	3 760	Frol	21	17.60	119	6 770
Bjugn	—	—	—	—	Verdal	79	86.73	418	4 816
Stjørna	20	19.24	111	5 772	Ytterøy	6	4.77	33	6 895
Agdenes	—	—	—	—	Mosvik	5	3.20	15	4 656
Ørland	16	22.73	126	5 548	Verran	6	2.56	18	7 090
Sør-Frøya	—	—	—	—	Inderøy	16	39.67	138	3 486
Nord-Frøya	13	7.99	41	5 094	Røra	13	9.02	58	6 464
Hitra	—	—	—	—	Sandvollan	8	7.36	31	4 239
Kvenvær	4	3.17	12	3 686	Sparbu	21	34.52	146	4 244
Fillan	8	8.19	27	3 346	Ogndal	7	12.29	55	4 507
Sandstad	—	—	—	—	Egge	10	16.06	95	5 919
Heim	13	7.92	43	5 487	Beitstad	15	33.26	148	4 448
Hemne	5	7.22	34	4 744	Malm	—	—	—	—
Snillfjord	—	—	—	—					

(Forts.)

Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark	Herreder	Medregnede salg	Matrikel- skyld	Kjøpesum	Gjennomsnitts- pris pr. skyldmark
Nord-Tr.lag. (Forts.)		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner	Nordland. (Forts.)		Mk. Øre	1000 kr.	Kroner
Namdalseid	8	5.49	30	5 466	Steigen	17	10.57	37	3 534
Kvam	10	33.62	145	4 307	Hamarøy	17	12.38	59	4 778
Stod	8	32.22	157	4 872	Tysfjord	4	1.74	8	4 353
Snåsa	21	14.71	112	7 595	Ankenes	11	10.56	53	5 038
Nordli	4	3.90	24	6 179	Evenes	-	-	-	-
Sørli	-	-	-	-	Ballangen	-	-	-	-
Grong	-	-	-	-	Lødingen	6	2.44	20	8 115
Harran	-	-	-	-	Tjeldsund	6	3.51	19	5 413
Namsskogan	-	-	-	-	Vågan	21	14.18	88	6 175
Røyrvik	-	-	-	-	Gimsøy	14	6.55	40	6 088
Høylandet	-	-	-	-	Borge	46	21.48	114	5 300
Overhalla	23	27.62	161	5 820	Valberg	8	4.47	18	3 932
Vemundvik	5	5.08	37	7 330	Buksnes	40	25.25	137	5 419
Klinga	6	9.16	54	5 906	Hol	30	21.70	109	5 026
Fosnes	5	4.81	18	3 773	Flakstad	19	11.56	53	4 606
Otterøy	-	-	-	-	Moskenes	-	-	-	-
Flatanger	7	6.09	30	4 929	Væøy	7	3.94	21	5 241
Nærøy	7	4.72	25	5 386	Røst	7	4.06	27	6 665
Vikna	4	2.34	12	5 012	Hadsel	119	68.71	342	4 981
Leka	4	4.75	17	3 488	Bø	62	25.81	141	5 474
Gravvik	-	-	-	-	Øksnes	31	12.11	72	5 976
Kolvereid	11	12.54	58	4 608	Langenes	6	1.97	13	6 711
Foldereid	10	6.71	31	4 620	Sortland	52	29.65	171	5 767
Fylket	544	675.70	3 434	5 082	Dverberg	21	9.20	47	5 132
Nordland.					Bjørnskinn	30	14.37	68	4 756
Bindal	27	19.47	73	3 756	Andenes	9	3.97	26	6 431
Sømna	18	11.45	48	4 235	Fylket	976	572.50	2 748	4 799
Brønnøy	9	5.19	27	5 252	Troms.				
Vega	16	10.54	48	4 572	Kvæfjord	14	14.25	73	5 128
Velfjord	15	10.51	37	3 552	Skånland	8	4.09	22	5 499
Tjøtta	5	2.99	13	4 231	Sandtorv	7	4.18	28	6 579
Vevelstad	4	4.40	19	4 318	Trondenes	6	5.17	33	6 354
Vefsn	11	11.34	56	4 925	Bjarkøy	8	5.27	28	5 375
Grane	6	2.97	27	8 990	Ibestad	5	1.99	15	7 437
Drevja	3	1.38	6	4 609	Andøja	-	-	-	-
Hattfjellidal	-	-	-	-	Gratangen	9	3.97	20	4 990
Alstahaug	-	-	-	-	Astafjord	-	-	-	-
Leirfjord	-	-	-	-	Lavangen	4	1.47	8	5 272
Stamnes	-	-	-	-	Salangen	3	1.74	9	5 051
Herøy	-	-	-	-	Dyrøy	-	-	-	-
Nordvik	6	3.56	12	3 439	Sørreisa	7	2.69	23	8 420
Dønnes	28	10.45	39	3 731	Tranøy	4	2.11	11	5 261
Nesna	23	16.80	61	3 639	Berg	-	-	-	-
Hemnes	-	-	-	-	Torsken	-	-	-	-
Sør-Rana	12	11.76	45	3 852	Hillesøy	-	-	-	-
Elsfjord	4	5.90	16	2 780	Lenvik	22	13.56	82	6 068
Korgen	-	-	-	-	Målselv	19	9.00	43	4 796
Nord-Rana	12	8.75	28	3 189	Øverbygd	-	-	-	-
Lurøy	16	8.05	32	3 971	Bardu	-	-	-	-
Træna	-	-	-	-	Malangen	14	7.30	31	4 218
Rødøy	17	8.98	41	4 531	Balsfjord	10	4.95	25	5 025
Meløy	27	12.86	61	4 745	Tromsøysund	24	13.37	73	5 486
Gildeskål	17	8.45	38	4 509	Lyngen	8	3.53	17	4 725
Beiarn	6	2.46	10	4 106	Kåfjord	4	1.67	7	4 414
Bodin	21	20.10	92	4 593	Storfjord	-	-	-	-
Skjerstad	7	4.85	22	4 577	Ullsfjord	-	-	-	-
Fauske	24	15.50	71	4 571	Karlsøy	19	8.33	45	5 427
Saltidal	16	10.04	46	4 552	Helgøy	5	2.35	14	5 830
Sørfold	12	5.68	21	3 628	Skjervøy	7	3.31	14	4 202
Nordfold	10	3.66	14	3 689	Nordreisa	-	-	-	-
Kjerringøy	-	-	-	-	Kvænangen	5	3.15	13	3 968
Leiranger	-	-	-	-	Fylket	232	125.54	676	5 382

Tømmerfløtingen i de norske vassdrag i året 1941.

Materialet til fløtingsstatistikken er som i de tidligere år vesentlig innhentet fra de enkelte fløtingsforeninger. Bare i tilfelle det i et vassdrag ikke er dannet fellesfløtingsforening eller en ikke kan få oppgave på annen måte, blir det innhentet oppgave gjennom lensmannen i vedkommende distrikt.

De detaljerte oppgaver over lenser i vassdragene blir tatt med bare hvert femte år. Oversikten var sist tatt med i 1940.

Siden 1922 er fløtingsstatistikken bygd på oppgavene over mengden av tømmer innmeldt (merkt) til fløting i vassdragene, mens det tidligere ble brukt oppgaver over framfløtt tømmer. Samtidig med endringen i grunnlaget for statistikken ble oversiktstabellen gjort utførligere. Spesialoppgavene for de enkelte vassdrag er derimot kortet sterkt inn. Interesserte viser en derfor til de trykte rapporter som foreligger for de større vassdrag.

I det skjemaet som er brukt, er spesifiseringen for stokketallet og kubikkmassen uforandret siden 1937. For de andre oppgaver har en derimot omarbeidd skjemaet fullstendig i 1939 og 1940. De økonomiske spørsmål er helt omarbeidd med tanke på å kunne gi de gjennomsnittlige utgifter ved fløtingen, hvordan disse utgifter fordeler seg og dessuten arbeidstiden i dagsverk (eller timeverk) ved lensearbeid og ved fløting. Oversiktstabellen over stokketall og kubikkmasse i hvert enkelt vassdrag er uforandret siden 1937.

En oppdeling av det innmeldte kvantum til fløting etter treslag er gitt for så få vassdrag at en foreløpig ikke har villet bearbeide materialet videre i denne retning.

For årene 1935—1940 var fløtingskvantumet oppgitt til:

1935 .	4 022 301 m ³	1938 .	5 630 359 m ³
1936 .	3 372 237 »	1939 .	2 222 711 »
1937 . . .	4 183 960 »	1940 .	3 356 964 »

I 1941 var det innmeldt 2 998 913 m³. Dette er knapt 86 pst. av gjennomsnittet for 10-års-perioden 1931—1940 som er 3 500 068 m³ og ca. 71.5 pst. av det årlige gjennomsnitt siden 1886 som er ca. 4.2 millioner m³.

Vinteren 1940/41 var usedvanlig streng og våren kom seint. Først i mai måned kom snøsmeltingen igang. Sønnafjells var snømengden liten, våren var tørr og kald, så vårfloppen uteble omtrent helt. Utsiktene for fløtingen var derfor dårlige. Sommeren ble også nedbørfattig og først ut i

august kom det så mye nedbør at det fikk betydning for fløtingen. Sønna-fjells ble det derfor store vanskeligheter for fløtingen og den ble også noe dyrere enn ellers av den grunn. Det hjalp imidlertid godt at tømmeret hadde fått særlig god tørk. Nordafjells var vassføringa betydelig gunstigere for fløtingen enn sønnafjells.

I enkelte vassdrag var det litt knapp tilgang på arbeidshjelp. Arbeids-lønna ble forhøyet med 10 pst. fra 1. juli 1941.

Det tømmerkvantum som ble innmeldt til fløting i 1941 fordeler seg slik på de enkelte landsdeler¹ i relative tall:

	Østlandet og Oplandene	Sørlandet	Vestlandet	Trøndelagen	Nord-Norge	Riket
Stokker	82.507	10.201	0.044	6.522	0.726	100.000
m ³	78.320	15.399	0.077	5 493	0.711	100.000

Gjennomsnittsstørrelsen pr. stokk innmeldt tømmer var i 1941 0.131 m³ mot 0.133 m³ de to årene før. Før 1939 hadde det laveste gjennomsnitt vært 0.149 m³ pr. stokk. Denne nedgang i gjennomsnittsstørrelsen pr. stokk inn-meldt tømmer skyldes særlige forhold.

Ved skrivelser fra Landbruksdepartementet av 31. juli 1938 ble det be-stemt at det for sliperi- og cellulosestømmer skulde brukes følgende klasse-inndeling:

1. klasse 0.150 m³ pr. stokk og derover mot før 0.200 m³ og derover.
2. » fra 0.075 til 0.150 m³ pr. stokk mot før 0.100 til 0.200 m³.
3. » » 0.025 » 0.075 m³ » » » 0.025 » 0.100 m³.

Denne klasseinndeling er brukt i vassdragene på Østlandet, Oplandene og Sørlandet. Disse distrikter omfatter over 80 pst. av den samlede fløting. Som det framgår av etterfølgende oppgave er det også i disse vassdrag at nedgangen i gjennomsnittsstørrelsen har funnet sted. Landsdelsvis var gjen-nomsnittsstørrelsen i m³ pr. stokk fløtt tømmer siden 1938:

	Østlandet og Oplandene	Sørlandet	Vestlandet	Trøndelagen	Nord-Norge	Riket
1938	0.148	0.201	0.200	0.112	0.156	0.150
1939	0.129	0.182	0.225	0.113	0.167	0.133
1940	0.128	0.199	0.180	0.111	0.119	0.133
1941	0.124	0.199	0.229	0.110	0.128	0.131

Gjennomsnittsstørrelsen av det fløtte tømmer har gått sterkt ned i de siste 50 år. I femåret 1886—1890 var gjennomsnittsstørrelsen av tømmeret 0.240 m³ pr. stokk, i 1901—1905 0.210 m³, i 1916—1920 0.168 m³ og 1931—1935 0.154 m³. Denne nedgang som bl. a. blir bestemt av kappings-måten som igjen er en følge av betalings- og klasseinndeling, er også i høy grad en følge av treforedlingsindustriens utvikling. Da disse forskjellige år-saker har virket med vekslende styrke fra vassdrag til vassdrag, vil en riktig

¹ Østlandet og Oplandene omfatter fylkene Østfold, Akershus, Hedmark, Opland, Buskerud og Vestfold. Sørlandet omfatter fylkene Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. Vestlandet omfatter fylkene Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Trøndelagen omfatter fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Nord-Norge om-fatter fylkene Nordland, Troms og Finnmark.

vurdering av gjennomsnittstallene være vanskelig å gjennomføre. Dette gjelder både sammenlikning mellom de forskjellige landsdeler det samme år og mellom eldre og nyere oppgaver.

Etter inndelingen på skjemaet skulde en også kunne regne ut gjennomsnittsstørrelsen pr. stakk vassdragsvis særskilt for skurtømmer og sliperi- og cellulosestømmer. Spesifisering mangler dog for svært mange vassdrag og den mangler for de fleste større vassdrag. De fleste år har således bare vel fjerdeparten vært spesifisert. Følgende gjennomsnittstall blir derfor bare tilnærmet riktige.

Gjennomsnittlig kubikkmasse pr. stakk:

År	Skurtømmer	Sliperi- og cellulosestømmer
1938	0.2082 m ³	0.1143 m ³
1939	0.2066 »	0.0950 »
1940	0.2062 »	0.0984 »
1941	0.2054 »	0.0904 »

Ved endringen av skjemaet i 1939 vilde Byrådet søke å få bedre oversikt over fløtingsutgiftene, fordelingen av disse og den medgåtte arbeidstid ved fløtingen. Det foreligger no oppgaver for 3 år, men for de to første år — 1939 og 1940 — mangler det oppgaver over utgiftene i enkelte bivassdrag. Nettoutgiften for disse år må derfor sannsynligvis økes med nesten 10 øre pr. m³. Også for 1941 mangler det opplysninger om noen få bivassdrag, men i så lite omfang at det er uten vesentlig betydning for den gjennomsnittlige driftsutgift. I enkelte mindre vassdrag er det av særskilte årsaker ikke oppført utgifter til administrasjon.

Utgiftene til de to poster: Vedlikehold m. v. og Opprensning og nyanskaffelser er flere steder oppført under ett. Fordeling mellom de to poster er da utført etter samme forhold som for de vassdrag hvor fordelingen foreligger.

I disse tre år har tømmermengden vært betydelig mindre enn vanlig før om årene, og det har også vært til dels store vanskeligheter med vassføringen. I 1940 gjorde dessuten krigsbegivenhetene sitt til å fordyre fløtingen en del.

Oppgave over alle fløtingsutgifter foreligger for over 95 pst. av fløtt kvantum og for 1941 har en fordeling av utgiftene for vel 91 pst.

Gjennomsnittlige fløtingsutgifter for hele riket i øre pr. m³ virke:

År	Administrasjon	Arbeidslønninger ved fløtingen	Vedlikehold, nyanskaffelser og amortiseringer	Opprenskings- og utbedringsarbeider	Assuranse, trygd og skatter	Andre utgifter	Sum	Diverse inntekter	Nettoutgifter
1939 . .	23.9	129.3	29.8	10.9	7.0	23.8	224.7	5.9	¹ 218.8
1940 . .	15.5	120.0	17.5	6.3	6.6	22.1	188.0	3.7	¹ 184.3
1941 .	19.0	145.0	23.2	10.5	7.8	25.7	231.2	7.9	223.3

¹ Utgifter for enkelte bivassdrag mangler.

Bygging av nye veier, nye og gode lastebiltyper og spredningen av sagbruksvirksomheten utover i skogdistriktene har ført til store endringer i transportforholdene og har virket sterkt på forutsetningene for tømmerfløtingen. Denne er derfor opphørt i flere vassdrag. En liste over vassdrag hvor fløtingen er opphørt er tatt inn i beretningen om fløtingen i 1939. Se Statistiske Meddelelser 1940, nr. 10 og 11. Det er no også meldt at fløtingen er opphørt i nr. 29 Bjørkosvassdraget. For en rekke mindre vassdrag er det tvilsomt om det blir mer fløting, men de er ført opp i oversiktstabellen inntil videre.

Spesialoppgaver over fløtingen i 1941 for en del av de større vassdrag.

Nr. 2. I Haldens vassdrag ble det i 1941 innmeldt til fløting 1 225 228 stokker = 121 879 m³. Herav er 85 680 stokker = 14 230 m³ skurtømmer.

Ved de forskjellige steder er det tatt inn følgende mengder fløtt last:

	Sag- tømmer m ³	Sliperi- og cellulose- tømmer m ³	Props m ³	Sum m ³
1. Ovenfor Skulerud	—	—	—	—
2. — Tistedal	67	17 424	40	17 531
3. I Tistedal og ved Halden	14 163	85 328	1 798	101 289
4. Til Fredrikstad m. fl. steder . .	—	3 059	—	3 059

Årets kvantum svarer til vel 84 pst. av gjennomsnittet for de 10 år 1932—1941 som er 144 846 m³.

1. Fra Østelven er det utskilt ved Skulerud lense 29 570 m³, hvorav 2 336 m³ sagtømmer, 26 985 m³ sliperi- og cellulose-tømmer og 249 m³ props.

2. Fra Vestelven er det utskilt ved Skulerud lense 5 669 m³, hvorav 96 m³ sagtømmer, 5 425 m³ sliperi- og cellulose-tømmer og 148 m³ props.

3. I vassdraget nedenfor de hovedlenser, som er nevnt under 1 og 2, er framfløtt 86 640 m³, hvorav 11 798 m³ sagtømmer, 73 401 m³ sliperi- og cellulose-tømmer og 1 341 m³ props. Tømmer over Otteid og Holmgil brygge er regnet med.

Ved Otteid ble i alt overført 478 103 stokker = 46 517 m³. Det er ikke opplyst hvor mye av dette tømmer er fra svenske skoger. Ved Holmgil brygge ble det ikke overført tømmer i 1941. I 1941 er det heller ikke fløtt tømmer til Sverige ved Krogfoss.

På grunn av sein framfløting, som skyldes for lite vann ble det inneliggende ca. 45 000 stokker ved Skulerud og ca. 1 800 stokker på Bøens dam.

Alle fløtningsutgifter beregnet pr. m³ og distriktsvis har vært følgende:

	1937	1938	1939	1940	1941
	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Fra Mangenvassdraget levert i Skjervangen	107	110	136	142	140
» Østelven til Femsjøens utløp	305	311	327	350	402
» Vestelven til —»	324	347	423	403	472
» Hovedvassdr. til —»	145	149	157	175	199
» Otteid til —» inkl. mosing m. v... ..	90	91	103	110	120
» Skulerud lense til —» —»	170	170	204	200	223
» Femsjøens utløp til Iddefjord	80	82	87	99	102

Nr. 3. Glomma s distrikt. I 1941 ble i alt merkt til fellesfløting 9 250 476 stokker = 1 196 971 m³. Av privatfløting foreligger det oppgaver for 69 382 stokker = 14 542 m³. Fra Sverige var det med 404 644 stokker = 42 722 m³.

Til Nordfløtingen, o: Glomma med bivassdrag til Øieren, var det i 1941 innmeldt følgende tømmermengder i de enkelte deler av vassdraget:

Sammen drag vassdragsvis.

	m ³		Antall stokker	
	1940	1941	1940	1941
Glomma med bivassdrag ovenfor Rena	116 900	110 662	781 133	797 744
Rena med bivassdrag	184 691	188 890	1 379 118	1 400 969
Glomma med bivassdrag mellom Rena og Flisa	120 532	117 250	896 768	929 956
Flisa med bivassdrag ¹	157 304	198 091	1 346 281	1 784 564
Glomma m. bivassdrag mellom Flisa og Roverud ¹	113 779	112 178	855 675	947 128
—» —» Roverud og Fetsund	63 482	59 290	533 512	533 133
Odalsvassdraget	104 587	111 062	801 156	934 158
Mjøsvassdraget (inkl. Vorma med bivassdrag)	333 487	276 410	2 197 798	1 773 956
Vassdraget mellom Fetsund og Øieren ² .	15 441	15 748	76 111	80 414
Nordfløtingen . . .	1 210 203	1 189 581	8 867 552	9 182 022
Øieren—Fredrikstad . .	30 135	21 932	173 660	137 836

Antall kubikkmeter					
Nordfløtingen:					
I årene 1941—1945 henholdsvis	1 189 581	—	—	—	—
» 1936—1940 —»—	1 262 258	1 627 546	2 123 137	724 089	1 210 203
» 1931—1935 —»—	787 467	575 494	1 314 139	1 675 600	1 592 285
» 1926—1930 —»—	1 428 511	1 548 606	1 615 111	2 000 301	2 165 260
» 1921—1925 —»—	2 631 521	205 497	848 866	1 697 162	1 711 627
» 1916—1920 —»—	1 849 008	2 534 419	999 863	1 343 251	895 218

¹ Svensk tømmer medregnet. ² Inklusive privat fløting.

Da fløtingen sluttet i 1940, lå det i alt igjen i Glomma 323 126 stokker, hvorav 250 000 stokker lå igjen i nedre Glomma. Ved avslutning av fløtingen i 1941 var det inneliggende 201 709 stokker, hvorav 3 424 lå igjen i nedre Glomma.

Etter «Generalrapport over fløtingen i Glomma 1941» viser et sammendrag av merkeeiernes oppgaver over tømmer følgende fordeling:

	Stokker	m ³
1. Til avlevering ovenfor Fetsund .	1 369 914	207 328
2. » passasje forbi Fetsund	7 796 888	981 166
3. » Leira .	548	110
4. » Nittelva	6 301	962
5. » Fetsund—Øieren . .	4 183	444
6. » Nedre Glomma . .	137 836	21 988

Ved Fetsund lense ble det i 1941 i alt ekspedert 7 611 847 stokker, hvorav 6 965 213 stokker ble ekspedert over Øieren.

Ved Glennetangen lense i nedre Glomma ble det i 1941 sortert og moset 7 354 504 stokker. Dette er ca. 5.5 pst. over gjennomsnittet for tiårsperioden 1932—1941 som er 6 973 774 stokker.

Gjennom tunnelen Isnesfjorden—Visterflo er sloppet 3 877 087 stokker. Sammenliknet med tiårsperioden 1932—1941 viser dette seg å være ca. 2 pst. over gjennomsnittet for denne periode som er 3 804 555 stokker.

Fløtingsomkostningene i Glomma til henholdsvis Lillestrøm, Sarpsborg og Fredrikstad var i 1941 199.79 øre, 265.45 og 335.09 øre pr. m³. I de seinere år har fløtingsomkostningene i Glomma vært følgende pr. m³ i gjennomsnitt:

	1937	1938	1939	1940	1941
	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Til Lillestrøm	162.49	140.32	176.99	187.64	199.79
» Sarpsborg	230.23	216.26	286.27	257.44	265.45
» Fredrikstad	271.73	265.81	344.09	323.98	335.09

Nr. 9. Drammensvassdraget. Etter oppgaver fra Fellesfløtningsforeningen og Tømmermålingen antar en at det i 1941 var innmeldt til fløting 4 135 707 stokker = 514 919 m³ tømmer fordelt på følgende distrikter: I Etnas og Dokkas vassdrag 344 171 stkr., Lomsdalselv 178 555 stkr., Bjoneelv 73 887 stkr., Randsfjorden ellers 775 639 stkr., Randselv 29 404 stkr., Ådal og Valdres med Urula 1 106 667 stkr., Soknadal 296 206 stkr., omkr. Tyrifjorden 188 909 stkr., Snarumselv, Krødsherad og Hallingdalselv 599 817 stkr., Sigdal og Eggedal 309 297 stkr., Drammenselv (Vikersund til Mjøndalen) 121 448 stkr., Bingselv 27 347 stkr. og Eikervassdraget 84 361 stkr.

Etter kontrollmålinger utført av Drammensvassdragets Tømmermåling er middeldimensjonen 0.125 m³ pr. stokk sams tømmer.

I 1941 var det behandlet følgende antall stokker ved lensene:

Hadelands Vassbunn	588 938	stokker
Molvald hengsle	806 318	—
Bergsjø »	1 708 687	—
Glesnehengslet	500 420	—
Stenberg hengsle	1 734 156	—

Etter Fellesfløtningsforeningens beretning for 1941 var det framfløtt til inntak ved brukene ovenfor Stenberg hengsle 1 768 632 stokker.

Fløtingsutgiftene pr. tylft framfløtt tømmer til Bergsjø og Stenberg hengsler inklusive mosing og sopping har vært følgende:

Vassdrag	1937		1938		1939		1940		1941	
	Til Bergsjø	Til Stenberg	Til Bergsjø	Til Stenberg	Til Bergsjø	Til Stenberg	Til Bergsjø	Til Stenberg	Til Bergsjø	Til Stenberg
	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Fra Randsfjord ovenfor Frogshengslet	230	360	236	333	261	368	288	374	304	397
» Ådalsvassdraget	266	398	280	373	309	414	342	427	354	447
» Sognedalsvassdraget	229	354	235	330	269	373	292	380	311	395
» Tyrifjord med Henåen	205	330	212	304	238	353	254	352	259	370
» Hallingdal, Krøderen og Snarumselv	—	309	—	297	—	310	—	338	—	345
» Sigdal og Eggedal	—	356	—	305	—	327	—	343	—	354
Gjennomsnitt....	230	346	235	317	274	346	301	370	307	384

Nr. 13. Numedalslågens fløtingsvassdrag:

a. I Øvre Lågen — fra Tunnhøvd fjord til Kongsberg — var i 1941 innmeldt til fløting 237 502 stokker = 31 916 m³. Av dette var 28 947 stokker = 7 628 m³ skurtømmer og 208 555 stokker = 24 288 m³ sliperi- og cellulose tømmer. 1 022 m³ er inneliggende til neste år.

b. I Nedre Lågen — nedenfor Kongsberg — var det, utenom tømmeret fra Øvre Lågen, innmeldt i alt 461 173 stokker = 67 980 m³ tømmer og 1 010 m³ ved. Av tømmeret var 124 687 stokker = 29 744 m³ skurtømmer og 336 486 stokker = 38 236 m³ sliperi- og cellulose tømmer. Ved Lågerøen hengsle ble i alt behandlet 695 871 stokker.

Fløtningsutgiftene for tømmer ekspedert ved Lågerøen hengsle har vært følgende:

	1937	1938	1939	1940	1941
Fra 1. rode kr. pr. m ³	1.73	1.78	1.88	2.02	2.22
» 2. — » » »	1.52	1.57	1.65	1.79	1.92
» 3. — » » »	1.48	1.53	1.60	1.75	1.84
» 4. — » » »	1.39	1.45	1.53	1.67	1.72
» 5. — » » »	1.34	1.40	1.48	1.61	1.64
» 6. — » » »	1.25	1.34	1.40	1.54	1.56

Nr. 16. Skiensvassdraget. I 1941 ble det innmeldt til fløting 1142 511 stokker = 214 252 m³ tømmer og 2 143 m³ ved. Av dette var 836 300 stokker = 171 075 m³ tømmer og 943 m³ ved innmeldt til fellesfløting. Resten var privatfløting.

Etter beretningen for fløtingen i Skiensvassdraget 1941 gjengir en følgende:

a. I Bøelv eller Seljordsvassdraget ble det innmeldt til fløting i 1941 71 718 stokker = 15 718 m³.

b. I Heddals vassdrag var i 1941 innmeldt til fløting 39 824 stokker = 11 619 m³. Herav var 699 m³ levert direkte i Heggslensa. Inneliggende tømmer i 1941 var ca. 1 880 m³.

c. I Tinns vassdrag ble det i 1941 innmeldt til fløting 245 323 stokker = 47 790 m³. Inneliggende tømmer 1940 var 1 745 m³ og var i 1941 550 m³.

d. I Hjukseelv var det ikke fløting i 1941.

e. I Ulefossvassdraget, Vestvannenes eller Vestfjellenes vassdrag, ble det i 1941 innmeldt til fløting 382 837 stokker = 72 105 m³ tømmer og 943 m³ ved. Følgende spesifikasjon viser opptellingen av sams last — stubb og lakter ikke medregnet — ved Ulefossvassdragets forskjellige lenser i m³:

Dalen lense 13 383, Lastein—Hanghommen 3 087, Lårdal 3 281, Hanghommen—Strømstad 2 752, Strømstad—Groa 6 435, Sundkilen 4 545, Sundkilen lense 5 459, Kilen lense 3 960, Groa—Kårstein 2 983, Kårstein—Hogga 2 028, Hogga—Kjeldal 1 717, Kjeldal—Lunde 468, Skoe lense 12 654, Eika-elven lense 4 845, Østeråen (utenfor lensa) 365, Lunde—Steinfoss 1 052, Steinfoss—Vrangfoss 1 268, Vrangfoss—Eidsfoss 75, Eidsfoss—Ulefoss 1 579.

f. I Skiens hovedvassdrag (Nordsjø, Sauerelv og Heddalsvann) ble det innmeldt og flåtelagt 94 799 stokker = 23 110 m³, og på strekningen Løveid—Skien ble det innmeldt 1 799 stokker = 733 m³.

Utenfor fellesfløtingen var det i Falkumelv innmeldt 210 509 stokker = 27 887 m³ tømmer og 1 300 m³ ved. Resten av privatfløtingen omfatter 95 702 stokker = 15 290 m³ tømmer.

Fra fløtningsberetningen gjengis følgende utdrag av prisene for fløtingen i Skiensvassdraget i 1941, som gjelder sammensatte priser for fløting av barked gran og furutømmer i øre pr. m³ i 1941:

	Fra					
	Heggs- lensa	Tinnå- lensa	Hjukse- lensa	Gvarv- lensa	Ulefoss	Nordsjø
Levert ved:						
Lensa	160	135	158	180	—	—
Ulefoss	198	173	196	212	—	—
Løveid ovenfor kanalen ..	226	201	224	240	81	131
Skien ovenfor kanalen....	279	254	277	293	134	184
Bøle (Ekornrød)	307	282	305	321	162	212

Nr. 20. I K r a g e r ø — eller Kammerfosselvans — vassdrag ble det i 1941 innmeldt til fløting 171 846 stokker = 29 928 m³ tømmer fordelt på følgende måte:

Tørdalsvassdraget 85 864 stokker = 24 220 m³, Kjosenvassdraget 29 083 stokker = 4 859 m³, Krokenvassdraget 13 552 stokker = 3 061 m³, Tokevann 33 934 stokker = 5 824 m³ og Hovedelven 9 413 stokker = 1 964 m³.

Ved Børøy lense var inntatt 3 796 stokker, ved Solumtekst 27 776 stokker, ved Stortekst 64 519 stokker og oppflåting ved Kammerfoss omfattet 70 160 stokker.

Gjenliggende tømmer da fløtingen sluttet i 1941, er oppgitt til 9 892 stokker. I Tokevann og Hovedelven er dog tallet satt skjønnsmessig.

De gjennomsnittlige fløtningsomkostninger fra de enkelte deler av vassdraget til og med Kammerfoss oppflåting har vært følgende i øre pr. m³:

	1937	1938	1939	1940	1941
	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Tørdalsvassdraget.....	257.4	239.2	283.8	264.8	275.6
Kjosenvassdraget	279.1	252.5	286.7	262.9	313.6
Krokenvassdraget.....	472.5	241.7	264.0	278.3	316.9
Tokevann	189.8	146.4	188.4	194.5	202.0
Hovedelven	155.6	118.6	154.5	162.8	161.7
Oppflåtingen	119.0	84.2	97.7	112.4	104.6

Nr. 27. I A r e n d a l s — eller Nidelvs — vassdrag ble det i 1941 innmeldt til fløting 463 961 stokker = 95 563 m³ tømmer.

Dette fordeler seg slik på distriktene: Fyresdal 126 640 stokker = 27 400 m³, Skafså, Vrådal, Nissedal og Treungen 170 782 stokker = 34 341 m³, Åmli 90 969 stokker = 19 267 m³, Birtedal og Gjøvdal 49 844 stokker = 8 882 m³, Froland og Øyestad 25 726 stokker = 5 673 m³.

Fra 1940 lå det igjen 5 884 stokker. I 1941 ble det liggende igjen 68 356 stokker. Derav 12 636 stokker i Messel bom.

Ovenfor Åmot er inntatt 53 435 stokker. Ved Messel bom er inntatt 127 376 stokker og ved Asdal bom er utskilt 274 853 stokker. ●

Følgende utdrag fra oversikten over fløtingsavgifter viser summen av fløtings- og reguleringsavgifter fra enkelte distrikter til Messel bom i øre pr. m³:

	1937	1938	1939	1940	1941
	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Elvene ovenfor Snarteland bom	147.5	157.5	155.5	160	170
Fyrisvann	121.5	130.5	128.5	133	143
Vråvann	137	148.5	149.5	157	167
Nisserdam	90	97.5	98.5	101	110
Åmot—Lifoss	73	79.5	80.5	83	91
Nelaug	67	72.5	73.5	76	84
Gjøv, øvre del.....	119	131.5	132.5	137	147

Nr. 61. I N e a (Nidelv) ble i Selbuvasdraget innmeldt til fløting i 1941 149 782 stokker = 17 467 m³. Herav til hovedvassdraget 111 888 stokker = 12 608 m³, Garbergelv 14 538 stokker = 1 931 m³, Renå 7 660 stokker = 896 m³, Gulsetelv 8 600 stokker = 1 077 m³ og Selbusjøen 7 096 stokker = 955 m³.

Nr. 76. S n å s a med O g n a. Det mangler oppgaver for Snåsavassdraget. I O g n a ble det i 1941 innmeldt 62 289 stokker = 6 940 m³. Herav gikk 44 941 stokker = 4 537 m³ til O g n a og 17 384 stokker = 2 703 m³ til Rokta.

Nr. 91. I N a m s e n ble til fløting i 1941 innmeldt 346 221 stokker = 38 257 m³. Dette fordeler seg således: Sandøla 102 614 stokker = 10 893 m³, Høylandsvassdraget 50 248 stokker = 5 177 m³, Namsen (hovedvassdraget) 286 002 stokker = 21 453 m³ og Meosen 7 357 stokker = 734 m³.

Tømmermengde ved fellesfløtingen og utgifter pr. m³ tømmer levert ved firmaenes bommer i Namsos og omegn har i gjennomsnitt vært følgende:

	1937	1938	1939	1940	1941
Tømmermengde i m ³	84 908	100 597	86 176	69 360	38 257
Utgifter pr. m ³ i kr.	1.40	1.50	1.62	2.11	2.97

Nr. 103. V e f s n a. Til fløting i 1941 ble det i alt innmeldt 32 600 stokker = 3 958 m³ tømmer og 344 m³ ved. Tømmeret fordeler seg således: Susna med Vefsna til Fiplingelv 8 275 stokker = 811 m³, Fiplingelv og Vefsna til Fellingfors 737 stokker = 84 m³, nedenfor Fellingfors 16 351 stokker = 2 336 m³, Svenningelv 7 237 stokker = 727 m³.

Nr. 115. P a s v i k e l v. I 1941 ble innmeldt til fløting 6 000 stokker = 2 000 m³. Det ble bare fløtt norsk tømmer.

Oversikt over alle hovedvassdragene.

Løpe-nr.	Hovedvassdrag	Innmeldt til fløting 1941					1940 m ³	Gjennom- snitt 1936—40 m ³
		Stokker i alt	Fast mål i m ³			Ved og kubb m ³		
			I alt	Av dette:				
				skur- tømmer	sliperi- og celluloselast m. v.			
1	Grensevassdrag:							
	a. Trysilelv (Klara)	1 590 000	¹ 162 757	—	—	—	186 562	142 930
	b. Töckfors	77 900	² 8 805	—	—	—	11 282	22 761
	d. Børja	50 963	5 230	3 130	2 100	—	3 772	4 610
	e. Vingers (Møkern m. fl.)	259 896	³ 25 133	5 934	19 199	—	28 125	28 714
	f. Rotna og Røgden	195 281	⁴ 10 283	665	9 618	—	22 690	26 316
	g. Vurusjø	13 528	⁵ 968	10	978	—	—	—
	h. Ljørja	260 957	⁵ 22 414	7 172	15 242	261	19 838	21 736
	i. Lenglingen—Rengen	38 325	⁵ 3 504	1 095	2 409	—	9 150	9 160
	k. Murusjø (Nordli)	28 993	⁵ 2 668	—	—	170	7 050	9 117
2	Haldens	1 225 228	⁶ 121 879	14 230	107 649	—	106 065	145 602
	Enningdalselv	—	—	—	—	—	—	590
3	Glomma	9 319 858	⁷ 1211 513	—	—	—	1 240 338	1 431 032
4	Mossevassdrag	7 656	850	730	120	—	275	767
6	Nordmarkens	183 604	38 744	30 643	8 101	477	38 445	36 687
7	Sørkedalens	156 323	34 696	29 583	5 113	544	36 597	33 161
9	Drammensvassdrag	4 135 707	514 919	—	—	—	584 269	709 406
11	Bremsa og Grytja	—	—	—	—	—	—	4 320
13	Numedalslågen	698 675	99 896	37 372	62 524	1 010	136 146	14 218
14	Farrisvann	580 590	73 662	42 878	30 784	—	78 243	86 275
15	Hallevann	16 938	2 228	1 377	851	—	2 708	2 948
16	Skien vassdrag	1 142 511	214 252	—	—	2 143	235 086	237 183
17	Herrevassdrag	94 402	17 663	10 104	7 559	1 832	23 499	19 869
18	Bjerkeset	—	Mangler		—	—	1 200	1 565
19	Fossingvassdrag	10 286	1 729	580	1 149	—	4 488	3 089
20	Kragerø vassdrag	171 846	29 928	—	—	—	44 821	36 372
21	Gjerstad og Søndeled	92 386	18 787	10 294	8 493	133	18 776	15 202
22	Vegårshei	52 121	12 557	6 144	6 413	—	16 786	14 616
23	Givingelv	—	—	—	—	—	—	—
24	Krokvågbekk	1 296	427	74	353	—	78	186
	Vennevatn vassdrag	249	51	35	16	—	82	122
25	Molandsvann, østre	5 045	1 009	—	—	—	1 339	1 412
26	Longumvann med Salterød	6 225	1 183	301	882	—	1 350	375
27	Arendals vassdrag	463 961	95 563	—	—	—	108 044	100 830
28	Holdalsbekk	—	—	—	—	—	—	102
30	Urå	3 720	1 230	1 230	—	50	1 462	1 349
31	Stikkselv og Kalvildelv	16 152	4 160	2 177	1 983	298	1 945	2 299
32	Sangereidelv	264	83	83	—	—	—	7
33	Fjeldalselv	1 596	414	414	—	37	212	344
34	Østre Vallesverbekk	—	—	—	—	—	—	—
35	Isefjærbekk	—	—	—	—	—	80	119
36	Tovdalselv	139 464	29 476	23 238	6 238	—	34 072	32 916
37	Otra	106 045	26 908	17 961	8 947	—	32 171	29 327
38	Mandalselv	13 601	3 476	—	—	—	1 907	3 480

¹ Av dette 18 937 m³ svensk tømmer. Alt til Sverige. ² Alt til Sverige, men delvis tilbake over Otteid. ³ Til Sverige 8 466 m³. ⁴ Til Sverige fløtt i Rotna 4 164 m³ og i Røgdelven 5 635 m³. ⁵ Alt til Sverige. ⁶ Fra Sverige ved Otteid 46 517 m³. ⁷ Av dette fra Sverige 42 722 m³.

Oversikt over alle hovedvassdragene (forts.).

Løpe-nr.	Hovedvassdrag	Innmeldt til fløting 1941					1940 m ³	Gjennomsnitt 1936—40 m ³
		Stokker i alt	Fast mål i m ³		Ved og kubb m ³			
			I alt	Av dette:				
				skur- tømmer		sliperi- og celluloselast m. v.		
41	Suldalslågen.....	6 520	1 630	1 630	—	—	870	1 033
42	Vosseelv	3 527	666	666	—	—	1 560	749
46	Surna	7 000	2 000	2 000	—	—	2 040	2 018
48	Søaelv	3 000	1 050	1 050	—	—	70	414
	Fjelna	—	—	—	—	—	—	—
	Rusteelv	600	170	170	—	—	—	92
49	Bergselv, Haga og Holden elv, Snildalselv	4 620	1 640	1 640	—	—	1 200	2 200
54	Rødsjøelv og Nordelv....	3 800	700	700	—	398	48	61
55	Fisdalselv og Osaelv.....	700	135	135	—	33	96	58
57	Orkla	39 754	5 752	—	—	—	2 042	4 252
58	Børsa	—	—	—	—	—	—	422
59	Vigda	—	—	—	—	—	—	1 078
61	Nea	149 782	17 467	—	—	—	38 559	34 922
62	Homla	28 903	3 033	1 919	1 114	—	4 605	5 905
63	Sørdalselv og Arnevikelv .	800	150	150	—	350	—	142
64	Stordalselv	2 700	460	460	—	—	—	220
65	Nørreelv	600	100	100	—	—	—	59
66	Norddalselv	7 000	1 080	1 080	—	—	700	780
67	Oldenelv	26 161	2 828	—	—	—	2 058	3 631
68	Bredoselv	2 141	257	217	40	265	1 086	1 058
69	Steinsdalselv	735	105	105	—	747	880	476
70	Storelv ell. Hofstaddalselv	—	—	—	—	—	—	64
71	Stjørdalselv	84 802	9 681	7 402	2 279	—	27 139	21 083
72	Skogn og Åsens vassdrag.	5 500	700	500	200	—	1 750	1 317
73	Levangerelv	—	—	—	—	—	630	550
74	Verdalselv	237 401	20 846	14 069	6 777	—	20 812	22 887
75	Figga	5 960	1 060	780	280	—	1 313	1 196
76	Snåsa med Ognå	62 289	6 940	—	—	—	42 894	49 744
77	Molleelv	—	—	—	—	—	—	603
78	Follaelv	42 563	5 428	4 203	1 225	—	4 648	7 985
79	Voldselv og Moldelv	—	—	—	—	—	—	1 607
80	Mossa og Kaldalselv	54 803	6 080	6 080	—	924	6 735	5 509
81	Tangstadelv og Rautindelv	1 320	160	100	60	232	330	317
82	Oplandselv (Jøssundelv)..	6 069	658	482	176	—	904	1 456
	Skjeldå og Østerelva	—	—	—	—	—	—	10
	Øksdøla	2 376	283	204	79	—	—	—
83	Salsvann	41 214	4 650	3 123	1 527	—	7 305	7 125
84	Statlandselv	2 533	375	356	19	—	300	290
85	Årgårdselv	50 778	4 079	1 893	2 186	—	11 501	14 956
86	Olsengelv	17 641	1 563	789	774	—	1 012	669
87	Aursunna	69 844	8 348	5 632	2 716	—	7 092	10 428
88	Bogna (Bonga)	75 104	7 660	4 519	3 141	—	11 589	12 185
89	Sævikelv	1 957	143	93	50	—	—	87
90	Vetterhuselv	—	—	—	—	—	467	376
91	Namsen	346 221	38 257	26 780	11 477	—	71 928	85 382
92	Opløelv	5 670	612	417	195	—	1 633	2 999
93	Kongsmoelv (Foldalselv) .	24 228	3 085	1 820	1 265	556	3 277	2 965
	Bjørå	—	—	—	—	—	—	783
95	Ælv	31 268	2 610	1 859	751	298	3 590	3 435
96	Terråkelv	6 576	468	338	148	—	59	128

¹ Oppgave bare for Ognå.

Oversikt over alle hovedvassdragene (forts.).

Løpe-nr.	Hovedvassdrag	Innmeldt til fløting i 1941					1940 m³	Gjennom- snitt 1936—40 m³
		Stokker i alt	Fast mål i m³			Ved og kubb m³		
			I alt	Av dette:				
				skur- tømmer	sliperi- og celluloselast m. v.			
97	Urvolleelv	—	—	—	—	854	248	291
98	Eideelv	35 683	2 460	1 773	687	332	2 047	1 686
99	Sausvassdraget (Velfjord). Nepåsvassdraget (Velfjord)	5 000	750	700	50	83	264	272
103	Vefsna	32 600	3 958	3 487	471	344	21 653	23 195
104	Bjerkaelv	—	—	—	—	—	—	57
105	Røså	27 492	3 636	3 636	—	—	3 741	3 787
106	Ranaelv	—	—	—	—	—	—	2 368
107	Beiarelv	—	—	—	—	5 976	—	201
108	Saltdalselv	1 125	462	462	—	—	—	481
109	Målselv	3 991	896	896	—	—	798	1 314
110	Reisaelv	2 3 445	1 533	—	—	—	1 372	1 733
111	Nordbottenelv	2 917	261	—	—	—	63	12
112	Altaelv	58	18	18	—	—	52	31
114	Tanaelv	10 955	2 136	1 892	244	500	1 366	1 829
115	Pasvikelv	6 000	2 000	2 000	—	—	3 695	46 724
Sum:		22 753 318	2 980 064	—	—	18 847	3356964	3 753 246

¹ Fra Sverige 152 m³. ² Trær.

Sammendrag	Tømmer og smålast		Ved m ³	I alt m ³
	Stokker	m ³		
1941:				
I. Østlandet og Oplandene (nr. 1a—h, 2—15)	18 773 104	2 333 977	2 292	2 336 269
II. Sørlandet (nr. 16—40).....	2 321 170	458 896	4 493	463 389
III. Vestlandet (nr. 41—42).....	10 047	2 296	—	2 296
IV. Trøndelagen (nr. 1 i—k, 43—94)	1 483 887	163 707	3 675	167 382
V. Nord-Norge (nr. 95—115).....	165 110	21 188	8 387	29 575
Riket 1941.....	22 753 318	2 980 064	18 847	2 998 913
» 1940.....	25 104 011	3 348 597	8 367	3 356 964
» 1939.....	16 625 390	2 219 187	3 524	2 222 711
» 1938.....	37 335 679	5 608 716	21 643	5 630 359
» 1937.....	27 906 408	4 169 061	14 899	4 183 960
» 1936—1940 i årlig gjennomsnitt	25 732 752	3 741 333	11 914	3 753 246
» 1931—1935 —————	20 892 751	3 236 968	13 359	3 250 327
» 1926—1930 —————	28 454 965	4 571 703	46 137	4 617 840
» 1921—1925 —————	23 952 030	—	—	4 075 829
» 1916—1920 —————	29 520 624	—	—	4 954 814
» 1911—1915 —————	26 300 412	—	—	4 515 037
» 1906—1910 —————	27 317 352	—	—	4 955 269
» 1901—1905 —————	23 152 140	—	—	4 865 830
» 1896—1900 —————	20 059 200	—	—	4 463 000
» 1891—1895 —————	14 316 000	—	—	3 472 000
» 1886—1890 —————	13 572 000	—	—	3 260 000
I gjennomsnitt årlig for 55-års perioden 1886—1940	23 022 427	—	—	4 201 910

Priser på tømmer og ved i 1941.

Materialet til denne statistikk har en fått ved oppgaver fra fylkesskog-funksjonærene. Statistikken er utarbeidd årlig siden 1920. Framgangs-måten ved beregningene er beskrevet nøyere i Statistiske Meddelelser 1939 nr. 5, s. 218. På samme sted er det tatt inn en oversikt over prisene for årene 1920 til 1938.

Både i 1940 og 1941 var det maksimalpriser på tømmer og ved. Når prisene allikevel veksler fra fylke til fylke med de samme maksimalpriser, skyldes dette forskjellig vurdering av dimensjonsklassene for tømmer og at vedprisene er fastsatt sonevis.

Maksimalprisene for midtmålstømmer (sliperi- og cellulasetømmer), skur-slip og toppmålstømmer (skurtømmer) ble fastsatt ved Prisdirektoratets kunngjøringer nr. 148 av 22. juli 1941 og nr. 186 av 30. oktober 1941. For Østlandet og Sørlandet ble basisprisene pr. m³ for midtmålstømmer av gran satt opp fra kr. 15.80 i 1940 til kr. 19.00 i 1941. For furu gikk basisprisen opp fra kr. 11.50 i 1940 til kr. 16.00 i 1941 og for skurslip fra kr. 15.25 til kr. 18.50. For Trøndelag og Namdalen ble slippriisen satt til kr. 17.00 pr. m³.

For toppmålstømmer ble det fastsatt følgende tillegg til grunnprisene både for gran og furu på Østlandet og Sørlandet: Klasse I 125 pst., klasse II 130 pst. og klasse III 120 pst. For toppmålstømmer som leveres etter ny fottabell er tillegget for gran i klassene I og II 87 pst. og klasse III 76 pst. For furu er tilleggene for klassene I, II og III henholdsvis 90, 84 og 68 pst. For Trøndelag og Namdalen ble tillegget til tabellens grunn-priser fastsatt til 110 pst.

Det er videre fattet bestemmelser om de klassevise tillegg til og fradrag fra basisprisene, tillegg for levering på fabrikktoften og en rekke andre særregler og betingelser.

Prisstigningen for skurtømmer (toppmålstømmer) er noe mindre enn for sliperi- og cellulasetømmer (midtmålstømmer).

Ved Prisdirektoratets kunngjøring nr. 127 av 18. juni 1941 ble maksimalprisen for sevjebarket grankubb satt til kr. 17.00 pr. m³ løst mål og for økebarket grankubb og sulfatkubb til kr. 16.00 pr. m³ løst mål.

Prisdirektoratets kunngjøring nr. 191 av 29. oktober 1941 fastsatte pris- og omsetningsbestemmelser for spsialtømmer av alle slag.

Prisene for ved til levering i sesongen 1940/41 var de samme for alle leveringssteder og prisene som gjaldt ved levering ved jernbanestasjon eller -lasteplass, dampskipsanløpssteder og byer var kr. 35.00 pr. favn 60 cm for bjørkeved og kr. 25.00 pr. favn for skogsved. Hertil kom tillegg for opp-lasting og kjøring utover en viss avstand fra godkjent leveringssted.

Gjennomsnittspriser* på tømmer, ved og gjerdefang i 1941 levert elvekant,
jernbanestasjon eller kai e. l.

Fylker	Bartrevirke									Lauvtrevirke					
	Pr. m³								Pr. favn ved å 2.4 m³ løst mål	Pr. m³ tømmer				Pr. favn ved å 2.4 m³ løst mål	
	Skurtømmer		Skur-slip (furu)	Sevje-barket gran-kubb¹	Sulfat-kubb¹	Sliperi- og cellulose-tømmer		Gjer-defang		Bøk og eik	Bjørk	Osp	Annet lauv-tømmer	Bjørk, eik og bøk	Annen lauv-ved
						Gran	Furu								
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Østfold .	20.17	20.00	16.75	17.00	16.00	19.00	16.00	15.00	35.00	—	37.39	25.00	—	46.00	34.35
Akershus .	22.25	22.25	18.50	17.00	—	19.00	16.00	—	35.63	—	24.00	24.00	—	46.88	37.60
Hedmark .	22.82	22.82	18.50	17.25	16.25	19.00	16.00	—	34.23	—	—	—	—	44.98	28.96
Opland . .	23.81	24.25	18.50	17.25	—	19.00	16.00	—	34.52	—	—	—	—	44.42	—
Buskerud .	22.00	22.00	18.50	17.00	16.00	19.00	16.00	—	35.27	—	49.00	—	—	46.11	37.00
Vestfold .	21.50	21.00	17.50	—	—	18.00	14.50	—	35.00	50.00	45.00	30.00	30.00	46.00	36.00
Telemark .	23.62	23.62	18.16	—	—	17.31	13.40	—	33.97	50.00	38.00	—	—	44.33	26.88
Aust-Agder .	—	22.00	—	—	—	19.00	16.00	—	34.76	50.00	38.00	—	—	45.62	27.60
Vest-Agder .	19.50	19.50	16.65	—	—	17.45	—	—	35.58	50.00	—	27.50	—	47.00	34.00
Rogaland .	—	39.14	—	—	—	—	—	23.30	38.80	74.45	41.66	—	—	47.00	39.00
Hordaland	—	35.24	—	—	—	—	—	23.00	40.00	90.00	45.00	—	—	48.00	34.00
Sogn og Fjordane	—	25.96	—	—	—	—	—	—	36.00	—	67.08	—	—	44.84	35.00
Møre og Romsdal .	—	27.00	—	—	—	—	—	20.52	35.00	—	50.00	—	—	47.00	35.00
Sør-Trøndelag . .	19.56	19.56	—	—	—	16.00	16.00	—	35.00	—	—	—	—	46.00	36.00
Nord-Trøndelag .	20.10	20.10	—	—	—	17.00	—	—	34.10	—	—	—	—	44.43	33.82
Nordland .	17.94	28.00	—	—	—	11.25	—	18.50	31.57	—	—	—	—	42.36	—
Troms . .	—	26.00	—	—	—	—	—	—	33.00	—	—	—	—	45.00	—
Finnmark .	—	15.76	—	—	—	—	—	11.15	30.33	—	—	—	—	29.00	35.00
Riket 1941 .	22.28	22.52	18.24	17.17	16.18	18.55	15.64	16.65	34.66	60.78	45.43	26.95	30,00	45.14	33.70
— 1940 .	19.98	19.11	15.10	12.58	11.00	16.04	11.67	7.24	25.37	43.58	32.43	25.12	—	35.55	26.72

* Ved utregning av fylkes- og rikspris er fogderiprisene tillagt vekt i forhold til avvirkingen, henholdsvis i barskog og lauvskog.

¹ Omsettes i løst mål.

Ved Prisdirektoratets kunngjøring nr. 78 av 25. februar 1941 ble det satt nye priser og betingelser for ved solgt til levering etter 31. mai 1941. Mens det før var samme pris på alle godkjente leveringssteder, ble det for Østlandet, Sørlandet og Trøndelag no opprettet fire prissoner for ved og med de høyeste priser i sonen nærmest de større forbrukssteder og de laveste priser i sonen lengst unda disse steder. Prisen pr. favn 60 cm for gran og furu (skogsved) i sonene I til IV var henholdsvis kr. 32.00, 30.50, 29.00 og 27.50 og for bjørk henholdsvis kr. 43.50, 41.50, 39.50 og 37.50.

Ved Prisdirektoratets kunngjøring nr. 117 av 21. mai 1941 ble prisene for gran- og furuved forhøyet til henholdsvis kr. 36.00, 35.00, 34.00 og 33.00 og for bjørk til kr. 47.50, 46.00, 44.50 og 43.00 for sonene I til IV. I tillegg til disse priser kommer betaling for opplasting m. m. Videre ble det fastsatt et tillegg av kr. 2.50 pr. favn 60 cm for ved som ble levert før 1. november 1941.

For Vestlandet og Nord-Norge fikk fylkesmennene fullmakt til å fastsette prisene på tømmer og ved.

Kjøttkontrollen i 3. kvartal 1942.

I 3. kvartal 1942 var tallet på kontrollerte slakt ved alle landets kjøttkontrollstasjoner:

	Hest	Storfe	Svin	Sau	Geit	Spekalv	Gjøkcalv
Juli	97	1 145	572	65	9	2 932	63
August	88	1 105	447	122	11	1 831	38
September	130	6 049	576	3 520	178	2 465	135
3. kvartal 1942....	315	8 299	1 595	3 707	198	7 228	236
—»— 1941....	305	6 870	4 153	2 669	103	4 706	441
—»— 1940....	1 592	67 743	33 617	109 591	2 028	34 594	12 507
—»— 1939....	790	47 343	62 043	146 314	3 419	33 802	12 860

Indeks over byggeomkostninger.

Prisbevegelsen fra $\frac{1}{10}$ 1940 til $\frac{1}{9}$ 1942.

I samarbeid med Norges Brannkasse innhenter Byrådet opplysninger om byggeomkostninger pr. $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{9}$ hvert år. I publikasjonen «Indeks over byggeomkostninger» (Norges offisielle statistikk X. 30) er det redegjort i detalj for det materiale som ligger til grunn for beregningene. Oppgavene er nå ajourført inntil $\frac{1}{9}$ i år og viser som hovedresultat følgende tall for hver av de tre hustyper.

Tabell I.

Gjennomsnitt for hele landet $\frac{1}{10}$ 1940 = 100			
Dato	Våningshus	Tomanns- bolig	Murgård
$\frac{1}{3}$ 1941	109.2	107.1	106.2
$\frac{1}{9}$ 1941	116.6	114.7	117.8
$\frac{1}{3}$ 1942	118.5	116.2	119.5
$\frac{1}{9}$ 1942	123.9	119.8	122.0

Det viser seg at den samlede prisstigning er omtrent like stor for våningshuset i landdistriktet og murgården i by, for tomannsboligen noe mindre. Men forskjellen mellom høyeste og laveste tall, 4.1 poeng, må allikevel sies å være helt ubetydelig. Også prisbevegelsene i mellomtiden er parallelle for hustypene innbyrdes, hvilket tyder på at prisstigningen har vært noenlunde ens for alle bestemmende sorter av bygningsmateriale. Den aller vesentligste stigning ligger i tidsrommet $\frac{1}{10}$ 1940— $\frac{1}{9}$ 1941, idet den da i gjennomsnitt var ca. 16 pst. Fra $\frac{1}{9}$ 1941— $\frac{1}{9}$ 1942 har stigningen bare vært omkring 5 pst.

I gjennomsnitt for hele landet er totalomkostningene, beregnet pr. m² grunnflate, nå kommet opp i kr. 290.00 for våningshus og kr. 648.00 for trevillaer. (Se den spesifiserte bygningsbeskrivelse i «Indeks over byggeomkostninger».)

Tabellene II—IV viser prisbevegelsene særskilt for de distrikter beregningen omfatter. I det store og hele er bevegelsene parallelle i de forskjell-

lige distrikter. Et par unntak finnes dog, f. eks. våningshuset på landsbygda, Sogn og Fjordane, som viser en samlet stigning på 36.7 pst., mens gjennomsnittet ligger på 23.9 pst. Dette skyldes for en del at prisene i distriktet lå relativt lavt ved beregningens begynnelse, slik at gjennomføringen av maksimalpriser har brakt nivået betydelig opp; dels skyldes det også spesiell byggevirkosomhet som har ført med seg at prisene også ved alminnelige bygningsarbeider er blitt høyere. For murgård i by er slutt-tallene forholdsvis høye for Hamar og Tromsø. I det siste tilfelle spiller frakt og krigsassuranseomkostninger en betydelig rolle. For Hamars vedkommende er det vanskeligere å påpeke noen bestemt grunn til den sterke stigning.

For å vise hvordan prisstigningen fordeler seg på de enkelte poster i kalkulasjonen, har en utarbeidet tabell V. Tallene gjelder Aker distrikt, men for de bestemmende poster har de representativ gyldighet for alle distrikter. Det viser seg at stigningen er forholdsvis sterkest for postene snekkerarbeid fra fabrikk og sanitæranlegg. De viser en stigning på henholdsvis 29.1 og 26.4 pst. Når gjennomsnittet allikevel ikke er kommet høyere enn 16.6 pst., kommer dette av at de tungtveiende poster «tømmer- og snekkerarbeid» og «støpings-, mur- og pussarbeid» har en betydelig mindre stigning. Således viser tømmer- og snekkerarbeid, som alene representerer 38 pst. av de samlede omkostninger, en stigning på 16.6 pst.; og støpings-, mur- og pussarbeid som utgjør 16 pst. av de samlede omkostninger, en stigning på 15.5 pst.

For de øvrige poster er bevegelsen noe ujevn. Av interesse er det å merke seg den forholdsvis beskjedne stigning for elektrisk arbeid som er 8.5 pst. siden $\frac{1}{10}$ 1940.

Indekstall for totale byggeomkostninger
 $\frac{1}{10}$ 1940 = 100.

Tabell II. Våningshus på landsbygda.

	$\frac{1}{3}$ 1941	$\frac{1}{9}$ 1941	$\frac{1}{3}$ 1942	$\frac{1}{9}$ 1942
Akershus.....	106.4	113.9	114.3	121.0
Østfold.....	107.0	113.0	113.0	122.6
Hedmark.....	109.5	119.1	120.9	129.0
Telemark.....	105.7	115.9	118.4	122.5
Rogaland.....	109.2	116.1	116.8	121.9
Sogn og Fjordane.....	115.2	127.4	127.9	136.7
N. Trøndelag.....	109.5	114.5	118.2	120.8
Nordland.....	110.7	116.1	118.5	121.4
Troms.....	—	113.0	117.3	119.3

Tabell III. Tomannsbolig av tre.

	$\frac{1}{3}$ 1941	$\frac{1}{9}$ 1941	$\frac{1}{3}$ 1942	$\frac{1}{9}$ 1942
Aker.....	105.7	113.3	114.0	116.6
Moss.....	105.9	113.0	113.0	117.7
Hønefoss.....	108.9	114.1	117.4	120.0
Hamar.....	107.5	115.3	115.3	123.8
Skien.....	105.2	113.5	115.4	116.7
Stavanger.....	108.9	117.3	117.9	123.0
Fana.....	105.3	119.5	121.0	128.3
Trondheim.....	108.7	115.2	116.2	117.2
Bodø.....	107.6	113.1	115.6	116.9
Tromsø.....	106.5	113.0	115.7	117.4

Tabell IV. Murgård i by.

	$\frac{1}{3}$ 1941	$\frac{1}{9}$ 1941	$\frac{1}{3}$ 1942	$\frac{1}{9}$ 1942
Moss.....	104.1	115.0	115.0	120.5
Hønefoss.....	104.2	112.4	118.3	118.9
Hamar.....	105.2	129.4	129.4	133.2
Skien.....	108.2	116.4	116.3	119.0
Stavanger.....	105.8	114.8	115.4	118.9
Bergen.....	105.1	119.2	117.1	120.1
Trondheim.....	107.6	116.6	116.9	118.4
Bodø.....	109.7	111.3	116.3	119.5
Tromsø.....	112.6	¹ 125.2	128.8	129.6

¹ Tallet er interpolert.

Tabell V. Tomannsbolig av tre.

Aker	$\frac{1}{3}$ 1941	$\frac{1}{9}$ 1941	$\frac{1}{3}$ 1942	$\frac{1}{9}$ 1942
1. Drenering og isolasjon.....	100.0	113.4	113.4	113.4
2. Støpings-, mur- og pussearb.	102.2	113.6	113.6	115.5
3. Tømmer- og snekkerarb.	107.7	112.6	112.6	116.6
4. Snekkerarb. fra fabrikk.....	107.5	121.6	124.2	129.1
5. Glassarb.	100.0	104.1	104.1	110.4
6. Tapetserings- og malerarb. .	101.3	107.0	107.0	108.2
7. Blikkenslagerarb.	103.8	122.3	122.3	122.3
8. Elektrisk arb.	101.3	106.8	108.5	108.5
9. Sanitæranlegg.	116.9	125.2	126.0	126.4
10. Sentralvarmeanlegg.....	100.0	107.7	112.2	112.2
11. Div. utgifter: a) ¹	105.7	113.3	114.0	116.6
b) ²	105.7	113.3	114.0	116.6
I alt	105.7	113.3	114.0	116.6

¹ 7 pst. av postene I—X. ² 10—20 pst. av postene I—X.

Lånekassen for jordbrukere og fiskere pr. 30. juni 1942.

Lånekassen for jordbrukere. Den gjennomsnittlige pantegjeldsprosent er i året forminsket fra 122.4 til 98.0. Det samlede gjeldsnedslag var ca. 73.5 mill. kr. og pantegjeldsnedslaget var ca. 39.3 mill. kr. Gjelden før ordningen i ordninger hittil var 201.9 mill. kr., og etter ordningene 133.6 mill. kr. Av gjeldsordningslånene (23 716 674 kr.) er 3 814 640 kr. innfridd og 82 873 kr. overført til overtatte panter. Av konverteringslånene (10 896 371 kr.) er 2 677 071 kr. innfridd, og av husreparasjonslånene (1 228 300 kr.) er 71 079 kr. innfridd. Det er tapt 40 949 kr. på utlånsvirksomheten.

Lånekassen for fiskere. Gjeldsnedslaget hittil var 7 738 435 kr. Gjelden før i alle ordninger hittil var 16 352 805 kr. og gjelden etter ordningene 10 585 735 kr. Det er tapt 129 154 kr. på utlånsvirksomheten.

	I alt pr. 30/6 42	For regnskapsårene:						
		41/42	40/41	39/40	38/39	37/38	36/37	35/36
Lånekassen for jordbrukere.								
Antall innvilgede lån	14 641	211	207	438	1 554	1 795	3 267	4 634
Lån bevilget	1000 kr. 139 107	1000 kr. 2 514	1000 kr. 468	1000 kr. 1 056	1000 kr. 3 274	1000 kr. 4 177	1000 kr. 7 903	1000 kr. 12 575
Herav: Gjeldsordning	25 429	92	93	355	1 176	2 325	5 723	9 137
Konvertering	11 713	125	186	484	1 134	1 354	2 180	3 418
Lån utbetalt	35 841	4 603	1 301	2 120	3 700	5 824	8 864	10 013
Herav: Akkord	16 645	128	434	502	1 319	2 687	4 715	5 518
Gjenkjøp	7 015	47	194	317	736	1 247	1 681	1 763
Konvertering	10 897	222	475	819	1 311	1 826	2 468	2 732
De utbetalte låns anvendelse:								
Innfrielse av pantegjeld	21 916	310	730	1 225	2 278	3 450	5 323	6 277
» » løsgjeld	5 101	54	194	191	511	943	1 341	1 497
» » renter	1 553	4	10	15	30	183	457	655
Anskaff. av driftsmidler	7 271	235	368	689	881	1 248	1 743	1 584
Samlet gjeldsforbedring	568 362	341	1 867	2 140	6 888	11 713	18 358	20 132
pantegjeldsforbedring ..	33 181	56	604	575	3 135	5 343	10 014	9 438
Belånte eiend. takstverdi pr. 30/6	135 ^{7,8}	135 ^{7,8}	133 ^{7,8}	128	120	106	85	52
Rikets » » » »	2 871 ⁹	2 871 ⁹	2 719	2 569	2 410	2 262	2 132	2 068
Lånekassen for fiskere.								
Lån på fartøy	1000 kr. 5 058	1000 kr. 95	1000 kr. 333	1000 kr. 448	1000 kr. 1 220	1000 kr. 1 250	1000 kr. 1 222	1000 kr. 490
» » redskaper	203	-	9	20	35	73	45	21
» etter § 11 s.p.	215	28	35	75	76	1	-	-
Utbetalte lån i alt	5 476	123	377	543	1 331	1 324	1 267	511
a) Til innfrielse av pantegjeld	2 510	59	160	188	506	626	696	275
b) » » løsgjeld ..	887	15	50	68	248	215	201	90
c) » » renter ...	46	1	4	3	7	8	16	7
d) Til anskaff. av driftsmidler	779	1	24	101	199	180	190	84
e) Til reparasjoner	1 253	46	139	183	371	296	163	55
Gjeldsforbedring	5 776	90	383	247	1 441	10	10	480
Takstverdi av pants.fartøy pr. 30/6	5 117	5 117	5 055	4 810	4 245	2 920	1 755	520
» » » eiend. » »	6 093	6 093	5 961	5 343	4 640	3 091	1 679	411
» » » redsk. » »	2 743	2 743	2 707	2 466	2 166	1 523	853	221
» » » i alt » »	13 953	13 953	13 723	12 619	11 051	7 534	4 287	1 152

¹ Herav etter § 11 s. pkt. 1 892 og etter § 35 4. l. 72. ² Herav etter § 11 s. pkt. 291 og etter § 35 4. l. 4. ³ Herav etter § 11 s. pkt. 1 228 og etter § 35 4. l. 56. ⁴ Herav etter § 11 s. pkt. 200 og etter § 35 4. l. 5. ⁵ Gjelden redusert fra 201 983 000 til 133 621 000 kr. ⁶ Pantegjelden redusert fra 165 362 000 til 132 181 000 kr. ⁷ De belånte eiendommers matrikkelskyld 30 769 mark. ⁸ Lån i offentlige kasser hadde 7 841 av de belånte eiendommer. Deres takstverdi var i alt 104 668 190 kr. Den gjenstående pantegjeld til de offentlige kasser var 56 202 840. ⁹ Rikets matrikkelskyld (500 700 mark) og beregnet etter skyldmarkens gjennomsnittlige salgsværdi i årene 1937—41. ¹⁰ Oppgave mangler.

Lånekassen for jordbrukere.¹
Virksomheten pr. 30. juni 1942.

Fylker	Antall lån- søkere	Bevilgede lån		Utbetalte lån	
		Antall	Beløp	Antall	Beløp
			Kr.		Kr.
Østfold	427	392	1 827 700	362	1 718 525
Akershus	614	503	2 264 700	452	2 123 315
Hedmark	2 995	2 836	6 923 316	2 477	6 178 198
Opland	1 963	2 066	6 668 835	1 876	6 269 467
Buskerud	959	1 006	4 151 525	924	3 816 554
Vestfold	468	434	1 746 230	402	1 677 349
Telemark	1 502	1 608	3 851 188	1 390	3 557 158
Aust-Agder	476	511	1 773 725	473	1 694 721
Vest-Agder	219	205	634 100	190	599 050
Rogaland	410	360	1 142 500	341	1 107 226
Hordaland	335	297	554 400	258	508 423
Sogn og Fjordane	491	457	1 106 591	390	975 660
Møre og Romsdal	1 057	1 075	1 864 681	947	1 666 882
Sør-Trøndelag	716	718	1 626 400	649	1 482 740
Nord-Trøndelag	818	715	1 431 560	638	1 291 342
Nordland	1 411	1 009	1 102 809	788	835 447
Troms	630	425	418 871	305	327 386
Finnmark	84	24	17 600	18	11 900
Riket ³⁰ / ₆ 1942	² 15 575	14 641	39 106 731	12 880	35 841 343

Lånekassen for fiskere.¹
Virksomheten pr. 30. juni 1942.

Fylker	Antall søknader	Bevilgede lån		Utbetalte lån	
		Antall	Beløp	Antall	Beløp
			Kr.		Kr.
Østfold	11	6	12 400	6	11 800
Akershus	1	1	1 200	1	1 200
Buskerud	1	1	700	—	—
Vestfold	1	—	—	—	—
Telemark	10	9	18 600	8	16 900
Aust-Agder	3	3	14 400	3	14 400
Vest-Agder	16	14	38 600	13	36 200
Rogaland	62	46	150 700	43	131 900
Hordaland	217	130	431 700	108	328 520
Sogn og Fjordane	151	93	246 300	68	161 150
Møre og Romsdal	814	597	2 012 000	531	1 746 785
Sør-Trøndelag	300	211	518 500	161	405 285
Nord-Trøndelag	154	105	154 900	85	131 400
Nordland	1 499	1 134	2 055 600	887	1 561 854
Troms	594	384	968 200	285	795 100
Finnmark	141	83	173 400	52	133 100
Riket ³⁰ / ₆ 1942	3 975	2 817	6 797 200	2 251	5 475 594

¹ Etter lovene av 29. juni 1934 m. v. ² Det er gitt inn i alt 18 431 søknader. Av disse er 2 546 under behandling. 76 er utgått og 303 overført til lånekassen for fiskere. Av resten 15 512 er 14 641 innvilget og 871 avslått av styret.

Driftskredittkassen for jordbruket i året 1941—42.

Kassen omfatter no 561 lag med 10 753 medlemmer. Hedmark har 149 lag og 45 pst. av det utestående lånebeløp. Vest-Agder har fremdeles ingen lag. Det er i regnskapsåret godkjent 52 nye driftskredittlag med tilsammen omtrent 500 medlemmer. I eldre lag er det gått inn omtrent 600 nye medlemmer. Gjennomsnittlig er det 19 medlemmer pr. lag.

Som tabellen viser, er det kommet inn 3 786 lånesøknader om beløp på i alt 1 033 987 kr. Herav gjaldt 1 916 søknader om lån til innkjøp av såvarer og kunstgjødsel og 1 870 søknader om lån til innkjøp av husdyr, maskiner og andre redskaper. Det er utbetalt 3 695 lån på i alt 1 052 751 kr. Gjennomsnittlig blir det ca. 285 kr. mot ca. 275 kr. i fjor.

Siden kassen kom i virksomhet er det i alt utbetalt 15 304 lån med tilsammen 4 122 281 kr. For disse lån er kjøpt 2 275 hester, 2 955 storfe, 1 913 småfe, 9 916 fjærfe og 3 280 redskaper (derav ca. 120 traktorer), og såvarer og kunstgjødsel for 962 000 kr.

Hele utlånet var ved utgangen av regnskapsåret 1 888 076 kr. Det er minnet i siste år med 3 467 kr. Det var økning i året for lån til innkjøp av såvarer og kunstgjødsel, men det var omtrent tilsvarende minking i lån for innkjøp av husdyr, maskiner og redskaper. I løpet av året er det som avdrag på lån innbetalt 1 056 170 kr.

Fylker	Organiserte lag pr. ‰			Lånesøknader i året	Utbetalte lån i året			Utlån pr. ‰	
	Lag	Medlemmer	Lotter		A-lån ¹	B-lån ²	Tilsammen	A-lån ¹	B-lån ²
				Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Østfold	11	230	800	44 510	8 147	20 498	28 645	13 117	62 331
Akershus	38	595	1 677	54 247	21 727	50 575	72 302	15 464	90 584
Hedmark	149	4 168	9 197	472 567	165 042	333 308	498 350	154 239	698 408
Opland	94	1 593	3 238	145 637	30 139	132 756	162 895	28 541	262 460
Buskerud	35	542	1 596	58 244	9 215	43 947	53 162	7 557	81 786
Vestfold	12	171	525	20 804	4 896	11 734	16 630	5 311	25 434
Telemark	25	339	811	46 542	8 633	27 024	35 657	10 916	55 384
Aust-Agder	5	59	118	3 109	—	350	350	—	6 690
Vest-Agder	0	0	0	—	—	—	—	—	—
Rogaland	6	76	177	5 655	949	3 325	4 274	1 621	9 559
Hordaland	16	200	332	7 343	2 955	4 138	7 093	2 796	11 611
Sogn og Fjordane	5	52	100	1 044	194	787	981	194	1 178
Møre og Romsdal	24	336	566	13 928	2 290	11 790	14 080	2 995	27 042
Sør-Trøndelag ..	27	367	800	21 810	2 353	18 589	20 942	3 662	49 944
Nord-Trøndelag.	50	881	2 435	76 930	17 936	62 573	80 509	13 842	144 954
Nordland	42	874	1 634	42 918	4 720	37 983	42 703	6 742	66 441
Troms	8	117	240	7 069	1 054	544	1 598	2 119	10 507
Finnmark	14	153	425	11 630	1 800	10 780	12 580	1 200	13 447
Riket 1941—42	561	10 753	24 671	1 033 987	282 050	770 701	1 052 751	270 316	1 617 760
» 1940—41	509	9 638	20 139	1 307 036	353 594	922 962	1 276 556	356 055	1 535 488
» 1939—40	365	5 940	12 678	858 345	167 137	646 630	813 767	179 114	1 142 606
» 1938—39	233	3 700	7 330	562 583	82 034	498 328	580 362	88 521	693 397
» 1937—38	140	2 023	3 821	326 838	50 210	263 251	313 461	43 264	295 781
» 1936—37	84	1 054	1 779	92 591	25 458	59 926	85 384	25 458	59 926

¹ Lån til innkjøp av såvarer og kunstgjødsel. Løpetid 9 måneder. ² Lån til innkjøp av husdyr, maskiner og redskaper. Løpetid 1—3½ år. ³ Antall søknader: 3 786 (1 916 om A-lån, 1 870 om B-lån).

Fattigvesenet i 1941.

Statistikken over tallet på understøttede, årsakene til trangen m. v. ble trykt i særskilte publikasjoner til og med 1926—27 (N. O. S. VIII. 113). Publikasjonene for hvert femte år 1925, 1920 osv. inneholdt utførligere oppgaver. Senere har oppgavene vært trykt i Statistiske Meddelelser.

Oppgaver over utgiftene til fattigvesenet og forsorgsvesenet i det hele vil finnes i statistikken over de kommunale finanser. Oppgaver over den kommunale alderstrygd m. v. finnes s. 132 i Stat. Medd. nr. 3 for 1936.

Det hele antall understøttede hovedpersoner er gått ned fra 151 324 i 1940 til 91 716 i 1941. I 1939 var tallet 137 840. Tallet i 1941 ligger omtrent 35 pst. lavere enn tallet i 1939 som var det beste av årene umiddelbart før krigen. Nedgangen er noe mindre for personer med hjemstavn i oppgavekommunen, nemlig 30 pst. fra 1939. Størst var nedgangen for hjemstavnsløse innlendinger som var understøttet med småbeløp¹ (under 20 kr.). Tallet på dem er nemlig gått ned fra 4 588 i 1939 til 932 i 1941. Minst var nedgangen for utlendinger understøttet med større beløp. Her er bare en nedgang på 23 pst. (fra 2 491 til 1 920).

Antallet av beregnede forskjellige personer som har fått stønad er gått ned fra 124 400 i 1939 til 88 900² i 1941 eller med henimot 30 pst.

Antallet av understøttede hovedpersoner er nå kommet så langt ned som det ikke har vært siden 1925—26. Sett i forhold til hele befolkningen er tallet allikevel ikke så lavt nå som i årene under og umiddelbart etter den forrige verdenskrig. I 1920, da tallet var lavest, var det bare 31 understøttede pr. 1 000 personer over 15 år. I 1941 vil dette forholdstall ligge over 40 selv om en ikke regner med de understøttede utlendinger.

Antallet av første gangs understøttede er gått ned med 55 pst. fra 1939, antallet av første gangs understøttede arbeidsledige menn endog med 68 pst. (fra ca. 8 000 til ca. 2 600). Ledighetsprosenten for fagforeningsmedlemmer var 18.3 i 1939 og er 11.4 i 1941.

Nedgangen i det hele antall understøttede var størst i fylkene Aust-Agder, Rogaland og de nordligste fylker fra Trøndelag av. Unntak her er byene Kristiansand og Haugesund.

¹ Når en ser bort fra understøttede utenfor oppgavekommunen som det er betalt refusjon for. Tallet her vil være påvirket av restansene fra 1940 da det var uforholdsmessig mange av denne slags understøttede (evakueringen). ² Tallet antagelig litt for høyt fordi den slags understøttede fra 1940 som er nevnt i forrige note, kommer med.

Antall fattigunderstøttede hovedpersoner i 1941.

	Alle understøttede hovedpersoner								For første gang ¹ understøttede hovedpersoner				
	Understøttede i oppgavekommunen								Understøttede utenfor oppgavekommunen som understøttelseskommunen krever refusjon for	Arbeidsledige		Understøttede av annen årsak	Tilsammen
	Tilsammen	Med hjemstavn i kommunen	Med hjemstavn i andre kommuner	Uten hjemstavn i Riket									
				Innlendinger		Utlendinger							
				Fått under 20 kr. i alt	Fått mere	Fått under 20 kr. i alt	Fått mere						
Riket.....	91 716	73 806	13 607	932	1 362	89	1 920	13 225	2 587	575	4 940	8 102	
Bygder	53 632	42 685	8 564	724	576	58	1 025	7 368	1 378	233	3 131	4 742	
Byer	38 084	31 121	5 043	208	786	31	895	5 857	1 209	342	1 809	3 360	
Byer utenfor Oslo .	28 093	23 006	3 875	193	459	26	534	4 070	960	285	1 139	2 384	
<i>Bygdene fylkesvis.</i>													
Østfold	5 154	3 887	864	34	46	19	304	888	300	61	189	550	
Akershus	6 329	4 072	1 919	26	93	7	212	1 774	201	40	531	772	
Hedmark	5 833	4 985	723	42	35	—	48	650	106	15	290	411	
Opland	3 520	2 742	589	130	33	6	20	384	64	8	79	151	
Buskerud	3 999	3 189	545	129	50	4	82	450	76	11	167	254	
Vestfold	2 476	1 967	387	26	25	1	70	455	58	30	119	207	
Telemark	3 634	3 073	388	79	36	4	54	326	155	11	156	322	
Aust-Agder	1 530	1 260	162	59	37	4	8	115	27	2	29	58	
Vest-Agder	880	637	149	63	24	1	6	90	20	2	44	66	
Rogaland	1 423	1 141	221	23	25	—	13	216	34	4	87	125	
Hordaland	3 625	2 626	879	36	44	2	38	431	79	6	186	271	
Sogn og Fjordane .	1 493	1 269	180	20	18	2	4	135	25	8	135	168	
Møre og Romsdal..	1 965	1 701	221	6	20	—	17	147	36	8	164	208	
Sør-Trøndelag	2 497	2 045	364	32	30	1	25	317	45	5	213	263	
Nord-Trøndelag....	2 105	1 820	192	10	24	6	53	170	10	1	127	138	
Nordland	4 260	3 632	561	5	21	1	40	550	53	9	333	395	
Troms	1 353	1 222	111	1	10	—	9	167	9	—	192	201	
Finnmark	1 556	1 417	109	3	5	—	22	103	80	12	90	182	
<i>Byene fylkesvis.</i>													
Østfold	3 262	2 504	539	9	37	2	171	508	148	30	120	298	
Akershus	92	67	21	—	—	3	1	21	12	—	8	20	
Oslo	9 991	8 115	1 168	15	327	5	361	1 787	249	57	670	976	
Hedmark	271	227	33	5	4	—	2	48	3	—	4	7	
Opland	335	244	76	6	6	—	3	48	5	1	11	17	
Buskerud	1 298	1 008	217	16	25	2	30	141	38	7	71	116	
Vestfold	2 411	1 813	447	33	43	4	71	270	60	23	138	221	
Telemark	2 768	2 343	318	27	31	—	49	275	105	23	146	274	
Aust-Agder	951	750	136	19	28	—	18	79	37	7	55	99	
Vest-Agder	1 048	578	429	9	14	1	17	133	13	—	27	40	
Rogaland	2 971	2 394	427	39	59	6	46	332	173	88	44	305	
Bergen	6 002	5 343	486	16	109	4	44	1 403	178	43	254	475	
Sogn og Fjordane .	134	120	12	—	2	—	—	16	15	2	32	49	
Møre og Romsdal..	2 305	2 030	213	8	26	3	25	228	47	20	34	101	
Sør-Trøndelag	2 247	1 925	236	3	62	—	21	198	99	29	127	255	
Nord-Trøndelag....	310	250	56	1	—	—	3	32	—	—	13	13	
Nordland	815	678	113	1	5	1	17	245	19	10	24	53	
Troms	427	355	61	—	7	—	4	43	7	1	26	34	
Finnmark	446	377	55	1	1	—	12	50	1	1	5	7	

¹ En person er regnet som understøttet for første gang i 1941, hvis han ikke har vært understøttet tidligere i løpet av årene 1937—1941.

Kvartalsvis sysselsettingsstatistikk.

Statistisk Sentralbyrås kvartalsvise indeks over antall sysselsatte med basis gjennomsnitt for året 1938 = 100 viser for september 1942 et hovedindekstall for alle grupper på 94 poeng mot 107 i september 1941 og 97 i juni 1942, altså et fall på 13 poeng fra september 1941 og på 3 poeng fra juni 1942.

Indekstallet for industrien var 96 i september 1942, 101 i september 1941 og 94 i juni 1942, altså var det falt 5 poeng fra september 1941 og steget 2 poeng fra juni 1942.

Bevegelsen innen de enkelte industrigrupper er som tabellen viser svært ujevn.

Timeverksindeksen for industrien var 93 i september 1942 mot 100 i september 1941 og 94 i juni 1942, altså et fall på 7 poeng fra september 1941 og 1 poeng fra juni 1942.

Indekstallet for arbeiderne i byggevirkksomhet og privat anleggsvirkksomhet var i september 1942 106 mot 152 i september 1941 og 121 i juni 1942, altså et fall på 46 poeng fra september 1941 og 15 poeng fra juni 1942. Denne nedgang gir imidlertid bare et ufullstendig bilde av utviklingen i byggevirkksomheten da en ikke har oppgaver for storparten av den byggevirkksomhet som foregår for tysk regning.

For Statens anleggs- og vedlikeholdsarbeider var indekstallet i september 1942 113 og september 1941 133 og i juni 1942 125, altså et fall fra september 1941 på 20 poeng og fra juni 1942 på 12 poeng. Bevegelsen har vært forskjellig ved de forskjellige arter av offentlig anleggsvirkksomhet.

For Handelsvirkksomhet var indekstallet for sysselsettingen 87 i september 1942, 94 i september 1941 og 89 i juni 1942, altså et fall fra september 1941 på 7 poeng og fra juni 1942 på 2 poeng.

Indekstallet for Hotell- og restaurantvirkksomhet var 103 i september 1942, 112 i september 1941 og 108 i juni 1942, altså et fall på 9 poeng fra september 1941 og 5 poeng fra juni 1942.

Indekstallet for Landtransport var 113 i september 1942, 107 i september 1941 og 114 i juni 1942, altså en stigning på 6 poeng fra september 1941 og et fall på 1 poeng fra juni 1942.

Grupper	Indeks for arbeider- antall Basis: gjennomsnitt 1938 = 100							Indeks for utførte timeverk Basis: gjennomsnitt 1938 = 100						
	1941				1942			1941				1942		
	Mars	Juni	Sept.	Des.	Mars	Juni	Sept.	Mars	Juni	Sept.	Des.	Mars	Juni	Sept.
<i>Alle grupper unnt. hvalfangst og sjøfart</i>	98	109	107	102	95	97	94	-	-	-	-	-	-	-
<i>Industri</i>	95	102	101	101	95	94	96	95	102	100	104	94	94	93
Malm- og metallutvinning	79	84	83	86	86	80	85	82	88	86	92	87	79	83
Jord- og steinindustri....	89	120	117	111	90	101	93	91	128	126	90	64	74	69
Jern- og metallindustri...	114	120	120	121	121	122	117	114	117	114	122	119	122	107
Kjemisk og elektrokj. ind.	104	114	118	114	111	124	118	101	106	109	112	102	111	109
Olje- og fettindustri	100	104	96	125	129	101	97	105	108	101	139	143	108	101
Gassverk.....	104	106	104	100	112	104	103	110	102	103	100	110	95	99
Elektrisitetsverk	93	103	111	104	99	105	110	99	108	117	116	110	117	115
Treindustri.....	103	120	120	120	105	108	112	105	126	126	125	102	109	110
Trem-, cell- og papirind.	72	86	76	79	65	68	71	75	98	88	95	73	77	80
Lær- og gummivareind. . .	84	79	75	73	75	77	79	80	79	78	81	81	85	81
Tekstilindustri.....	94	90	90	93	91	84	83	91	91	90	95	84	83	80
Bekledn.- og rensingsind..	92	91	86	81	75	70	68	79	82	74	73	61	63	61
Nærings- og nytelsesmiddel- ind. unnt. hermetikkind.	92	99	96	91	90	93	94	89	95	92	91	88	91	89
Hermetikkindustri	80	56	84	95	97	36	99	84	58	86	98	100	37	102
Polygr. ind. og bokbinderier	86	89	93	94	96	96	95	85	88	92	99	98	97	97
<i>Bygge- og anleggsvirksomhet</i>	114	162	152	126	105	121	106	115	170	153	127	105	126	105
<i>Statens anleggs- og vedl.h.arb.</i>	120	148	133	107	104	125	113	-	-	-	-	-	-	-
Statsbanene	268	318	281	228	182	220	207	243	291	242	196	161	189	176
Veivesenet	90	111	100	80	84	100	86	-	-	-	-	-	-	-
Havnevesenet	48	138	144	38	19	73	77	45	131	138	36	19	76	81
Telegraf og telefon	92	113	116	115	106	116	121	93	113	118	119	107	114	122
<i>Handelsvirksomhet</i>	93	93	94	94	90	89	87	-	-	-	-	-	-	-
Funksjonærer.....	86	84	84	85	82	81	79	-	-	-	-	-	-	-
Arbeidere	105	107	113	112	107	104	103	-	-	-	-	-	-	-
<i>Hotell- og rest.virksomhet ...</i>	111	114	112	109	108	108	103	-	-	-	-	-	-	-
<i>Landtransport</i>	100	102	107	107	107	114	113	-	-	-	-	-	-	-
Statsbanene	114	115	119	122	125	127	127	-	-	-	-	-	-	-
Sporveisdrift	108	107	102	106	112	117	120	-	-	-	-	-	-	-
Lasting og lossing	50	51	60	56	50	67	62	-	-	-	-	-	-	-
Automobiltransport	88	94	98	101	104	104	105	-	-	-	-	-	-	-
<i>Sjøfart</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Hvalfangst</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Drukkenskapsforseelser i 2. kvartal 1942.

	Bygdene	Byene	Byene uten Oslo	Oslo	Byer med br.vins-omsetn.	Samme uten Oslo	Byer uten br.vins-omsetn.
1942. 2. kv. ...	624	3 617	2 292	1 325	2 829	1 504	788
— 1. » ...	635	3 560	2 213	1 347	2 904	1 557	656
1941. 4. » ...	688	3 674	2 255	1 419	2 940	1 521	734
— 3. » ...	715	4 292	2 778	1 514	3 319	1 805	973
— 2. » ...	752	4 278	2 912	1 366	3 098	1 732	1 180
— 1. » ...	758	3 718	2 637	1 081	2 553	1 472	1 165
1940. 4. » ...	983	6 251	4 017	2 234	4 744	2 510	1 507
— 3. » ...	1 110	8 693	5 092	3 601	6 996	3 395	1 697
— 2. » ...	794	7 462	3 915	3 547	6 385	2 838	1 077
	1942		1941		1942		1941
	2. kv.	1. kv.	2. kv.		2. kv.	1. kv.	2. kv.
Byer.							
Halden	38	26	29	Egersund	18	6	8
Sarpsborg	72	16	20	Sandnes	20	23	45
*Fredrikstad	68	72	111	Stavanger	245	255	406
*Moss	27	30	20	Skudeneshavn	—	—	1
Son	2	—	—	Kopervik	—	3	5
Hølen	2	—	1	Haugesund	10	20	82
Hvitsten	—	—	—	*Bergen	371	399	303
Drøbak	—	1	11	Florø	3	1	2
*Oslo	1 325	1 347	1 366	Ålesund	57	30	97
*Hamar	21	21	24	Molde	5	4	3
Kongsvinger	3	11	4	Kristiansund	37	21	32
Lillehammer	9	8	6	*Trondheim	497	494	528
*Gjøvik	8	18	26	Levanger	6	9	12
Hønefoss	9	4	11	Steinkjer	9	3	11
*Drammen	91	58	83	Namsos	—	2	5
Holmsbu	—	—	—	Brønnøysund	—	—	1
*Kongsberg	8	26	13	Mosjøen	1	3	47
Svelvik	1	1	5	Mo	10	9	13
Holmestrand	2	1	3	*Bodø	32	27	29
*Horten	23	18	18	*Narvik	37	21	45
Åsgårdstrand	—	—	—	Svolvær	4	5	7
*Tønsberg	61	79	79	Harstad	13	19	29
Sandefjord	16	13	16	*Tronsø	78	116	79
*Larvik	29	14	18	Hammerfest	23	13	4
Kragerø	4	5	11	Vadsø	2	3	7
Langesund	3	3	3	Vardø	2	1	2
Stathelle	2	—	1	Byene	3 617	3 560	4 278
Brevik	2	5	7	Bygdegrupper.			
Porsgrunn	51	30	63	Østfold	50	39	33
Skien	51	65	82	Vestfold	6	4	29
Notodden	5	12	11	Aker—Follo	133	118	107
Risør	7	2	7	Rest Akershus	48	34	66
Tvedestrand	—	—	—	Hedmark, Oppland ..	63	116	118
*Arendal	74	56	69	Buskerud	32	27	21
Grimstad	2	8	10	Telemark	20	27	32
Lillesand	5	2	4	Aust-Agder—Rogaland	55	64	74
*Kristiansand	79	108	287	Hordaland—Møre ...	64	84	95
Mandal	15	9	29	Trøndelag	59	39	71
Fårsund	5	2	7	Nord-Norge	94	83	106
Flekkefjord	12	2	19	Bygdene	624	635	752
Sogndal	—	—	1				

* Betyr at byen har (lovlig) brennevinssalg. (A/S Vinmonopolet har for tiden ikke utsalg i Bodø og Narvik).

**Statistisk Sentralbyrås engrosprisindeks for august, september,
oktober og november 1942.**

Statistisk Sentralbyrås beregninger over engrosprisinivået pr. 15. august viste et generalindekstall på 172.9 mot 172.4 for måneden før. I september gikk tallet opp til 173.0, i oktober til 174.0 og i november til 174.3. Fra juli til og med november har stigningen vært 1.1 pst.

Det er gruppen kjemiske og tekniske varer som er steget mest i dette tidsrommet med 9.0 pst. Deretter kommer gummiprodukter med 8.1 pst., tremasse, cellulose og papir med 4.3 pst., trevarer med 3.9 pst., tekstilvarer med 3.2 pst., jern og metaller og jern- og metallvarer med 1.9 pst., fôrstoffer og gjødning med 0.8 pst. og animalske næringsmidler med 0.1 pst. Gruppen vegetabiliske næringsmidler er gått ned 1.0 pst. De andre gruppene er uforandret.

Industrivarer i alt er steget 1.6 pst. — råvarer og halvfabrikata 1.9 pst. og helfabrikata 1.5 pst.

Jordbruksvarer i alt er gått ned 0.5 pst. — de vegetabiliske 2.2 pst., mens de animalske er uforandret.

Kolonialvarene har holdt seg uforandret.

Statistisk Sentralbyrås engrosprisindeks.
1938 = 100.

	Gjennomsnitt							1942						
	1936	1937	1938	¹ 1939	² 1939	1940	1941	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.
Animalske næringsmidler .	85.2	95.0	100.0	101.3	101.8	119.9	140.0	146.1	147.8	147.8	147.8	147.8	147.8	148.0
Vegetabiliske næringsmidler	93.6	108.1	100.0	99.7	99.8	118.0	149.6	162.7	163.5	164.3	165.0	162.7	162.7	162.7
Vegetabiliske nytelsesmidler			100.0		101.9	114.8	123.3	126.6	126.6	126.6	126.6	126.6	126.6	126.6
Førstoffer og gjødning ...	83.6	94.3	100.0	99.0	98.9	115.1	129.3	132.5	132.5	132.2	132.0	133.3	133.3	133.3
Brensel og oljer	82.6	101.2	100.0	104.8	104.2	191.2	287.1	313.1	313.1	313.1	313.1	313.1	313.1	313.1
Jern og metaller og jern- og metallvarer	78.7	104.1	100.0	103.0	102.9	139.3	153.5	153.0	153.0	153.0	153.0	155.7	155.7	155.9
Stein-, leirvarer o. l.	99.0	101.9	100.0	104.3	103.9	123.0	137.2	142.4	142.4	142.4	142.4	142.4	142.4	142.4
Trevarer	75.4	97.2	100.0	104.8	104.2	130.5	138.5	146.5	147.5	147.5	147.5	147.5	153.2	153.2
Tremasse, cellulose og papir	81.5	113.5	100.0	92.8	92.1	119.1	119.9	120.7	120.7	122.6	127.0	127.0	127.9	127.9
Tekstilvarer	96.3	105.0	100.0	102.7	102.4	135.6	174.3	182.2	183.8	183.8	183.8	183.8	189.6	189.7
Huder, lær og skotøy	95.3	108.6	100.0	99.5	100.0	128.5	141.0	151.4	151.4	151.4	151.4	151.4	151.4	151.4
Gummiprodukter			100.0		110.6	123.8	134.6	150.5	150.5	150.5	150.5	150.5	150.5	162.7
Kjemiske og tekniske varer	95.0	104.2	100.0	105.2	106.8	161.4	210.6	217.2	218.7	218.7	231.6	231.7	232.0	238.4
Generalindeks	87.4	101.6	100.0	101.5	101.7	133.2	162.9	171.5	172.3	172.4	172.9	173.0	174.0	174.3
Jordbruksvarer:														
Animalske	85.6	94.4	100.0	98.6	99.2	117.6	142.7	146.8	150.4	150.4	150.4	150.4	150.4	150.4
Vegetabiliske	86.9	109.5	100.0	91.0	90.6	100.5	104.7	107.8	109.0	110.2	111.5	107.8	107.8	107.8
I alt	86.0	99.3	100.0	96.1	96.6	112.5	131.4	135.1	138.1	138.4	138.8	137.7	137.7	137.7
Førstoffer og gjødning ...	83.6	94.3	100.0	99.0	98.9	115.1	129.3	132.5	132.5	132.2	132.0	133.3	133.3	133.3
Kolonialvarer	103.6	106.3	100.0	113.4	113.2	137.2	189.5	207.1	207.1	207.1	207.1	207.1	207.1	207.1
Industrivarer:														
Råvarer og halvfabrikata	82.3	106.1	100.0	102.8	103.0	154.6	177.3	181.6	181.6	181.9	182.5	182.5	185.3	185.3
Helfabrikata	90.2	101.2	100.0	103.2	102.6	131.6	173.3	187.1	187.3	187.3	188.0	188.7	189.4	190.1
I alt	86.9	103.2	100.0	103.0	102.8	142.1	175.1	184.6	184.7	184.9	185.5	185.9	187.5	187.9
Innførselsvarer	89.0	103.5	100.0	104.5	105.7	³ 157.4	-	-	-	-	-	-	-	-
Innenlandske varer	86.5	100.5	100.0	99.8	99.7	³ 119.1	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Gammel beregning. ² Ny beregning. ³ Gj.sn. januar—november 1940.

**Leveomkostninger og detaljpriser for august, september,
oktober og november 1942.**

Statistisk Sentralbyrås beregninger over leveomkostningene pr. 15. august viste et hovedindekstall på 147.8, det samme som for måneden før. I september gikk tallet ned til 147.5, i oktober opp igjen til 147.8 og i november til 148.2. Fra juli til og med november har stigningen vært 0.3 pst.

Matvareutgiftene har i samme tidsrommet gått ned 0.7 pst. Fra august til september gikk indekstallet for matvarer ned 0.8 pst. på grunn av sesongfall i prisene på poteter og grønnsaker. Utgiftene til poteter, grønnsaker, mel, gryn o. l. ligger 8.8 pst. lavere i november enn i juli. Utgiftene til fisk derimot ligger 1.7 pst. høyere, kjøtt og kjøttvarer 0.4 pst. høyere og kolonialvarer 0.3 pst. høyere.

Utgiftene til drikkevarer og tobakk har holdt seg uforandret siden desember 1941 med indekstall 131.1.

Brenselsutgiftene er steget 4.8 pst. fra juli til og med november, fra 270.7 til 283.6.

Bekledningsposten er steget 1.9 pst., fra 183.1 til 186.5 og posten «Andre utgifter» 0.8 pst., fra 133.6 til 134.7.

Tabell 1. Beregnede årlige leveomkostninger for en arbeiderfamilie på vel 4 personer (4.46) med et utgiftsbudsjett på ca. 3600 kr. i 1938.

Varesort	Gjennomsnitt 1938	1942					Indekstall 1938 = 100				
		Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	1942				
							Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.
I. Matvarer:	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.					
Kjøtt og kjøttvarer .	281.67	416.59	416.59	417.72	418.28	418.28	147.9	147.9	148.3	148.5	148.5
Flesk	64.73	115.67	115.67	115.67	115.67	115.67	178.7	178.7	178.7	178.7	178.7
Fisk og fiskeboller . .	126.63	274.79	277.57	280.49	281.63	279.47	217.0	219.2	221.5	222.4	220.7
Melk, smør, ost og egg	568.07	823.13	823.13	823.13	823.70	823.70	144.9	144.9	144.9	145.0	145.0
Poteter, grønnsaker, mel, gryn o. l.	187.03	309.35	303.74	277.74	277.55	282.04	165.4	162.4	148.5	148.4	150.8
Brød	270.91	319.94	319.94	319.94	319.94	319.94	118.1	118.1	118.1	118.1	118.1
Kolonialvarer	161.00	294.47	294.47	294.47	295.27	295.27	182.9	182.9	182.9	183.4	183.4
Matvarer ellers	37.77	58.09	58.05	57.56	57.60	57.67	153.8	153.7	152.4	152.5	152.7
Matvarer i alt	1697.81	2612.03	2609.16	2586.72	2589.64	2592.04	153.8	153.7	152.4	152.5	152.7
II. Drikkevarer og tobakk	131.28	172.07	172.07	172.07	172.07	172.07	131.1	131.1	131.1	131.1	131.1
III. Lys og brensel:											
1. Kull, koks, ved og petroleum ¹	95.19	257.68	260.44	269.20	269.77	269.96	270.7	273.6	282.8	283.4	283.6
2. Gass og elektrisitet	105.04	106.60	106.60	106.60	106.60	106.60	101.5	101.5	101.5	101.5	101.5
IV. Bekledning	505.89	926.47	927.92	929.58	934.76	943.46	183.1	183.4	183.8	184.8	186.5
V. Husleie	494.30	465.63	465.63	465.63	465.63	465.63	94.2	94.2	94.2	94.2	94.2
VI. Andre utgifter	a 569.44 b 450.89	a 685.23 b 602.36	a 685.60 b 602.73	a 686.20 b 603.33	a 688.95 b 606.08	a 690.39 b 607.52	a 120.3 b 133.6	a 120.4 b 133.7	a 120.5 b 133.8	a 121.0 b 134.4	a 121.2 b 134.7
Hovedsum	a 3598.95 b 3480.40	a 5225.71 b 5142.84	a 5227.42 b 5144.55	a 5216.00 b 5133.13	a 5227.42 b 5144.55	a 5240.15 b 5157.28	a 145.2 b 147.8	a 145.2 b 147.8	a 144.9 b 147.5	a 145.2 b 147.8	a 145.6 b 148.2

¹ Fra og med oktober 1940 er kull og koks erstattet med ved.
a. Med fagforeningskontingent. b. Uten fagforeningskontingent.

Tabell 2. Priser i småsalg i gjennomsnitt for en del av Rikets byer fra april til november 1942, sammenlignet med gjennomsnittet for 1938.

Varesort	Mengde- enhet	Gjen- nom- snitt 1938	April 1942	Mai 1942	Juni 1942	Juli 1942	Aug. 1942	Sept. 1942	Okt. 1942	Nov. 1942	Stigning fra 1938 til nov. 1942
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Pst.
<i>A. Matvarer og drikkevarer.</i>											
Oksekjøtt, ferskt, mellomstek . . .	Kg	269	388	389	388	388	388	388	388	388	44.2
— » høyrygg . . .	—	233	338	338	338	338	338	338	338	338	45.1
— » bibringe . . .	—	213	312	312	312	312	312	312	312	312	46.5
Kalvekjøtt, ferskt, gjøkalv, stek . .	—	283	362	362	361	362	362	362	362	362	27.9
— — — bryst . . .	—	242	316	317	315	315	315	315	315	315	30.2
— — spekalv, forpart . . .	—	176	230	230	229	229	229	229	229	229	30.1
— — — bakpart . . .	—	192	255	255	255	255	255	255	255	255	32.8
Saukjøtt, ferskt, forpart . . .	—	221	333	333	333	339	339	346	350	351	58.8
— » stek . . .	—	242	363	363	363	374	374	382	385	385	59.1
Kjøttdeig, alminnelig . . .	—	241	344	344	344	344	344	344	344	344	42.7
Karbonadeig . . .	—	307	434	434	434	434	434	434	434	434	41.4
Middagspølser, ferske . . .	—	209	321	321	321	321	321	321	321	321	53.6
— — røykte . . .	—	189	290	291	291	292	292	292	292	292	54.5
Skinkestek . . .	—	247	415	415	415	415	415	415	415	415	68.0
Flesk, ferskt, norsk, sideflesk . .	—	220	408	408	408	408	408	408	408	408	85.5
— saltet, — . . .	—	229	443	443	443	443	443	443	443	443	93.4
Torsk, nyslaktet . . .	—	78	155	156	150	151	154	154	155	154	97.4
— sløyd, uten hode . . .	—	56	119	121	117	121	125	126	125	126	125.0
— saltet . . .	—	64	159	159	164	165	166	166	165	164	156.3
Hyse (kolje), fersk, nyslaktet . . .	—	65	129	132	131	133	133	133	133	133	104.6
— — røykt . . .	—	90	184	184	189	188	189	190	187	190	111.1
Sei, nyslaktet . . .	—	55	129	129	131	131	131	132	134	130	136.4
— sløyd, uten hode . . .	—	50	124	121	123	124	125	125	126	124	148.0
Kveite, stor, oppskåret . . .	—	235	429	428	436	436	434	435	435	435	85.1
Makrell, fersk (ikke småmakrell) . .	—	88	—	—	144	144	—	—	—	—	—
Sild, fersk (ikke småsild) . . .	—	57	95	99	104	113	118	123	122	120	110.5
Spekesild, norsk, ¹⁰ / ₁₂ stk. pr. kg . .	—	87	202	202	202	202	202	202	197	198	127.6
Klippfisk, Møre . . .	—	100	199	200	201	207	215	240	248	248	148.0
— Sørlandet . . .	—	123	200	202	203	206	206	217	230	230	87.0
Uer, saltet . . .	—	63	123	123	123	127	127	127	129	129	104.8
Fiskeboller, prima . . .	—	98	181	182	182	183	185	185	191	191	94.9
Melk, nysilt, i løst mål . . .	Liter	31	41	41	41	41	41	41	41	41	32.3
— — på flasker . . .	—	33	44	44	44	44	44	44	44	44	33.3
— skummet . . .	—	10	19	19	19	19	19	19	19	19	90.0
Kondensert melk, usukret . . .	¹ / ₁ boks	55	80	81	81	81	81	81	82	82	49.1
Smør, meierismør . . .	Kg	360	505	505	505	505	505	505	505	505	40.3
— fjellsmør . . .	—	328	464	464	464	464	464	464	464	464	41.5
Margarin, mellomste — . . .	—	168	240	240	240	240	240	240	240	240	42.9
— billigste — . . .	—	138	215	215	215	215	215	215	215	215	55.8
Ost, norsk sveitser, imit. . . .	—	353	466	467	467	467	467	467	467	467	32.3
— gauda K 20 . . .	—	—	244	244	244	243	243	243	243	243	—
— geitemysost B. G. 28 . . .	—	227	335	334	334	333	333	333	333	333	46.7
— nøkkelost K 20 . . .	—	—	246	245	245	246	246	246	246	246	—
— kumysost . . .	—	80	167	167	166	167	167	167	167	167	108.8
— pultost . . .	—	140	213	213	213	214	214	214	214	214	52.9

Tabell 2 (forts.). Priser i småsalg i gjennomsnitt for en del av Rikets byer fra april til november 1942, sammenlignet med gjennomsnittet for 1938.

Varesort	Mengde- enhet	Gjen- nom- snitt 1938	April 1942	Mai 1942	Juni 1942	Juli 1942	Aug. 1942	Sept. 1942	Okt. 1942	Nov. 1942	Stigning fra 1938 til nov. 1942
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Pst.
Egg, norske, friske	Kg	199	381	382	382	382	382	382	382	382	92.0
Hvetemel, finsiktet	-	42	52	52	52	52	52	52	52	52	23.8
— 95 % formaling	-	-	41	41	41	41	41	41	41	41	-
Bakemel	-	-	40	40	40	40	40	40	40	40	-
Byggmel, norsk	-	39	42	42	42	42	42	42	42	42	7.7
Havremel, norsk, finsiktet	-	54	65	65	62	61	61	60	60	57	5.6
Potetmel, superior ell. lign.	-	71	109	109	109	109	109	109	109	112	57.7
Alm. husholdningsbrød (rug)	-	45	52	52	52	52	52	52	52	52	15.6
Hveteloff, lys	-	84	114	114	114	114	114	114	114	114	35.7
— mørk	-	-	99	99	99	99	99	99	99	99	-
Kneipbrød	-	48	62	62	62	62	62	62	62	62	31.3
Grovbrød	-	43	52	52	52	52	52	52	52	52	20.9
Havregryn, norske, pressede	-	47	67	67	67	67	67	67	67	67	42.6
Byggryn, hele, norsk formaling	-	45	45	45	45	45	45	45	45	45	0
Risengryn, prima	-	78	169	170	170	170	170	170	170	170	117.9
Semulegryn (av hvet)	-	65	71	71	71	71	71	71	71	72	10.8
Makaroni pr. pk. à 1/4 kg	1/4 kg	36	41	41	41	41	41	41	41	41	13.9
Poteter	3 kg	52	77	81	85	86	93	82	82	84	61.5
Hodekål	Kg	32	52	63	63	66	30	27	26	27	÷ 15.6
Gulrøtter	-	33	63	74	73	73	67	44	41	43	30.3
Bønner, brune	-	64	178	178	177	177	177	177	178	178	178.1
Erter, gule	-	58	169	171	179	178	178	178	181	181	212.1
Kaffeestatning, Norcaf	-	-	326	326	326	326	326	326	326	326	-
— Trio	-	-	321	321	324	324	324	325	325	325	-
— Rika	-	-	326	327	327	327	327	327	328	328	-
Farin	-	65	161	168	169	169	169	169	170	170	161.5
Raffinade	-	75	192	192	192	192	192	192	192	192	156.0
Sjokolade, alm., norsk, koke nr. 3	-	283	375	376	376	376	376	376	376	376	32.9
Kakao, norsk (pr. pk. à 1 kg)	-	276	364	364	368	368	368	368	368	368	33.3
Sirup, lys	-	49	146	146	146	146	146	146	146	146	198.0
Salt, kjøkkensalt	-	16	32	32	32	32	32	32	32	32	100.0
Landsøl (detaljpris i alm. utsalg)	1/2 fl.	35	44	44	44	44	44	44	44	44	25.7
Selters —»—	-	31	39	39	39	39	39	39	39	39	25.8
B. Lys og brensel.											
Petroleum, Water white	5-liter	116	389	389	389	389	389	389	389	389	235.3
Kull, husholdnings-	100 kg	450	1 156	1 156	1 156	1 156	1 156	1 156	1 156	1 156	156.9
Koks, nr. 2	Hl	334	750	750	750	750	750	750	750	750	124.6
— , 3	-	320	719	719	719	719	719	719	719	719	124.7
Granved, hel, 60 cm lang	Mf	2 798	6 171	6 180	6 198	6 198	6 255	6 527	6 543	6 547	134.0
— hogd	-	3 322	7 053	7 053	7 053	7 053	7 093	7 438	7 468	7 480	125.2
Bjørkeved, hel, 60 cm lang	-	3 516	7 565	7 565	7 578	7 578	7 702	7 881	7 887	7 891	124.4
— grovhogd	-	4 007	8 238	8 238	8 238	8 238	8 357	8 638	8 647	8 657	116.0

Tabell 2 (forts.). Priser i småsalg i gjennomsnitt for en del av Rikets byer fra mai til november 1942, sammenlignet med gjennomsnittet for 1938.

Varesort	Mengde- enhet	Gjen- nom- snitt 1938	Mai 1942	Juni 1942	Juli 1942	Aug. 1942	Sept. 1942	Okt. 1942	Nov. 1942	Stigning fra 1938 til nov. 1942
<i>C. Bekleddningsartikler og skotøy.</i>		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Pst.
Blått kamgarn, norsk, vekt ca. 550 gr	M.	1 258	1 925	1 925	1 925	1 925	1 925	1 988	1 988	58.0
Helullent ensfarget kjoletøy, 90 cm bredt, vekt ca. 110 gr	»	453	908	909	916	916	916	916	942	107.9
Cell.ull kjoletøyer (Vistra), trykt, 70 cm, vekt 85 gr	»	214	403	407	411	414	414	416	419	95.8
Cell.ull kjoletøyer (Vistra), ensfarget, 70 cm., vekt 110 gr	»	259	424	424	426	426	426	426	435	68.0
Helullent norsk kåpetøy, mønstret, 140 cm bredt, vekt ca. 600 gr	»	903	1 809	1 809	1 818	1 818	1 821	1 826	1 826	102.2
Bleikt lerret, norsk, ca. 140 cm bredt, vekt ca. 240 gr	»	220	467	474	474	474	475	477	479	117.7
Ubleikt lerret, norsk, ca. 140 cm bredt, vekt ca. 240 gr	»	178	341	344	344	344	344	344	344	93.3
Blåtøy, norsk, mønstret, vaskekte, ca. 65 cm bredt, vekt ca. 100 gr	»	115	235	240	243	244	245	246	248	115.7
Staut, 70 cm bredt, vekt ca. 100 gr	»	100	248	249	251	251	251	251	251	151.0
Håndkledreil, norsk hellin, 55 cm bredt, vekt ca. 180 gr	»	184	368	365	366	366	366	366	366	98.9
Dobbelt ullteppe, alm. mellomkvalitet, mønstret, vekt ca. 2.4 kg	Stk.	1 806	3 950	4 056	4 057	4 068	4 073	4 143	4 279	136.9
Ullgarn 4-tråders (alm. strømpegarn)	Kg	1 212	2 535	2 538	2 538	2 538	2 584	2 584	2 610	115.3
Dress (konfeksjon) av kamgarn, ca. 500 gr.s vare, utstyr B	Stk.	8 334	18175	18175	18175	18175	18175	18175	18427	121.1
Dress (konfeksjon) av norsk slitestoff, utstyr C	»	6 212	13798	13798	13894	13904	13906	13962	14240	129.2
Vinterfrakk (konfeksjon), dobbeltspent, utstyr C	»	6 646	14893	15002	15446	15446	15457	15557	15721	136.5
Herreregfrakk av helullent stoff (med bomullsfôr)	»	7 451	14852	14866	14946	14950	14950	14950	15023	101.6
Herrevindjakke (av norsk vindtøy)	»	1 297	2 259	2 255	2 255	2 255	2 256	2 256	2 256	73.9
Overall, dobbelt søm, norsk xxx	»	625	1 374	1 392	1 392	1 402	1 404	1 416	1 431	129.0
Arbeidsskjorte (blåskjorte)	»	478	1 115	1 129	1 129	1 135	1 139	1 147	1 171	145.0
Mansjettskjorte, kulørt, med 2 snipper	»	734	1 810	1 822	1 829	1 829	1 829	1 829	1 856	152.9
Herretøye, trikotasje av ull	»	644	1 062	1 062	1 063	1 063	1 062	1 063	1 070	66.1
Herrebenklær, — » »	Par	640	1 056	1 062	1 064	1 064	1 063	1 065	1 072	67.5
Herretøye, — » makko	Stk.	383	724	725	726	726	726	727	739	93.0
Herrebenklær, — » »	Par	382	722	723	723	723	723	724	735	92.4
Dametøyer, trikotasje av makko, str. 44, uten erme	Stk.	210	371	379	383	383	383	383	383	82.4
Damebenklær, trikotasje av makko, str. 44	Par	295	454	458	460	462	464	465	467	58.3
Damebenklær av kunstsilketrikot, mid- dels kvalitet, uten pynt, norsk, nr. 44	»	429	578	578	578	580	580	580	580	35.2
Underkjole av kunstsilketrikot, middels kvalitet, uten pynt, norsk, nr. 44	Stk.	716	1 046	1 056	1 078	1 087	1 087	1 088	1 089	52.1
Damestrømper av kunstsilke, middels kvalitet, norsk, nr. 9½	Par	317	483	490	494	494	502	505	508	60.3
Damestrømper av ull, fasonstrikt, mid- dels kvalitet, norsk, nr. 9½	»	372	801	801	801	801	801	801	801	115.3
Ullstrømper, lange, maskinstrikte, norske, av 4-tråders garn	»	348	631	631	631	631	631	634	644	85.1
Herresokker av ull, norske	»	237	409	415	417	417	417	417	419	76.8
Alm. bløt herrehatt (hårhatt)	Stk.	1 410	2 118	2 138	2 138	2 143	2 143	2 152	2 152	52.6

Tabell 2 (forts.). Priser i småsalg i gjennomsnitt for en del av Rikets byer fra mai til november 1942, sammenlignet med gjennomsnittet for 1938.

Varesort	Mengde- enhet	Gjen- nom- snitt 1938	Mai 1942	Juni 1942	Juli 1942	Aug. 1942	Sept. 1942	Okt. 1942	Nov. 1942	Stigning fra 1938 til nov. 1942
Herrefettlærstøvler, plugget	Par	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Pst.
Bokskalkvsko, svarte, alm. snøre, herrenr. 42	»	1 864	3 345	3 345	3 345	3 364	3 367	3 387	3 415	83.2
— — — — — dame » 39	»	2 060	3 427	3 479	3 486	3 486	3 489	3 512	3 540	71.8
Gummisko, grå, nr. 32	»	1 809	3 125	3 153	3 158	3 158	3 170	3 193	3 218	77.9
Herrekalosjer, alm. svarte, norske . . .	»	320	465	466	468	469	469	469	469	46.6
Damekalosjer, — — — — —	»	507	758	758	760	760	760	795	826	62.9
Halvsåling og flikking av: herrestøvler	»	478	732	732	732	733	734	752	766	60.3
— — — — — : damestøvler	»	655	942	950	954	954	959	972	977	49.2
— — — — —	»	499	740	743	751	751	754	763	768	53.9
<i>D. Diverse.</i>										
Kassedivan, prima kvalitet, enkelt . .	Stk.	5 646	10614	10614	10735	10826	10868	11083	11179	97.8
— — — — — dobbelt	»	9 633	16937	17059	17068	17368	17401	17901	17956	86.4
Jernseng med kjedebunn, norsk fabri- kat, buede fotstykker, ca. 80 cm bred og 190 cm lang	»	4 194	6 059	6 066	6 066	6 066	6 066	6 098	6 098	45.4
Enkelt spisestuemøblement i eik (buffet, dekke- og skap, bord og 6 stoler) . . .	»	58128	98269	98639	99083	99843	100689	101060	101560	74.7
Bjerk røykebord, polert, rundt ell. firk., 70 cm	»	5 339	8 570	8 571	8 571	8 571	8 571	8 571	8 623	61.5
Budalstol, umalt, uten arm	»	698	1 145	1 145	1 156	1 185	1 185	1 188	1 188	70.2
Kjøkkenbord, umalt, 90 cm × 60 cm, uten skuff	»	1 394	2 250	2 269	2 269	2 282	2 329	2 329	2 342	68.0
Emaljert oppvaskbalje, 46 cm lang . .	»	613	987	988	989	993	1 001	1 001	1 001	63.3
Norsk aluminium kasserolle med ører, 8 l	»	560	797	797	797	797	799	799	799	42.7
Norsk aluminium kaffekjele, 3 l . . .	»	560	756	755	756	756	756	756	756	35.0
Galvanisert bøtte, 12-toms	»	233	370	381	382	382	385	387	387	66.1
Aluminiumspann, 3 l	»	433	577	576	579	579	579	579	579	33.7
Inoksyd. gryte, 28 cm i diameter . .	»	749	1 125	1 133	1 136	1 136	1 136	1 136	1 136	51.7
Jøtul jernpanne (stekepanne), 230 mm	»	477	694	694	694	694	694	694	694	45.5
Galvanisert koksboke nr. 7	»	420	634	634	634	634	634	637	637	51.7
Husholdningsvekt, 10 kg, nr. 1233 . .	»	651	915	915	916	916	916	916	922	41.6
Bordkniver, engelske, med rustfritt blad og hvitt celluloid skaft	Dusin	1 862	2 513	2 513	2 513	2 513	2 513	2 513	2 513	35.0
Spiseskjeer, rustfritt stål	»	1 161	1 806	1 806	1 806	1 806	1 806	1 806	1 806	55.6
— — — sølvplett 20 gr	»	2 383	3 091	3 091	3 093	3 093	3 093	3 093	3 093	29.8
Alm. glatte, hvite steintøytallerkener, flate, ca. 23 cm i diameter	»	579	888	891	891	898	899	903	903	56.0
Alm. glatte, hvite steintøykopper . . .	»	584	833	843	843	843	843	843	843	44.3
» » ølglass uten stett	»	475	584	590	591	593	594	594	594	25.1
Vrimaskiner, Empire 302	Stk.	3 317	4 420	4 420	4 420	4 420	4 420	4 420	4 420	33.3
Sink vaskebrett nr. 3	»	142	227	229	229	229	234	242	246	73.2
Øks, Mustad nr. 12, med skaft	»	473	815	815	815	815	818	818	821	73.6
Hammer, alminnelig størrelse	»	302	519	520	520	520	520	525	534	76.8
Elektriske lamper, 25 watt, klar pære	»	109	127	127	127	127	127	127	127	16.5
Grønnsåpe	Kg	77	112	112	112	112	112	114	116	50.6
Soda	»	21	31	31	31	31	31	31	31	47.6
Lut	Liter	35	44	44	44	44	44	44	44	25.7
Alminnelig karbad	—	89	107	108	108	108	109	110	110	23.6
Hårklipping, herre	—	146	189	189	189	189	189	190	190	30.1
— — — — — dame	—	125	160	160	160	160	160	163	163	30.4
Barbering	—	47	64	65	65	65	65	66	66	40.4

Detaljomsætningen i juli 1942.*

Indeks for Rikets byer og landdistrikter.

1938 = 100.

	1940						1941						1942						
	Jan.- febr.	Mars- april	Mai- juni	Juli- aug.	Sept.- okt.	Nov.- des.	Jan.- febr.	Mars- april	Mai- juni	Juli- aug.	Sept.- okt.	Nov.- des.	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli
Riket i alt	95	95	106	148	131	143	106	118	133	121	123	137	105	105	117	107	118	121	115
Landdistrikter	95	105	118	158	133	144	115	128	145	145	135	156	113	117	133	125	137	142	143
Forstadsstrøk	103	104	127	157	145	159	124	139	158	143	142	151	124	114	135	120	133	135	133
Bygdene i alt	96	105	120	157	135	147	117	130	147	144	137	155	115	116	134	123	136	140	141
Byene i alt	93	87	95	141	128	140	98	108	122	104	113	123	98	97	106	96	105	108	96
Herav:																			
Nærings- og nytel- sesmidler	94	96	89	114	119	126	100	106	106	101	101	108	96	96	100	85	97	95	99
A. Matvarer	94	99	95	112	115	127	106	109	110	102	100	104	93	92	101	92	101	100	101
1. Kolonialvarer	93	102	96	113	104	119	100	102	102	97	92	100	89	86	98	86	99	95	95
2. Kjøtt og pølsevarer	94	103	96	117	138	137	89	87	84	80	87	100	65	70	82	78	90	84	92
3. Delikatesseforretn.	95	87	83	100	123	141	134	149	158	127	118	111	113	121	110	106	111	118	109
4. Bakervarer	104	100	107	120	134	142	133	143	139	128	132	134	133	130	143	128	130	135	137
5. Frukt og grønnsaker	90	95	87	120	119	124	100	95	109	166	184	170	126	120	146	137	142	159	198
B. Nytelsesmidler	92	86	65	120	133	121	80	93	92	99	105	123	106	107	95	58	83	77	89
1. Tobakk	98	103	123	147	142	151	108	111	103	104	119	138	102	103	108	85	95	100	93
2. Sjokolade, drops ...	92	110	87	109	131	174	108	123	117	109	139	150	87	107	129	87	101	81	95
3. Vin, spirituosas	89	76	35	107	128	102	64	83	85	95	95	114	110	109	85	42	76	65	87
Bekledning og tekstilvarer ¹ ...	86	71	110	179	125	136	71	87	135	84	106	110	78	80	98	104	106	115	74
A. Klær og tekstilvarer ..	87	70	101	179	128	134	72	90	133	80	105	107	74	76	93	98	98	108	71
1. Metervarer, bånd o. a.	83	66	96	178	117	121	67	81	119	72	97	98	70	76	83	85	83	90	64
2. Konfeksjon, triko- tasje o. a.	90	74	105	179	138	146	77	97	146	88	113	116	78	77	103	109	112	124	78
B. Skotøy	76	69	155	182	108	137	63	87	151	109	103	116	84	87	109	128	141	145	99
Isenkram og hus- geråd ¹	117	86	109	224	194	215	162	190	197	187	198	205	150	135	140	122	140	154	120
1. Isenkram og sportsart.	118	85	111	211	194	201	163	191	196	178	187	183	151	142	151	130	156	163	139
2. Steintøy og glassvarer ..	83	58	47	167	117	165	102	114	138	142	148	185	100	102	102	87	92	112	86
Diverse	88	72	64	123	144	216	142	146	155	150	199	281	164	152	166	145	148	164	149

¹ De store magasiner er bare tatt med i beregningen for hovedgruppene, fordi deres omsetning ikke kan fordeles på de enkelte bransjer.

* Byrådet har regnet om indeksen idet de enkelte bransjer ved beregningen av gruppe- og hovedindekstallene er tillagt vektor etter deres omsetning i «Bedriftstelling i Norge 1936».

Indeks for Oslo.

	1940							1941							1942						
	Jan.- febr.	Mars- april	Mai- juni	Juli- aug.	Sept.- okt.	Nov.- des.		Jan.- febr.	Mars- april	Mai- juni	Juli- aug.	Sept.- okt.	Nov.- des.		Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli
Oslo i alt...	89	86	93	121	114	123		85	93	103	79	90	100		81	78	85	79	86	88	76
Nærings- og nytel- sesmidler	93	99	88	109	111	113		90	93	93	78	78	84		77	76	78	69	80	76	80
A. Matvarer	93	102	96	107	105	115		93	94	93	75	75	78		70	69	78	74	81	77	81
1. Kolonialvarer	93	104	96	107	96	110		92	91	92	80	75	81		76	72	82	78	86	80	78
2. Kjøtt og pølsevarer	93	104	96	107	116	121		81	84	83	57	59	63		46	50	59	58	66	64	76
3. Delikatesseforretn...	76	76	84	79	85	92		86	93	100	77	74	73		70	80	68	64	71	72	64
4. Bakervarer	106	105	108	117	139	149		148	155	128	86	98	97		97	99	107	95	95	99	124
5. Frukt og grønnsaker	92	97	91	121	120	123		95	92	106	124	137	114		88	89	105	94	102	103	113
B. Nyttelsesmidler	92	83	54	118	134	100		76	88	89	92	94	107		106	101	78	45	71	67	75
1. Tobakk	97	105	114	136	138	136		101	106	92	87	97	113		90	89	97	79	91	96	77
2. Sjokolade, drops ...	103	122	110	133	143	178		126	147	155	140	143	139		94	118	138	109	115	116	122
3. Vin, spirituosa	90	77	41	113	132	90		70	83	86	91	91	104		109	102	72	37	66	60	74
Bekledning og tekstilvarer ¹ ...	78	61	102	130	99	106		50	67	100	54	77	79		61	61	74	78	79	85	52
A. Klær og tekstilvarer ..	74	56	87	117	95	94		44	63	91	46	72	70		55	51	64	68	69	75	44
1. Metervarer, bånd o. a.	64	49	87	118	92	96		41	55	82	45	62	68		52	54	64	59	58	62	46
2. Konfeksjon, triko- tasje o. a.	83	62	90	119	99	96		48	69	99	48	81	73		59	51	67	76	78	85	44
B. Skotøy	74	69	164	161	88	115		47	79	135	79	74	81		71	71	85	100	107	111	76
Isenkram og hus- geråd ¹	129	99	135	243	223	249		192	200	189	178	170	206		147	120	126	116	128	146	102
1. Isenkram og sport	116	88	125	182	200	199		174	178	118	108	123	134		103	95	99	93	111	109	107
2. Steintøy og glassvarer.	81	51	52	138	146	213		161	158	195	146	173	200		122	134	214	197	198	231	189
Diverse	81	79	64	88	115	189		122	127	143	113	153	243		133	138	139	126	123	145	112

¹ De store magasiner i Oslo er bare tatt med i beregningen for hovedgruppene, fordi deres omsetning ikke kan fordeles på de enkelte bransjer.

Indeks for landsdelene.

	1940							1941							1942						
	Jan.- febr.	Mars- april	Mai- juni	Juli- aug.	Sept.- okt.	Nov.- des.		Jan.- febr.	Mars- april	Mai- juni	Juli- aug.	Sept.- okt.	Nov.- des.		Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli
Landsdel 1.																					
Østfold, Akershus, Oslo.																					
Nærings- og nyt.mid.	94	100	90	110	110	113		90	93	94	80	79	85		78	77	80	70	82	77	81
A. Matv., tobakk, sjokolade	94	104	99	110	106	117		94	95	95	77	77	81		72	72	80	75	84	79	82
B. Vin, spirituosaa.	89	77	40	111	130	91		69	82	85	92	92	105		109	102	73	37	67	60	75
Bekledning og tekstilvarer	78	61	102	134	101	110		53	69	105	58	82	82		63	62	76	81	83	88	54
Isenkram og husgeråd	128	96	131	237	218	245		187	196	191	180	200	206		153	121	128	119	131	148	104
Diverse	82	79	65	93	117	190		123	128	142	115	158	247		137	142	144	129	126	148	114
Byene i alt	90	86	94	124	114	124		87	94	106	81	93	102		82	80	86	81	89	90	77
Landdistrikter	108	120	140	185	148	160		123	134	157	149	137	148		114	114	131	127	141	135	136
Forstadsstrøk	102	106	138	161	142	145		119	135	156	138	135	138		117	120	137	121	140	130	129
Bygdene i alt	105	113	139	173	145	153		121	134	156	143	136	143		115	117	134	124	140	132	133
Byer og bygder i alt	94	94	106	136	123	132		95	104	119	96	103	112		90	89	98	91	102	100	91
Landsdel 2.																					
Opland, Hedm., Buskerud.																					
Nærings- og nyt.mid.	90	95	97	126	122	130		98	108	110	112	108	112		99	99	109	87	108	109	114
A. Matv., tobakk, sjokolade	93	101	111	132	124	134		106	111	115	114	109	108		96	96	109	96	113	116	117
B. Vin, spirituosaa.	79	71	30	98	117	117		66	96	91	106	106	136		118	121	113	46	86	80	104
Bekledning og tekstilvarer	89	64	119	228	140	162		73	101	152	98	132	144		80	87	106	119	122	124	80
Isenkram og husgeråd	102	57	84	183	159	166		143	171	184	205	187	225		132	130	134	119	119	136	109
Diverse	85	58	65	148	124	196		102	114	108	120	148	235		129	113	118	93	96	103	106
Byene i alt	89	80	98	158	128	146		94	109	125	114	122	138		98	98	110	97	110	113	102
Landdistrikter	86	96	111	152	130	135		103	119	133	140	136	144		121	133	154	133	161	163	163
Forstadsstrøk	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-
Bygdene i alt	86	96	111	152	130	135		103	119	133	140	136	144		121	133	154	133	161	163	163
Byer og bygder i alt	87	90	107	154	130	140		100	116	130	131	131	143		112	119	137	119	141	143	138
Landsdel 3.																					
Vestfold.																					
Nærings- og nyt.mid.	86	89	88	115	111	114		94	99	102	98	90	99		79	88	86	77	87	82	90
A. Matv., tobakk, sjokolade	85	89	92	116	110	114		96	100	102	96	87	95		75	85	85	79	87	83	89
B. Vin, spirituosaa.	106	83	39	110	117	114		74	92	102	118	117	139		126	121	92	44	81	77	100
Bekledning og tekstilvarer	87	70	99	190	108	142		69	85	152	107	130	127		72	70	99	103	110	118	76
Isenkram og husgeråd	146	108	113	204	158	208		152	175	221	198	156	226		147	153	175	153	207	165	191
Diverse	82	66	63	127	112	196		113	117	123	151	188	234		185	155	186	189	130	159	139
Byene i alt	89	84	89	136	112	131		93	101	123	111	111	126		90	95	102	93	104	101	99
Landdistrikter	95	118	120	151	116	121		105	115	119	133	117	121		100	101	111	105	120	119	127
Forstadsstrøk	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-
Bygdene i alt	95	118	120	151	116	121		105	115	119	133	117	121		100	101	111	105	120	119	127
Byer og bygder i alt	91	94	98	140	113	128		97	105	122	118	113	125		93	97	105	96	109	107	107
Landsdel 4.																					
Telem., Aust-ogVest-Agder.																					
Nærings- og nyt.mid.	92	99	101	145	131	137		98	97	99	100	101	114		88	92	104	79	102	99	107
A. Matv., tobakk, sjokolade	91	101	107	147	132	140		101	99	100	101	102	115		87	92	107	82	104	103	110
B. Vin, spirituosaa.	90	69	33	121	105	103		57	72	78	89	86	100		97	92	61	48	67	52	76
Bekledning og tekstilvarer	83	80	133	257	175	191		79	107	176	117	141	148		91	113	111	152	152	163	113
Isenkram og husgeråd	84	74	105	243	214	211		179	217	238	233	237	263		197	176	150	165	208	206	190
Diverse	97	74	78	153	165	236		161	157	162	175	228	293		177	158	176	137	151	150	148
Byene i alt	89	90	107	181	151	165		105	114	134	121	132	149		104	108	114	106	124	125	118
Landdistrikter	91	109	114	154	127	129		101	109	119	137	125	127		91	95	109	102	113	127	154
Forstadsstrøk	96	108	103	136	119	128		101	110	103	116	116	118		103	91	119	109	115	120	131
Bygdene i alt	92	109	111	150	125	128		101	109	116	133	123	125		92	94	110	103	113	125	149
Byer og bygder i alt	90	97	109	169	141	151		103	112	127	126	129	140		100	103	113	105	120	125	130

Indeks for landsdelene (forts.).

	1940							1941							1942						
	Jan.- febr.	Mars- april	Mai- juni	Juli- aug.	Sept.- okt.	Nov.- des.		Jan.- febr.	Mars- april	Mai- juni	Juli- aug.	Sept.- okt.	Nov.- des.		Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli
Landsdel 5.																					
Rogaland, Hordaland, Bergen, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal.																					
Nærings- og nyt.mid.	101	97	89	118	136	148		118	126	121	131	134	145		126	121	130	113	126	123	126
A. Matvarer, tobakk, sjokolade	101	100	96	119	137	151		125	130	124	133	137	145		126	119	131	119	129	128	128
B. Vin, spirituososa	98	77	25	98	119	119		58	89	92	110	109	140		122	138	122	56	103	75	108
Bekledning og tekstilvarer	105	89	121	246	148	154		95	97	156	102	124	131		96	98	122	116	120	137	84
Isenkram og husgeråd....	119	85	96	226	180	181		137	184	196	171	190	190		140	134	142	115	136	154	122
Diverse	96	67	64	139	161	225		144	151	157	158	207	282		158	141	161	141	155	154	147
Byene i alt	103	91	97	164	147	163		119	127	139	131	145	163		125	121	135	119	131	134	120
Landdistrikter	95	102	112	146	112	127		115	118	129	124	120	133		104	104	115	104	114	120	116
Forstadsstrøk	103	95	113	157	134	156		112	125	139	136	136	148		117	102	121	105	113	118	122
Bygdene i alt	97	101	112	149	118	134		114	120	132	127	124	137		107	103	116	104	114	119	118
Byer og bygder i alt	100	96	104	157	133	149		117	124	136	129	136	151		117	113	126	112	123	127	119
Landsdel 6.																					
Sør- og Nord-Trøndelag.																					
Nærings- og nyt.mid.	66	67	65	92	104	108		81	86	91	90	94	108		89	97	105	75	90	83	89
A. Matvarer, tobakk, sjokolade	62	64	64	83	89	97		80	81	87	82	86	97		78	86	97	73	82	79	78
B. Vin, spirituososa	85	82	63	159	224	188		86	115	120	145	149	188		168	174	155	82	142	104	168
Bekledning og tekstilvarer	86	73	137	215	184	233		115	125	220	167	164	187		105	101	139	166	169	178	113
Isenkram og husgeråd....	101	93	162	192	135	205		162	151	211	221	194	192		113	142	150	89	121	136	107
Diverse	111	77	84	195	224	316		194	197	214	243	342	412		250	219	262	180	177	213	232
Byene i alt	78	72	88	136	138	162		105	110	139	130	140	162		112	115	133	108	119	120	111
Landdistrikter	98	108	129	162	151	166		124	132	154	157	141	190		108	118	128	121	127	141	145
Forstadsstrøk	114	133	138	172	173	183		140	153	170	177	185	196		149	141	161	146	158	177	178
Bygdene i alt	101	112	130	164	155	169		126	135	157	160	148	191		114	122	133	125	132	147	150
Byer og bygder i alt	89	91	109	151	147	168		116	123	149	145	146	178		114	119	135	117	127	134	131
Landsdel 7.																					
Nordland, Troms og Finnmark.																					
Nærings- og nyt.mid.	100	103	66	89	113	121		95	98	103	106	108	122		98	92	108	89	94	105	102
A. Matvarer, tobakk, sjokolade	101	106	78	95	116	130		104	108	114	116	119	134		106	98	120	101	106	117	112
B. Vin, spirituososa	99	89	5	61	99	73		42	48	44	53	47	59		55	60	44	19	34	39	51
Bekledning og tekstilvarer	96	93	87	167	219	229		150	192	269	211	217	252		180	181	229	240	227	230	214
Isenkram og husgeråd....	91	62	62	204	278	432		212	289	279	334	317	279		247	260	266	192	219	239	185
Diverse	88	67	37	148	209	318		282	266	277	282	347	473		358	287	320	366	361	422	399
Byene i alt	98	95	68	117	153	175		129	143	164	155	163	190		147	137	161	152	154	168	158
Landdistrikter	96	104	109	158	147	175		136	167	197	181	166	227		135	134	160	167	159	166	157
Forstadsstrøk	96	88	107	131	198	282		212	241	298	196	201	243		203	111	174	157	154	206	166
Bygdene i alt	96	102	109	155	153	188		145	176	210	184	170	230		143	132	162	166	159	171	159
Byer og bygder i alt	96	99	93	141	154	184		140	163	192	173	168	215		146	135	163	162	158	171	159

Trafikk, inntekter og utgifter ved Telegrafverket og Postverket.

Telegrafverket.	Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
Antall teleg. (i 1000)	1941											
til innlandet	197	217	242	256	340	263	291	301	327	351	329	470
til utlandet	18	15	16	16	17	13	14	12	12	13	12	12
fra utlandet	20	16	18	17	17	14	13	12	12	13	11	12
Tils.	235	248	276	289	374	290	318	325	351	377	352	494
Antall telefonsam- taler (i 1000) . .	1 649	1 563	1 777	1 735	1 908	1 752	1 933	1 947	1 911	1 970	1 870	1 923
Inntekter (i 1000 kr.)	4 435	3 364	4 019	4 418	3 906	4 132	4 847	3 775	4 217	4 960	4 000	4 530
Stasj. bruttoinntekt	1 278	1 257	1 228	1 268	1 240	1 258	1 260	1 188	1 275	1 306	1 347	1 305
Herav Oslo telefon	4 385	3 314	4 022	4 368	3 856	4 061	4 797	3 725	4 210	4 910	3 950	4 468
Nettoinntekt	3 242	3 507	3 839	3 312	3 174	6 752	3 256	3 194	3 798	3 396	3 014	4 650
Driftsutgifter	1942											
Antall teleg. (i 1000)	1942											
til innlandet	289	322	350	363	476	434	459	450	458			
til utlandet	10	9	10	10	11	10	9	8	8			
fra utlandet	9	8	8	9	8	10	8	8	9			
Tils.	308	339	368	382	495	454	476	466	475			
Antall telefonsam- taler (i 1000) . .	1 860	1 876	2 192	2 069	2 138	2 305	2 372	2 343	2 402			
Inntekter (i 1000 kr.)	5 113	4 125	4 948	5 269	4 581	8 921	6 155	4 775	5 077			
Stasj. bruttoinntekt	1 362	1 395	1 383	1 390	1 402	1 421	1 420	1 305	1 351			
Herav Oslo telefon	5 058	4 070	4 902	5 209	4 506	8 953	6 115	4 735	5 095			
Nettoinntekt	3 753	3 557	4 177	3 556	3 691	8 504	3 469	3 667	4 564			
Driftsutgifter	1941											
Postverket.	1941											
Sendte bokførte sen- dinger fra postkon- torene (i 1000) . .	839	820	905	800	914	868	874	820	952	1 016	1 084	1 371
Inntekter (i 1000 kr.)	3 750	3 302	3 697	3 384	3 614	3 642	3 797	3 723	4 167	4 511	4 603	5 435
Driftsutg. —>	2 970	2 930	3 291	3 206	3 413	4 000	3 402	3 102	3 261	3 680	2 881	2 966
Overskudd —>	780	372	406	178	201	÷ 358	395	621	906	831	1 722	2 469
Sendte bokførte sen- dinger fra postkon- torene (i 1000) . .	1942											
Inntekter (i 1000 kr.)	1 116	1 145	1 341	1 066	1 127	1 289	1 130					
Driftsutg. —>	4 555	4 550	4 692	4 094	3 950	4 837	4 252					
Overskudd —>	3 901	3 075	4 102	3 847	3 361	5 487	3 562					
	654	1 475	590	247	589	÷ 650	690					

Tilvirking av øl i 1941 og 1942
i forskjellige klasser.Tilvirking av brennevin, gjær- og
sulfittsprit og etylleter i 1941 og 1942.

Måneder	Inntil 2.50 volumpst. alkohol		Fra 2.50-4.75 volumpst. alkohol		Fra 4.75-7.00 volumpst. alkohol		Alminnelig brennevin		Gjær- og sulfittsprit		Etylleter	
	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941
	Hl.	Hl.	Hl.	Hl.	Hl.	Hl.	Liter à 100 pst.	Liter à 100 pst.	Liter à 100 pst.	Liter à 100 pst.	Kg.	Kg.
Januar	22 069	3 015	15 160	42 489	0	1	45 572	174 552	397 442	117 337	3 228	4 225
Februar	21 790	2 872	15 281	45 824	0	1	36 176	23 851	344 247	138 361	3 177	5 603
Mars	29 090	3 990	17 373	61 418	0	1	18 433	61 743	389 463	130 619	2 012	3 607
April	48 897	3 736	599	71 739	0	1	6 637	19 796	377 079	109 716	2 135	3 723
Mai	53 473	4 902	0	85 891	0	0	0	0	233 808	131 041	950	3 543
Juni	53 110	5 641	0	94 252	0	8	0	0	444 422	135 598	5 245	0
Juli	53 511	42 320	0	18 146	0	0	0	0	400 302	212 368	1 530	0
August	44 373	36 548	0	18 500	0	0	0	0	404 036	185 441	5 877	600
September	36 942	27 478	0	15 547	0	0	0	0	586 791	265 869	3 304	3 792
Oktober		26 305		13 541		0			0	329 616		3 811
November		23 390		15 826		0			0	333 208		3 644
Desember		34 871		17 447		34		24 806		358 713		3 551
I alt		215 068		500 620		46		304 748		2 447 887		34 099

GRØNDAHL & SØNS BOKTRYKKERI. OSLO